

Svet

3/96

KOMPJUTERA

CENA 10 DINARA

TEMA BROJA

Tekst-procesori

SEYBOLD, Boston

Bitka

za Internet

TEST RUN

Klik & Play,

CyberCom,

PC-TASK...

Igre za Sega

Mega Drive 2

YU ISSN 0352-5031

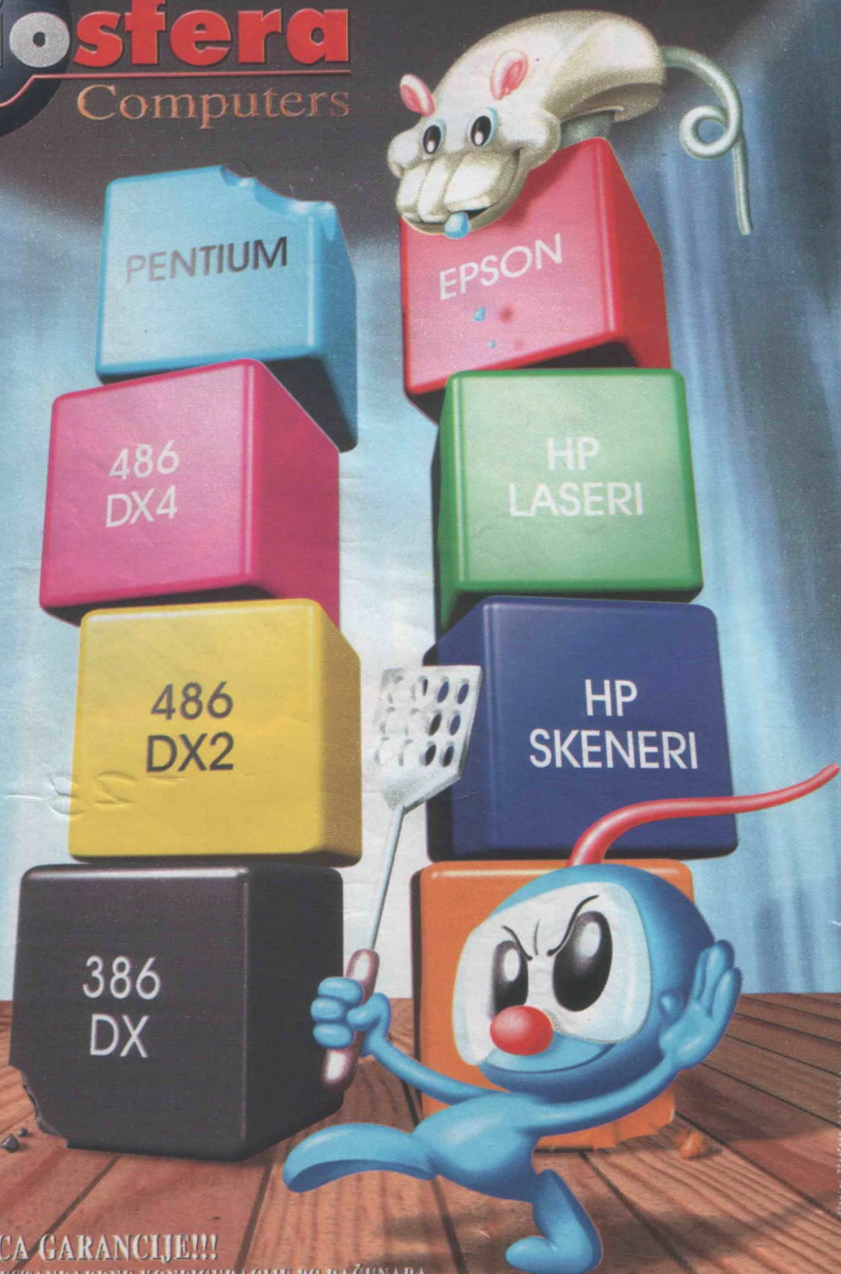
9 1770352 1503009

150 DEN, 300 SIT, 6.80 DEM
56 ATS, 6.80 CHF, 35 SEK

Biosfera

Computers

Makedonska 22, 6. sprat, tel/fax: 3229-109, 3248-208, 3224-378

UZ 24 MESECA GARANCIJE!!!

STANDARDNE I NESTANDARDNE KONFIGURACIJE PC RAČUNARA,
LASERSKI, INK-JET, MATRIČNI ŠTAMPAČI, SKENERI, MODEMI, MREŽNE KARTICE, TONERI, RIBONI, DISKETE...

Ovaj oglas je nastao u našem Art Studiju, pomoću našeg PENTIUM 90MHz / 64Mb RAM / 1Gb + 1Gb HDD i naravno ruku.

Xerox DocuPrint 4517mp

Kancelarijski štampači u velikim firmama izloženi su svakodnevnom naporom višecrasovnom radu. U tim uslovima obični laserski ili matricni štampači ne bi preživeli ni mesec dana.

„Xeroxov“ DocuPrint upravo je predstavnik pouzdanih *heavy-duty* kancelarijskih laserskih štampača. DocuPrint 4517mp podneće bez kvarova i težak kancelarijski rad od 50 000 stranica mesečno, što je oko 300 odštampanih stranica svakog radnog sata. Krase ga izuzetna brzina štampe od 17 stranica u minutu, rezolucija od 600 x 600 tačkica po inču i najveća rezolucija od 1200 x 600 dpi, koja se postiže korišćenjem tzv. TrueRes tehnike za poboljšanje rezolucije. Štampač dolazi sa 2 MB memorije (SIMM-ovima proširivo do 64 MB) i dvosmernim paralelnim portom. Postoje i dodaci u vidu priključka za mrežu, podrške za PostScript Level 2 jezik, kao i višestruki dek sa 10 kaseti za ubacivanje papira i prijem odštampanih strana, prikazan na slici. (ns)

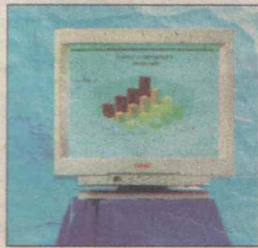

The Martial Arts Explorer

Ovaj CD-ROM namenjen je prvenstveno zaglupljenim zapadnjacima koji smatraju da se sve borilačke veštine mogu opisati rečju „kung-fu“ i da od Brus Lija nema većeg stručnjaka za to. Na CD-u se nalaze opširni podaci o raznim tipovima borilačkih veština, a tu su i video snimci kojima korisnik može pogledati, recimo, tehniku rada nogama u aikidou ili tehniku borbe mačem u kendou. Pored toga, tu je i dnevnik čoveka po imenu Tensakuša koji je, putujući po Japanu, sretao razne majstore borilačkih veština i iz razgovora sa njima sakupio mnoštvo saznanja kako o samoj borbi, tako i o filozofiji, kulturi i umetnosti koji su neraskidivo vezani sa njom. Ukoliko ste ljubitelj takvih stvari, ovaj disk vam može biti od višestruke koristi. (sp)

Novi TOPFLY monitori

Kod nas prilično popularan tajvanski proizvođač monitora izbacio je na tržište nove modele koji će ubrzo stići i na naše tržište. Posebno su interesantni modeli od 17, 20 i 21 inča. U monitorima su kvalitetne katodne cevi sa tamnim ekranom, a svi prikazuju rezolucije do 1600 x 1280 bez preplitanja (interferencije). Kod modela od 17 inča moguće je naknadno ugraditi i „zeleni“ opcije za štednju struje, dok druga dva modela to poseduju u osnovnoj varijanti. Monitori prihvataju sve tipove VGA kartica, a rade i sa Macintosh računarima. (sp)

Genius EasyScroll

Ovaj novi „glodar“ iz poznate familije sa sobom donosi, pored standardnih opcija, i novu opciju, jednostavnu do genijalnosti, ali neverovatno korisnu. Kao što se vidi na slici, srednji taster je nešto kraći, a pored njega je mali valjak

čijim se pomeranjem skroluje trenutni dokument. Koliko je ovo korisno znaju prvenstveno korisnici CAD i grafičkih aplikacija, ali i ostalima će sigurno ubrzati rad. Pored toga, tu je i poseban taster namenjen palcu desne ruke koji zamenjuje klasičnu 'Alt-Esc' kombinaciju kojom se menja aktivan prozor. (sp)

F60 Movie Line

Nemačka firma „Fast Multimedia“ je svim ljubiteljima digitalnog videa i tehnomanima koji bi želeli da se pokažu i kao video producenti, pripremila prijatno iznenađenje. F60 Movie Line je kartica koja za prihvatljivu svotu novca (349 GBP) otvara svet digitalnog videa. Ova ISA kartica omogućava mešanje video efekata, titlova, grafike i animacije, sa izlazom na video traku. (ns)

Wonder Cruiser i Wonder Tools

Američki gigant „Compaq“ produžio je saradnju sa firmom „Fisher-Price“ u proizvodnji hardvera za decu. Dva nova proizvoda namenjena su deci uzrasta od tri do sedam godina.

Wonder Cruiser je igračka konzola sa „radio telefonom“, džojstikom, pilotskim upravljačem i ručicom za „gas“. Uz prikladan softver na CD-ROM-u, za koji je zadužen „Compaq“, upotreba PC-a je laka i zabavna, a dečiji svet mašte, podvodnih i svemirskih avantura, dostupan kao nikada pre (ako se izuzme cena od 150 USD).

Drugi plod zajedničke saradnje predstavlja Wonder Tools tastatura sa velikim tasterima, posebnim funkcijskim dugmičima i mišom kojim se upravlja jednim prstom. Podržano je skidanje slika sa ekrana pritiskom na jedan veliki taster, kao i vrćanje u glavni meni pritiskom na posebno dugme. Tastatura se može priključiti na bilo koji standardni PC, a košta 130 USD. (ns)

Broj 138, mart 1996.
Cena 10 dinara

Glavni i odgovorni urednik:
Zoran Mošorinski
Redaktor:
Hedži Dragan Antić
Izdaje NP „POLITIKA“ d.o.o.
11000 Beograd, Makedonska 29
Štampano grafičko preduzeće
„Stamborja Politika“

Pređesnik Kompanije „Politika“
Tomica Raičević, v.d.

Uređuje redakcijski kolegijum:
Tihomir Stanićević
Vojislav Gašić
Nenad Vasović
Emin Smajić

Urednici rubrika:
Grahimir Joksimović
Goran Krizanović
Slobodan Maceđonić
Vojislav Mihailović

Likovno-grafička oprema:
Rina Marjanović
Branika Raičević

Marketing: sekretar redakcije:
Nataša Uskoković

Ilustracije:
Predrag Miljević

Dopisnici:
Branislav Anđelić (SAD)
Miomir Besarabić (Svajcarska)
Aleksandar Petrović (Kanada)

Stručni saradnici:
Aleksandar Veljković, Borđe Vulović,
Dušan Dingarać, Branko Jeković, Reja
Jović, Dragan Kosovac, Dalibor Lankić,
Nebosa Lazović, Marko Milivojević,
Josip Modri, Ivan Otrčević, Vladimir
Orović, Slobodan Popović, Momir
Radoić, Samir Ribić, Duško Savić, Nikola
Stojanović, Alexander Swarwick,
Dušan Stojčević, Branislav Tomić

Tečnički saradnici:
Srdan Bulović, Dejan Filipović

Telefoni redakcije:
011/ 392 0552 (direktan)
392 4191, lokal 369

Fax: 392 0552

BBS: 392 9148 (14400 bps, V42bis)
(SysOp: Vojislav Mihailović)

Pretpлата za našu zemlju: tromesečno
27,00 din, šestomesečno 54,00 din.
Upiata se vrši na žiro-račun broj:
40801-603-3-49104, uz obaveznu
naznaku: N.P. „Politika“, pretpлата na list
„Svet kompijutera“. Poštati uplatnicu i
svoju adresu.

Pretpлата za inostranstvo:
polugodišnja - voznom: 90 DEM

① protivvrednosti ostalih valuta:
polugodišnja - avionom:
I grupa - Evropa 36 DEM
II grupa - Bliski istok 37 DEM
III grupa - Afrika-Azija 39 DEM
IV grupa - Amerika-Kanada 41 DEM
V grupa - Daleki istok 49 DEM
VI grupa - Južna Amerika 45 DEM
VII grupa - Australija 46 DEM

② protivvrednosti ostalih valuta:
Upiata se vrši preko Deutsche Bank AG
Frankfurt/M na račun Komercijalne banke
AD, Beograd broj 9359662, u protivvrednosti
valuta USD ili DEM u korist:
N.P. „Politika“ - Beograd, odevni račun
broj: 10400-6925986 koj se vodi kod
Komercijalne banke AD - Beograd. Kod
uplate obavezno navesti: Svina plaćanja
- Pretpлата na list „Svet kompijutera“.
Kopiju uplate obavezno poslati na tel./
fax preplate službe: +381 11 392
8776 ili na adresu: „Politika“ - pretpлата,
59. Novembra 24A, 11000 Beograd.

Rukopise, crteže i fotografije ne
vrćamo

Chinon ES-3000 i Epson PhotoPC

Digitalne kamere namenjene široj potrošačkoj publici postaju velika atrakcija na kompjuterskim i elektronskim sajmovima na Zapadu. Pre samo nekoliko meseci, na poznatom sajmu „Consumer Electronic Show“ dominirali su „Casio“ i „Apple“ sa svojim digitalnim kamerama QV-10 i QuickTake. Sada je pomenuti trend obuhvatio i firme „Chinon“ i „Epson“, a uključuje se i „Kodak“.

ES-3000 je „Chinonova“ digitalna foto-kamera sa blicom, koja po veličini više liči na omrađni kamkorder. Kapacitet kamere je 50 digitalnih slika koje ES-3000 skladišti u sopstvenoj memoriji, da bi ih potom prebacio na PC.

Photo PC je „Epsonova“ verzija iste stvari, sa 1 MB interne memorije koja je u stanju da primi 32 digitalne fotografije standardne veličine, odnosno 16 slika visoke rezolucije. Proširena varijanta omogućava skladištenje potencijalnih 160, odnosno 80 digitalnih fotki.

Cene ovih kamera kreću se od 500 USD do 749 GBP, sa tendencijom pojeftinjenja ispod 500 DEM. (ns)

Novi vek nas košta 500 milijardi

Dve hiljadita godina je sve bliža, pa već sada treba da se misli na onaj trenutak kada nam dvoćifrena oznaka za godinu (naprimr „96“) neće više biti dovoljna. Ta naizgled mala neugodnost zahtevaće prepravku mnogih programa, a neko je u nedostatku pametnijeg posla izračunao da će prelazak na četvorcifrene godine koštati ukupno (što industriji, što privatne korisnike) 500 milijardi dolara. (dk)

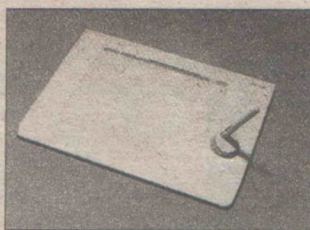
Povratak televizoru

Japanskoj firmi „Sony“ tako dobro ide sa Playstation konzolama, da su najavili konzolu koja omogućuje pristup Internetu, ima minimalni hard disk za potrebne programe i treba da se pojavi do kraja godine. Pominje se cena od oko 400 USD. (dk)

Boza - prvi virus za Windows 95

Od 10 miliona korisnika Windowsa 95, milion ih ima australijski virus „Boza“. Kada se aktivira, prvi virus za 95, blokira sve funkcije, a na ekranu se ispiše: „The taste of fame just got tastier! VLAD Australia does it again with the world's first Win95 virus“. Bil Gejts ponice optužbe da se vi nes nalazi u nekim „Microsoftovim“ proizvodima, mada pariski „Le Monde“ navodi da im je tu informaciju potvrdio jedan od izvršnih direktora iz „Microsofta“. U toku je izrada antivirus programa za „Bozu“. (dk)

Wacom UltraPad A5 serijska tabla

traPen olovkom koja sa druge strane ima i UltraPen Eraser, za brisanje. Kao i kod drugih „Wacomovih“ modela, digitizer je osetljiv na pritisak olovke, precizno detektuje kretanje olovke i na visini od 5 mm od podloge, uz apsolutno pozicioniranje, kao na ekranu. Na vrhu table se nalazi meni linija sa 16 programabilnih funkcijskih polja. Tabla ne zahteva nikakav dodatni hardver, jer se priključuje na serijski port. (ns)

Sun kupuje „Apple“?

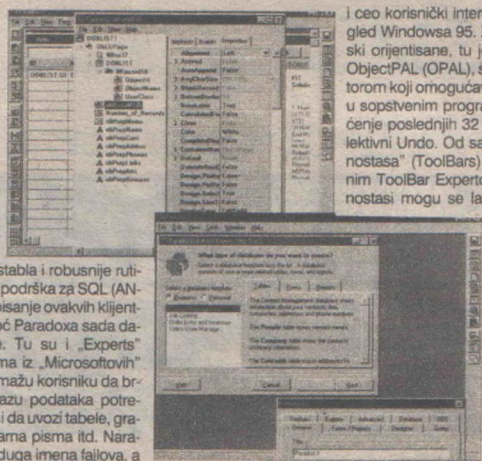
Kuća „Apple“ odbija ponude za otkup od strane kompanije „Sun Microsystems“, poznate po svojim SPARC radnim stanicama. Po izveštaju „Wall Street Journala“ pregovarači „Applea“ traže 35 USD po deonici, a „Sun“ nudi samo 23. Analitičari pretpostavljaju da bi „Sun“ preuzeo samo odeljenje za razvoj softvera, dok bi deo kompanije koji proizvodi hardver bio prodal nekoj od azijskih kompanija. Uveren da će novo vodstvo pomoći u rehabilitovanju firme, upravni odbor gubitakškog „Apple Computer Inc.“ smenio je generalnog direktora Majkl Spindlera i na njegovo mesto odmah je postavljn Gilbert F. Amelio, član upravnog odbora „Applea“ i upravnik kompanije „Semiconductor Corp.“. Spindler je izgubio i svoje mesto u upravnom odboru „Applea“. Ipak, smena predsednika nije dovoljna da bi se smanjio veliki „Appleov“ gubitak, tako su ipak prodali „Sunu“ čitav Newton projekat i snizili cenu Performa modela za 11 posto, jer „Apple“ po skladištima ima računare u vrednosti od milijardu dolara. Iako trenutno ima veće gubitke nego u isto vreme prošle godine, novi šef Amelio tvrdi da su temelji kompanije stabilizovani i da „Apple“ ulazi u fazu oporavka. (dk)

Informacije za rubriku „Hard/Soft scena“ dobili smo od proizvođača i njihovih zastupnika ili su prenesene iz strane štampa. Objavljeni podaci najčešće nisu plod našeg istraživanja. Ukoliko nisu navedeni adresa i telefon za dodatne informacije znači da njima ne raspolažemo. Spremni smo da objavimo informacije i o vašem proizvodu. Pošaljite nam kompletne podatke (tehničke informacije, cena i uslovi prodaje) i adresu, fax i telefon na kojem se može dobiti više informacija. Naša adresa: Svet kompijutera, Hard/Soft scena, Makedonska 31, Beograd.

Paradox 7 za Windows 95 i Windows NT

Nova verzija popularnog alata za razvoj baza podataka i svojom novom oblikom donosi mnoga poboljšanja, od kojih su najznačajnije ekstenzije formata same baze, prirodni korisnički interfejs zasnovan na informacijama organizovanim u obliku stabla i robusnije rutine. Poboljšana je i podrška za SQL (ANSI SQL '92), pa je pisanje ovakvih klijent-aplikacija uz pomoć Paradoxa sada daleko jednostavnije. Tu su i „Experts“ (analogni Wizardima iz „Microsoftovih“ programa) koji pomažu korisniku da brzo i lako kreira bazu podataka potrebnog formata, kao i da uvozi tabele, grafikon, šalje cirkularna pisma itd. Naravno, podržana su duga imena fajlova, a

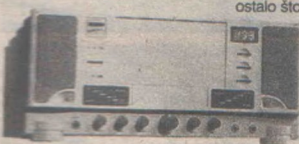

i ceo korisnički interfejs se uklapa u izgled Windowsa 95. Za one programerski orijentisane, tu je programski jezik ObjectPAL (OPAL), sa poboljšanim editorom koji omogućava lakše snalaženje u sopstvenim programima, kao i pamćenje poslednjih 32 000 operacija i selektivni Undo. Od sada je i izrada „ikonostasa“ (ToolBars) olakšana specialnim ToolBar Expertom, a dobijeni ikonostasi mogu se lako kontrolisati pomoću OPAL-a.

Novo stablo objekata zove se Object Explorer jer podseća na Windows Explorer, a i način rada je veoma sličan. Paradox 7 zauzima na disku oko 20 MB mašinu sa najmanje 8 MB RAM-a. (sp)

Multimedijalno kućište

Upošto pomami da se od mašine koja je do pre pet godina umela da kaže samo „bip“ napravi univerzalna multimedijalna platforma, došlo je vreme da se svi grafički, zvučni i još ko zna kakvi dodaci propisno upakuju. Kućište koje vidite na slici ima dva mikrofoniska ulaza, jedan izlaz za slušalice, dva zvučnika od po 6 vati, potencioetre za kontrolu jačine i boje zvuka i sve ostalo što jedno „normalno“ kućište mora da ima, uz ukupnu masu od 8 kg. Čuli smo čak da će se ovako nešto uskoro pojaviti i kod nas, pa ako želite da vam se računar ne razlikuje previše od muzičkog stuba, evo idealne prilike. (sp)

AGA-Upgrade board za A3000

Početakom 1996. na svetском tržištu se pojavila kartica za nadogradnju Amige 3000, omogućavajući ponosnim vlasnicima ovih mašina rad AA (Advanced Amiga) čipovima. Za ugradnju je potrebno skinuti sa motherboarda Agnus, Denise, 2 x Pal i sve chip-RAM čipove (suvuše su spori za rad sa novom konfiguracijom mašine) i na njihovo mesto postaviti karticu. Prikličenje monitora obezbeđeno je vezom između novog 23-pinskog i RGB porta. Za sve korisne informacije možete se obraditi na tel/fax +46 19 1238007 ili na E-mail johan@koyd.joy.se. (bb)

Skener u tastaturi

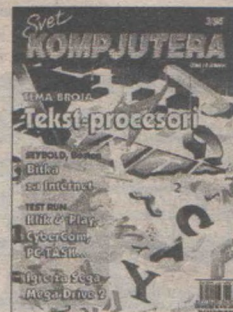
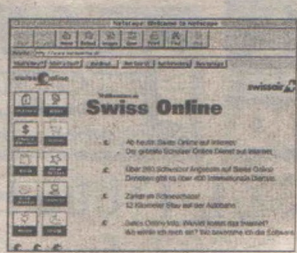
Usklopku modela Presario 7226 „Compaq“ je predstavio tastaturu sa ugrađenim skenerom. Za samo šest sekundi skener provuče i memorise stranicu A4 formata. Skener nema posebnu karticu već se vezuje zajedno sa tastaturom. Očekuje se da ovog meseca počne i zasebna prodaja ove tastature. (dk)

Kinezi cenzurisu internet

Kineska vlada je pre nekoliko nedelja zatvorila sve kineske priključke na Internet. Situacija se verovatno neće menjati sve dok se ne donesu novi zakoni koji će državiti pravo da spreči širenje „štetnih informacija“. (dk)

Swiss Online ide na Internet

Švajcarski Videotex, koji je prošle godine privatizovan, prelazi sa zastarelog CEPT standarda na HTML (Hyper Text Markup Language) i prelazi na Internet. Za sada se korisnicima nuditi pristup na Internet kao dodatna usluga, dok se kompletan prelazak na HTML standard očekuje u roku od dve godine. Posebna pogodnost za one koji nešto nude ili prodaju preko Swiss Onlinea je to da usluge mogu naplaćivati bez problema. Po ceni od 15 CHF moguće je pored Videotexa koristiti i Internet dva sata mesečno, a svaki dodatni sat stajje 6 CHF. Swiss Online novim korisnicima stavlja na raspolaganje kompletan softver i to besplatno. (mb)

U OVOM BROJU

TEMA BROJA:
TEKST-PROCESORI

Istorijat	16
Word 5.0	18
WordPerfect 6.0 for DOS	19
Ami Pro 3.1 & Word Pro 96	20
WordPerfect 6.1 for Windows	22
ProWrite 3.2.2	23
Final Writer 4 & Personal Write 4.1	24
Atari piše scem	25
DeDeTEKA	
History Of The World	10
Le Louvre	10
Multimedia Exotic Pets	11
Compton's 1995 Interactive Encyclopedia	11
NA LICU MESTA	
SEYBOLD, Boston: Bitka za Internet	14
Tribina Društva za informatiku: O cirilici 1001. put	34
ElektroNova '96.	34
KOMUNIKACIJE	
ISDN (Integrated Services Digital Network)	13
RCUB i „Telefonija“: Internet u našoj avijiji	34
BBS „Politika“: NO CARRIER	35
TEST DRIVE	
Intel Zappa	26
IBM Personal Computer 330 - P75	26
miro DC20 PCI	28
IBM Thinkpad 300	29
Hitachi CDR-7730	29
TEST RUN	
Chem Window	30
GerZeeps	30
CyberCom	31
Klik & Play	32
Amiga:	
A Backup 5.10	33
PC-TASK 3.10	33
Pro3D	33
PORT	36
VO PROPZ	36
SVET IGARA	67

VLB486

RAM 4Mb, 256Kb KEŠ
 FD 1.44Mb
 HD 1.1Gb, KONTROLER VLB IDE
 VIDEO VLB SVGA 1Mb
 14" SVGA KOLOR LOW RAD.
 MINI TOWER, TASTATURA, MIŠ

66MHz **1700**

PCI486

RAM 4Mb, 256Kb KEŠ
 FD 1.44Mb
 HD 1.1Gb, KONTROLER PCI IDE
 VIDEO PCI SVGA 1Mb
 14" SVGA KOLOR LOW RAD.
 MINI TOWER, TASTATURA, MIŠ

100MHz **1800**

PCI586

RAM 8Mb, 256Kb KEŠ
 FD 1.44Mb
 HD 1.1Gb, KONTROLER PCI IDE
 VIDEO PCI SVGA 1Mb
 14" SVGA KOLOR LOW RAD.
 MINI TOWER, TASTATURA, MIŠ

100MHz **2400**

PCI586

RAM 8Mb, 256Kb KEŠ
 FD 1.44Mb
 HD 1.1Gb, KONTROLER PCI IDE
 VIDEO PCI SVGA 1Mb
 14" SVGA KOLOR LOW RAD.
 MINI TOWER, TASTATURA, MIŠ

150MHz **2900**

GENIUS SUTLIĆ & Mikrodizajn

DISKOV	HARD DISK IDE 1.1Gb	430
	HARD DISK SCSI 2.1Gb / 4.3Gb 9ms	1360 / 2160
	FD 1.2Mb / FD 1.44Mb	80 / 60
	CD 4xSPEED IDE / 6xSPEED	200 / 380
	CD RECORDER 4xSPEED YAMAHA SCSI	3800

KARTICE	16 bit IDE / VLB, PCI IDE	25 / 30
	PCI SCSI ADAPTEC	500
	ETHERNET NE2000 / PCI NE32	70 / 180
	INT. FAX MODEM ROCKWELL 14400 MNP5	160
	SOUND BLASTER 16bit STEREO	100
AKTIVNI ZVUČNICI 60W / 120W	60 / 120	

Distributer **Genius** proizvoda

SVGA	SVGA 14" 1024x768 MONO / KOLOR, LOW RAD.	220 / 490
	SVGA 15" 1280x1024 KOLOR, LOW RAD., F.S.	730
	SVGA 17" 1280x1024 KOLOR, LOW RAD., F.S.	1650
	SVGA 21" 1600x1280 TOPFLY LOW RAD., F.S.	3900
	32bit VLB 1Mb	120
	64bit PCI 1Mb / S3 TRIO 64, 868 - 2Mb	130 / 280
VIDEO BLASTER MPEG, 1Mb	550	

PLOČE	386 DX-40MHz, 128Kb	150
	VLB 486 DX2-66MHz, 256Kb	280
	PCI 486 DX4-100MHz, 256Kb, EIDE+I/O	380
	PCI 586 PENTIUM TRITON, INTEL 100MHz, 256Kb, EIDE+I/O	800
	PCI 586 PENTIUM TRITON, INTEL 150MHz, 256Kb, EIDE+I/O	1300

Garancija dve godine

ŠTAMPAČI	LASER HP 5L / 5P 600x600	1150 / 2050
	LASER HP 4+ 600x600	3200
	A4 EPSON STYLUS 820 / STYLUS COLOR	530 / 950
	A3 EPSON STYLUS COLOR XL PRO	2650
	A4 EPSON LX-300 / LQ-100 / LQ-570 - 24 PINA	350 / 380 / 780
A3 EPSON FX-1170 / LQ-1070 - 24 PINA	950 / 1050	

Devet godina sa vama

RAZNO	MEMORIJE 64bit SIMM 4Mb / 8Mb	170 / 350
	MEMORIJE 64bit SIMM 16Mb	670
	MINI TOWER 200W / TASTATURA YU/US	90 / 50
	GRAFIČKI TABLET GENIUS 12x12 / 12x18	490 / poz.
	MIŠ GENIUS / MIŠ BEZICNI	30 / 120
	SKENER GENIUS 800dpi MONO / COLOR	180 / 390
	SKENER GENIUS A4 COLOR PAGE II, 2400dpi	1950

Kosovska 32/I, 11000 Beograd
Tel: 011/332-607, fax: 011/345-126

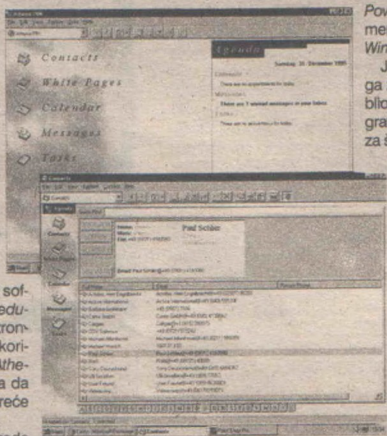

Microsoft Nashville (Windows 96 beta)

Konačno su dostupne prve kopije „Microsoftovog“ projekta Nashville, u javnosti krštenog kao Windows 96. Za one koji su se na COMDEX-u upoznali sa vizijom Bila Gejtsa kako će izgledati Office budućnosti sigurno su se uplašili da će tek što su se naučili na Windows 95, morati ponovo do se navikavaju na novi korisnički interfejs. Od svega toga za sada nema ništa. Na prvi pogled ništa se ne razlikuje od Windowsa 95.

Nove su dve ikone na desktopu. Jedno je MS Internet Explorer koji je sada sastavni deo Windowsa, a drugo je jedini pravi novitet pod imenom Athena. Radi se o takozvanom PIM (Personal Information Manager) softveru koji objedinjuje funkcije programa Schedule+ i Exchange. Program šalje i prima elektronsku poštu, upravlja terminima i projektima i koristi adresar iz Exchangea. Moguće je da je Athena klijent za MS Exchange Server koji treba da se pojavi na proljeće i sa kojim „Microsoft“ kreće u borbu protiv Lotus Notesa.

Dalji noviteti su uglavnom kozmetičke prirode ili su nove verzije pojedinih drajvera. Naprimera, da bi se aktivirao jedan folder, ikona ili fajl nije potrebno kliknuti na njega, već samo mišem preći preko njega. Isto tako, meniji su animirani i ne otvaraju se odjednom nego se spuštaju kao roletne. U Windows 96 ugrađen je i Quickres iz

Power toys kompleta kojim je moguće direktno menjati rezoluciju i broj boja bez novog starta Windowsa.

Jedna od novih komponenti koja će pre svega zanimati ljubitelje igrica jeste Direct Draw biblioteka za Direct X interfejs, koji treba da ubrza grafičku za Windows igre sa brzim animacijama, za šta je dobar stari DOS još uvek neprevaziđen.

Direct X za razliku od zastarelog WinG-a ne zaobilazi samo grafičku karticu nego i kompletna GDI. Pored ovoga standardni su IR-DA drajver za infracrvenu bežičnu komunikaciju sa spoljnim uređajima, kao i podrška za Netware Directory System 4.1. Jedna od mogućnosti je da se za svaki profil posebno odrede drajveri koji će biti aktivirani, tako da se, naprimera, samo za igre aktiviraju drajveri za džojstik i zvučnu karticu.

Posle prvih testova postalo je jasno da je Windows 96 dosta doba brz. Dosadno škrpanje hard diska za vreme swappovanja je veoma smanjeno, čak i onda kada se startuju mamutski programi kao Excel ili Winword. Kako ova verzija izgleda, dosta stabilno radi, sigurno ne treba dugo čekati na njeno pojavljivanje na tržištu.

Još uvek je nejasno da li će se Windows 96 prodavati ili će se, prema nekim glasinama, upgrade besplatno deliti preko komunikacionih mreža. (mb)

PC phone home

Kanadska firma „Absolute Software“ predstavlja je program pomoću koga se može ući u trag ukrađenom PC-u. Program Computrace TRS javlja se modemu jednom nedeljno u centar za praćenje. (dk)

Flopi drajv na PCMCIA kartici

Kompanija „Mitsubishi“ je predstavila minijaturni flopi drajv u obliku PCMCIA kartice. Težak je samo 45 grama i standardnih dimenzija za PCMCIA uređaje - 54 x 90,6 x 5 mm. Koristi diskete prečnika 1,7 inča (43 mm), a kapacitet je kao sadašnje 3,5-inčne diskete - 1,44 MB. Dimenzije same diskete su 47 x 56,5 x 2 mm.

Jasno, celokupan mehanizam flopi disk drajva krajnje je minijaturizovan. Na tako malom prostoru smešten je novi step-motor debljine 4,4 mm, a mehanika za izbacivanje diskete je redizajnirana tako da nema vertikalnih pomeranja, kako bi sve stalo u propisanih 5 mm visine. I brzina transfera podataka je poboljšana na oko 1 MB u sekundi.

Iz „Mitsubishija“ najvuljuju da će se PCMCIA flopi u prodavnica ma pojaviti do kraja godine. (dk)

Računar-narukvica

Minijaturni kolor ekran i podloga za prst koja glumi miša stavljaju se oko ruke, dok vizir na sebi ima mikrofon i nešto veći ekran od onog na ruci. Tastatura je nepotrebna, jer uređaj prepoznaje ljudski glas. Još samo da mu ugrade i mrežnu podršku, pa ćemo šetajući ulicom čitati elektronsku poštu i razgledati World Wide Web. (sp)

ALPS Desktop GlidePoint

Pokazivački uređaji, među koje spadaju miš i trekbol, vremenom su doživeli evoluciju i prilagodili se prenosivim računarima i usovima primene „na terenu“. Prvenstveno namenjen prenosivim računarima, jedan takav pokazivački uređaj, koji se kontrolise prevlačenjem prsta po specijalnoj podlozi, doživuje je i svoju stonu inkarnaciju.

Reč je o Desktop GlidePoint uređaju firme „ALPS“, nešto većem, luksuznijem od prenesivih varijante. Rezolucija je povećana na pristojnih 400 tačaka po inču i pridodata je ergonomska podloga sa promenljivim nagibom i visinom. Priljučuje se preko PS/2 interfejsa, za koji postoji adapter za serijski port. Poseban softver omogućava fino podešavanje osetljivosti, prilagodavanje levorukim korisnicima i druge naizgled nebitne opcije. (ns)

CD-E

U drugom polugodištu tekuće godine „Philips“ će predstaviti prvi CD-pisač za CD-ove koji se mogu formatirati više puta. Cena bi trebalo da bude minimalno veća od cene običnih 400 tačaka. Novi pisač koristi nove CD-E (erasable) diskove koji su potpuno kompatibilni sa običnim CD-ovima, samo što mogu da se formatiraju do 1000 puta. Cena jednog CD-E diska je oko 30 USD. (dk)

Microsoft plaća IBM-u za OLE

IBM traži prava ili odštetu za OLE (Object Linking & Embedding) od „Microsofta“. Odlukom američkog Vrhovnog suda poništena je 40 godina stara dozvola svim firmama da koriste određene IBM-ove patente bez nadoknade. OLE, koji je osnovna tehnika razmene podataka u svim Windows programima, direktno je proizašao iz IBM-ovih patenata. Analitičari smatraju da je IBM-u zagarantovana odšteta od više desetina miliona USD. (dk)

ADI MicroScan 17x+

Da nije osobine da se može zaronirati za 90 stepeni i tako od položenog postati vertikalni, ovo bi bio samo još jedan u nizu kvalitetnih 17-inčnih monitora. Od koristi je ljudima koji se bave DTP-om i žele da na monitoru vide A4 stranicu u prirodnoj veličini, ali im je potrebno i da ga ponekad okrenu ne bi li uneli neki tekst ili se, prosto, malo poigrali. Priloženi drajveri za Windows omogućavaju automatsko okretanje radne površine, ali rade samo sa ATI, Diamond, S3 i Trident

ET4000 karticama. Postoje i ADI drajveri za AutoCAD ili 3D Studio, recimo), ali oni na većini kartica prikazuju samo 256 boja. Monitor podržava rezolucije do 1280 x 1024 sa ili 1024 x 768 bez prepihtanja. (sp)

DiscoverWare

Kao što postoji teorija da čovek koristi samo manji deo mogućnosti sopstvenog mozga, tako i softverski analitičari smatraju da prosečan korisnik koristi samo manji deo mogućnosti današnjeg softvera. DiscoverWare je CD-ROM namenjen „uvežbavanju“ korisnika kako bi se povećala produktivnost pri radu i efikasno iskoristile sve mogućnosti aplikacija. Program sam vodi korisnika i na očiglednim primerima mu pokazuje kako da bude produktivniji i koje opcije da koristi kako bi najlakše obavio posao. Za sada postoje tutori za Windows 95, Windows 3.1, Word 6, Excel 5, PowerPoint 4, Access 2, WordPerfect 6.1 i Lotus 1-2-3, a o njihovom kvalitetu svedoči i činjenica da je sam „Microsoft“ angažovao DiscoverWare na kreiranju dva multimedijalna izdanja koja treba da pomognu korisnicima starog Microsoft Office paketa da pređu na novi Office 95. (sp)

Intel u softverskim vodama

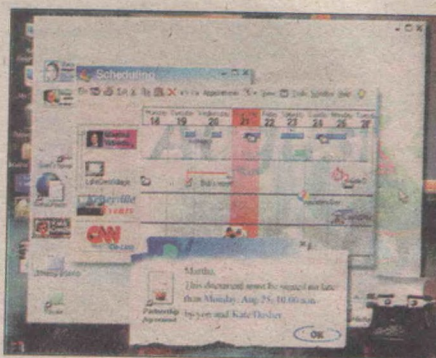
Hardverski gigant bez premca, „Intel“ profucije polje delatnosti i na softver. Zajedno sa holivudskom kompanijom „Creative Artists Agency“, „Intel“ će izdavati igre i obrazovno-zabavne programe. (dk)

Blender - multimedijalni časopis

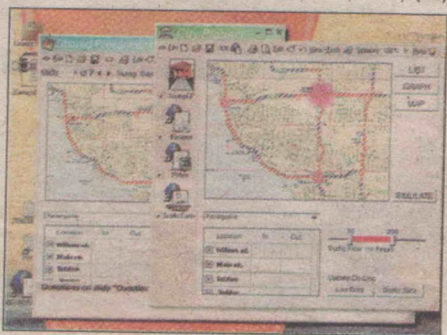
Blender je predstavnik novog talasa časopisa na CD-ROM-u. Kao i sva druga izdanja tog tipa, obiluje sjajnom grafikom i dobrim zvukom - svaki članak je proračun fotografijama, članci o muzici i obiljem zvukova, a postoji i nekoliko animiranih filmova. Loša strana mu je što su autori stari

ili akcenat prvenstveno na izgled, zaboravivši da je ipak tekst ono što čini jedan časopis, a sve ostalo je samo dodatak. Tako su članci, po rečima stranih kolega, nedovoljno inventivni i „preparmetni sami za sebe“, gde se verovatno misli na to da autori nisu pisali vodeni misliju da to neko treba da čita i da se odatle informiše. Nadajmo se samo da se Blender neće zadržati na ovome, jer ideja multimedijalnog časopisa zaista nudi mnogo - jedan dobro koncipiran i izveden primerak može napraviti pravu revoluciju u izdavaštvu kakvo danas poznajemo. (sp)

Kako će (možda) izgledati Windows i Office 96

Povodom nedavno održanog COMDEX-a Bil Gejts (Bill Gates) je održao govor o daljem razvoju Windowsa 96 i aplikacija za njega, kao i tome kako u „Microsoftu“ vide komunikacije. Uz govor su prikazane i slike mogućeg izgleda svega ovoga. Hoće li Windows 96 i stvarno tako izgledati veliko je pitanje, ali je sve ovo izazvalo žestoku diskusiju o planovima „Microsofta“, što je stari lisac Bil verovatno i želeo. Kako će to stvarno izgledati videćemo krajem godine kada se Windows 96 na kome se trenutno radi (codename: Nashville) pojavi na tržištu, a do tada maštajmo o budućnosti kako je vide Bil Gejts i „Microsoft“. Ako im neko ne smrsi račune (a neće - prim. ur.). (mb)

Lažni keš

Pojava da se na ploče ugrađuju lažne komponente, kao što je skup spoljni procesorski keš, trulom Zapadu deluje kao velika podvala. Britanski časopis „Personal Computer World“ sproveo je istragu, podčrpnjavši rendgenskom snimanju sve sumnjive čipove. Istražili su jeftine matične ploče raznih londonskih dobavljača i prodavaca hardvera. Utvrdili su da 486/586 ploče koje naizgled poseduju 256 KB keša, ali imaju lažne čipove, rade čak 40 odsto sporije nego što bi trebalo. Najgore od svega je to što ploče pri resetovanju i butovanju prema BIOS-u prijavljuju 256 KB write-back keša, čak

i kada se čipovi skinu sa ploče. „Award“ BIOS je negde na dalekom Istoku, jednostavno, preprogramiran da „skriva istinu“, naravno, bez znanja „Awarda“. Na rendgenskom snimku vidi se razlika između originalnog čipa sa silicijumskom pločicom i internim vezama sa pinovima, i naizgled identičnog lažnog čipa (iznad), sa slobodnim pinovima. (ns)

Radio preko Interneta

Američka firma „Progressive Networks Inc.“ izbacila je verziju 2.0 svog *Real Audio* plejera i servera. Uz pomoć *Real Audio* moguće je slušati muziku preko Interneta u realnom vremenu, znači bez ikakvog čekanja da se fajl prebaci. Već postoji više lokacija na Internetu koje prenose muziku sa radio-stanica ili muzičke fajlove pjevača ili grupa. Jedan od najvećih ih je adresi <http://www.netradio.net>. *Real Audio* plejer je na raspolaganju kao plug-in za *Netscape* i *MS Internet Explorer*, a link za skidanje se nalazi na *Netscape*ovoj WWW stranici (<http://home.netscape.com>). (mb)

Netscape 2.0 - finalna verzija

Posle silnih beta verzija koje su izlazile malteneske svake dve nedelje, konačno je pred nama finalna verzija ovog softvera. U odnosu na beta 5 i 6 nema nekih novih funkcija; sem poboljšane stabilnosti. Trenutno je za preuzimanje na raspolaganju i beta verzija *Netscape 2.0 Gold Edition*. Ona sadrži HTML editor sa kojim je moguće HTML stranice kreirati i menjati direktno na serveru. Pored toga, prvi put su napravljene i stavljene za skidanje lokalizovane verzije beta 6 na nemačkom, francuskom i španskom jeziku, što znači da su konačne verzije pred pojavljivanjem. Ovo je inače prvi put da „Netscape“ pravi verzije na drugim jezicima, verovatno poučen primerom „Microsofta“ i njegovog *Explorera*. Pored ovoga, na serveru su i linkovi za razne dodatke za *Netscape*, kojih već ima veoma mnogo. Kada interesuje, može da pogleda na <http://home.netscape.com>. Od najznačajnijih, tu su dodaci za *Adobe Acrobat* dokumente, *Macromedia Director* animacije, *Corel* fajlove i slično. Plug-in za *Quick Movie* očekuje se uskoro. (mb)

Radio Internet

Najnoviji krik mode na najvećoj mreži na svetu predstavlja radio-program. Ukoliko imate dovoljno brzu vezu sa nekim od čvorova koji ovo podržavaju, možete preko specijalnog softvera primiti audio signal u realnom vremenu i tako slušati jednu od 300 radio-stanica koje nude ovakve usluge. Za kvalitet zvuka standardnog radijskog prijemnika dovoljan je i 28,8 Kbit/s modem, dok se sa bržim vezama može postići i CD kvaliteta. Najveći skup ovakvih usluga nudi *AudioNet* (vidi sliku) koji nudi sijaseta programa razvrstanih po sadržaju, temi ili izvoru. (sp)

„Corel“ kupio WordPerfect

Kao što ste mogli da pročitate na ovim stranicama u prošlom broju, „Novell“ prodaje *WordPerfect* koji je 1994. kupio za 855 miliona dolara. Kupac je kanadska firma „Corel Corp.“ i prema postignutom dogovoru „Novell“ dobija: 11 miliona dolara odmah, 20% „Corelovih“ deonica, jeo jedno mesto u „Corelovom“ upravnom odboru i 70 miliona dolara kroz sledećih pet godina. (Ne zvuči naročito povoljno za Corel - prim. ur.)

Inače, paket *Word Office* je sa 20 miliona instaliranih primeraka daleko ispred konkurenata „Microsofta“ i „Lotusa“. „Corel“ će dalje usavršavati *WordPerfect* proizvode, a i novi „Corelovi“ proizvodi su na putu. (dk)

Ni CD nije večan

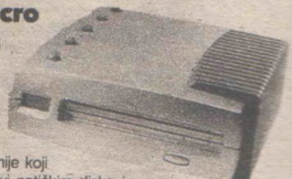
Jedan naučni institut u Finskoj izneo je rezultate svoje studije o veku trajanja CD-a. Prema tom istraživanju, CD traje najmanje 3, a najviše 28 godina, faktori koji smanjuju život CD-a su svetlost i vrućina. (dk)

Slaba prodaja programa za Windows 95

Proizvođačima programa za *Windows 95* ne ovetaju ruže. Po zvaničnim izveštajima jedva 10 odsto paketa *CorelDraw 6.0* koristi se na *Windows 95* sistemima. Skidači su puna programa kao što su *Free Hand* i *Norton Utilities for Windows 95*. (dk)

Pinnacle Micro Apex 4,6 GB

Na domaćem tržištu „Pinnacle“ se proslavio CD-ROM pisacima dobrog kvaliteta i relativno niske cene. „Pinnacle Micro“, ogranak ove

ke kompanije koji

se bavi optičkim diskovi-

ma, za početak 1996. godine pri-

premio je optički sistem kapaciteta 4,6

GB koji se može pohvaliti velikom br-

zinom čitanja i razumno velikom brz-

inom pisanja, uz minimalnu cenu medija.

Kapacitet jednog izmenljivog optičkog di-

skva dovoljan je da primi sedam klasičnih

CD-ROM diskova (čitanje je šesnaestostru-

kom brzinom), snimi sedam sati 16-bitnog

zvuka ili dva časa digitalnog videa. Ceo Apex

optički hard disk sistem za PC i Mac platforme

ponaša se kao i svaki drugi disk, a ne kao traka,

koja se najčešće koristi samo za bekapovanje. (ns)

Microsoft izbacuje Update za Windows 95 komponente

Vidi se da posle svega u „Microsoftu“ nisu zaboravili „jadne“ korisnike *Windowsa 95*. Posle *Internet Explorera* verzije 2.0 koja je napravljena u preko 20 tzv. lokalizovanih verzija (na različitim jezicima), na raspolaganju su i verzije za *Windows 3.x* i *Macintosh*. Na raspolaganju su lokalizovani updateovi za naprimer *Unimodem* (podrška Vojne funkcije), *Exchange* i *Shell*, kao i starih drajvera. Najnovije što je izašlo jeste *Service Pack Nr. 1*. Za sada je na raspolaganju samo engleska verzija, dok verzije na ostalim jezicima, kao i panevropska verzija dolaze u martu. Sve ovo se nalazi spremno za preuzimanje na <http://www.microsoft.com/windows/>. Ovdje možete naći i dosta besplatnog softvera, kao i linkove za druge WWW lokacije. (mb)

HISTORY OF THE WORLD

zdavačka kuća „Dorling Kindersley Multimedia“ obradovala nas je još jednim kompaktnim diskom enciklopedijskog tipa jednostavno nazvanim *History Of The World* (sa izdanjima *Encyclopedia Of Nature* i *Encyclopedia Of Science* imali smo zadovoljstvo da se upoznamo na ovim stranicama u broju 1/96).

Pređ nama se našla sveobuhvatna istorija sveta na dlanu tj. na jednom kompaktnom disku. Od vaše volje (ili potrebe) zavisi hoćete li se upustiti u vremeplov po persijskoj, grčkoj ili rimskoj imperiji, biti svedok giljotiniranja za vreme francuske buržoaske revolucije, popiti šolju čaja sa carskim

Romanovima ili (ako vam se više sviđa) sa Gorbacovim, posetiti Englesku za vreme naučne i tehnološke revolucije, odslušati Hitlerov govor pred nekoliko desetina hiljada hipototisanih Nemaca, ili možda zaviriti na krvavi Tjananmen i prebrojati tenkove.

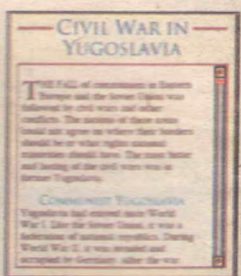
Svi događaji, ključne i one manje bitne istorijske činjenice obuhvaćene ovim CD-om razvrstane su u deset poglavlja. Sveobuhvatnija i detaljnija obilataja su poglavlja koja se odnose na istorijske događaje do 1945. Period takozvane nove istorije prisutan je sa mnogo detaljevanja.

Najviše nas je zanimalo ima li Jugoslavija (bivša ili sadašnja) svoje mesto pod Suncem među brojnim događajima na velikoj svetskoj pozornici. I zamislite, ima. Ali, u travogovima tj. samo u periodu opisanom u desetom poglavlju pod nazivom *Moderni svet*. Do podataka o narodnooslo-

bodilačkom ratu, komunističkom delovanju, vladavini druga Tita, gospodinu Miloševiću, građanskom ratu na prostorima bivše Jugoslavije možete s teškom mukom stući, ali – preko Rusije!

Ovaj istorijski CD pridružite naučnom i prirodnom i nećete se pokajati. Pomenutoj „preferanskoj“ družini nedostaje atraktivnosti u izlaganju suvoparnih činjenica, pa nam u tom slučaju ostaje da sačekamo neko novo izdanje neke druge izdavačke kuće. Do tada, bon appétit!

Branika RAKIĆ

Možda niste znali da je jedna od prvih primena CD-ROM-a upravo u katalogiziranju muzejskih fundusa. Gotovo svi muzeji imaju mnogo više eksponata nego što se nalazi u trenutnoj izložbenoj postavci. Tako se istorijat i fotografije skriveneog muzejskog blaga pohranjuju na CD medijum, a razmena ovakvih CD-a predstavlja najjednostavniji način muzejske saradnje. Izdanje *Le Louvre* namenjeno je, pre svega, potencijalnim posetiocima poznatog pariskog muzeja i najbolje bi bilo da ga pregledate pre nego što kroćite u Luvr. Kompletano pregledanje stalne postavke, po re-

LE LOUVRE

čima Parižana, odelno bi vam oko sedam dana uz mizerno zadržavanje od oko pola minuta po eksponatu. Dobro rešeno pretraživanje CD-a po autorima, eksponatima, periodima ili muzejskim prostorima uštedeeće vam dosta lutanja i obezbediti vam kakvu-takvu garanciju da ćete videti veći deo onoga što vas interesuje. Iako je CD rađen uz pomoć „Macromediinog“ *Director*a i samim tim ograničen na 256 boje, reč je o solidno urađenom izdanju koje pruža obilje podataka.

CD-ROM izdanja ustupio: „Espro“

Voja GAŠIĆ

MULTIMEDIA EXOTIC PETS

je još jedno slično izdanje, kojem bismo mogli dati podnaslov „svaštara“. Sve vrste kućnih ljubimaca koje ne spadaju u pse i mačke potrpane su u *Multimedia Exotic Pets*: ribice, papagaji, kornjače, ježevi, prasići (morski i obični), a tu su i tzv. domaće životinje - konji, jarići, telad, pčele (?!), sva moguća živina... Nisu preskočene ni opasne životinke koje neki ljudi gaje kao ljubimce - zmije, pirane, tarantule, škorpije, kajmani i slično, a ima i nekih za nas zaista egzotičnih kao što su daždevnjaci, kamelioni ili iguane (doduše, mi u Redakciji imamo jednu iguanu, zove se

Stony). Korisnički interfejs je identičan kao u *Multimedia Dogs/Cats* iste firme, što znatno olakšava snalaženje i pregled pojmova.

Nenad VASOVIĆ

CD-ROM ustupio: „Espro“

erovatno se izdavanje multimedijalnih enciklopedija o kućnim ljubimcima pokazalo veoma profitabilnim. Firma „Inroads Interactive“ čija smo izdanja na temu kuce i mace prikazivali u SK 10/95 proizvela

COMPTON'S 1995 INTERACTIVE ENCYCLOPEDIA

Tržište su preplavile opšte i specijalizovane enciklopedije u digitalnom obliku. U našem CD-ROM dražju zavrtila se i jedna koja pretenduje da bude pravi sagovornik srećnog vlasnika. *Compton's Interactive Encyclopedia* sadrži stotinak video zapisa (jedan od njih je i o ratu u Bosni), i pregršt zvučnih inserata. Pretraga enciklopedijskih podataka može se obavljati na više načina. Preko panela *Contents* može se odabrati vrsta podatka - slika, film,

tonski zapis, članak ili prikaz događaja po godinama. *Idea Search* traži tekstualni podatak u celoj enciklopediji. *Explorer* omogućava ljudima koji nikad nisu videli ni kompjuter (a bogami, ni enciklopediju) da zavire u sve oblasti. Postoji i podela po oblastima - umetnost, komunikacije, matematika, pravo i sl. U enciklopediju je ugrađen atlas i rečnik - za svaku reč na koju „dvokliknete“ dobićete englesko objašnjenje. *Help* sistem je veoma efikasan, ima funkciju *Explain* koja daje objašnjenje glasom. Uz sve to postoji *Guided Tour* u kojem će vam voditi biti **Patrik Stjuart** (Patrick Stewart), komandant *Pikar* iz „*Star Trek: The Next Generation*“, koji će vam u slici i reči objasniti svaki segment enciklopedije. Na kraju, možete napraviti i sopstvenu prezentaciju koristeći elemente iz enciklopedije, uz eventualnu upotrebu sopstvenog glasa i nekih specijalnih efekata.

MOMIR RADIĆ

MIL.000.000NI LJUDI

MOGU DA

VAŠ MULTIMEDIJALNI WWW OGLAS

▶ na INTERNETU za samo

100*
DINARA
mesečno

RADIO I TV STANICE

TURISTIČKE AGENCIJE

POLITIČKE PARTIJE

FILMSKE KOMPANIJE

BRACNO POSREDOVANJE

RESTORANI SAJMOVI

MUZICARI INŽENJERI

MARKETING AGENCIJE

FOTO MODELI LEKARI

POSLOVNA PRATNJA GALERIJE

DISKOGRAFSKE KUĆE PREVOĐIOCI

NACIONALNI PARKOVI NOVINSKE KUĆE

FINANSIJSKE INSTITUCIJE IZDAVAČI

ADVOKATI AUTO KUĆE

CASOPISI UMETNICI

HOTELI PREDUZEĆA

MUZEJI

HARDWARE: Saliwan Graficno (SCG)
Challenge II 8 CPU (266 MHz) 8 A4000
Konektor na Internet mrežo LAN/ET
Distrib. modiom V.34 (28.8/33.6)

*NAVEDENA PROMOTIVNA CENA PODRAZUMEVA POSTAVLJANJE VAŠEG
MATERIJALA do jedne kućane strane teksta i dva fotografije NA VAŠU
INDIVIDUALNU ADRESU NA INTERNETU.
IZRADA HTML DOKUMENTA NIJE URAČUNATA U CENU. NAŠ DIZAJNER-
SKI STUDIO RADO ĆE VAM POMOĆI DA EFEKTNO REALIZIJETE VAŠU
PREZENTACIJU ...

GAMA Electronics

Computer Graphics, Animations & Design

11000 Beograd, Jugoslavija, Misarska 11
Tel. 381 11 33 22 75 - 33 94 94 Fax. 322 72 81
Dialup 381 11 322 4444

Digitalna telefonija

Za neke stvarnost, za nas još uvek fantazija

Koliko puta ste do sada sedeli za kompjuterom i skidali neki veći fajl, priželjkujući da to ide mnogo, mnogo brže i ujedno se nervirali jer očekujete važan telefonski poziv? Naravno, jedno rešenje bilo bi korišćenje dve telefonske linije, mada je to u našim uslovima najčešće neostvarljivo, a i rešava samo polovinu problema. U svetu je tako nešto za mnoge sasvim normalna stvar, a čarobna reč koja rešava oba ova problema jeste ISDN.

ISDN mreža (*Integrated Services Digital Network*) u upotrebi je više godina, ali pravi komercijalni bum doživljava u poslednje dve do tri. Prvi komercijalni priključci instalirani su u Americi pre više godina, ali ni Evropa ne zaostaje, pa se u zadnje vreme, pogotovu u Nemačkoj, Švajcarskoj i drugim zapadnoevropskim zemljama ova mreža širi neviđenom brzinom, pa čak ponegde i nadmašuje Ameriku.

Ova mreža je pre svega interesantna firmama, ali i pojedincima, jer su u poslednje vreme cene priključka i uređaja drastično pale. U svetu je tendencija da se postepeno klasične analogne telefonske linije zamene digitalnim ISDN linijama što bi omogućilo priključenje na nove medije gde bi kompjuter igrao centralnu ulogu. To bi naravno donelo i veliku zaradu onima koji to nude.

Analogno vs. digitalno

ISDN je, kao što ime kaže, digitalna mreža, što znači da se komunicira digitalnim, a ne analognim načinom kao kod postojećih telefonskih linija. Ova činjenica omogućava, pored uobičajenih telefonskih usluga, i mnoge druge koje su u razvoju. Brzina prenosa je mnogo veća u odnosu na klasične linije, kvalitet zvuka prilikom telefoniranja je prvoklasan, bez ikakvih šumova, krcanja i sličnog, što je za nas još uvek ravno fantaziji.

Jedan ISDN priključak sastoji se od takozvanih „B” i „D” kanala. „B” kanali su oni koji se koriste za telefoniranje ili prenos podataka kao i kod klasičnih linija. „D” kanal je takozvani servisni kanal koji služi za razmenu podataka pri uspostavljanju veze i za komunikaciju sa telefonskom centralom, što omogućava različite dodatne usluge koje PTT može da ponudi (i dodatno naplati) pretpalnicima. U principu razlikujemo bazične i primarne priključke. Primarni su uglavnom za firme i imaju 30 i više „B” kanala. Mi ćemo se zadržati na bazičnom priključku koji je za privatna lica i koji nas uglavnom i interesuje.

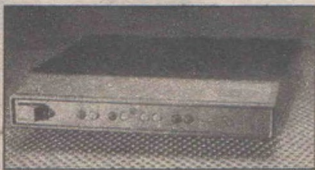
Bazični priključak ima dva „B” kanala i jedan „D” kanal. Svaki „B” kanal ima brzinu prenosa podataka od 64 Kbita/s. Sa bazičnim priključkom dobijate do 8 brojeva koje delite po ličnom izboru uređajima koje imate. Svi brojevi su direktni i uvek mogu da se koriste dva istovremeno.

Kako to izgleda u praksi? Sa dva telefonska aparata mogu da se vode dva posebna razgovora, ili da telefonirate sa nekim i šaljete istovremeno faks, ili da se povežete na neku mrežu ili BBS, a da neko od vaših ukućana istovremeno telefonira. Sa ISDN telefonskim aparatom moguće je sa dva sagovornika istovremeno napraviti tzv. konferenciju, tako da sve troje istovremeno razgovarate, ili da se prebacujete od jednog do drugog sagovornika ukoliko ne želite da se oni međusobno čuju.

ISDN telefonski aparat

Ukoliko dok su vam obe linije zauzete i stigne još jedan poziv, na ekraniću vašeg telefona pojavljuje se znak da neko zove. U tom slučaju možete jednog sagovornika da „parkirate” ne prekidajući vezu i da preuzmete vezu sa novim sagovornikom.

ISDN uređaj (ne „modem”) jer je već sve digitalno tako da se ništa ne modulise/demodulise.

Brzinom svetlosti

Kao što je rečeno, svaki „B” kanal ima brzinu prenosa podataka od 64 Kbita/s što je za mode me na analognim linijama neostvarljivo. Udržavanjem ova dva kanala možete skinuti neki fajl ili program sa, naprimer, Interneta brzinom od 128 Kbita/s što je „brzina svetlosti” u odnosu na modeme sa 14,4 ili čak 28,8 Kbita/s.

Većina BBS-ova i Internet provajdera u zapadnoj Evropi ima pored analognih i ISDN ulaze, što polako postaje uobičajeno. Da biste mogli ovu mogućnost i da koristite morate imate posebni ISDN adapter koji se kao kartica ubacuje u kompjuter ili kao eksterni uređaj (*a la* modem) priključuje na jedan od portova kompjutera.

Problem je u tome što modem i ISDN adapter ne mogu da uspostave vezu međusobno. Modem priključen na ISDN liniju može da uspostavi vezu samo ako je sa druge strane isto tako modem i to pri uobičajenim brzinama. Ako je pak na drugoj strani ISDN adapter, on se „razume” samo sa ISDN adapterom i navedene brzine u potpunosti mogu da se koriste.

Softverski problem

Drugi problem je u tome što većina postojećih komunikacionih programa ne može da inicijalizuje ISDN adapter, pošto on ne koristi AT komande kao modem. Zbog toga je, pored specijalnog CAPI drajvera za ISDN uređaje, potreban i takozvani CFOS FOSSIL drajver koji čini da program „vidi” ISDN uređaj kao standardnu kombinaciju COM port/modem.

Problem je da sve to u praksi ne funkcioniše onako kako bi trebalo, tako da se dešava da veza nije stabilna ili se stalno prekida, što kod korisnika samo izaziva ljutnju. Pojedini komunikacioni programi koji komuniciraju direktno sa COM portom ne rade uvek kako treba sa FOSSIL drajverom, drugi, koji rade direktno sa ISDN adapterom, zahtevaju specijalno za njih „naštimovan” CAPI drajver... i tako u nedogled.

Dodatnu zbrku uneo je „Microsoft” ugrađujući u *Windows 95* verziju 2.0 CAPI-a, iako se tek za verziju 1.1 pojavljuje nekoliko programa koji to podržavaju. Sreća u nesreći je da CAPI drajveri za *Windows 3.1x* rade bez problema pod *Windowsom 95* iako „Microsoft” to ne preporučuje. Konačnu ISDN podršku za *Windows 95*, inače, radi berlinska firma „Acotec” koja je to radila i za *Windows for Workgroups 3.11*, pa se očekuje da se uskoro pojavi na tržištu, odnosno da će, po nekim pričama, „Microsoft” omogućiti besplatno skidanje sa Interneta i drugih mreža. Ukoliko to bude funkcionisalo kako treba i bude dovoljno programa na tržištu predstavljale spas za korisnike ISDN adaptera, jer će se u tom slučaju adapteri ponašati kao *Unimodem* i biće svim programima na raspolaganje, bez ikakvih konflikata.

Da zaključimo: što se tiče telefoniranja, ISDN funkcioniše savršeno i zaista je stvar budućnosti i volje našeg PTT-a da ga uvedu. Što se tiče nas kompjuteraša, za sada je sve to još uvek nestabilno i nezadovoljavajuće, ali ni u kom slučaju krivicom ISDN-a, već proizvođača softvera i hardvera koji ne prate kretanja na tržištu ili nemaju snage ni mogućnosti da prate. „Microsoft” se u svakom slučaju trudi, ali bez podrške proizvođača za sada je bolje držati se dobrih starih modema.

Miomir BESARABIC

Autor je konsultant iz oblasti komunikacija i publikovanja na Internetu, zaposlen u firmi „Neptun AG” u Cirihu koje se bavi publikovanjem i marketingom na Internetu

Bitka za Internet

Paradoksalno je da manifestacija koja se bavi pripremom za štampu pokazuje kako je san Bila Gejtsa da jednoga dana na svakom stolu bude kompjuter koji će koristiti isključivo „Microsoftov“ softver - sve bliži ostvarenju

Specijalno za „Svet kompjutera“ iz SAD
Boston, 28. februara

U početku mi je sve delovalo kao paradoks. Internet je mreža, u stvari mreža mreža. Ali, obilazeći standove sajma o mrežama sredinom februara, nisam pronašao ni jedan štand koji se bavio Internetom. S druge strane, na ovogodišnjem SEYBOLD-u, sajmu posvećenom kompjuterskoj pripremi za štampu i izdavaštvu koji je krajem februara održan u Bostonu, shvatio sam da je Internet svugde.

Odgovor je prost. Mrežni aspekti Interneta su već razrešeni. „Microsoft“ je od verzije 3.51 *Windows NT Servera* uveo TCP/IP umesto NetBEUI-a kao standardni protokol, a i „Novell“ je odlučio da napusti IPX i od sledeće verzije primeni TCP/IP.

Bezbednosni aspekti prenosa podataka preko Interneta su takođe pred raspletom - „Microsoft“ i „VISA“ sa jedne, i „Netscape“ i „MasterCard“ sa druge strane, dogovorili su se o zajedničkom standardu enkripcije koji bi trebalo da omogući sigurnu trgovinu preko Interneta, a sa tim dogovorom prestala je i potreba proizvođača suparničkih tehnologija da zakupljuju skupe standove i promovišu svoje izume.

S druge strane, bitka je tek počela u definisanju standarda za objavljivanje sadržaja na Internetu. U stvari, ona se vodi oko WWW-a (*World Wide Web*), pošto su standardi za FTP, Gopher, Wais, Archie, E-mail i Usenet davno već ustanovljeni. Sem toga, nove horde korisnika koje osvajaju Internet i ne znaju za ništa drugo sem za WWW.

Zato su na SEYBOLD-u glavnu pažnju privlačile firme koje su neobičajene za ovaj sajam, kao „Sun Microsystems“, „Silicon Graphics“, „Microsoft“, a štandovi proverenih DTP firmi, kao što su „Adobe“ i „Corel“, prevashodno su bili posvećeni pripremi štampe za ekran, a ne za papir. I sami seminari, koji su u stvari važniji deo SEYBOLD manifestacije, uglavnom su se bavili digitalnim medijima, WWW-om i pripremom za štampu i za ekran.

Alatke za kreiranje WWW

Neki od tradicionalnih proizvođača softvera za kompjutersko izdavaštvo, kao što je „Adobe“, pokušavaju da pronađu alternativu HTML jeziku, kojim bi produžili svoj vek na tržištu prelaskom sa dizajna za papir na dizajn za ekran. Serijom *Acrobat* proizvoda

(*Amber, Distiller, Exchange*) već su zadobili većinu tradicionalnih izdavača novina i časopisa, među kojima vodi „New York Times“, koji su primenom *Acrobata* u stanju da identičan dizajn zadrže i na Internetu. Prednost *Acrobata* je što je moguće koristiti tradicionalne alatke za

pripremu za štampu (*QuarkXPress, Photoshop, PageMaker, itd.*) i isti slog odštampati i na film za klasičnu štampu i u fajl za prikazivanje na Internetu.

Drugi, kao „Corel“, izbacuju dodatke HTML jeziku koji omogućuju *real-time* gledanje CDR fajlova u okviru WWW strane.

Najveća gužva je ipak bila pred štandom firme „Sun Microsystems“. Oni su predstavili potpuno novi programski jezik, *Java*, koji obogaćuje HTML od sada nevidenim mogućnostima i produžava mu život za koji su mnogi predvideli da neće dugo trajati. *Java* je programski kod koji je nezavisan od operativnog sistema i procesora i koji se uživo (*real-time*) kompajlira u

samom WWW klijentu.

Još jedna firma je privukla pažnju. To je „Silicon Graphics“ koji gura VRML, protokol opisa stranice sličan HTML-u, ali koji omogu-

čuje real-time kretanje u 3D vektorskom prostoru.

Bitka za WWW Servere

Drugi front se odvija na području servera za služenje WWW strana i klijenata za njihovo čitanje. Sve do prošlog decembra neprikosnoveni vođa u ovom polju bio je „Netscape“. Genijalnom taktikom besplatnog deljenja klijenata „Netscape“ je postao apsolutni gospodar na tržištu sa preko 70 odsto svih korisnika. Namera „Netscapea“ je bila da profit ostvari prodajom serverskog sistema za skupe pare (u početku 5000 dolara). „Netscape“ je svoje servere prevashodno namenio UNIX platformi, pošto su 90 odsto servera na Internetu UNIX sistemi, a od toga 80 odsto firme „Sun Microsystems“, ali je ubrzo izabio i verzije za sve popularniji Windows NT Server.

Iako je „Microsoft“ sve do decembra 1995. tvrdio da ga Internet mnogo ne interesuje, nije isti koncept i podigao ga na novi nivo. Bil Gejs je odlučio da dobro oprobana taktiku u bici za dominaciju tržišta aplikacionog softvera upotrebi i u bici za dominaciju Interneta. Ne samo da se klijent deli besplatno, već i server. Logika „Microsofta“ je da će malo ko biti spreman da plati 1000 dolara za UNIX operativni sistem i 2000 dolara za WWW server, ako za 700 dolara može dobiti oba na njegovoj NT platformi.

Razmišljajući dalje u ovom pravcu, „Microsoft“ je napravio programske rutine za povezivanje WWW strana sa svojim client server i aplikacionim softverom, koje takođe deli besplatno. Iznemada, razlika u siroćnosti i ceni sistema zasnovanog na Windows NT Serveru i bilo čemu drugom postala je ogromna.

Osnovni razlog nagle popularizacije Interneta je mogućnost jeftine, efikasne i globalne trgovine preko WWW-a. Da bi se to postiglo, međutim, potrebno je rešiti seriju složenih problema. Kupac mora imati WWW klijent koji omogućuje atraktivnu prezentaciju proizvoda. Takođe, mora postojati način da se efikasno pretražuju velike baze podataka, da se u tu bazu unesu podaci o kupcu i njegovoj narudžbini te da se plaćanje odmah i bezbedno procesira.

Bez „Microsofta“ to otkriliće ovako izgleda: operativni sistem od jedne kompanije; WWW server od druge kompanije; baza podataka od treće kompanije; rutina za povezivanje WWW servera i baze podataka od četvrt; sistem bezbednog naplaćivanja od pete; i šesta kompanija da se to sastavi, pokrene i održava.

„Microsoft NT Server 4.0 (trenutno u Beta verziji) i sebi sadrži sve sem baze podataka. A za bazu podataka imate izbor Microsoft SQL Servera, za velike baze, ili Microsoft Visual Fox-Proja za manje, koji se inače već koriste za procesiranje narudžbina preko telefona ili u prodavnici.

„Netscape“ se, naravno, ne predaje lako. Najavljena je verzija servera 2.0 koja bi trebalo da izađe krajem juna 1996. Strateškom kupovinom manjih kompanija, „Netscape“ planira da integriše sve funkcije koje ima i „Microsoft“ u jedan paket i da ga, za razliku od „Microsofta“, ponudi i za UNIX i za NT platformu. Ali ako je prošlost valjani pokazatelj budućnosti, protiv „Microsofta“ nemaju šanse.

„Microsoft“ je od decembra krenuo u kupovinu svih novih, malih kompanija koje imaju bilo kakav obećavajući softver za WWW. Nedavno je, posle kupovine jedne takve kompanije, „Vermeer Technologies“, jedan analitičar kompjuterskog tržišta objasnio kako je „Microsoft“ odlučio da mu se ne ponovi greška sa softverom Money koga je napravio da se takmiči sa „Intuitivom“ Quicken finansijskim softverom. „Microsoft“ je mogao da zatvori svojih 30 programera u sobu na mesec dana i da napravi isti proizvod kao „Vermeer“. Ali zašto da se bježe sa konkurencijom kad može da je kupi dok je još mlada, bez para i ugleda.

Prednost „Microsofta“ je i u tome što sve više kompanija koriste WWW servere za distribuciju informacija svojim službenicima unutar kompanije (LAN, WAN = Intranet). Trend je da se Novell NetWare na Intranetu zameni robusnijim serverom, sa TCP/IP protokolom koji servira SQL. Zbog cene, lakše instalacije i troškova održavanja Microsoft NT Server tu vodi daleko ispred UNIX-a, sem u najvećim okruženjima. Ove kompanije, jednom kada odluče da izađu na Internet, ne treba da dodaju ili menjaju ništa na svom Intranetu ukoliko su se već bile odučile za NT platformu kod prelaska sa NetWarea. Time se vrata zatvaraju svim proizvođačima koji bi želeli da prodaju WWW Internet server kompanijama koje interno rade na NT-u.

Klasična ponuda

Od proizvoda u oblasti pripreme i štampe na papiru, vredno je pomenuti „Indigov“ digitalnu štamparsku mašinu, „Calcompove“ Inkjet plotere koji za upola manje para daju rezultate jednake LaserMasteru i „NewGen“ ChromaxPro kolor laser printer A3 formata. ChromaxPro je, u stvari, digitalna štamparska mašina malog formata koja pruža brilijantne i izuzetno verne boje. Ovo je prva ozbiljna konkurencija „3M“ Matchprint i „Fuji“ ColorArt uređajima i, osim ECRM-ovog KnockOut osvetljivača (vidi prošli broj), jedina prava tehnološka inovacija na celoj manifestaciji.

Branislav ANDELIĆ

Razvojni put programa MS Word for Windows

Od golog teksta do grafike

Tekst procesori

Omasovljenjem kućnih (personalnih) računara proširen je i krug ljudi koji su mogli da ih koriste: posle zaljubljenika, na red su došli i pisci (a vremenom su i svi ostali postali pisci, na ovaj ili onaj način). Sve u svemu, obrada teksta je najčešća operacija na računaru, toliko česta da je i ne primećujemo kao zasebnu oblast primene. Alatkke koje su nam potrebne za obradu teksta su tekst procesori. Pokušali smo da ukratko pomenemo sva bitnija ostvarenja na tri najpopularnije računarske platforme.

Na sledećim stranicama možete pročitati nešto više o nekim poznatijim tekst procesorima a takođe pročitati imena nekih i ne tako poznatih. Sve u svemu - malo istorijata, nešto karakteristika i po koji koristan savet. Pa, ako ste raspoloženi za pisanje - pročitajte, razmislite i odlučite kojem ćete programu poveriti da vaše misli pretače u pisanu reč.

Prvi procesori reči su bili uglavnom editori - programi za izmenu - teksta, a mogao ih je napisati ko god je htio da se osami mesec ili dva i napiše pet-šest hiljada naredbi na nekom programskom jeziku. Zatim su PC računari postajali sve popularniji i broj hardverskih i softverskih dodataka počeo je da se širi nezamislivom brzinom. Od programa koje su pravili hobisti i entuzijasti, prešlo se na programe koje prave timovi programera i dizajnera. Na početku je svaki programer imao sopstvenu viziju programa koji prodaje, a onda je i tu došlo do izražaja staro pravilo da se prodaje ono što kupci traže, a ne ono što se može napraviti. Posle prvobitne fascinacije superomošću računara nad piscima mašinom i penkalom, korisnici su počeli da se diferenciraju po svojim potrebama. Sekretarice na primer traže brz unos teksta, slanje cirkularnih pisama i poruka. Autori uglavnom pišu direktno za računaru, pa im je bitno da program brzo izvršava i najmanje izmene. Inženjeri pišu tehničke izveštaje, u kojima kombinuju matematiku i ilustracije, advokati žele zbirku standardnih tekstova i mogućnosti da se raspozna ko je pravio i kakve izmene u ugovoru, direktori žele podsetnike i adresare itd. Najzahtevniji su oni koji se bave prelomom teksta - njima treba sve to, odjednom.

Ispostavilo se da skoro svakom treba PC i program za obradu teksta, ali da posebne klase korisnika žele da svoje (međusobno različite) potrebe zadovoljavaju na standardan način. Jedno vreme su se procesori reči diferencirali upravno po ciljnim grupama korisnika, a onda je opšti nivo hardvera

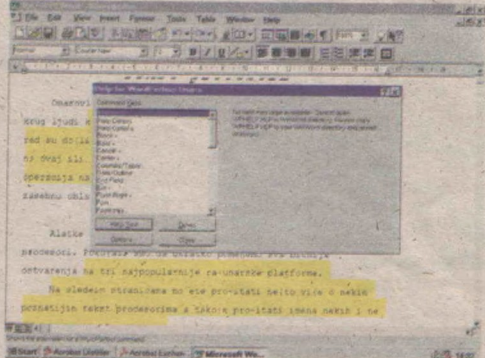
povećan (brži procesori, veće memorije) pa su programi „za pisanje“ počeli da liče na zbrda-zdola skupljene kolekcije modnih detalja. Umesto posebnih programa za spelovanje, slanje cirkularnih pisama, strukturirano (outline) pisanje, elementarnu matematiku, indeksiranje, formule, podršku novim štampačima - Word, WordPerfect, WordStar i ostali popularni programi inkorporirali su sve to u sebe. Međutim, uprkos svim poboljšanjima, jedna stvar ostajala je ista: tekst je bio generisan hardverskim generatorom znaka. Što znači da se prikazivalo ne više od 255-različitih znakova u jednom trenutku, a grafika se videla tek u odštampanom tekstu.

A onda, Windowsi

A onda su se, zahvaljujući procesoru 80386, dogodili Windowsi. Taj procesor se pojavio 1985. godine, ali je u masovnu upotrebu ušao tek posle 1988. Ne samo što je omogućio hardversko prevazilaženje problema koji su mučili DOS programere, nego su povećana brzina i veća memorija otvorili put za definitivno uvođenje grafike u PC računare. Uz niz drugih okolnosti, od 1990. godine navoamo, razne verzije Windowsa prodate su u desetina miliona primeraka, naročito otkad se pojavila verzija 3.10 za pojedinačnog korisnika, odnosno, 3.11 za rad u mreži.

Osnovna prednost Windowsa je grafički rad, što znači da su mogući različiti simboli za komuniciranje između programa i korisnika. Windowsi su ponudili novi ali standardizovani skup grafičkih operacija, naredbi i simbola. Samo od sebe se nametnulo da svi Windows programi treba da usvo-

je te konvencije. U praksi, to je značilo da će svi programi imitirati ono što je Microsoft ponudio kao sastavni deo Windowsa. Pošto Program Manager ima u glavnom meniju opcije File, Options, Window, Help, to će i svi drugi programi morati da imaju iste opcije. Inakom svi programi moraju raditi sa nekim datotekama (File), nešto menjati u njima (Edit), podešavati neke opcije (Options), prikazivati razne prozore i potprozore (Window) i ukazivati pomoć (Help). Korisnik koji nauči da se do datoteka u Wordu dolazi putem opcije File zna-

će da za istu radnju primeni istu opciju i u svakom drugom Windows programu. Otuda je lakše koristiti razne Windows programe: naučite jedan a sa ostalima se, ako ništa drugo, bar snalazite.

Microsoft se potrudio da prvi ponudi smislene programe za Windows. Još 1988. godine pojavio se Word for Windows 1.0. Bio je to raskid sa tradicijom DOS sveta u kome su postojale desetine procesora reči. Podsetimo se samo najpoznatijih: MS Word, WordPerfect, WordStar, Ami Pro, Samna Pro, XYWrite, Nota Bene, Wordstar 2000, IBM DisplayWrite...

WordStar

Na početku je najpopularniji bio WordStar: izvršavao se na desetina tuda postojećih računara, uključujući Apple II i CP/M i prvi je pokazao da će procesori teksta biti veliki biznis. Najčak strana mu je bio briljantno postavljen rad sa tastaturom: daktilograf je mogao da kuca, pomera kursor i zadaje naredbe ne dižući ruke sa centralnog dela tastature. Kontrolne sekvence kao što su Ctrl-S za pomeranje kursora uljevo, Ctrl-D udesno, Ctrl-Q-D na kraj reda i druge, ostale su trajno urezane u mozgoviima prvih generacija korisnika i programera, a i danas su nezvanični standard za tzv. programerske editore. WordStar je jedini od tadašnjih programa pokazivao približno tačan raspored pasusa na strani (grafike tada uopšte nije bilo), što je bila ogromna prednost. Sam program je bio toliko mali da je stajao na jednu disketu i time je u prvim danima PC računarstva i kod nas postao popularan. No, vreme gači i najveće. Zbog loših poslovnih odluka, WordStar nekoliko godina uopšte nije doživio novu verziju, loše je radio sa direktorijumima, sporo se obraćao disku, formatovanje nije bilo automatizovano... Posle niza peripetija i promena vlasnika, napravljen je i u preko milion primeraka uspešno prodan WordStar for Windows, ali sada je to samo jedan od nekoliko programa: kod nas ga valjda niko i ne koristi.

WordPerfect

U prazan prostor koji je ostao iza WordStara pokušali su da se ubace MS Word i WordPerfect. Oba programa su pod DOS-om bili vrlo dobri, ali WordPerfect je tih godina postao čak najpopularniji program na svetu. Radi se o relativno komplikovanom programu, čiji je interfejs iskusnim korisnicima čudan a novim, paradoksalno, prirodan. Milioni ljudi nisu naučili nikad ništa više od ovog programa, i bili su vrlo zadovoljni, jer program za koji su odlučili, „može sve“. WordPerfect je bio regularno ažuriran, pratili promene hardvera i softvera, i može se naći u verzijama za druge platforme: Mektintoš, VAX, Unix itd. Posebno je bila jaka podrška hardvera, mnogobrojnim grafičkim karticama i štampanjima. Međutim, u svadi između Microsofta i IBM-a oko Windowsa i OS/2, WordPerfect korporacija je odabrala pogrešno strano - IBM. Tako je prvi bila napravljena verzija WordPerfecta za OS/2, a sa verzijom za

Windows se kasnilo. A kada se ta verzija pojavila, izazvala je opšti smeh: rušila je ionako nestabilne Windows 3.0 i „padala“ na mnogo maštovitih načina.

U taj nepopunjen prostor ubacio se Word for Windows, sprečavajući da korisnici WordPerfecta za DOS naprave prirodnu migraciju na Word Perfect for Windows. Opcije za Help korisnicima WordPerfecta su nama balast, ali upravo je to bio jedan od glavnih marketinških aduta u SAD. Uprkos tome, poslovna pozicija WordPerfecta sa svojim milionima mušterija bila je tako jaka da je ceo biznis prodat Novellu za neverovatnih 1.4 milijarde dolara. Dvojica originalnih autora i osnivača kompanije su se

Ali nije bilo bitno ko je od koga šta preuzeo: važno je da su Windowsi i bolji način korišćenja preskupo 486 računara sa tada impozantnih četiri megabajta centralne memorije odjednom dobili novi smisao i opravdanje. „Ventura!? Ma pogledaj šta mogu da uradim sa ovim programom!“ Mada je tada zlatna groznica stonog izdavaštva već bila prošla, odmah su se pojavili novi poslovi koji su i finansijski otplatili celu hardversko-softversku investiciju. A slične rečenice bile su i kod drugih korisnika: GRAFIKA = NOVI SVET. Milioni korisnika su uvideli blagodat vizuelne obrade

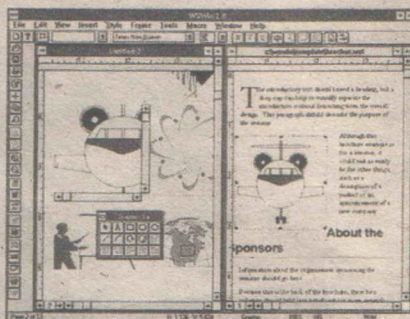
teksta koji je dotle camila na lepom ali skupom Mektintošu.

Na novu verziju Worda nije se dugo čekalo. Verzija 2.0 bila je bolja, brža, proširena, stabilnija, a poklopila se i sa prelaškom na Windows 3.10, što se ponajviše osetilo kroz TrueType fontove. Verzija 2.0 je bila relativno skromna po hardverskim zahtevima, tako da se i danas koristi na notebook računarima koji su u stanju da izvršavaju Windows.

Posle verzije 2.0 usledila je verzija 6.0. Skok u rednom broju verzija sa 2 na 6 objašnjava se potrebom da se ujednače brojevi verzija sa ostalim programima, što Microsoftovim što drugih proizvođača (tada je bio aktuelan WordPerfect 6.0), Verzija 6.0 je donela značajan proširenja

moćnosti, za koje se plaća dodatnim mogućima: ovaj program lepo radi tek na osam megabajta centralne memorije. Ali, u proteklih tri godine i to je postao neki hardverski standard, tako da danas skoro svaki PC računar može da izvršava Word 6.0. Od unapređenja spomenućem novu paletu za crtanje direktno iz Worda, module Graph, WordArt i Equation Editor, koji rade loše ali ipak omogućavaju neke dodatne efekte tipične za stonog izdavaštvo, poboljšani lenjir, bogatiji statusna linija, opcije kao što su Full Screen za zauzimanje celog ekrana, poboljšane opcije Undo i Redo, moćnije naredbe Find i Replace (npr. mogućnost da se tekst zameni formatom i obratno), aktiviranje desnog tastera miša, pojava čarobnjaka (nizovi ekrana u koje se upisuju razni parametri), AutoText (makrone naredbe za tekst), AutoCorrect (automatska ispravka unesenog teksta), Auto

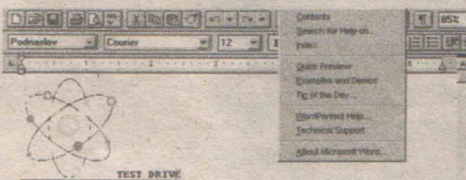
Format (automatsko formatovanje celog teksta), veliki broj ugrađenih stilova za tekst i tabele i još mnogo toga. Trenutno je kod nas upravo Word 6.0 standard za pisanje i razmenu teksta. I to je potpuno za službeno: praktično sve što vam treba, od obrade teksta do stonog izdavaštva, možete da uradite sa njim. To ne znači da su drugi programi nepotrebni. Na primer, Word ne zna za separaciju boja tako da bitan deo profesionalne pripreme za štampu otpada. Ipak, ako želite da prelomite knjigu, možete je napisati, prelomiti i odštampati iz jednog istog programa, što je velika prednost.

time obogatili, ali su istovremeno izbačeni iz igre. Posledica: ovih dana, dve godine kasnije, Novel prodaje WordPerfect za šest puta manju sumu novca!

Word for Windows

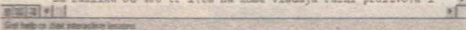
Prva verzija Worda za Windows bila je pravična kao kombinacija dotadašnjeg Worda za DOS i već postojećeg i uspešnog Worda za Mektintoš. Sećam se svog prvog utiska o Wordu, krajem 1990. godine: grafika, fontovi, miš koji konačno ima nekog smisla, veće memorija za koju su bili zaslužni Windowsi... Posebno me je fasciniralo što mogu da osvetlim tekst i mišem klikne na ikone sa tada novog toolbara: bold, italic, promena fonta - sve je odjednom postalo lako! U stvarnost me je vratio komentar Branka Đakovića: „To sve na Meku ima od prvog dana!“

Intel Zappa

Korak do Aladin

Za reziliku od 486 tr. alta na kome vladaju razni proizvođači

Word 5.0

Kada bi se nabrali programi koji predstavljaju zaštitni znak kompanije Microsoft, značajno mesto zauzeo bi tekst procesor *Word*. Dok je MS-DOS vladao PC-ima *Word* je rastao i unapređivao se i tako „dogurao“ čak do verzije 6. Nakon toga, *Word* je evoluirao u verziju za Windows i još više učvrstio svoju poziciju na tržištu tekst-procesora.

Medutim, MS-DOS verzije nisu potpuno izgubile na aktuelnosti jer u svetu još postoji veliki broj slabijih PC-a koje vlasnici neće da pošalju na „groblje kompjutera“ jer im i dalje vrše posao. Naprimjer, zašto bi neki novinar menjao svoj 286 laptop za bolju mašinu ako mu isključivo služi za pisanje tekstova?

Verzija 5.0 *Worda* nije poslednja MS-DOS verzija ali je kod nas, svakako, najrasprostranjenija.

U današnje vreme *Word* za DOS je program zgodan da se u njemu tekst brzo da otkuca (kucanje pod MS-DOS-om brže je nego pod Windowsom) i kasnije učitati u neki grafički tekst-procesor gde ga prema potrebi možete mnogo lakše uobličiti i odštampati. Tako radi i naša redakcija.

Word može da radi i u grafičkom režimu, ali se ta mogućnost retko koristi. Medutim, vlasnici Herculesa često su koristili ovu mogućnost kako bi dobili YU slova na ekranu. Ipak, ako vam je potreban MS-DOS fontov koji radi u grafičkom režimu i ima fontove, bolje rešenje je *Word Perfect* ili *Chi-Writer*.

Kod VGA standarda problem naših slova je distrovanost se rešava zamenom sistemskog fonta YU fontom. Zamenom za YUSCII standard vrši se nekim od domaćih programa, poput programa *L76*, a po 852 standardu Microsoftovim programima iz DOS-a, ili takođe nekim domaćim program koji rade to isto ali zauzimaju manje memorije. Naravno, potrebno je i napraviti standardan raspored naših slova na tasta-

Teks procesor za sva vremena

turi pomoću nekog programa za to (VKEYB, ZKEY...)

Iz već navedenih razloga *Word* se još uvek koristi u Svetu kompjutera za pisanje teksta. Kod pisanja uvek koristimo njegovu mogućnost definisanja različitih „stilova“ teksta. Na primer, naslov je centriran i na ekranu prikazan crvenom bojom, a podnaslov poravnat ulevo i prikazan plavo. Boje služe da označe deo tekst

koji je podesbljan („boldovan“), iskošen („italicovan“), podvučen, ili neku kombinaciju ovih osobina. Ovi stilovi se pridodaju pusašima teksta kombinacijom Alt tastera i jednog ili dva slova koja smo odabrali za skraćeni naziv tog stila. Ove osobine su u (tesnoj verziji sa konfiguracijom draytera za štampača tako da je različite pasuse teksta moguće odštampati različitim fontovima koje poseduje štampača.

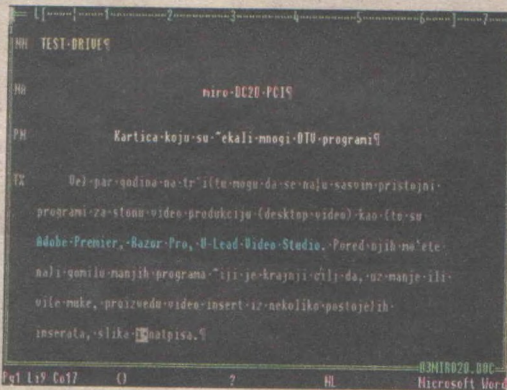
Rezultat je tekst odštampan na perforiranom papiru gde je naslov odštampan nekim od krupnijih fontova printera (kako ne bismo gubili oči tražeći željeni tekst među hrpom tekstova), podnaslov je iskošen, a međunaslovi su podesbljane. Naravno, tekst je sa duplim proredom kako bi se lakše unele ispravke urednika i lektora.

Možda će neke čitaoci „šokirati“ činjenica da se u Svetu kompjutera još koristi papirni medij, medutim to je stvar afiniteta pojedinih urednika. Nekima je najlakše da tekstove čitaju i ispravljaju na papiru jer se tako bolje udube u ulogu čitaoca. Papir se može poneti sa sobom i redigovanje se može nastaviti bilo gde. Drugi su navikli da tekstove rediguju direktno u *Wordu*. Medutim, u drugim novinskim redakcijama gde kompjuter služi

isključivo umesto pisaae mašine (gde se ne vrši prelamanje lista na kompjuterima), svi tekstovi se obavezno štampaju tako da se sa njima kasnije manipuliše kao i sa bilo kojim drugim otkucanim na pisaaoj mašini.

Sledeća faza obrade je učitavanje teksta u neki od Windows programa za obradu ili prelamanje, gde se, zahvaljujući „stilovima“, svaka stvar nađe na svom mestu u potrebnom obliku. Dalje posao preuzimaju naše grafičke urednice, a finalni produkt vidite pred sobom.

Napokon, nešto o izgledu samog programa: *Word* danas deluje pomalo arhaično, ali tipično za trendove koji su nekada vladali. Naime, opci-

je se ne nalaze u „padajućim menijima“ već u dnu ekrana, a pozivaju se tasterom Esc. Verzija 5.5 izgleda potpuno drugačije - modernije. Ima „padajuće menije“ i druge detelje koje poseduju moderni programi.

Neki od opcija *Worda 5.0* su veoma kompleksne, ali njihovo poznavanje nije nepođno početnicima tako da se vrlo lako i brzo uče osnovne stvari potrebne za rad sa ovim programom. Početnik korisnik neće koristiti više od deset odst njegovih mogućnosti, a oni koji se odluču za korak dalje susreće se sa mnogobrojnim podmenijima i opcijama osnovnog menija. Naprimjer, postoji mogućnost da se izračuna neki matematički izraz. Zanimava vas, recimo, koliko sekundi ima u danu, napišete 24*60*60, obeležite taj deo teksta, pritisnete F2 i u donjem delu ekrana dobićete rezultat.

Trebalo bi napomenuti da je moguće otvoriti više dokumenata u različitim prozorima. Dužina teksta koji se može učitati je neograničena pošto *Word* pravi „swap“ datoteku na disku. Tekst se može snimiti i u neformatiranom obliku („Text Only“).

Veoma je korisno posvetiti izvesno vreme čitanju veoma iscrpnog i dobro napisanog *Helpa*. Korisnici koji slabije stoje sa engleskim jezikom uz malo truda mogu pronaći literaturu na našem jeziku posvećenu ovom programu.

Alexander SWANWICK

WordPerfect 6.0 for DOS

Najviše što DOS aplikacija može da ponudi

WordPerfect je jedna od najpopularnijih aplikacija ikada. Još u doba kada je miš bio redak dodatak računaru, pojam obrade teksta praktično se vezivao za ovaj program, prvenstveno zbog njegove mogućnosti da da kvalitetan ispis na gotovo svako poznatom štampaču, kao i zbog efektnog rešavanja problema naših slova (o čemu će biti reči u posebnom tekstu). Nije za zanemarivanje ni činjenica da je program radio na praktično svakoj platformi, da je verzija 5.1 zauzimala jedva 5 MB, kao i da je efektno koristio prednosti grafičkih kartica i omogućavao korisniku da u grafičkom modu vidi stranicu tačno onako kako će ona izgledati posle štampanja. Sve ove opcije, koje se danas smatraju za osnovne, tada su bile izuzetno napredne i to je osnovni razlog zbog koga je WordPerfect dugo vremena bio tekst procesor koga je koristilo preko 50% korisnika na svetu.

WordPerfect 6.0 je prvi potpuno grafički tekst procesor za MS DOS. U njemu postoji tekstualni mod koji izgleda poput ranijih verzija i u kome je moguće uraditi sve što i u grafičkom, tako da se korisnik može opredeliti za jedan od dva dva ili koristiti oba naizmennično u zavisnosti od toga šta mu u datom trenutku više odgovara. Program koristi sve standardne elemente korisničkog interfejsa na koje su nas navikeli Windows aplikacije. Tu su padajući meniji, ikonostas (*Toolbars*), lenjiri, lajsne za pomeranje po tekstu (*ScrollBars*), statusna linija itd.

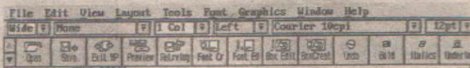
Podrška za različiti hardver jedna je od WordPerfectovih jačih strana. Spisak grafičkih kartica sa kojima radi nije baš impozantan, ali postoji univerzalni VESA drajver uz pomoć koga će program uspešno saradivati sa gotovo svim novijim karticama. Sa štampačima je, međutim, situacija drastično drugačija. Uz sam program se dobijaju drajveri za par stotina (!) raznih modela, pa praktično i ne postoji štampač koji WordPerfect ne podržava. Lepa osobina je što program za svaki štampač poznaje i listu ugrađenih fontova, moguće rezolucije itd, pa može da iskoristi prednosti hardvera do maksimuma. Čak i ukoliko korisnik nije zadovoljan rezultatima, teoretski je moguće intervensirati na samom drajveru i menjati neke njegove funkcije. "Teoretski", jer je program kojim se to radilo prestao da se dobija uz sam WordPerfect od ove verzije, pa je potrebno posebno ga naručiti od proizvođača (*podseća li vas ovo na Microsoft? prim. aut.*)

Osnovne opcije

Zaglavlja, fusnote, zaštitna bloka, traženje i zamena reči, postavljanje oznaka (*Bookmarks*) po tekstu radi lakšeg snalaženja i druge opcije koje

ti njegovim fontom, a grafičke fontove koristiš za naslove. Tako ćete postići maksimalnu brzinu štampanja, a dokument će izgledati kudikamo lepše nego da je rađen samo jednim fontom u jednoj veličini. Tastaturu je moguće potpuno prilagoditi sopstvenim zahtevima, što važi i za ikonostas i druge elemente ekrana.

Još jedna bitna osobina WordPerfecta su tzv. "skriveni kodovi" koji se dobijaju opcijom *Reveal Codes*. Svaki objekat koji se pojavi u dokumentu, bilo da je to slika, grafičkon, fusnota ili nešto drugo, u sam tekst ubacuje se kao kod u kome piše o čemu se tačno radi. Svrha ovoga je izuzetno lako manipulisanje dokumentom u celini - ukoliko se predomislite i odlučite da vam neki objekat ne treba, dovoljno je dovesti kursor na njegov kod i izbrisati ga. Metodom u početku deluje zbujujuće, ali je neuporedivo brži i jednostavniji od metoda nekih drugih programa u kojima se može desiti da bezuspešno pokušavate da se rešite nekog objekta koji ste greškom ubacili u tekst. Skriveni kodovi olakšavaju i menjanje objekata. Dovoljno je kliknuti dvaput na ne-

WordPerfect 6.0 bez DOS

Najviše što DOS aplikacija može da ponudi

WordPerfect je jedna od najpopularnijih aplikacija ikada. Još u doba kada je miš bio redak dodatak računaru, pojam obrade teksta praktično se vezivao za ovaj program, prvenstveno zbog njegove mogućnosti da da kvalitetan ispis na gotovo svako poznatom štampaču, kao i zbog efektnog rešavanja problema naših slova (o čemu će biti reči u posebnom tekstu). Nije za zanemarivanje ni činjenica da je program radio na praktično svakoj platformi, da je verzija 5.1 zauzimala jedva 5 MB, kao i da je efektno koristilo prednosti grafičkih kartica i omogućavao korisniku da u grafičkom modu vidi stranicu tačno onako kako će ona izgledati posle štampanja. Sve ove opcije, koje se danas smatraju za osnovne, tada su bile izuzetno napredne i to je osnovni razlog zbog koga je WordPerfect dugo vremena bio tekst procesor koga je koristilo preko 50% korisnika na svetu.

WordPerfect 6.0 je prvi potpuno grafički tekst procesor za MS DOS. U njemu postoji tekstualni mod koji izgleda poput ranijih verzija i u kome je moguće uraditi sve što i u grafičkom, tako da se korisnik može opredeliti za jedan od dva dva ili koristiti oba naizmennično u zavisnosti od toga šta mu u datom trenutku više odgovara. Program koristi sve standardne elemente korisničkog interfejsa na koje su nas navikeli Windows aplikacije. Tu su padajući meniji, ikonostas, lenjiri, lajsne za pomeranje po tekstu (*ScrollBars*), statusna linija itd.

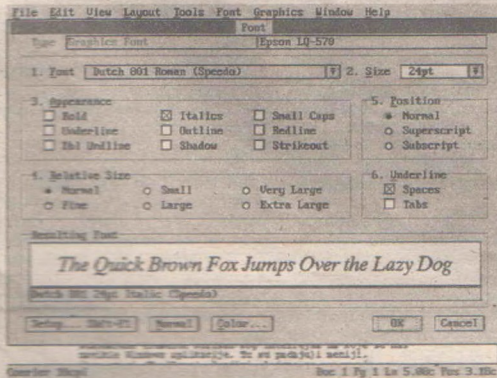
WordPerfect 6.0 bez DOS

Najviše što DOS aplikacija može da ponudi

svi tekst procesori standardno poseduju su tu. Program daje mogućnost predomišljanja (*Undo*), ali nažalost pamti samo poslednju operaciju, pa treba biti pažljiv. Pored standardnih štampačevih fontova moguće je koristiti i grafičke (*Bitstream Speedo*, *CG IntelliFont*, *Adobe Type 1* ili *TrueType*), a najlepše od svega je što WordPerfect praktično i ne pravi razliku u radu, pa ako imate matični štampač možete celokupan tekst pisa-

ki kod i automatski se dobija prozor u kojem je moguće editovati objekat. WordPerfect, naravno, nudi i grafičke opcije. Po tekstu je moguće ubacivati horizontalne i vertikalne linije ili učitavati slike (vektorske ili bitmapirane) sa diska, a tu je i modul *WP Draw* u kome je moguće kreirati jednostavne grafičke forme.

Podržano je i kreiranje tabela koje mogu sadržati ili običan tekst ili brojanice podatke i formule za njihovu obradu. Mogućnosti WordPerfecta su, naravno, daleko ispod onih koje nude moderni tabelarni kalkulatori, ali su sasvim dovoljne. Za korisnike koji pišu stručne ili naučne radove postoji mogućnost ubacivanja matematičkih formula koje se ponašaju poput grafičkih objekata. Same formule kreiraju se u specijalnom editoru i pišu jezikom koji podseća na BASIC. Potrebno je malo vremena dok se korisnik navikne na ovakvu filozofiju, ali njena prednost je u tome što je i najkomplicovanije formule re-

WordPerfect 6.0 bez DOS

Najviše što DOS aplikacija može da ponudi

lativno lako koncipirati. Tu je, naravno, i gomila simbola koje je moguće koristiti, od grčkog alfabeta do različitih oznaka računskih operacija.

Postoji i opcija štampanja na kovertama. Dovoljno je uneti veličinu koverta (pored standardnih, moguće je definisati i nove), adresu primaoca i pošiljaoca i pustiti program da obavi ostalo. Ne postoji, doduše, mogućnost formiranja adresara, pa je svaki put potrebno unositi adrese ispočetka. Direktno sa ovim u vezi je i opcija slanja cirkularnih pisama (*Mail Merge*). Sve što treba uraditi je napisati tekst u kome će se, mesto imena ili adrese, pojavljivati specijalni kod i napraviti spisak primaoca, a WordPerfect će sam obaviti umnožavanje i zameniti imena.

Opcije poput generisanja sadržaja ili liste autora su jedna od stvari zbog koji vredi koristiti računar pri obradi teksta. Sve što je potrebno je da, tokom pisanja teksta, obeležavate naslove i podnaslove celina i da saopštite programu gde želite sadržaj i kako on treba da izgleda. Računar će sam ubacivati brojeve strana, a ako kasnije nešto i promenite u tekstu, sve što je potrebno je da kažete programu da ponovo generiše sadržaj i to je to. Pored ovoga, tu su i unakrsne reference, koje će program takođe automatski generisati i menjati u skladu sa izmenama koje korisnik unosi u tekst. WordPerfect nudi i mogućnost pravopisne i gramatičke provere teksta, ali podrška za naš jezik nema pa su ove opcije interesantne samo onima koji pišu na nekom od većih svetskih jezika (što se uglavnom svodi na engleski). Tu je i tezuraz (rečnik sinonima), kao i mogućnost analize dokumenta, broja reči i prosečne dužine rečenica u tekstu.

Automatizacija posla

Od neobičnijih opcija, tu su hipertekst i ubacivanje zvuka u dokument. Hipertekst je tekst u kome postoje pokazivači na nešto drugo, bilo da je to samo neki drugi deo tekstućeg dokumenta ili potpuno novi fajl na disku. Stvar radi slično WWW-u: obeležite deo teksta i proglasite ga pokazivačem na nešto drugo i svaki put kad kliknete na njega to nešto drugo i dobijete. Ubacivanje zvuka u dokumente se radi na sličan način, a ima smisla samo ako nameravate da dajete dokument nekome drugom u računarskom obliku. Klikom na kod koji označava ubačeni zvuk, dotična osoba će ga čuti.

Kao i svi ozbiljni programi, i WordPerfect nudi svoj makro jezik kojim je moguće automatizovati posao. Ne možemo se sada upustiti u njegovo detaljnije opisanje, ali pomenimo samo to da se sa programom dobija desetak veoma korisnih makroa (npr. generisanje liste fontova) iz kojih se da dosta naučiti o korišćenju ovog makro jezika. Makro je moguće dođeljivati i tasterima i tako dodatno olakšati njihovo korišćenje.

WordPerfect 6.0 za DOS je relativno dobar program. „Relativno“ je pravi izraz, jer je on po svojim osobinama daleko ispred svih ostalih programa ovog tipa za DOS, ali je ipak hendikepiran u odnosu na Windows programe jer ne može simulirati sve prednosti koje ovakvo okruženje nudi. Prednosti zbog kojih bi ga vredelo koristiti je veoma dobro rešenje problema naših sluša kako na ekranu i štampaču, tako i pri sortiranju teksta, kao i mogućnost korišćenja grafičkih fontova i drugih prednosti koje daje njegov grafički mod rada. Naš savet ukratko glasi: ako imate isuviše slobu mašinu da biste potpuno prešli na Windows okruženje, onda će vas WordPerfect sigurno zadovoljiti. Međutim, ako je vaš računar dovoljno jak da se izbori sa grafičkim operativnim sistemom, onda je mnogo bolje koristiti programe za njega. Standardizacija među programima je izuzetno zgodna stvar, a i teško se može protiv napretka.

Slobodan POPOVIĆ

Ami Pro 3.1 & Word Pro 96

Lotusov izlet u tekst procesor

Ujaku masovnih prelazaka na Windows 95 pojavila se nova verzija programa *Ami Pro*, tekst procesora korporacije „Lotus“. Umesto standardnog povećanja broja verzije „Lotus“ je promenio ime proizvođača u *Word Pro 96*, nagoveštavajući velika unapređenja i zauzimanje vodećeg mesta među Windows tekst procesorima. Međutim, i pored *Word Pro 96*, *Ami Pro 3.1* ostaje idealan izbor za ljude sa slabijim mašinama.

Ami Pro je tekst procesor za Windows koji se prvi pojavio na tržištu. Odličan WYSIWYG (što vidis na ekranu to dobijes na papiru), izuzetna funkcionalnost i lakoća korišćenja, tabele, grafikon i matematičke formule, samo su deo osobina njihovih od strane mnogih kompjuterskih časopisa. Inovativnost i doslednost u korisničkom interfejsu, uz mogućnost tzv. timskog rada, osigurali su uspeh *Ami Pro*.

Iako se pojavio pre tri godine, *Ami Pro 3.0* i danas može više nego dobro da zameni *Word* for Windows 6.0, mnogo glomazniji i hardverski zahtevniji (čitaj sporiji) proizvod Microsofta. Pokušaj da se *Word* for Windows 6.0 pokrene na 386 DX na 40 MHz sa 4 MB RAM-a za vreme je neslavno. Sve složenije, pa i neke prostije opcije rezultovale su pauzom koja je jednostavno onemogućavala produktivan rad. Za razliku od *Worda*, *Ami Pro* je sasvim dovoljno 4 MB za prijatan rad, čak i sa velikim dokumentima. Može se naći u Windows i OS/2 verzijama.

Pojava *Windowsa 95* naterala je „Lotus“ da izda novi program *Word Pro 96* u tri verzije: 16-bitna za Windows 3.0+, 32-bitna za Windows 95/NT i verziju za OS/2 WARP. Nažalost, na raspolaganju smo imali samo 16-bitnu *Windows* verziju.

Timski rad koji je u *Ami Pro* bio odlično implementiran, u *Word Pro 96* doveden je do savršenstva, pa se zato on i reklamira kao timski tekst procesor. Korisnički interfejs učinjen je modularnijim i još upotrebljivijim, međutim, preko hiljadu novih ili unapređenih stvari (prema tvrdnji „Lotusa“) izgleda da je uzelo danak u potrebnim računarskim

resursima, pa je to učinilo *Ami Pro* i dalje aktuelnom opcijom.

Potrebni resursi i instalacija

Ami Pro 3.1 traži barem 286 procesor i 2 MB RAM-a, a za pristojan rad dovoljan je i 386 DX na 40 MHz i 4 MB RAM-a. Na hard disku će, u zavisnosti od vrste instalacije, zauzeti od 5 MB za minimalnu konfiguraciju do 15 MB u kompletnoj konfiguraciji. U disketnoj verziji dolazi na sedam 5,25"/1.44 disketa pri čemu se na sedmo nalazi ATM (Adobe Type Manager 2.0) koji omogućava korišćenje Adobe Type 1 fontova. Instalacija je klasična za *Windows* okruženje. Postoji i mogućnost deinstalacije ili ručnog brisanja nepotrebnih fajlova koji su karakteristično nazvani radi lakše identifikacije (thesaurus, spellchecker itd.).

Word Pro 96 zahteva bar 486 procesor, a Pentium je više nego dobrodošlo. Minimum potrebnog RAM-a je 8 MB, a za lole pristojan rad potrebno je 16 MB. Ne znamo da li je ovolika glad za memorijom posledica korišćenja 16-bitne verzije pod *Windowsom 95* ili je to jednostavno neminovnost za sve nove *Windows* programe. Na hard disku je potrebno od 15 MB za minimalnu konfiguraciju do 35 za punu verziju. Disketna verzija je na šestnaest 3.5" disketa kapaciteta 1,44 MB. Naravno, postoji i verzija na danas nezaobilaznom CD-u. Kao i u slučaju *Ami Pro*, instalacija prolazi bez problema, uz konstantan prikaz potrebnih informacija.

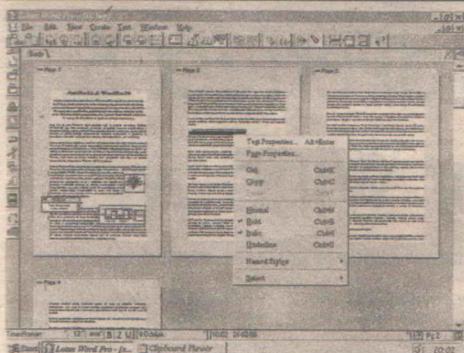
I za *Ami Pro* i za *Word Pro 96* potrebno je dodatnih 10 MB za privremene fajlove koji nastaju prilikom rada (naročito prilikom štampanja teksta) i *Windows swap* fajl propisne dužine.

Oči u oči sa „Lotusovom“ baterijom tekst procesora

Nakon prikaza uvodnog logo-znaka dočekaće nas ekran čistog *Windowsa* dizajna sa ponuđenim spisakom snimljenih dokumenata i tzv. *SmartMastera*, praznih dokumenata (šablona) određene izgleda koje jednostavno popunimo i dobijemo rezultat koji profesionalno izgleda.

Meni linija je kontekstno senzitivna, pa će se u zavisnosti od vašeg položaja u

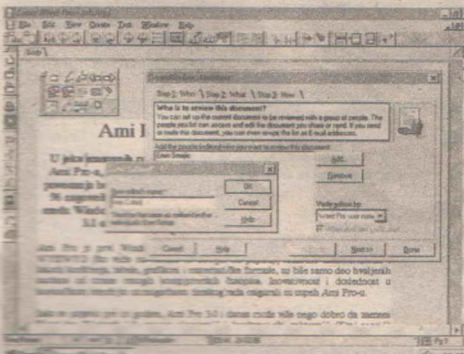
dokumentu pojavljivati i nestajati opcije kao što su Text, Drawing, Table, Equations ili Charts. Takav način rada mnogo je bolji od gomile menija u kojima je teško naći potrebnu opciju.

Ispod meni linije nalaze se tzv. smart ikone, dugmad koja predstavljaju vezu sa svim postojećim opcijama. Njihov položaj, veličina, izgled i funkcija mogu se proizvoljno menjati. Smart ikone su takođe kontekstno senzitivne, pa se u zavisnosti od onoga šta radite pojavljuju ili nestaju.

Za smart ikone, meni opcije ili tastaturne kombinacije možemo vezati script fajlove, kratke bejnkodlike programe koje možemo i automatski praviti - odaberemo Record Script, uradimo željenu opciju i u skript snimimo sve što smo radili - od tog trenutka uvek će nam biti na raspolaganju i to na način koji sami odredimo.

Prozor za kucanje teksta je u središnjem delu ekrana. Word Pro 96, kao i Ami Pro, poseduje više modova rada. To su draft, za slabije mašine, u kome se ne vide sve karakteristike teksta (slike, fontovi i slično), outline mod u kome srednjemo hijerarhijski dokumenta i layout mod koji omogućava WYSIWYG rad. Može se učitati više dokumenata odjednom, pri čemu se svaki nalazi u svom Windows prozoru, a njihov položaj može biti proizvoljan.

U Word Pro 96 prozor svakog dokumenta može biti dodatno izdvojen, pa u jednom prozoru možemo videti zumirani tekst a ispod njega tri ceie stranice (prethodna, trenutna i sledeća).

Moguće su i sve druge kombinacije koje možemo zamisliti. Kakav god bio razmeštaj dokumenta na ekranu, u svakom trenutku možemo vršiti izmene u njima. Zumiranje se definiše prema želji, u procentima, kao i zumiranje od margine do margine ili preglede cele stranice.

Na dnu ekrana nalazi se status linija koja, sem što nam daje mnoge informacije o dokumentu, omogućava i izmenu atributa njegovog sadržaja. Tako, recimo, možemo videti i menjati aktivan font, njegovu veličinu i atribute, aktivan stil, trenutno vreme, datum i broj stranice. Status linija omogućava da u jednom koraku vršimo prošire izmene a za složenije se mogu koristiti meniji, smart ikone ili pridružene kombinacije tastera.

Kao i u svakom drugom Windows programu pomoć je samo jedan taster udaljena od nas. Sa Word Pro 96 dolazi i „Ask the Expert“, mogućnost da engleskim jezikom postavljamo pitanja u vezi s tekst procesorom i dobijemo odgovore iz Helpa.

Još jedna novost vezana za Word Pro 96 je i korišćenje desnog tastera na mišu. Postavimo kursor na tekst, sliku ili bilo koji drugi deo dokumenta, pritisnemo desni taster i dobijemo pristup svim relevantnim opcijama. Uz pomoć desnog tastera na mišu mogu se menjati, bukvavno, svi aspekti dela dokumenta koji smo označili mišem.

Po pritisku na desni taster i odabiranju Properties menija prikazuje se Info Box, meni maska slična roll down/up menijima koji postoje u programu Corel Draw. Info Box je (kao i sve ostalo u Word Pro 96) kontekstno senzitivnan, pa će prikazivati atribute i mogućnosti njihove izmene u zavisnosti od dela dokumenta u kojem se nalazimo.

Rad sa tekstom

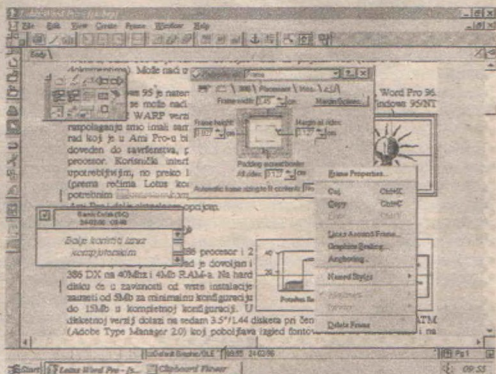
Dobru osobinu Ami Proa i Word Pro 96 predstavljaju stilovi (u Venturi poznati kao tagovi). Definišemo naslov, podnaslov, običan tekst i

ostale potrebne stilove i nakon toga ih po potrebi koristimo. Ukoliko se u nečemu predomislimo, jednostavno izmenimo stil i to se prenese na ceo dokument, automatski.

U stilu možemo definisati font, boju, attribute, broj kolona, razmak između linija, koji stil dolazi posle trenutnog itd. Stil je vezan za paragraf, a paragraf predstavlja bilo kakav tekst unesen između dva pritiska na „Enter“ taster.

Izbior i menjanje stilova vrši se preko menija, smart ikona ili, u Word Pro 96, desnim tasterom na mišu.

Za tekst su vezani thesaurus i spell checker (nažalost ne postoje verzije za naš jezik) a u Word Pro 96 i automatski ispravljanje teksta još u toku kucanja. Prilikom rada spell checkera, naprimo, možemo menjati sam proveravani tekst, bez obzira što je provera u toku. Sadržaj i indeks pojmova automatski se definišu u novom ili trenutnom dokumentu.

Word Pro 96 uvodi nove pojmove division (odjeljak) i section (odlomak), koji predstavljaju odvojene delove dokumenta različitih osobina i sadržaja. Recimo, unutar našeg dokumenta možemo napraviti division koji predstavlja link (vezu) na neki drugi fajl (koji može biti čak i na nekoj drugoj mašini) povezanju na internet što olakšava rad sa dugačkim dokumentima.

Rad sa okvirima i njihovim sadržajem

Jedna od udamih novosti Ami Proa su okviri, koji ga približavaju DTP-u. Položaj okvira, njihov sadržaj, izgled i ostale osobine mogu biti proizvoljne. Unutar njih možemo stavljati tabele, grafičke (preko 10 vrsta, uz nekoliko varijacija), bitmapirane slike koje se mogu dodatno obradivati (osvetljenje, kontrast itd.), matematičke formule i, naravno, sam tekst, formatiran po želji kao da se radi o novoj stranici. Unutar okvira možemo otvoriti novi okvir, pa bukvavno dobijamo mogućnost praviljenja više stranica unutar jedne fizičke stranice.

Posebno atraktivna mogućnost jeste crtanje draw alatima (grafičke primitive, tekst, notna-

nje, pravljenje senki itd.) uz pomoć kojih vrlo lako možete dobiti dokumente profesionalnog izgleda. Ako ipak ostanemo bez inspiracije, na raspolaganju imamo biblioteku sličica i simbola koje se dobijaju prilikom instalacije.

Okviri mogu biti transparentni ili neprovidni, ovičeni proizvoljnim ramovima, centrirani i postavljeni na više stranica automatski. Sve to samo je deo mogućnosti rada sa okvirima, za više informacija o njima kao i o svim ostalim stvarima u Ami Prou pritisnite F1 ili u Word Pro 96 pitajte „eksperta“ (Ask Expert).

Spoljni svet

„Lotusova“ baterija tekst procesora, naravno, nije jedno što se može naći na tržištu, pa se javlja problem razmene dokumenata između više različitih tekst procesora. Ami Pro i Word Pro 96 imaju veliki broj import/export filtera za sve poznatije (i one manje poznate) tekst procesore, programe za tabelarne proračune (Excel, Lotus 1-2-3 itd.), grafičke programe pa i za HTML stranice.

Postoji i podrška za OLE, razmenu podataka između programa. Unutar okvira možemo imati, recimo, tabelu koja je urađena u samom Excelu. Kako menja podatke u Excelu, menja se i stanje u okviru dokumenta. To je lak način da sve poslove obavimo u najpogodnijim programima, a da pri tom sve bude čvrsto povezano u dokumentu Ami Proa ili Word Pro 96.

Sjajna novost koju uvodi Word Pro 96 predstavlja podrška Internetu: možemo editovati dokumente do kojih imamo pristup preko TCP/IP-a, tj. World Wide Web ili FTP-a. Rad sa ovim opcijama izuzetno je jednostavan: Word Pro 96 „skine“ dokument sa zadate adrese, mi ga izmenimo i on automatski bude ažuriran na mestu odakle je uzet, uz kompletnu podršku za grupni rad.

Grupni rad i/ili poslednja reč

Grupni rad u Word Pro 96 je olakšan mnogim opcijama. Neke od njih su:

- Podešavanje prava pristupa dokumentu. Unosimo spisak ljudi koji imaju pristup našem dokumentu, potrebne šifre i privilegije (menjanje fontova, stilova, boja itd.).

- Sve verzije dokumenta nalaze se u jednom fajlu pri čemu se snimaju samo razlike između verzija. Uz svaku verziju moguće je dodati komentar.

- Review mod omogućava da sve vaše izmene budu naznačene u tekstu, a autoru ostaje mogućnost da ih usvoji ili odbaci.

- Može se koristiti „marker“ koji ispod teksta stavlja boju. Jednostavno mišem prevučemo preko teksta i on ostane označen bojom. U isto vreme možemo ostaviti „karticu“ sa objašnjenjem, vezanu za označen ili izmenjen tekst (ili čisto kao podsetnik da treba da požurimo da predamo svoj tekst u redakciju - prim. aut.).

Mogućnost grupnog rada na dokumentima stavlja Word Pro 96 u sam vrh trenutno postojećih Windows tekst procesora, naročito danas, kada je grupni (mrežni) rad od presudnog značaja za preživljavanje u surovim uslovima tržišnog poslovanja. Poslednja reč „Lotusa“ na polju tekst procesora postavila je težak zadatak pred konkurenciju i sve su preporuke da (prema mogućnostima) koristite Ami Pro 3.1 ili Word Pro 96.

Damir Čolak
(dcolak@fon.fon.bg.ac.yu)

WordPerfect 6.1 for Windows

„Iz grmena velikoga lafu izač trudno nije...“

Od svih programa koji su posele uspešnih DOS verzije doživljavali prelazak na Windows okruženje, WordPerfect je jedan od onih koji su najviše obećavali. Veze sa prošlošću koje ima poseduju i dobre i loše strane - lepo je znati da prelazak na Windows verziju neće zahtevati ponovno učenje programa, ali pitanje je koliko je opravdano zadržavati neka nepotrebno komplikovana rešenja samo zarad kompatibilnosti.

WordPerfect 6.1 je 16-bitna aplikacija koja lepo radi i pod Windowsom 95, pod uslovom da uspete da je instalirate. Verzija koju smo testirali prosto je odbijala da izvrši instalaciju, iako je, jednom instalirana, savršeno lepo radila. Izgled ekrana je standardan za aplikacije ovog tipa i dosta podseća na popularni WinWord. Korisnici verzije 6.0 za DOS primetiće da su svi prozori gotovo identični, a i raspored ikonica je veoma sličan. Za razliku od ranijih verzije, ovdje je konačno moguće podesti radne boje, pa ako ne volite crn tekst na beloj pozadini, slobodni ste da to promenite onako kako vama odgovara.

Podrška za hardver je pitanje koje se više ne postavlja za pojedinačne aplikacije, jer se o tome brine operativni sistem. WordPerfect ovdje odustupa od uobičajenog pravila zadržavajući sopstvenu, već nadaleko poznatu podršku za štampače. Sa njim se dobija gomila drajvera, ali ostavljena je i mogućnost korišćenja onih iz Windowsa. Prednost prvih je što omogućavaju korišćenje fontova ugrađenih u štampače, ali pošto teško da će neki proizvođač praviti drajvere specijalno za WordPerfect, većina korisnika će se verovatno odlučiti za drugu varijantu.

Obične...

Pošto se radi o praktično istoj aplikaciji, pozivamo vas da pogledate tekst o WordPerfectu 6.0 za DOS. Sve što smo rekli o njegovim osnovnim opcijama, uključujući i specijalne kodove, važi i za Windows verziju pa bi bilo besmisleno ponavljati iste informacije. Od značajnijih poboljšanja na tom planu treba istaći da je Undo (vraćanje poslednje učinjene akcije) dobio više nivoa i da je sada moguć i Redo, mogućnost opozivanja. I ovdje je moguće premapirati tastaturu i promeniti izgled ekrana, a autori su se trudili da očuvavaju izgled korisničkog interfejsa kako bi se raniji korisnici maksimalno brzo privikli na novo okruženje. Jedino što nedostaje je tekstualni mod rada - kada ste jednom prešli na grafički operativni sistem, nema povratka.

Za razliku od DOS verzije, koja je morala sama da se stara o svemu, Windows verzija koristi sve mehanizme operativnog sistema, a pre svega OLE. Kreiranje tabela, grafikona i jednostavnijih creza vrši se iz posebnih programa koji se potpuno integrišu u WordPerfect u toj meri da je teško i primetiti da se radi o drugoj aplikaciji. Ukoliko vas ovi dodaci ne zadovoljavaju, slobodni ste da koristite bilo koju aplikaciju koja podržava OLE, što se praktično svodi na gotovo sve aplikacije koje postoje. Napomenimo da smo, prilikom testiranja programa, na istoj mašini instalirali i WinWord 6.0 i oba programa su savršeno koristila „dodatke“ onog drugog, što samo pokazuje univerzalnost OLE koncepcije. Po rečima, svaki dokument moguće je poslati kao elektronsku poruku uz pomoć mehanizama koje nudi sam Windows.

Novost u ovoj verziji je TextArt, dodatak za pravljenje natpisa i naslova koji iskaču

se do sada sretale samo kod specijalizovanih programa za prelom teksta, a ovo je prvi nama poznat slučaj da jedan tekst procesor dozvoljava svom korisniku toliku preciznost u manipulisanju izgledom teksta.

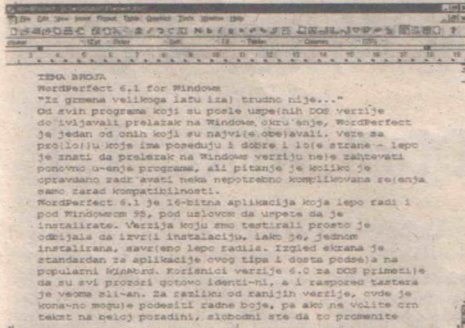
Pored pravopisne i gramatičke provere (našeg jezika, naravno, nema), dodata je i mogućnost ispravljanja grešaka „u letu“ (*QuickCorrect*), a jedna od njenih zanimljivijih opcija je ispravljanje navodnika. pa je sada konačno mogu-

nektion), mehanizam sličan OLE-u koji omogućava jednom programu da koristi bazu podataka iz drugog, nezavisno od toga u kakvom formatu je ona zapisana.

WordPerfect 6.1 je, u najmanju ruku, kontrolisan. S jedne strane, to je fantastično moćan program koji nudi potpunu kontrolu nad dokumentom pomoću skrivenih kodova, napredne tipografske opcije i sijaset drugih stvari. Njegove loše strane su njegova glomaznost i korisnički interfejs koji je prilično komplikovan, tako da je potrebno dosta „kopanja“ po menijima ili dijalozima ne bi li se došlo do određene opcije. Takođe, filteri za uvoz i izvoz dokumenata veoma su čudljivi, pa se jako često dešava da se snimanjem u bilo koji drugi format od sopstvenog prosto izgube ili naša slova ili neki drugi objekti.

Zahvaljujući izuzetno lošoj politici same WordPerfect korporacije, koja je prvo prodala Novellu, a sada je u ko zna čijim rukama, sudbina ovog programa je neizvesna. Gotovo je nesumnjivo da je moćniji od bilo kog drugog tekst procesora, ali ipak bi trebalo dosta raditi na njegovom izgledu ne bi li postao program prijatelji širokim masama i ne bi li prevazišao neke kompromise u korisničkom interfejsu nasleđene od pretpostopskih DOS verzija, a očuvane u ime kompatibilnosti. Zbog toga se uzdržavam od preporuka. WordPerfect jeste moćan program, ali pitanje je treba li svakome tolika moć i je li spreman da je plati vremenom koje je potrebno za njegovo učenje.

Stobodan POPOVIĆ

iz okolnog teksta. Sve što je potrebno je uneti tekst natpisa i odabrati željeni efekat. Ponudena su razna senčenja i zakrivljenja teksta, rotacija za proizvoljan ugao i slični efekti. Program poseduje i *Drop Cap* opciju koja na početku izabranog pasusa pravi inicijal i to u nekoliko ponuđenih stilova.

...i manje obične stvari

WordPerfect 6.1 poseduje i neke opcije za tipografsko podešavanje izgleda teksta. Željeni tekst moguće je precizno pozicionirati u odnosu na bilo koju od lica papira ili na trenutnu poziciju kursora. Zatim, moguće je kombinovati dva karaktera kao što je dobno novo, što je zgodno kada treba akcentovati neko slovo koje već ne postoji kao akcentovano u skupu karaktera. U tekst je moguće ubacivati escape štampača (što se obično svodi na Komande kodove), a program podržava i precizno određivanje razmaka između dva slova (*Manual Kerning*), dve reči ili dva susedna reda. Ovakve opcije su

će otvariti naš standard - otvorene dole a zatvorene gore. Izgled teksta u okviru jednog pasusa moguće je zapamtiti kao stil, a tu je i opcija *QuickFormat* koja po ugledu na jedan pasus formira drugi.

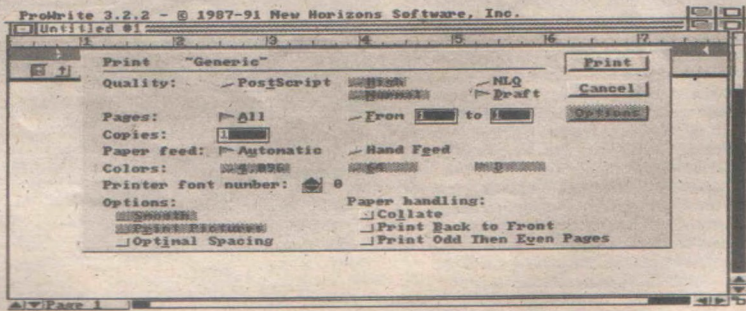
Za kraj, pomenimo i mogućnost uvoza tabela i baza podataka, bilo kompletnih ili samo onih slozoga koji ispunjavaju određen kriterijum. WordPerfect poznaje formate baza najpopularnijih programa (Clipper, FoxPro, dBase itd), a postoji i podrška za ODBC (*Open DataBase Con-*

Za razliku od PC komputera, na kojima je obrada teksta zaživela, tako reći, od prvog XT kompatibilca, Amiga računari su znatno kasnije zaplovlili tim „ozbiljnim“ vodama. Prvi, a i mnogi idući programi bili su samo stidljiv pokušaj pariranja znatno moćnijim aplikacijama koje su radile na personalnim kompjuterima. Danas, na sreću, stvari stoje daleko bolje, pa se bez uzdržavanja može reći da Amigini tekst procesori nove generacije idu ukorak sa paketima kao što je, na primer, MS Word for Windows. Taj napredak za sobom nosi i veće hardverske apetite programa koje, na žalost, malo koji korisnik sa ovih prostora može sebi da priušti (a i oni koji mogu sigurno se ne have poslovlima kao što je pisanje).

Jedan od najznačajnijih programa iz tzv. „prelaznog perioda“ između starih tekst editora i prvih word processing paketa jeste ProWrite, delo programera firme „New Horizons Software“. Svojim relativno skromnim hardverskim

ProWrite 3.2.2

Jedan od najznačajnijih programa iz „prelaznog perioda“

Final Writer 4 & Personal Write 4.1

Ljubav na prvo kucanje

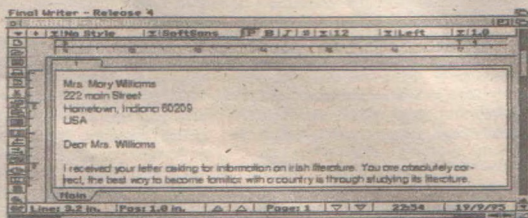
Krajem prošle i početkom ove godine na Amigino programsko tržište stigle su dve prinove u obliku solidnih tekst procesora. Već viđeni *Final Writer* vraća se u punom sjaju (verzija 4), sa malo više memorijske kapacitnosti i par poboljšanja. Za razliku od njega, potpuno nov program *Personal Write 4.1* pruža osnovne usluge tekst procesora svakom Amigistu.

Da bi se poslednja verzija *Final Writera* startovala potrebno je osloboditi oko 5 MB na hard disku za neophodnu instalaciju, kao i 2.5 MB RAM memorije. Kickstart treba da je verzije 2.1 ili više.

Po ulasku u program videćete da osnovni sadržaj radne površine nije ništa revolucionarniji od drugih tekst procesora. Sa leve strane se nalaze korisnički geđžeti (sa

Ođavne se podešava označavanje svakog paragrafa, strane ili celog dokumenta, selektovanje alatke za editovanje ili rad sa grafikom, kreiranje tekstualnog bloka (za kasnije insertovanje i slično), pristup svim delovima dokumenta itd. Iznad naziva dokumenta (ime, datum, vreme) koji se obrađuje, nalazi se horizontalna meni preko koga se podešavaju veličine leve i desne margine, označavanje crticama granice zone koju zauzima strana itd.

Pored donje granice (bordera) opciono postavljene je informaciono-komandni deo sa geđžetima koji može biti rezidentan ili ga možete isključiti. Tu možete videti poziciju reda/karaktera u dokumentu, broj strane, datum/vreme (koji se opciono unose u editovani tekst), kao i funkcije za kretanje kroz dokument.

moćnošću konfigurisanja) radi lakše komunikacije sa često upotrebljivanim funkcijama programa. Sve komande su podeljene u dve kolone. Prva se odnosi na način rada (style) i fontove. Podešavanjem preko ovih geđžeta podešavate izgled paragrafa, razmak između redova, izbor, izgled i veličinu fonta.

Preko druge kolone možete kontrolisati različite aspekte svih programskih operacija. Naravno, sve komande se mogu alternativno koristiti sa onim iz susedne kolone.

Meniji su izdijeljeni na osam foldera: Project, Edit, View, Section, Layout, Graphics, Tools i User. Pošto prostor ne dozvoljava opis svakog od ovih menija, pomenaćemo samo nekoliko karakteristika koje oni obezbeđuju. Preko komande *Go to* koja se nalazi u *Layout* i *View* menijima može se doći do prethodno markiranog teksta ili strane, što je vrlo korisno pri radu sa većim dokumentima. Funkcija *Set* iz *View* menija omogućava preko svog *Zoom* podmenija podešavanje veličine strane. Funkcijom *Type* iz *Layout* menija ulazite

By DEI 23-89-95

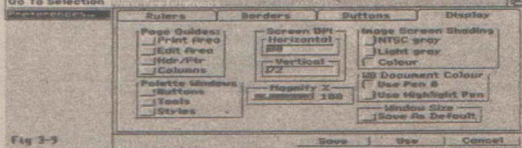

Fig 3-3

zahtevima, lakoćom upotrebe i, s druge strane, dosta naprednim mogućnostima,

ProWrite je našao sebi mesto u zbirci skoro svakog korisnika koji miš, osim za prekidanje introa pre igara, koriste i u druge svrhe.

Verzija koju smo testirali (3.2.2) ne spada među najsvježije, ali zato ima najslabiju osnovnu konfiguraciju za startovanje, a to je A500 sa ECS čipsetom i bar 1 MB Chip RAM-a (u nekim slučajevima radi i na standardnoj „pola Chip - pola Fast“ kombinaciji). Na takvoj minimalnoj konfiguraciji, za rad ostaje oko pola megabajta, što u startu isključuje komforan rad sa većim dokumentima ili, ne daj Bože, slikama (sporst izvršavanja se podrazumeva). Pravu, „domaćinsku“ atmosferu ProWrite će ostvariti tek na AGA mašinama sa 2 ili 4 MB memorije, što i dalje ne predstavlja veliku zahtevnost.

Korisnički interfejs, naročito ekran, u potpunosti je podrđen brzom i efikasnom editovanju teksta. Nema suvišnih geđžeta, prenatrpanih menija, milion kombinacija tastera (od kojih 100% funkcioniše jedino CTRL+A+A) i sličnih glomaznih i ne uvek korisnih struktura. Ekran je jednostavno podeljen na radni deo i lenjir (Ruler), koji se može i isključiti, čime se malo dobija na brzini. Ispod njega je par osnovnih geđžeta kojima se određuje način ispisa teksta.

Meniji su rađeni po klasičnoj pull-down šemi, sa minimalnim brojem podmenija i beskorisnih opcija koji smanjuju preglednost i dekoncentrišu korisnika. Do osnovnih opcija se može doći i preko tastature, kombinacijom desnog amiga i nekog drugog tastera. Osim standardnih opcija za ovaj tip programa, ProWrite ima i nekoliko karakterističnih, kao i posebno dobro obrađenih elemenata. Na primer, postoji opcija Erase za brisanje markiranog teksta bez njegovog kopiranja u bafer (kako to radi slična naredba Cut); tu je i gomila opcija i podmenija namenjenih štampanju dokumenta, i na koje je obrađena posebna pažnja, a naročito treba istaći opciju za brzo štampanje pojedinačnih stranica. Postoji i mogućnost abecednog sortiranja (uzlazno i silazno), što je od koristi pri pravljenju spiskova i kataloga.

Za pohvalu su i rutine za pretraživanje i zame-nu delova teksta, manipulaciju fontovima (iz sistemskog font direktorijuma) i proveru pravopisa (spell checking). Vrlo interesantna je Summary opcija, koja iznosi statističke podatke u vezi sa dokumentom (broj reči, rečenica, pasusa, zatim prosečnu dužinu istih i, na kraju, ocena čitljivosti koja se formira preko odnosa prethodnih parametara). Navodno postoji i opcija za izgovaranje engleskog teksta, ali je, na žalost, nismo uspjeli da privolimo na saradnju.

ProWrite se, naravno, odlikuje i pokojim, u odnosu na konkurenciju, manje kvalitetnim segmentima. Neki od njih su mali broj opcija za sređivanje i pregled stranice (Layout), neprecizan lenjir i čudljivo ponašanje ponekih opcija.

Imajući sve u vidu, ProWrite je jedan mali, krajnje koristan, jednostavan i, nadasve, upotrebljiv tekst-procesor sa širokom mogućnošću primene. Idealan je kao „trenažna etapa“ na putu ka kompleksnijim programima, a za prosečnog korisnika sasvim adekvatna alatka za svakodnevni rad.

Gracimir JOKSIMOVIĆ

Atari piše srcem

Platforma sa tekst procesorima najčudnijih imena

u Apply Options iz koga opcijama Color i Typeface dajete svom tekstu (kompletnom ili prethodno označenom delu) novu boju.

Ono što izdvaja ovaj program od konkurencije i čini ga interesantnim jeste rad sa grafikom. Osim što uvodi slike u IFF ILBM (24-bitnom), HAM, Extra HalfByte i EPS (Encapsulated PostScript) formatu i sam pravi osnovne grafičke oblike (krugove, kvadrate, linije, trouglove itd.) čijim se uklapanjem formiraju slike. Radu sa grafikom posvećena su dva menija, Tools i Graphics.

Iako izgleda dosta privlačno i poseduje čak neke neobičajene opcije, Final Writer 4 nije za prosečnog korisnika (pogotovu što je pregledazan). Vrio je brz pri radu i namodčan nad ostalim postojećim tekst procesorima.

Prvi susret korisnika sa programom *Personal Write 4.1* može potpuno da razočara. Ipak, "knjiga se ne cení po korica" pa ni program, po izgledu. Ponajviše poseđa na uveliko eksploatisani *ProWrite*. Program krasi izuzetno kvalitetan korisnički interfejs. Boje, stereo zvuk i relativno veliki ekran samo su neke od karakteristika koje se mogu smisliti kao stalni parametri. Postoji oko 80 menija i podmenija sa stotinama geđžeta, što omogućava korisniku sastavljanje okruženja po sopstvenim željama.

Program do maksimuma koristi mogućnosti Amiginog operativnog sistema - veliki broj prozora koji se mogu otvrditi i multitasking. Može ih biti neograničeno mnogo prozora. Štampanje završenog teksta može se uraditi prilikom rada sa novim dokumentom. Svaki paragraf može imati sebi svojevstvenu formu (stil). U svakom trenutku možete dobiti detaljne statističke podatke o tekstu.

Tekst se može učitati i snimiti u sedam raznih formata (IFF, ANSI x3.64, ASCII i neke verzije spakovanih/arhiviranih fajlova). *Personal Write* podržava neke arhive (npr. Lha) i poseduje sopstveni kompresioni algoritam, što je neobičajeno kod ovakvih programa. Zanimljivo je da svaki fajl ima mogućnost šifrovanja lokalnim algoritmom. Slike u nekoliko formata korisnik može učitati, postaviti na željeno mesto (umanjenje) i promeniti im boje bez korišćenja dodatnog softvera.

U paketu se dobija program za kreiranje fontova *Personal Font Maker*.

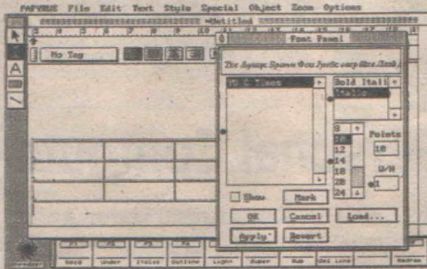
Konfiguracija sistema koji zahteva ovaj program je relativno skromna. Oko 1 MB RAM-a trebalo bi da bude minimalno dovoljno za rad, ali je preporučljivo više. U uslovima minimalne memorije zvuk će biti mnogo lošiji, a vertikalna rezolucija biće maksimalno 200 linija. Sve komande i način rada programa detaljno su objašnjeni u *Help* meniju, što je vrlo povoljno.

Posle rada sa *Personal Writerom* stiće se utisak da je program nedovršen i nesavršen. Ako bi trebalo da se osluhimo, glasno za *Final Writer 4*, koji može sve što i *Personal Writer*, a i još mnogo više.

Branislav BABOVIĆ

Lakoća upotrebe tekst procesora i jednostavno dobijanje naših slova na Atariju su bili glavni razlozi za upotrebu svoje vrste koji je ušao u širu upotrebu je bio *1st Word Plus*. O njemu je pisano na ovim stranicama pre nekoliko godina, ali da se posvetimo nekih njegovih osnovnih karakteristika.

1st Word ili *Word Plus*, kako je nazivan, je tekst procesor u pravom smislu te reči. Prve verzije ovog programa su radile isključivo sa sistemskim fontom, ali to nije bilo hendikep, jer je vrlo jednostavno bilo moguće definisati naša slova, bilo upotrebom *UTILITY* (program za definisanje štampača, tastature i fontova, inače delo naših programera), ili nešto kasnije upotrebom *Harlekina* (o kome smo takođe već pisali). *1st Word* je omogućavao jednostavno formatiranje teksta, hifenaciju (deljenje reči), ubacivanje slika u GEM formatu (IMG) i pisanje teksta različitim stilovima (kurziv, podvučeno itd.). Nažalost nije se moglo raditi sa više fontova sve do pojave verzije 4.x koja podržava G-DOS fontove i TTF fontove sa FC-a. Takođe su

postojali tezaurs za nekoliko jezika (engleski, nemački) i spelling čeker. Redefinisanje drajvera za štampače je bilo takođe vrlo jednostavno i bilo je moguće štampati tekstove sa YU slovnima i bez ugradnje eprama u štampač. Program je radio izuzetno brzo na svim Atarijima bilo u mono ili kolor režimu.

Drugi, možda još poznatiji predstavnik familije tekst procesora je naravno bio popularni *Signum II*. On je za razliku od *1st Word* podržavao rad sa više fontova i mogao je da ih istovremeno u memoriji drži sedam. Koristi je samo „svoje“ fontove, ali to nije bilo strašno, jer je uz njega odmah stigao font editor - *Scarabus*

sa kojim je bilo lako moguće definisati YU slova. Takođe je postojalo još par dodatnih programčića koji su išli uz *SIGNUM-a* i omogućavali neke stvari koje sam *SIGNUM* nije mogao. Najpoznatiji su *Headliner* sa kojim su pravljeni naslovi većim fontom nego što je *Signum* mogao da izvede. Inače, *Signum* je za svaki stil imao drugi

font, i imao je drugi font za ekran a drugi za štampač. Oni su se razlikovali po veličini matrice u kojoj je definisano slovo. Tako su ekranški fontovi imali ekstenziju E24, fontovi za devetoiglične štampače P9, dvadesetčetvoropince P24 i za lasere L30. *Signum II* je bio prvi WYSIWYG program zahvaljujući tome što je štampao sve u grafičkom modu. Na taj način nije bilo potrebno redefinisati printer drajver - sve ono što ste imali na ekranu je bilo i na papiru. Zahvaljujući tome *Signum II* je bio prvi program sa kojim su mogle da se pripremaju strane na kojima su bile matematičke i hemijske formule. Štampanje strane je zbog toga na matičnim štampačima trajalo jako dugo, ali na laseru je bilo delo brzije i kvalitet otiska je bio zadovoljavajuće. *Signum* je daleko moćniji od *1st Word-a* i zbog opcija za formatiranje teksta. Pre izlaska vremena se pojavio *SIGNUM III*. Poboljšanje u odnosu na verziju II su rad u kolu, zahteva dosta memorije i hard disk i prima novi forma fontova, ali prepoznaje i stari.

Još dva programa koja su se pojavila u poslednjih godinu dana su *Cypress* i *Papyrus*. Jako liče jedan na drugi, a oboje neodoljivo poseđaju na tekst procesore koji se sreću na Macintosh-u. Za razliku od *1st Word-a* i *Signuma* imaju mogućnost pravljenja tabela. *Cypress* je u rang *Word* za *Windows* na *PC-u*. Oba programa podržavaju G-DOS i TTF fontove, i omogućavaju mešanje različitih stilova i pisama na istoj strani. Takođe vrlo jednostavno je moguće sliku koja je ubačena u tekst „zaključati“ za neku reč i slika će se pomerati zajedno sa tekstom.

Još jedna pogodnost koju *PIRYS* pruža je eksport i import teksta u RTF formatu. To je format koji podržava i *Winword* i *Word* na *Macintosh* računarima, pa je znatno olakšano prebacivanje tekstova sa računara na računar (pri tom ne uzimamo u obzir prebacivanje čistog ASCII teksta).

Postoji još dosta programa za obradu teksta, neki od njih uopšte nisu loši, ali nikad nisu masovno ušli u upotrebu, uglavnom zbog fontova. Takvi su na primer *Tempus Word*, *Le Redacteur*, *Marcel*, *Word Flair II*, *TEX* i drugi.

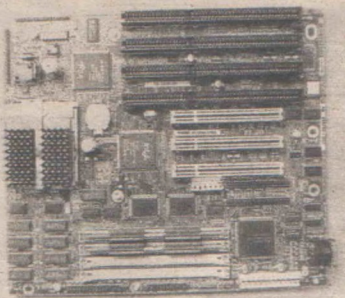
Još jedna prednost svih gore navedenih programa je njihova mala dužina i mogućnost rada na svim Atarijima mašinama, čak i bez hard diska.

Branko JEKVIĆ

Intel Zappa

Korak do Aladdina

možete da vidite u priloženoj tabeli. Iako ne možemo reći da predstavljaju svetsko čudo, rezultati su veoma dobri i, što je najvažnije, vrlo su stabilni.

Ploda, inače, ima tri ISA, dva PCI i jedan deljeni PCI/ISA slot, što je najčešća kombinacija na našem tržištu. Onaj deljeni slot karakterističan je po tome što se, od dva slotova (PCI i ISA), može koristiti samo jedan. Ako i pokušate da iskoristite ova, ustanovite da to ne možete zbog same konstrukcije kartica.

Umesto EPROM-a sa BIOS-om tu je *Flash BIOS* koji možete osvežavati novim verzijama sa diskete. Na ploči se nalazi samo jedan džemper

Intel Zappa Board • Pentium, 130 Mhz	
Snooper Throughput	553.7
Snooper Dhystones	79 209
Snooper Whetstones	19 462
PC Config XT Index	21 250
PC Config L1 Cache Throughput	397.60
PC Config L2 Cache Throughput	79 890
Memory Throughput	44.70
PC Benchmark 8.0 Processor Score	110.43
Norton SI 95 (sa C5439 grafikom)	28.0
3D Studio (Chevy3ds)	97.6

set kojim možete birati Normal Boot ili Recovery Boot - ovaj poslednji samo u slučaju da ste nešto ružno uradili pri upisivanju novog sadržaja u *Flash BIOS* (izvadili disketu usred rada, naprimer).

Ostatak nepodnog setovanja obavlja se pomoću osmocomponentnog DIP prekidača kojim birate CPU klok, brišete CMOS ili samo šifru, određujete nisku ili visoku brzinu na ISA sabirnici. Veoma je korisno što jednim od DIP svičeva možete da onemogućite Setup (naravno, kada ga jednom podestite tako treba). Ne morate da se plašite da ćete zbog toga stalno posezati za ovim prekidačem, jer je Setup vrlo „pametan“. Radi se o posebno naručenom AMI BIOS-u koji ne dozvoljava nikakvo „nasviravanje“ ali radi veoma pouzdano. Moguće je, i vrlo korisno, ostaviti BIOS-u da sam odgonetne vašu konfiguraciju. Iako ovo nije neuobičajena osobina, ovo je prvi BIOS koji autokonfigurisanje radi po našem ukusu.

Nismo imali nikakvih problema sa priključivanjem dodatnih hard diskova, CD-ROM redača, čak ni ubacivanje dodatne I/O kartice nije unelo nikakvu promenu, jer se COM1 sa ploče automatski preselio na COM3. S tim začkoljica zbog koje smo nopošte ubacivali dodatni I/O kartu je što „Intel“ ima sasvim drugačiji raspored pinova na konektoru za COM portove. Pošto nismo imali odgovarajuće kablove morali smo da stavimo dodatnu COM/LPT karticu. Nakon premljavanja jednog od redakcijskih kablova izvadili smo dodatnu karticu i COM3 vratilo se na COM1.

Jedina zametka ploči mogla bi se odnositi na mali broj raspoloživih slotova. Model *Endeavor* pored grafike i zvuka na ploči ima jedan PCI slot više. Sve ostale karakteristike su za svaku pohvalu. Izuzetno žilavo snalaženje ploče sa promenom konfiguracije olakšava vam rad i uprošćuje podešavanje sistema. Mada ploča ima sasvim običan keš, brzinski rezultati su veoma dobri, što uz visoku pouzdanost daje najtoplije preporuke za kupovinu ove ploče.

Voja GAŠIĆ

IBM Personal Computer 330 - P75

Kancelarijski kompjuter za probirljive

plja desktop varijante 486 i Pentium računara, sa širokim spektrom procesora i zajedničkim odnosom cena i performansi. Dizajnirana je za kancelarijske primene, za razliku od familije 700 koja okuplja mrežne konfiguracije. Kompjuter serije 700 poseduju i veće mogućnosti za proširivanje, *Diamond Viper Pro* grafiku, *Vibra*

16 zvuk, dodatni *Fast SCSI II* interfejs i CD-ROM četvorstruk brzine.

Donji kraj lestvice familije 300 čine konfiguracije sa DX2 procesorom bez eksternog keša, 4 MB memorije, diskom od 270 MB i *Cirrus Logic 5430* grafikom sa 1 MB dinamičke memorije. Napredniji sistemi serije 300 poseduju Pentium procesor, sa radnim taktom od 75 do 133 MHz. Standardno su opremljeni pločom sa 256 KB spoljnog procesorskog keša, PCI arhitekturom i S3 Trio 64 grafikom. Ostavljen je izbor veličine memorije od 8 ili 16 MB (proširivo do 128 MB), diska od 540 ili 850 MB, odnosno 635 MB ili 1.2 GB za vrhunske modele (PC 330 - P135). Inače, u familiji 300 postoje modeli 330 koji poseduju tri 5.25 inča ležišta za diskove, tri slotova za proširivanje (3 ISA, 2 PCI) a napajanje je snage 145 W, dok modeli 350 poseduju pet ležišta za di-

poznata situacija u zemlji uticala je na to da se na originalni kompjuter „sa imenom“, gleda kao na retki zalutali komad hardvera koji se igrom slučaja obreo na domaćem tržištu. Sva sreća, situacija se polako menja, pa smo sada po drugi put posle duže pauze dobili na test jednu lepu originalnu konfiguraciju poreklom iz „IBM“-a.

Ponuda „IBM“-ovih personalnih računara poželjna je u dve familije - 300 i 700. Prva oku-

U rubrici TEST DRIVE predstavljamo opremu koja je dostupna na domaćem računarskom tržištu. Ako smatrate da i Vi u svojoj ponudi imate zanimljiv proizvod, javite se (telefon/fax: 011/399-0552, T. Stančević, V. Gašić). Opremu ćemo uzeti na nekoliko dana i to je sve što se tiče usluga.

Računarske komponente koje prikazujemo u rubrici TEST DRIVE instaliramo i testiramo na osnovnoj konfiguraciji firme „ŠUTIĆ GENIUS“ (486 DX4, 100 MHz, 16 MB RAM, Philips 14-inčni kolor monitor...). Zahvaljujemo se firmi „ŠUTIĆ GENIUS“ na sponorskoj ovoj rubrici.

skove, isto toliko slotova za proširivanje na poledini kućišta i napajanje snage 200 W.

IBM Personal Computer 330 - P75 je tipičan predstavnik kompaktnog kancelarijskog komputera vrlo dobrih performansi i kvalitetnih komponenata. Kompletan softver koji se dobija uz kompjuter je registrovan, što je svakako prijatna promena u odnosu na ono što smo navikli. U standardnoj ponudi kupac IBM-ove konfiguracije dobija besplatne usluge: telefonske vruće linije za hardverske i softverske savete u trajanju trogodišnje garancije, kao i besplatne elektronske servise (BBS, Internet i komercijalni online servisi).

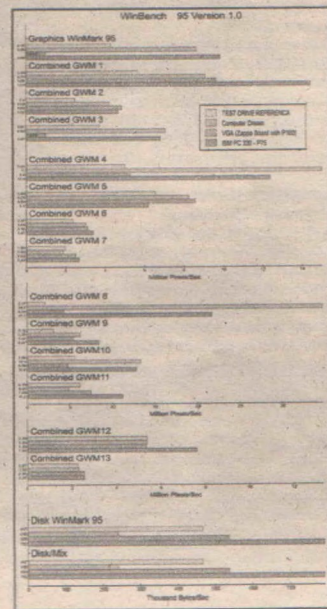
Preinstalirani operativni sistem na testiranoj mašini bio je PC DOS 6.3 i Windows 3.1, u kome se automatski pokrenuo program za dobrodošlicu i kroz nekoliko koraka nas proveo kroz proces podešavanja Windowsa i drugih pomoćnih nalaze i programi NetFinty za NetWare, CoSession i AntiVirus za Windows. Posebni IBM-ovi alati poput IBM Diagnostics, AnyView Pro za brzu promenu rezolucije i broja boja, kao i DisketteFactory alata koji stvara instalacione diskete softvera koji ste dobili, a koji još nije instaliran.

IBM PC 330 koji smo testirali, nažalost nije imao ugrađen modem, ali da jeste, onda bi smo isprobali WakeUp on Call opciju instaliranog RapidResume softvera koji omogućava da se kompjuter „probudi“ onda kada zazvoni telefon, uz podršku za daljinsko upravljanje PC-om (pomoću CoSession Host softvera).

Kućište komputera je lepo, nisko i izuzetno funkcionalno. Na prednjoj strani nalaze se klizna vratanica koja se mogu zaključiti i tako zaštititi disketu jedinicu ili CD-ROM drav od neovlašćene upotrebe, odnosno krađe medija. Na poledini su u liniji poredani konektori, od kojih je i drugi serijski port 9-pinski, što može biti problem kod priključivanja eksternog modema, a konektori za tastaturu i miš nisu standardni, već PS/2 tipa. Da bi se kućište otvorilo nije potrebno odvrati četiri zavrtnja, kako smo navikli kod jeftinih konfekcijskih kineskih kućišta. Dovoljno je samo pritisnuti jezičak skriven ispod kliznih vratanica i celu prednju masku kućišta povući ka sebi. Ispod „haube“ lako su dostupne sve komponente, pa je dogradnja hardvera olakšana od krajnjih granica.

Matična ploča nosi „Intelove“ oznake i grade-na je slično Endeavor matičnoj ploči koju smo imali prilike da vidimo. Po svojoj prilici radi se o modifikovanoj verziji Endeavora, koju je „Intel“ napravio na zahtev „IBM-a“. Karakteristična je po tome što ima ugrađenu S3 Trio 64 grafičku sa 1 MB dinamičke memorije, koja se može proširiti do 2 MB, a umesto PCI i ISA slotova na samoj ploči, poseduje slotove na tzv. raiser kartici. Prednosti ovakvog sistema su očigledne: matična ploča štiti se od habanja prilikom promene kartica, pristup karticama je znatno olakšan i kona-

čno, kartice leže paralelno sa matičnom pločom i zauzimaju manji prostor. Neizostavne integrirane komponente na ovoj ploči su i dvovrani PCI EIDE kontroler („Intelov“ čipset) i brzi serijski

port (16550 uart) i I/O kontroler. Za proširivanje na raspolaganju se nalaze 3 ISA i 2 PCI slobodna slot-a (smeštene na raiser kartici), od kojih je moguće koristiti ukupno tri, koliko je i preza na pozadini kućišta. Na ploči se nalaze površine i veze potrebne za ugradnju „Creative Labsovog“ Vibra 16 audio čipa sa wavetable sintezom. Zvuk nije sastavna komponenta sistema iz serije IBM PC 330, a postoji u familiji 700. Zanimljivo je da Endeavor ploča koju smo videli poseduje integrirani Vibra16 zvuk ali ne i S3 grafičku.

Kada je reč o „Quantumovom“ modelu Maverick 540 MB, nemamo nekih zamerki u pogledu performansi, osim na kapacitet diska koji je za današnje prike skroman. Istina, pri kupovini se može tražiti i disk od 1,2 GB, što je po našem mišljenju mnogo srećnije rešenje. Rad sa flopi diskom stvorio je priličnu zabavu. Naime, kada smo pod PC DOS-om probali da sadržaj diskete koju smo snimili na drugom računaru prekopiramo na hard disk, DOS je prijavljiva grešku pri čitanju. Disketu smo formatirali na IBM-u i ponovili postupak, ali je i tada na izvesnim fajlovima, koju su snimljeni uz verifikaciju, dolazilo do iste greške. Posumnjali smo da je disk neispravan, ali svi simptomi su nestali kada smo kasnije instalirali Windows 95 (17).

Dragulj celog IBM sistema je „IBM“ov monitor G41 (model 6542 302). Slobodno možemo reći da je u najbolji monitor koji smo do sada testirali i opisivali na ovim stranicama. U kombinaciji sa ugrađenom S3 Trio 64 grafičkom, monitor daje mirnu, čistu i jasnu sliku, koja u svim modovima čuva proporcije. Putem devet pari dugmića, smeštenih na prednjoj strani monitora, podešavaju se parametri osvetljenja, kontrasta, pozicije i veličine slike na ekranu, ali i koriguju izobličenja „trapeza“ i „jastuka“. Kada se promeni grafički režim i softverski podesi veličina koja se pre toga nikada nije upotrebljavala, slika se sabije i postavi na sredinu ekrana. Korisniku ostaje da ručno podesi sve što je potrebno da bi slika bila pravilno razvučena po ivicama, u potpunosti vidljiva i bez izobličenja po stranicama. Podesne parametre monitor sam pamti, tako da, kada se sledeći put pokrene u tom režimu, ima lepu sliku preko cele ekrana. Monitor sa lakoćom prati rezoluciju 1280 x 1024, ali rad u tako visokoj rezoluciji sa 16 boja na ekranu dijagonalne 14 inča nije prijatan. Jasno je da bi uz ovakav monitor prišao i bolji grafički procesor (npr. S3 Vision 968) ili barem 2 MB grafičke memorije kao standard, ali ni ponudeno rešenje nije za potenjevanje, što dokazuju GWM rezultati (grafički WinMark rezultati u WinBench).

Tastatura i miš su po staroj tradiciji „IBM“-a robustni i kvalitetni. Jasno je da se uz kancelarijski PC mora isporučiti ergonomski prilagođena tastatura sa dobro razmaknutim tasterima, koja ima dovoljno prostora za odmor zglobova, u najmanju ruku i kvalitetan miš. „IBM“ je sve to odavno shvatio, kao i principe kvaliteta, pozdanosti i visokih performansi, što kupci na Zapadu znaju da čene.

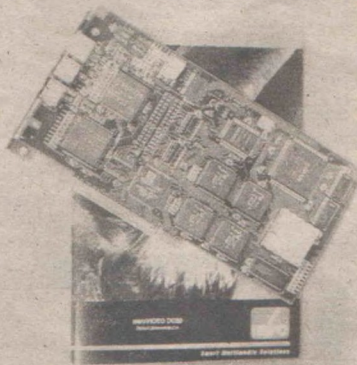
Nikola STOJANOVIC

Kompjuter ustupio „Epi Computers“ (011/686-474 i 686-808)

miro DC20 PCI

Kartica koju su čekali mnogi DTV programi

datoteka koje, istini za volju, ne možete da vidite na kompjuterskom monitoru već samo na posebnom PAL (ili NTSC) monitoru.

Pored posebnog 32-bitnog programa za video capture, priloženi su dijagnostički alati za proveru ispravnosti kartice i interapa i program za takozvani *Expert mod* koji testira brzinu vaših hard diskova i dobijene vrednosti sprema kako bi capture program mogao da vas upozori ako preterate sa zahtevanim kvalitetom kompresije. U prvi mah iznenadila nas je konzervativno dobijenih rezultata (za dobre EIDE diskove dobijali smo 1200-1300 KB/s). Pošto smo (ispravno) pretpostavili da postoji neka sigurnosna margina, počeli smo da preterujemo, pa smo ustanovili da većina diskova podnosi i do 50% veće transfere od onih koje miro da kao granicne pre nego što počne da propušta frejmove. Tako smo postigli kompresije ispod 10:1 bez propušteneh frejmova i bez SCSI diskova.

Rad u programu za video editing prilično je lagodan i brzina je nesrazmerno veća u odnosu na softverske kompresore koji imaju i manju rezolu-

Već par godina na tržištu mogu da se nađu sasvim pristojni programi za stonuu video produkciju (desktop video) kao što su *Adobe Premier*, *Razor Pro*, *U-Lead Video Studio*. Pored njih možete naći gomilu manjih programa čiji je krajnji cilj da, uz manje ili više muke, proizvedu video insert iz nekolicke postojećih inserata, slika i natpisa.

Kada vam dosadi kombinovanje raspoloživih video-inserata poželećete da imate karticu kojom biste sami mogli da uzimate inserte sa video trake (*capture card*). To će vam biti dovoljno da se bavite multimedijom kod koje napravljeni inserti završavaju na nekom disku (hard ili CD). Kartice koje smo do sada pominjali namenjene su baš ovakvoj produkciji jer je i rezolucija u kojoj ste dobijali inserte bila ograničena, najčešće na 320 x 240 piksela.

Ako, na kraju, poželite da snimate rezultat svoga rada nazad na video u što je moguće višem kvalitetu, eto vas u vodama za koje su do skoro bile potrebne vrlo skupe video karte za capture i printing to video. Masovnjia proizvodnja čipova za MJPEG kao što je, ove godine, *ZORAN ZR36050* snizila je i cenu video kartice koje su u stanju da pruže dovoljan kvalitet za poluprofesionalnu ili profesionalnu video montažu.

Ako pokušamo da izračunamo količinu podataka koja treba samo da se snimi na disk dolazimo do zastrašujuće cifre od 33 MB/s. Kako ni jedan disk na tržištu nije u stanju da snimi ili pročita tu količinu podataka u sekundi, kompresionom čipu preostaje da upotrebu diska svede na razuman protok (*data rate*) koji su današnji diskovi spremni da podnesu.

Drajver za *miro* karticu podešen je za data rate od 300 do 3200 KB/s (čemu je faktor kompresije za maksimalan protok ocenjen kao 6,7:1 pri punoj PAL rezoluciji (768 x 576, 25 fps). Kao najmanji i najveći faktori kompresije figurisu 1,6:1 i 72:1. U poređenju sa profesionalnim sistemima, kompresija 6,7:1 obećava veoma dobre rezultate pod uslovom da imate propisano brz hard disk.

Kao ograničavajući faktor, međutim, javljaju se „Philipsovi“ čipovi za dekodiranje i enkodira-

nje PAL i NTSC signala (*SAAT110* i *SAAT187*). Mada solidnog kvaliteta, ovi čipovi ne obrađuju komponentni signal (YUV) već samo kompozitni ili S-VHS (Y/C) signal. Iako je poželjno da, pri obradi, signal ima najviši mogući kvalitet, smatramo da nije potrebno cepidlačiti, jer se radi samo sa prvom generacijom snimka od početka do kraja rada (snimanja na tejp) pa je kvalitet više nego dovoljan za naše uslove rada.

Sama kartica je relativno mala u odnosu na slične sisteme (PAR, naprimer), zahteva slobodan PCI slot, interapt i interapt kanal (INTA, INTB, INTC, INTD), najbolje onaj koji ne koriste ostali uređaji. Slična je situacija i sa diskom. Možete da koristite samo jedan disk u sistemu, ali je bolje da imate namenski disk za video materijal ili bar partciju posvećenu tome, koja će biti što manje fragmentirana.

Kartica je potpuno predorena *Plug-and-Play* filozofiji. Prilikom prvog dizanja sistema (ako se radi o Windowsu 95) obaveštava vas da je instaliran novi uređaj i zahteva softver. Za razliku od videlih sistema, *miro* se instalira kao dodati *codec* (koder-dekoder) za Video for Windows: sve što radite snima se i čita iz najobičnijih AVI

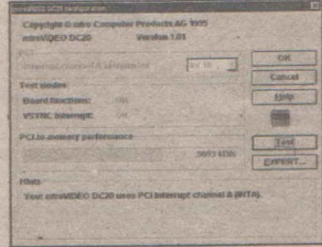
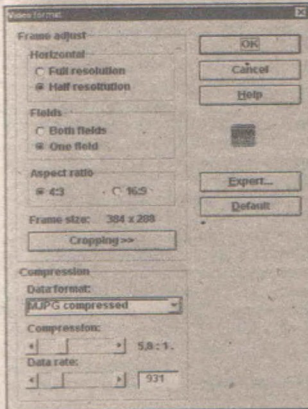

ciju. Ipak, za prostu montažu (na rez), bez kompresije, dobrom računaru potrebno je za prepakivanje otprilike dvostruko više vremena od trajanja finalnog inserta. To jeste mnogo više nego kod sistema koji rade sa sa media pointerima, ali zato, na kraju rada, možete da čuvate (bekapujete) samo finalni rezultat bez dodatnih restlova.

Miro DC20 PCI sigurno nije na nivou *Avida* ili *Matrox Studio*, ali vredi mnogo više nego što njenoj cena govori. U svakom slučaju, ako zadržite pare uz pomoć *miro* kartice - niko vas ne zadržava da potrošite pedesetak do sto hiljada maraka za neki bolji sistem.

Da ne zaboravimo - uz karticu dobijate dva CD-a. Na jednom je „*Asymetrixov*“ 3D/FX, a na drugom *Adobe Premiere 4.0* i *Photoshop 2.5* - sve to registrovano i sa pristojnom literaturom.

Voja GAŠIĆ

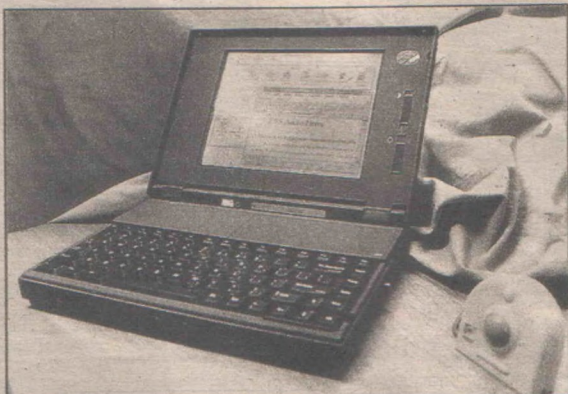
IBM Thinkpad 300

Notebook kompjuter za one koji nisu dobili nikakvo nasledstvo

Nalepnica „IBM-a“ uvek je ulivala strahopoštovanje pravim ljubiteljima kompjutera. Još kada se radi o prenosnim kompjuterima oduvek se znalo da se radi o sigurnim, pouzdanim i dobro opremljenim mašinama. Svakako da bismo radije na stolu videli najnoviji IBM-ov Thinkpad 760 sa ekranom u boji, CD-om i zvukom, ali sa cenom od oko 15.000 maraka zaista nikada nije usao ni u drugi krug razmatranja za kupovinu. Mada kompjuteri brzo zastarevaju, pogledajmo kako bi mogao da se kotira model koji može, prilično povoljno, da se nađe u Beogradu.

Thinkpad 300 za današnja merila ima prilično slab procesor - reč je o 386 SX procesoru na 25 MHz koja na *Landmark* testu daje indeks nešto iznad 33. Neukom posmatraču možda bi više značio podatak da je procesor oko dva puta brži od onog u prosečnom AT 286 kompjuteru. Međutim, za sličan kompjuter bitne su i mnoge druge stvari...

Pre svega to je ipak 386 procesor sa kojim možete da „terate“ sve aktuelne verzije Windowsa, uključujući i Windows 95. Ne preporučujemo vam ipak da idete dalje od Windowsa 3.11 koji se pokazao kao prava mera za mašinu sa relativno skromnim hard diskom (85 MB). Ova verzi-

ja Windowsa iznenađujuće dobro radi jer kompjuter ima 8 MB RAM-a. Standardna VGA kartica sa rezolucijom od 640 x 480 pružice vam monohromatsku sliku na LCD ekranu, ali i na spoljnom monitoru za koji postoji priključak. Nažalost, i na spoljnom monitoru slika je monohromatska - tačnije u 16 sivih nijansi koje se dobro raspoznaju, i na LCD ekranu i sasvim zadovoljavajuće prikazuju sliku za pisanje u *Wordu 6.0* ili crtanje u *Corelu 4.0*, naprimera.

Ono što predstavlja specijalitet „IBM-a“ su posebni dodaci - RJ-45 konektor za UTP mrežu

kojim možete običnim telefonskim kablom da se povežete sa najbližom stanicom koja ima isti mrežni priključak. Drugi lep dodatak je ugrađen faks/modem. Faks radi standardnom *Class 1* brzinom (9600) i ponaša se kao običan štampač - jednostavno pokrenete štampanje i jedino pitanje na koje treba da odgovorite je telefonski broj na koji će vaš tekst ili crtež, kreiran u pomenutim programima biti poslat kao faks dokument. Modem je, za današnje prilike, vrlo skromnih karakteristika - radi na 2400 bauda i bez ikakvih korekcionih protokola. Ipak, za čitanje ili slanje elektronskih poruka (*E-Mail*) to je sasvim dovoljno.

Kome je namenjen ovaj kompjuter, za današnja merila prilično skromnih karakteristika, ali i skromne cene od oko 1000 maraka? Pre svega mogao bi da bude vrlo koristan novinarima. Prenosni kompjuter formata A4 papira i debljine svega 4 cm sa koga bi vredni novinar vrlo brzo mogao modenom ili faksom

da pošalje tekst mnogo je bolji od statičnih 286-ica sa hercules ekranima koje naša časna matična kuća tako mahno nabavlja u poslednje vreme baš za potrebe novinara. Uopšte, ljudi čije se bavljenje kompjuterima svodi na pisanje (*WinWord 6.0* radi bez problema - živahnije nego na 486-icima sa 4 MB RAM-a), malo crtanja, slanje i primanje faksova i elektronske pošte idealni su korisnici ovog, ne previše skupog i ne previše sporog prenosnog kompjutera.

Voja GAŠIĆ

Proizvod je iz firme „T. M. Computers“

Priznato iznenađenje na tržištu CD-ROM-ova, svakako je firma „Hitachi“ koja se od nedavno pojavila sa četvorobrzinskim modelom *CDR-7730*. Proboj ove firme na domaćem tržištu izveden je zahvaljujući prikladnoj ceni, koja je privukla domaće dobavljače hardvera i odličnim odnosom cene i performansi.

Sudeći po spoljnom izgledu, dizajneri u „Hitachi“ razvojnog timu kao da nisu dorasli kolegama iz drugih konkurentskih firmi, što se ne može reći za inženjere zadužene za unutrašnjost CD-ROM-a. Ako je brzina jedino što se

broji na Zapadu koji ne brine o falličnim medijama i lošim kopijama, onda je pouzdanost i toleranost prema lošije snimljenim diskovima najvažnija u našim uslovima. Pri čitanju problematičnog diska CD-ROM se lepo pokazao, zadržavši prisebnost i posle nekoliko uzastopnih pokušaja čitanja direktorijuma na lošem mediju. Važno je da nije došlo do kompletne blokade sistema, koja bi značila gubitak mnogih fajlova, posebno u uslovima kakvi su u mrežama.

Drugi važan aspekt koji ulazi u ocenu brzine svakako je prosečan i maksimalni transfer pri sekvencijalnom i slučajnom čitanju. Prosečan transfer, izmeren programom *PC Config*, kreće se oko 597 KB/s, što je samo za 23 KB lošiji rezultat od „Panasonicovog“ *CR581*. Sudeći po programu *CD Test*, najveći

transfer prilikom sekvencijalnog čitanja varira oko 578 KB/s, dok pri čitanju slučajno izabranih zapisa transfer pada na oko 260 KB/s, što je za nijansu bolje od „Toshibinog“ *XM-5302B* drajva. Za kompletnu sliku o brzini, potrebno je uzeti u obzir i najveće i prosečno vreme pristupa slučajnim zapisima na disku. Pri merenju ovih parametara nismo došli do realnih rezultata, jer je *PC Config* i pored isključenog softverskog keširanja pokazivao fantastičnih 0 ms. To nas nije zbrunilo, jer smo slične rezultate (3 ms) dobijali i sa „Panasonicovim“ *CR581*. Varka je u internom hardverskom keširanju i dobrim algoritimima za keširanje, što se može okarakterisati samo kao veliki plus.

„Hitachi“ *CDR-7730* se na našoj listi testiranih četvorobrzinskih modela našao na drugom mestu, odmah iza Panasonicovog *CR581*, ostaviši iza sebe modele *CD273* (Nec), *XM-5302B* (Toshiba) i *FX4000E* (Mitsumi).

Nikola STOJANOVIĆ

Hitachi CDR-7730

Solidan četvorobrzinac i brzinski vicešampion

Chem Window

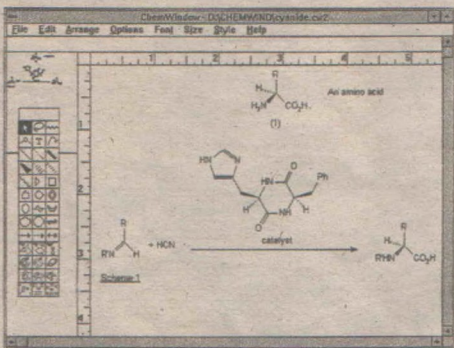
Napokon pristojan softver za crtanje hemijskih formula i jednačina pod Windowsom

Program **Chem Window** dolazi iz Nemačke, iz firme „SoftShell“ (mekana školjka). Možda je ovo signal da ćemo, pored partizanskih filmova, Nemačku upoznati i kroz kvalitetan softver za kućne računare...

Bez ikakvih problema **Chem Window** ćete instalirati u vaš Windows, jer zauzima svega tri diskete. Nema nikakve specijalne hardverske zahteve, te je dovoljna mašina sa 4MB RAM-a. Rad sa programom je izveden u maniru tekst-procesora, tako da ćete se lako i brzo snaći. Podržava sve standardne Windows opcije, a formule koje u njemu nacrtate možete prebacivati preko Clipboarda u ostale aplikacije. Ovim je elegantno rešen problem pravljenja stručnih dokumenata iz oblasti hemije u tekst-procesorima pod Windows okruženjem.

U okviru paketa, isporučuje se i biblioteka gotovih hemijskih simbola i često korišćenih funkcionalnih grupa, tako da ćete se manje maltretirati oko crtanja. Neke od najosnovnijih grupa se mogu pozvati i klikom na gadgets (klikanjem na ispušćenja) koji se nalaze levo od radnog prozora. Kao i kod običnih grafičkih programa, na raspolaganju su opcije za isecanje i pomeranje dela formule, njeno brisanje, kopiranje itd. Radni prozor je podeljen pomoću „Jenira“ kako biste se lakše snalazili u slučaju predstave složenih jednačina sa velikim brojem formula u hemijskoj jednačini.

Velike formule se, kao što znate, uglavnom pojavljuju u organskoj hemiji, tako da je organ-

skim jedinjenjima posvećena posebna pažnja. Pored niza gotovih grupa koje možete isecati iz posebnog fajla i spojati u svom radnom prozoru, kompjuter vodi računa i o tome da nacrtane hemijske veze u okviru jedinjenja imaju smisla.

Prvo što ćete primetiti jeste da se, kao i u stručnoj literaturi, C i H atomi izostavljaju pri simboličkoj predstavi. Međutim, kompjuter i stručno osposobljeni korisnik znaju gde se ovi atomi nalaze, te ukoliko pokušate da nacrtate nemoguću vezu (e.g. sedmovalentni ugljenik u polimernom lancu) računara će to ili onemogućiti, ili vašu grešku korigovati.

Posebna pogodnost koju program nudi pri crtanju formula organskih jedinjenja jeste prepoznavanje atoma koji mogu formirati hemijsku vezu. Ukoliko, recimo, želite da zakačite neku funkcionalnu grupu na slobodan C atom u prstenu, ne morate tačno da potrefite mesto gde se on nalazi i gde se funkcionalna grupa kači; dovoljno je da dovedete grupu dovoljno blizu i otpusti-

te dugme na mišu. Grupa će se sama pravilno vezati, ako je veza moguća. Ovo je posebno značajno kod jedinjenja sa složenom prostornom strukturom (aplikacija podržava i trodimenzionalne predstave).

Ukoliko želite da pravite neke grafike ili obeležavate jednačine, možete koristiti i standardne Windows fontove. Možete i sami kreirati svoje biblioteke često korišćenih grupa, tako da ni crtanje složenijih jedinjenja poput hlorofila ne predstavlja suviše veliki problem. Dovoljno je nacrtati kostur jedinjenja, a zatim učitati potrebne biblioteke i seckati...

Autori se nisu ograničili samo na standardne linijske strukturne formule, već su dodali i mogućnost crtanja elektronskih orbitala i još ponekih simpatičnih sitnica. Recimo, možete lepo da predstavite i mehanizam pojedinih reakcija kao što je nukleofilna adicija i sl. Korišćenjem ovoga dodatno štedite trud jer za to ne morate pozivati crtačke programe i ručno crtati.

Sve u svemu, program je lak za upotrebu i do sada se niti jednom nije blokirao pod Windows 3.11 sistemom. Ako vam se desi da vam nešto nije jasno na osnovu pregledno prezentovanih opcija, na raspolaganju je obiman Help sa grafičkim predstavama postupaka koje treba da sprovedete da biste postigli ono što želite. Uključena su i posebna uputstva za prebacivanje crteža u pojedine često korišćene aplikacije (npr. Corel).

Pored tolike kvalitetne robe proizvedene u Nemačkoj, nismo ni sumnjali u kvalitet softvera koji nam je odande stigao. Ako se bavite hemijom i pišete tekstove pod Windowsom, preporučujemo da instalirate **Chem Window**.

Viktor TODOROVIC i Srdan JANKOVIC

Tip: DTP alatka

Platforma: PC

Medijum: 3 diskete

PREDNOSTI

Brzina, pouzdanost (ne blokira se), jednostavno korišćenje.

NEĐOSTACI

Nema većih zamerila.

Ko se prihvatio slavnog zadatka da pravi štampane ploče pomoću ORCAD paketa, zna da se najkvalitetnija (profesionalna) štampa dobija upotrebom tehnike fotosloga (rezolucija 2540 dpi). Dakle, neophodno je napraviti film na osnovu projekta urađenog u ORCAD-u. Fajlovi na osnovu kojih fotoslog-mašine izrađuju filmove su urađeni u postscript-formatu.

Nažalost, sam ORCAD pravi očajno loše postscript-fajlove, jer ako je ploča nešto veća, fajl se enormno uvećava. Ilustracije radi, ako projekujete ploču za vaš PC kompjuter, veličine oko tri kvadratna decimetra, fajl će biti dugačak preko 2MB. To će ne samo uzrokovati probleme u prenosu fajla, već će i zbnuti (zaglaviti) fotoslog-mašinu. Da li je to razlog da batalite odlični ORCAD paket? Pa naravno da nije, jer sada imate listing programa za konverziju koji će ove fajlove

Ger2eps

Od sada, manje muke sa fotoslogom kod primene ORCAD paketa

svesti na 8 do 10 puta manju dužinu. Tako ćete moći bez problema da ih prenesete na običnoj disketi, a fotoslog-mašina se neće blokirati. Listing bit u nekim srećnijim okolnostima verovatno bio objavljen u samom časopisu, a ovakvo će biti smešten na BBS „Politika“ pa ga tako možete naći pod imenom GER2EPS.PAS. Autori ovog članka, ujedno i autori programa, dozvoljavaju njegovo kopiranje i korišćenje, ali ne preuzimaju nikakvu odgovornost za eventualnu štetu

tu nastalu njegovim korišćenjem („support the shareware concept“...). Autori dozvoljavaju da se program menja, ali ne i da se dopiše („WriteIn/By Perra.“) i sl.

Kompajliranje

Za one koji nisu vični programiranju, daćemo kratko uputstvo za kompajliranje priloženog programa. Najpre treba učitati listing GER2EPS.PAS u editor u okviru Borland Turbo Pascal 7.0 paketa. Zatim treba pritisnuti taster F9 što će uzrokovati kompajliranje i linkovanje, te čam se, ako niste nigde pogrešili, na disk pojaviti fajl GER2EPS.EXE. Naravno, radite pod DOS-om (odaberite target: DOS).

Navodilo za upotrebu

U samom ORCAD-u, prilikom pravljenja izlaznih fajlova za štampu, nećete odabrati posts-

cript drajver, već drajver za fotoploter (tzv. „gerber“ format). Ovo se bira u okviru konfiguracije. Dakle, umesto multimegabajtnih postscript-fajlova, kao izlaz ćete dobiti gerber-fajl za fotoploter. Priloženi program služi za konverziju gerber fajlova u postscript fajlove male dužine, za fotoslog.

Kada u ORCAD-u izdate komandu PLOT i izaberete parametre (sloj štampe, prazne ili popunjene rupe, automatski izbor burgije itd.), kompjuter će vas pitati za ime TOOL-fajla. To je mali tekstualni fajl u kome se nalaze podaci o veličini rupica, i sl. Za uspešno korišćenje priloženog konvertora, nije dovoljno imati samo gerber (.GER), već morate obezbediti i pomenuti TOOL fajl. Zato, dok ste u ORCAD-u, zabeležite na parče papira imena dotičnih gerber i TOOL fajlova.

Pod pretpostavkom da ste uspešno generalisali pomenute fajlove, izadite u DOS i učitajte TOOL fajl u neki tekst-editor. Zatim morate ukloniti njegovo zaglavlje. Da ne bismo mnogo drvlili, pogledajte primer kako se to radi na slici 1. Editovani fajl ne treba da ima prazne redove ni na početku ni na kraju. Ostaje vam još samo da iskoristite mukotrpno prekućavani program.

Format komandne linije pod DOS-om izgleda ovako: GER2EPS <imefajla.GER> <imefajla.TOL> <imefajla.PS> Očigledno, program učitava fajlove .GER (gerber) i .TOL (TOOL), a ge-

nerije .PS (postscript) koji vam je potreban za fotoslog.

Poslednje pripreme

Pošto ste dobili postscript fajl, potrebno je još da ga prilagodite fotoslog-mašini koju koristite. U zavisnosti od parametara i formata u kojima

IZGLED NEEDITOVANOG TOOL-FAJLA:

```
{ Time Stamp - 16-FEB-1996 9:03:07 }
Ver Hor Type Tool
0.008, 0.008, L, D10
0.055, 0.055, R, D11
0.055, 0.055, C, D12
0.060, 0.060, R, D13
0.060, 0.060, C, D14
0.065, 0.065, C, D15
0.015, 0.015, L, D16
0.055, 0.055, L, D17
```

IZGLED EDITOVANOG TOOL-FAJLA:

```
0.008, 0.008, L, D10
0.055, 0.055, R, D11
0.055, 0.055, C, D12
0.060, 0.060, R, D13
0.060, 0.060, C, D14
0.065, 0.065, C, D15
0.015, 0.015, L, D16
0.055, 0.055, L, D17
```

se zadaju, određena fotoslog-mašina ima svoj izgled zaglavlja u postscript-fajlu. To tražite od vlasnika mašine, pa prema potrebi izmenite zaglavlje koje ste već dobili u svom PS fajlu. Parametri koji se na ovaj način zadaju su npr. da li je film pozitiv ili negativ, da li je MIRROR ili nije, orijentacija slike na filmu itd. No, format zadanja ovih parametara ćete dobiti od vlasnika mašine. Format koji smo izabrali za default, dakle onaj koji ćete dobiti kao izlaz priloženog programa, prilagođen je Linotronik mašinama.

Ako ste probali da radite sa PCAD-om, verovatno ste primetili da i on ima isti problem - loše (prevelike) postscript-fajlove. No, ukoliko ste korisnik ORCAD paketa, ovaj problem sada možete smatrati rešenim. Srećno!

Branko MILOVANOVIĆ i Srdan JANKOVIĆ

Tip: Fajl konvertor za ORCAD

Platforma: PC, DOS

Medijum: Source file na BBS „Politika“

PREDNOSTI

Poboljšava postscript fajlove 8 do 10 puta.

NEDOSTACI

Ocenite sami.

CyberCom

The Cyberspace Telecommunications Tool

pored popularnosti Windowsa, najpopularniji komunikacioni programi rade pod DOS-om. To su, naravno, *TeleMate* i *ProComm+* (oba postoje i u Windows varijanti). Na američkom tržištu *TeleMate* gotovo da i ne postoji zato što nije njihov, već kanadski. Kanadani su još jednom potvrdili da znaju šta je prava komunikaciona alatka. Pred nama se našao program *CyberCom*, proizvod kanadske firme *Megalomania Software*.

Program ima (skoro) sve što je potrebno da zameni *TeleMate* na mnogim računarima, ali mu fale neke od ključnih stvari koje su potrebne da bi se to i desilo. Program se sastoji iz nekoliko osnovnih delova, a to su *Terminal*, *Dialing Directory* i *File Manager*. *Terminal* i *Dialing Directory* se nalaze u svim komunikacionim programima i služe za samu komunikaciju sa mo-

demom i manipulaciju sistemima koji se redovno pozivaju.

Dial me

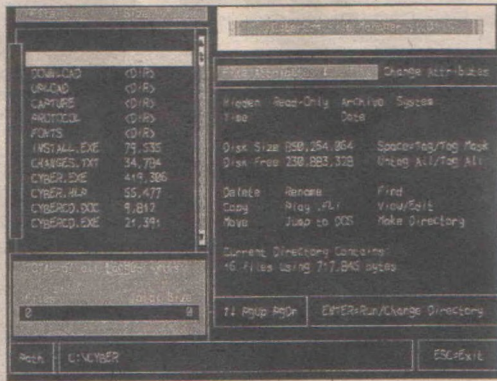
Zanimljivo je da se *Dial* prozoru ne mora definisati više redova za isti sistem koji radi na više telefonskih linija - program podržava do 5 različitih telefonskih brojeva za isti sistem (zajista je retka potreba za više). Za svaki sistem postoji statistika koja se ne sastoji samo u broju poziva, već i u vremenu provedenom na njemu kao i ukupnoj veličini poslatih i primljenih fajlova u kilobajtima. Moguće je definisati ime i šifru za IEMSI komunikaciju (Interactive Electronic Mail Standard Identification), ime LOG fajla, skripta koji će se automatski izvršiti pu povezivanju, komentar i ostale manje-više standardne parametre komunikacije.

Terminal

Terminal je standardan. U dnu ekrana je statusna linija u kojoj pišu podaci o emulaciji koja se koristi (ANSI, AVATAR, VTS2

itd.), vreme na vezi, brzina komunikacije i neželjno - ime programa. Kombinacijom Alt i nekog funkcijskog tastera šalju se unapred definisani makroi, a sa **Ctrl-PgUp** i **Ctrl-PgDn** pokreće upload odnosno download. Ovdje treba malo zadržati i spomenuti da pored već videnog automatskog ZModem downloada postoji i automatski ZModem upload, što će reći da program sam prepoznaje kad treba da počne slanje fajla, pa se automatski prebacuje u *File Manager* kojim se vrši izbor fajla za slanje!

Auto upload je veoma zgodna opcija, zato što veliki broj neiskusnih korisnika ne zna kad treba da počne sa slanjem fajla. Kad transfer fajla jednom počne, moguće je „iskočiti“ u DOS i raditi nešto sasvim drugo, bez prevelikog uticaja na brzinu komunikacije. Za to vreme na vrhu ekrana postoji statusna linija u kojoj piše sve što je potrebno u tom trenutku znati -).

Program ima ugrađene najčešće korišćene protokole za prenos kao što su XModem, YModem, ZModem i Kermit.

Sa Alt-H se ne dobija pomoć već se prekida veza, a za pomoć je nadežan taster Alt-Z. Ekran pomoći sasvim je dovoljan da bi se moglo raditi sa programom, ali ga je moguće dobiti samo u terminalu. U ostalim delovima programa jedina pomoć koja je prisutna nalazi se u statusnoj liniji na dnu ekrana.

Šta još može?

CyberComov fajl menadžer ne zasluuje mnogo pažnje, jer pored selektovanja fajlova za slanje ima standardne opcije za kopiranje, brisanje, preimenovanje i premeštanje fajlova. Jedina za-

nimljivost je što je iz njega moguće puštati FLI animacije.

Ukoliko ste vlasnik VGA ili bolje grafičke kartice, kombinacijom Alt-K možete promeniti tip slova. Uz program se dobija par interesantnih fontova od kojih nam je posebno za oko zapao onaj pod imenom *KIDS-B* koji podseća na dečje žrvjotine. Takođe, moguće je menjati rezoluciju tekst moda iz 80x25 u 80x50, a takođe i snimati ono što se nalazi na ekranu u fajl. Prisutan je i jako lepo urađen ekran za chat i scroll-back bifer. Ako imate neku muzičku karticu, iznenadiće vas što program za svoje zvuke više ne koristi interni PC zvučnik već nju. Uz program se dobija i rezidentni program pod imenom *CYBER CD*

Player koji služi za puštanje muzičkih kompaktnih diskova sa CD-ROM-a.

Sve u svemu, program je veoma dobar za „prvu inkarnaciju“ (verziju 1.0).

Marko MILVOJEVIĆ
(markom@emc.co.yu)

TIP: Komunikacioni program

PLATFORMA: PC/DOS

MEDIUM: Disketa (800 Kb)

PREDNOSTI

Auto-upload, jednostavnost, mala veličina i jasno uputstvo.

NEĐOSTACI

Nepostojanje skript jezika (najavljeno za verziju 1.10) i cena (45 USD).

Svim vlasnicima Amige (bivšim ili sadašnjim) poznato je ime Francois Lajone (Francois Lionette). Radi se o tvorcu neprikosnovenog i jedinstvenog paketa AMOS - programskog jezika sličnog BASIC-u, namenjenom prvenstveno za razvoj igara i grafičkih programa.

Isti autor došao je na ideju da napravi nešto slično za PC kako bi i to, sve veće, tržište bilo potpunije jednostavnim i nadasve lakim alatom za upotrebu u sferi zabavnog softvera. Naime, ako se odlučite za korišćenje ovog programskog paketa biće vam omogućeno da sami, bez ikakvog znanja pomenutih programskih jezika, prostim klikanjem miša, pravite sopstvene igre, edukativni softver i sve ono što ste oduvek želeli a niste znali ili smeli.

Glavni meni sadrži četiri polazne opcije: Create New Game, Modify Game, Play Game i Tutorial, od kojih ćemo se mi zadržati na prvoj jer je i najvažnija. Odmah treba napomenuti da tek odabiranjem opcije Create New Game praktično ulazimo u Klik&Play (dalje KNP) i vidimo da se sastoji od četiri celine koje, kombinovane, daju konačan izgled delu kojeg stvarate i ne mogu se koristiti odvojeno.

STORYBOARD EDITOR - Najviše podseća na 'knjige' koje se koriste pri snimanju filmova, a u kojoj su uneti svi pokreti, dijaloz i slično. Ovde određujete broj nivoa (dodatje - oduzimane, daju postavljate na željena mesta animacije (FLI, FLC),

Klik & Play

Programiranje uz igru

stavljate pozadinsku muziku za nivoa (MID) - jednom rečju, postavljate scenu za događanja koja slede.

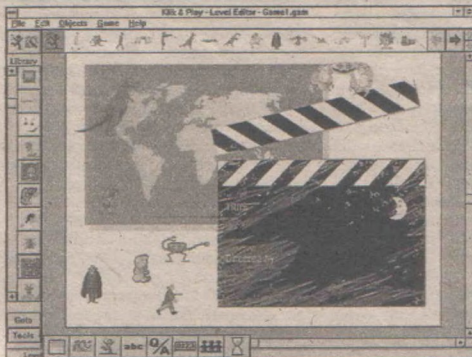
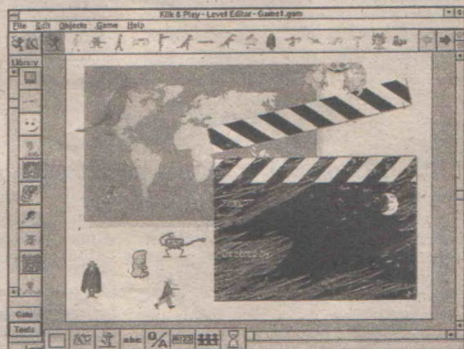
LEVEL EDITOR - Možda najvažniji deo KNP-a. Tu se zapravo stvara sama igra, postavljaju sprajtovi, određuje kretanje i sve ostalo što treba (ili ne treba) da se pojavi tokom igranja. Sve je tako jednostavno da jednostavnije ne može biti: mišem pokupite sprajt koji želite (iz ogromne banke sprajtova koja se nalazi na CD-u ili HD-u), postavite ga gde želite, a zatim klikom na njega ulazite u podmeni kojim određujete ponašanje sprajta.

STEP THROUGH EDITOR - Predstavlja neku vrstu debagera (testera) jer pokreće vaš „program“ i simulira događaje tipa „šta bi bilo kad bi bilo“. Ako naide na neke nepravilnosti ili nedovršene akcije javlja se i pokazuje da nešto nije u redu. Da bi vam bilo jasnije kako radi daćemo primer. Zamislite trkača na 110 metara kako naleće na preponu - u slučaju da niste ništa prijavili programu za ovakav događaj debager se javlja i postavlja pitanje u takvom slučaju želite da se desi: trkač pada, prepona pada ili trkač „prolazi“ kroz preponu kao da je nema.

EVENT EDITOR - Na veoma jednostavan način (tabelarnu) možete svim dešavanjima i

akcijama dodati zvukove, pokrete, određivati tzv. kolizije (sudare) sprajtova odnosno dodavati „dubinu“ događajima koji želite da se odigravaju.

Prostor u broju ne dozvoljava nam da se raspisemo o svim „cakama“ i opcijama koji-

ma KNP obiluje. Dajemo samo opšti prikaz, da bismo vas zainteresovali za ovo ostvarenje koje će sigurno naći dosta pobornika među vlasnicima PC-a.

Što se hardverskih zahteva tiče, KNP se dobro snalazi na mašinama počev od 386DX/40 sa 4 MB RAM-a pa sve do danas popularnih 486DX4/120 sa 8 MB RAM-a i ne pravi nikakve probleme iako radi pod Windowsom. Neki konačan zaključak bi glasio: klikćite tamo i ovamo, pa klikćite uzduž i popreko jer se program i zove - **KLIK & PLAY!**

Vladimir PISODOROV

TIP: Programiranje

PLATFORMA: PC Windows

MEDIUM: CD (oko 60 Mb)

PREDNOSTI

Laka i jednostavna upotreba. Radi na slabijim konfiguracijama.

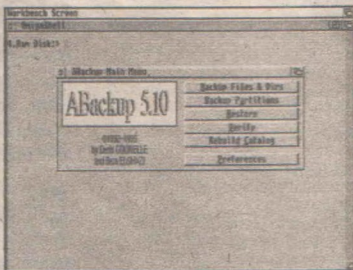
NEĐOSTACI

Komplikovanost korišćenja kompjajera.

A Backup 5.10

Poboljšana verzija korisnog backup programa

Ošte poznata stvar je da prostora i memorije u računaru nikada nije dovoljno. Nova verzija *ABackup* biće rešenje jednog od problema. Pomoću njega možete uraditi backup podataka sa vašeg hard-diska. Da bi se uopšte startovao program, neophodan je najmanje 1 MB i korisnički Kickstart 1.3 (i više).

Potpuna kontrola bekapovanih informacija može se izvršiti pristupom njihovim imenom, datumom unosa, zaštitnim bitovima ili čitanjem jednog za drugim. Jedna od karakteristika programa je bekap na HD (High Density) flopi diskove, rad sa nekoliko disk jedinica istovremeno, kao i mešanje HD i DD (Double Density) diskova. Sem što asinhrono upisuje podatke maksimalnom bekap brzinom, može automatski izvršavati kompresiju putem *xpk.library* ili nekog spoljašnjeg programa. Jedna od najzanimljivijih odlika ovog programa je podržavanje tzv. *MultiUserFileSystems*, odnosno višekorisničkog rada sa podacima. Ova funkcija ne pruža samo zaštitu već stvara pristupna prava svakom od korisnika bez mogućnosti pogrešnog uzimanja (korišćenja) tuđih podataka. Za razliku od sličnih programa (*Quarterback*, *Amiback*) sa jednim klikom miša na neku od ikona može se započeti ceo proces bekapovanja, dakle potpuna automatizacija operacije.

U programu su zastupljena četiri moda za rad. Interaktivni rad sa grafičkim interfejsom korišćenje je podjednako tastature i miša. Automatski rad sa grafičkim interfejsom jednostavno je kliktanje na geđžete/ikone. Interaktivni rad sa Shell interfejsom - ovaj mod omogućava rad *ABackup* kao fajl arhivera u potpunosti konkurentnog sa programima poput *Lha*, *Tar* itd. Automatski rad sa Shell interfejsom - u ovom mo-

du program ne traži, niti daje nikakve informacije (sem poruke o greškama) već automatski učitava stablo direktorijuma (ili katalog arhiva) i vrši selekciju fajlova, ujedno ovo je i najbrži mod pri radu.

Razlike između nove verzije i prethodnih su sledeća poboljšanja: primetno brzi rad prilikom čitanja arhiva (provera/povratka podataka), katalog arhiva je potpuno drugačiji omogućavajući 64 nivoa pod-direktorijuma odnosno, 256 pod-direktorijuma po nivou, otklonjeni su svi bagovi oko podržavanja formata starih arhiva, automatsko nestajanje dugačkih fajlova je ispravljeno, čak iako trenutni direktorijum nije u RAM-u i I/O bafer za pristup sa strimerom se može naći u FAST memoriji.

Korišćenje programa ovog tipa je neophodno, tako da se nova verzija nameće kao vrlo korisno rešenje.

Branislav BABOVIĆ

Tip: Backup program

Platforma: Amiga

Medijum: Disketa

PREDNOSTI

Poboljšane opcije i otklonjeni bagovi.

NEODSTACI

Previše funkcija za običnog korisnika.

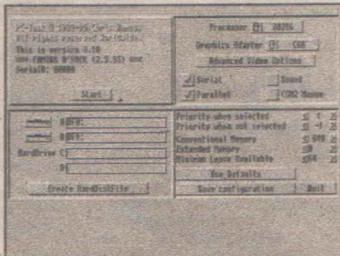
PC-TASK 3.10

Personalizujte svoj računar

Ako vam je ikada nedostajao PC kompjuter, a nije vam se menjala „priateljica“, ovaj program je idealan izbor. Program Kris Hejnusa (Chris Hames) emulira PC računar i dozvoljava rad sa softverom za isti koji zahteva procesor 80286 i ispod. Za rad vam je potreban MS-DOS 3.53, 5.0 ili 6.2 verzija. Praktično, softverski paket radi na svim mašinama od operativnog sistema 1.2 naviše. Ali preporučljiva je brza mašina. U paketu se nalaze dve verzije programa. Jedna je namenjena za 68000/010 računare tj. za Amige 500, 600 i 2000. Pre ulaska u rezidentan program potrebno je aktivirati iz glavnog menija manji TDPatch 1213, koji će popraviti sitne bagove i dodati neke karakterističke Kickstart omogućavajući mu čitanje PC format flopi diskova. Druga verzija je za procesore 68020/060 (1200, 3000, 4000) koja samim tim stvara bržu emulaciju. Uz puno RAM memorije preporučljivo je i posedovanje hard diska sa najmanje 10 MB slobodnog prostora.

Iz glavnog menija potrebno je odabrati grafičku karticu (grafički adapter) iz sledećeg izbora NDA, CGA, EGA, VGA i SVGA. Za poslednje dve neophodno je od 1 do 3 MB RAM-a. Nova verzija donosi novitete u korišćenju Amignog CD-ROM-a podesavajući drajver PCTCDROM.SYS u datoteci Config.sys. Za rad sa CD-om je potre-

ban MS-DOS 5.0 i više. Prethodne verzije PC-TASK-a nisu mogle raditi sa ovim MS-DOS-om. Multitasking mogućnosti su maksimalno iskorištene. Podesavanjem opcija u meniju prioriteta dajemo prednost emulaciji ili sopstvenom ra-

čunaru. Vlasnici Amiga koji poseduju 5.25" disk jedinice mogu ih koristiti u radu sa programom. Samim tim još jedno od poboljšanja je i rad sa više flopi disk drajvova.

Branislav BABOVIĆ

Tip: Emulator

Platforma: Amiga

Medijum: 2 Flopi diska

PREDNOSTI

Izvršna (1 jedinica) emulacija PC računara.

NEODSTACI

Postoje još uvek neotklonjeni bagovi.

Prop3D

Ulepšavanje grafičkog interfejsa na Amigi

Vlasnici starijih Amiga možda se sećaju programa OpenLook i sličnih koji su davali trodimenzionalni izgled sistemskim geđzetima. Nešto slično radi i *Prop3D*, on daje 3D-look proporcionalnima geđzetima iz *gadtools.library*, a takođe im dodaje tekstinu za pozadinu.

Ima programa, posebno starijih, koji ne koriste dotičnu biblioteku. Međutim, većina novijih programa za uplepšavanje grafičkog izgleda koristi *ASL* i *ReqTools*, a oni sa *Prop3D*-om rade savršeno.

Za razliku od drugih sličnih pokušaja (*gadtools.library*, *MultiCX* ili *Dopus*ove opcije *New-look sliders*) *Prop3D*-ovi geđzeti se „ugibaju“ na pritisak i više nemate onaj „tvrd“ osećaj pri radu. Instalacija je jednostavna: program treba iskopirati u *WBStartup* direktorijum i to je sve.

Autor je dao dosta upozorenja po pitanju mogućeg pada sistema, ako se program startuje ili prekine dok je biblioteka *gadtools.library* aktivna, ali autori tako nešto nije uspeo, iako se trudio.

Program je dobar, kratak i zauzima malo memorije, pa preporučujem da ga nabavite. Ako ništa drugo, ulepšaće vam život.

Nikola SMOLENSKI

O ćirilici 1001. put

Još jedna tribina Društva za informatiku Srbije održana je 28. februara u Biblioteci Grada Beograda

Tribina pod nazivom „Utvrdjivanje garnitura znakova (fontova) kodnih tabela i tastatura za srpsku ćirilicu“ održana je u organizaciji Društva za informatiku Srbije, u saradnji sa Bibliotekom Grada Beograda i Vukovom zadužbinom.

Voditelj tribine bio je Dragoljub Ilić, potpredsednik Društva, a učesnici: akademik Nikša Stipčević, profesor na Filološkom fakultetu, Stjepan Fileki, profesor na Fakultetu primenjenih umetnosti i dizajna i rukovodilac Centra za umetničko i naučno istraživanje Univerziteta umetnosti u Beogradu, Duško Vitlas, profesor na Matematičkom fakultetu, Predrag Vančević iz IBM-a, Miljko Kovačević iz Razvojnog centra „Politike“ i Nenad Bogojević iz „Jugodiva“.

Sudeći po broju posetilaca, a Rimška dvorana biblioteka bila je puna, za ovu temu vlada prilično interesovanje. Učesnici su, svaki iz svog ugla, pokušali da predоче potrebu, probleme i eventualna rešenja za upotrebu ćirilicnog pisma kada je u pitanju računarska tehnologija.

Što se tiče konkretnih stvari koje su do sada uradene, istaknuto je da već duže vreme egzistiraju standardi za ćirilicnu kodnu tabelu i tastaturu (o čemu je naš časopis pisao u više navrata), kao i da je u toku izrada

srodnih kodnih tabela koje će sadržavati znake staroslovenskog pisma, naprimer. Međutim, kako je zaključilo više učesnika (i iz publike), problem je u tome što prosečan korisnik računara nije dovoljno upoznat sa postojanjem takvih standarda i softverskih alati koji omogućavaju njihovo bezbolno korišćenje. Zaključak je da uporedo sa novim stvarima treba raditi na marketingu onog što je do sada postignuto.

Što se tiče upotrebe ćirilice na računarima, opšti utisak učesnika tribine jeste da rešenja koja nam nude strani, pre svega američki, proizvođači softvera u okviru svojih operativnih sistema (Windows, na primer) i drugog softvera, ne zadovoljavaju u potpunosti naše potrebe.

Ipak, za očekivati je da će skoro upotreba dvobajne UNICODE kodne tablele koja sadrži 65536 znakova i omogućava upotrebu znakova bilo kog svetskog jezika, rešiti većinu problema. Što se nas tiče, UNICODE tabela ima sitnijih nedostataka kao što je, naprimer, to da nije uzeta u obzir činjenica da nala mala ćirilicna slova u kurzivu (italic) ne izgledaju isto u našem i, recimo, ruskom jeziku. Sledi i skoro revizija ove kodne tablele, obzirom da ima zamerki na nju i od strane nekih drugih naroda.

Thimor STANČEVIĆ

ElektroNova '96

Od 19. do 25. februara održan je Prvi međunarodni sajam elektronike i tehnike u Nišu

Prvi međunarodni sajam elektronike i tehnike „ElektroNova 96“, održan u izložbenom prostoru „Plonit“ u Nišu, od ove godine bi trebalo da predstavlja tradicionalnu manifestaciju. Sajam je pokušao da predstavi sve ono što se danas kod nas i u svetu proizvodi u oblasti elektronike. Organizovan na velikom prostoru, tačnije na dva sprata bivše robne kuće „Plonit“, sajam je bio prebogato domaćim i stranim proizvodima. Na sajmu se moglo videti dosta toga: od novih televizora marke „Sony“, „Phillips“, preko raznih proizvoda iz oblasti industrijske elektronike, telekomunikacionih uređaja (na primer telefona firme „Panasonic“), satelitskih uređaja, do proizvoda bele tehnike. Bilo je tu i nekih specifičnih ostvarenja, nekih

specijalizovanih uređaja, kao što je košarkaški semafor koji je prvi sačekivao posetioce.

Iz oblasti računarske tehnike, mora se priznati, bilo je vrlo malo proizvoda, a i ti proizvodi su uglavnom bili nešto već viđeno. „El Monitori“ su izložili svoj „touch information display“ *JugoTID* (monitor koji reaguje na dodir prsta), dok je bilo više firmi koje su svoje PC kompatibilne iskoristili za kontrolu industrijskih procesa. Predstavio se i Elektronski fakultet koji je na svom štandu predstavio projekte za umrežavanje računara.

Pošto na ovom sajmu nismo videli ništa epohalno, bar što se tiče računarskih proizvoda, nadamo se da će idući sajam „ElektroNova 97“ biti nešto bolji.

Dušan STOJČEVIĆ

Internet u našoj avliji

Domaća akademska računarska mreža nazivana raznim nezvaničnim imenima (Bint, Beolnet, YU-Internet), krajem februara je konačno dobila zvanični naziv - Internet

Posle dugih godina sankcija po svemu sudeći dolaze duge godine Interneta. Beogradska firma „Telefonija“ je 29. februara 1996. godine uspostavila satelitsku vezu sa Skandinavijom i ponudila korisnicima usluge Interneta.

Prvi korisnik je akademska računarska mreža koja je povezana preko računara *Afrodita* koji se nalazi u Univerzitetskom računskom centru u Beogradu (RCUB). Iz tog razloga smo razgovarali sa *Milicom Kocićem* iz RCUB-a od koga smo saznali tehničke pojedinosti.

Ostvarena satelitska veza je kapaciteta 64 Kbita/s, zapravo nešto manje zbog raznih kontrolnih signala, a maksimalan mogući kapacitet je 2 Mbita/s. Očekuje se da postepenim širenjem mreže i povećanjem broja korisnika, shodno potrebama prenosa, dolazi do dupliranja kapaciteta veze sve dok se ne dostigne maksimalnih 2 Mbita/s. Prvo avlijsko proširenje se očekuje u maju. Zamisljivo je da satelitska veza unosi prosečno kašnjenje od oko 800 milisekundi koliko je potrebno da informacija stigne od zemlje do satelita, da se obradi i ponovo pošalje prema zemlji.

Što se tiče čvora u Skandinaviji, sa kojim je ostvarena veza, on poseduje direktnu vezu sa Stokholmom putem optičkog kabl. Stokholm je glavno čvorište računarskih mreža u Skandinaviji i trenutno je povezan sa Amerikom (gde se nalazi najveći deo Interneta) vezama ukupnog kapaciteta od 8-10 Mbita/s a za dve nedelje će proraditi i optički kabl propusne moći 34 Mbita/s.

Telefonijina oprema za ostvarivanje satelitskih veza se nalazi u ulici M. Tolbuhina i do RCUB-a je ostvarena veza preko iznajmljenih linija kapaciteta 128 Kbita/s. Za mesec dana trebali bi da se instaliraju brži modeli pa bi ukupni kapacitet iznosio čitavih 2 Mbita/s.

Šta se zaista krije iza svih ovih podataka o prenosu? U pitanju je potpuni Internet pristup sa bilo kog računara akademske mreže. Za sada, dok traje probni rad, sve

BB'S Politika
32-29-148
non stop!
Over the World
SETNet 38:103/133
ProNet 58:301/304

to je potpuno besplatno za krajnje korisnike a očekuje se da će tako i ostati. Razlog tome je što će mesečni troškovi gore opisane veze (64 Kbita/s) univerzitet stajati ispod 20000 dinara, što je višestruko manje od JUPAK troškova za prenos elektronske pošte do Grčke na dalje prosljeđivanje. Iz tog razloga se očekuje da se u bliskoj budućnosti i razmena elektronske pošte obavlja ovim kanalom. Univerzitet planira da u budućnosti ostvari vlastitu satelitsku vezu sa Internetom za potrebe akademske računarske mreže. Sa tehničke strane priključenje akademske mreže je predstavljalo vrlo jednostavan zadatak s obzirom da je mreža još 1992. (kada je isključena sa EARN-a) od principa *Bitnet* protokola počela da prelazi na *TCPIP* protokol i predstavljala Internet u malom.

Sa dolaskom Interneta u naše krajeve dolazi do još veće potrebe terminalskog i modemskeg pristupa do računara koji se nalaze u mreži. Terminalski način, pored toga što je skuplji, zahteva i dodatne prostorije za kojima RCUB ne stoji baš najbolje. Zato je pogodniji modemski pristup koji kod nedostatka telefonskih brojeva i linija, iako su običane još pre par godina kada je RCUB otvoren.

Prvi utisci u vezi brzinom prenosa podataka su različiti od korisnika do korisnika. Oni koji su probali Internet u inostranstvu smatraju da bi linije mogle da budu i brže, mada to misle i korisnici koji su navikli na domaće relacije na kojima je sve više optičkih kablova (nedavno je proradio „studentski trg“, lokalna optička mreža rekortara i okolnih fakulteta). Ipak većina korisnika je zadovoljna što je konačno dobio izlaz u svet i ne žali vreme ni živce što je veza relativno spora već se gura za slobodan terminal i modem tako da u svakom trenutku par desetina korisnika surfuje po mreži. Efektivna brzina svakako zavisi i od kapaciteta veza prema čvoru sa kojim se uspostavlja veza i od trenutnog saobraćaja na našem satelitskom linku, kao i od trenutnog saobraćaja na drugim uskim grlima u putanji do odredišta. Pojedini čvorovi u Evropi rade zadovoljavajućom brzinom, osim što brže nego većina čvorova u Americi, dok opet ima i jako sporih čvorova i po Evropi (recimo ako i taj čvor ostvaruje satelitsku vezu tada je prosečno kašnjenje preko 1.5s). Međutim postavljanjem pomernutog optičkog kablova između Stokholma i Amerike, pristup čvorovima sa one strane okeana će biti brži nego ka Evropi.

Dušan DINGARAC
dingo@galeb.etf.bg.ac.yu

Novosti na SETNet-u

* Računar dobio od Birostraja na drugoj skupštini mreže konačno je postavljen na zasebnu telefonsku liniju i sada radi kao centralni sistem (host) za razmenu pošte u Beogradu, u kome je promet najveći. U početku je bilo problema sa njegovim radom, ali se situacija legano sanjalo, pa je sada razmena daleko brža i pouzdanija nego ranije.

* Otvorena je konferencija NET.FOOD koja se bavi hranom i mestima na kojima se ona, u svojim kvalitetnim oblicima, može nebiti. Za samo dve nedelje stiglo je preko 1500 poruka, mešom sa interesantnim receptima i savetima za pripremanje raznih jela. Planira se i prikupljanje recepata i njihovo objavljivanje u elektronskom obliku za one koji ne prate konferenciju redovno, ali bi ipak hteli da sami isprobaju neke od „specijaliteta mreže“.

BBS Politika

NO CARRIER

Ova nemila poruka bila je predmet mnogih komentara Sysopu našeg BBS-a. Može li se stalno punjanje veze ikako izbeći ili makar ublažiti?

Pojednostavljeno rečeno, modemi podatke prenose u obliku zvuka kroz standardne telefonske veze. Tokom cele komunikacije modemi proizvode ton stalne frekvencije, tzv. noseći ton ili *carrier*. Dovoljno je da veza malo zašusti ili da se na trenutak prekine pa da dotični ton nestane, što za modeme, u najgorem slučaju, znači automatski prekid veze.

Naš BBS je u početku radio na jednoj od najstarijih centrala u Beogradu (neki kažu i na Balkanu) i veze su bilo toliko loše da gotovo niko od korisnika nije ni pomislio da radi na iole većim brzinama. Tako smo došli u paradoksalnu situaciju da imamo brz modem, ali nemamo uslova da iskoristimo njegove potencijale. Situacija se, na sreću, poboljšala od kako je stara, predrađena centrala zamenjena novom, ali zbog heterogenosti naše telefonske mreže do-

2400 b/s modeme, 38400 za 9600 b/s modeme, 57600 za 14400 b/s i 115200 za 28800 b/s), a brzinu komunikacije između dva modema menjaše za to predviđenom komandom. Kod nekih modema ta komanda je ATBx, kod drugih AT&Nx (za pravilne vrednosti parametra „x“ ugovredajate uputstvo svog modema), ali univerzalna metoda je podešavanje pomoću registra S37. Sintaksa glasi ATN0537=x, gde NO znači „poslušaj“ vrednost iz S37 registra“. Vrednosti koje se upisuju u registar možete videti u tabeli koju prilažemo uz tekst. Poništavanje ovog efekta postiže se komandom ATN1 ili resetom modema.

Stabilnost veze ponekad se može poboljšati i promenom vrednosti registra S10, kojim se određuje vreme potrebno da bi modem prekinuo vezu („spušto slušalica“) posle gubitka nosećeg signala. Vrednost je izražena u desetinama sekunde i inicijalno postavljena na 14, što znači da će modemu čekati maksimalno 1,4 sekunde između gubitka signala i prekida veze. Povećanje ove vrednosti može da pomogne u uslovima kada je veza relativno dobra, ali se dešava da se carrier prekine i nastavi posle par sekundi. Samo se po sebi podrazumeva da je istu vrednost neophodno namestiti na oba modema ne bi li se zaista postigao pozitivan efekat.

Čudno zvuči, ali ponekad se dešava da softverska korekcija ili kompresija onemogućavaju normalnu komunikaciju. U tom slučaju vredi pokušati bez njih, jer se za prenos fajlova uglavnom koristi ZModem protokol koji ima mnogo bolju kontrolu podataka od one koja je ugrađena u same modeme. Takođe, ponekad je bolje koristiti, recimo, samo MNP korekciju, a ponekad samo V.42. Univerzalnog pravila nema, a najbolji rezultati se postiču eksperimentom. Za podešavanje protokola služi komanda AT&Q, kao i registri S36, S46 i S48. Kontrola kompresije najčešće se vrši komandama AT&CO (bez kompresije) ili AT&C1 (sa njom), mada su kod nekih modema te komande drukčije. Pošto je kombinacija zaista mnogo, savetujemo vas da pogledate uputstvo svog modema gde ćete naći detaljnija objašnjenja delovanja ovih komandi. A ako vam ne pođe za rukom da i pored ovih uputstava ostarite bolju i stabilniju vezu, slobodno nam se obratite preko BBS-a.

Slobodan POPOVIĆ

Vrednost S37 registra	Brzina podešena u kom. programu	Brzina povezivanja
0		
1-3		300 b/s
5		1200 b/s
6		2400 b/s
8		4800 b/s
9		9600 b/s
10		19200 b/s
11		14400 b/s
12		7200 b/s

bar deo korisnika i dalje ima prilično lošu vezu sa BBS-om Politika. Postoji više načina na koje se efekti te loše veze mogu, ako ne izbeći, a ono makar ublažiti.

Prvi je spuštanje brzine modema. Vodi te računa, međutim, da to nije spuštanje brzine (*Baud Rate*) u komunikacionom programu - obaranjem te brzine na, recimo, 9600 zaista ćete naterati većinu modema da se spajaju samo na toj brzini, ali to nije efekat koji smo želeli jer se onda poništavaju svi efekti softverske kompresije koju svi brz modemi imaju ugrađenu. Dakle, brzinu u komunikacionom programu postavite na optimum (9600 ili 19200 za

Tuda Amerika

Evo već je prošlo godinu dana kako više nisam tvojoj redovni čitalac. Nažalost, morao sam da otputujem u Ameriku, tako da mi puno nedostaje moj omiljeni časopis. Zadnji broj koji sam čitao je bio iz decembra 94. Uspeo sam poneti samo nekoliko starijih i najomiljenijih brojeva sa sobom, tako da sada imam vašu adresu i na ovaj način pokušavam stupiti u kontakt sa vama. Kada sam došao u Ameriku tako sam se izgubio kada sam video da Amiga nije popularna pa sam se morao priključiti PC-ju i konzoli „Sony Playstation“. Kupio sam i Amigu 4000, ali igre i ostale stvari je užasno teško pronalaziti. Rado bih se preplatilo na „Svet kompjutera“, ali ne znam kako to ide sa Amerikom i da li je moguće. Molio bih vas da mi pošaljete bar jedan novi broj, i ako može nekoliko njih iz 1995. ili „Svet igara“, pa se nadam da ću unutra naći informacije o preplati.

Takođe, rado bih postao vaš saradnik, vaše redakcije, jer bih vam mogao slati razne informacije o Segi, Nintendu, Soniju, Jaguaru i ostalima. Unapred se zahvaljujem jer sam siguran da ne znate kako je grozno biti bez omiljenog časopisa. Ovdje čitam najpopularnije magazine kao „PC magazin“, ili „Game Pro“, ali to nije to. Bez omiljenih novinara, omiljenih rubrika, omiljenih tekstova i informacija iz „Sveta kompjutera“ je teško živeti jer „Svet kompjutera“ je najbolji časopis na svetu.

Vaš čitalac

Hasan Kadenić
Pittsburgh, USA

Hvala na komplimentima, kontaktiramo te putem pisma.

DEŽURNI TELEFON

SREDOM,
od 11 do 15 sati.
Kraj telefona:
011/322 05 52
(direktan) i
011/322 41 91
lokal 369

dežuraju naši
stručni saradnici.
Pitanje možete
ostaviti
i na BBS-u Politika

Svet kompjutera
(I/O PORT)
Makedonska 31
11000 Beograd

Džojstik sa C64

Čitam vas već više godina i mislim da ste najbolji. Pišem vam prvi put i imam jedan problem. Pre nabavke personalca imao sam Commodore. Od Commodore mi je ostalo nekoliko starih džojstika. Voleo bih da te džojstike koristim ponovo i zato vas molim da objavite šemu vezivanja 9-pinskih džojstika na PC. P.S. Povodom odgovora na pitanje Maje Milojević (SK 19/95) da ste šemu objavili u jednom od prethodnih brojeva, moram da kažem da sam prelistao sve brojeve dve godine unazad, a šemu nisam našao. Unapred zahvalan,

Reija

iz Novog Sada

Evo prelistasmo i mi stare brojeve, i našasmo pomenuti tekst u SK 9/91 (rubrika „Zlatne ruke“).

Džojstik sa SEGE

Zovem se Nikola i imam 12 godina. Čitam „Svet kompjutera“ još od 1992. godine. Možda sam propustio neki broj dok sam bio na raspustu, ali nema veze. Pa da pređem na stvar:

Imam računar 486DX4/100MHz i veoma sam zainteresovan za igrice. Moj problem je u tome što neke igrice imaju veoma teške komande na tastaturi, a ne mogu se promeniti, a to mi veoma smeta. Nego da vas ne gnjavim. Nedavno mi je ostao džojstik od SEGE na koga sam navikao, i zbog toga imam neka pitanja za vas:

1. Da li je moguće priključiti džojstik sa SEGE i ako je moguće, kako?
  2. Gde se mogu nabaviti dobri džojstici za PC?
- Unapred zahvalan, vaš verni čitalac

Nikola

sa Novog Beograda

Segin joupad možes prikjučiti na PC pomoću kartice Diamond, ali to i nije tako jeftino. Imamo nameru da to probamo, pa kad probamo obnarodovaćemo. Inače u oglasima za PC možes naći ponude za džojstike, pa probaj.

Guns N Computers

Zdravo! Imam 15 godina i pre nekoliko godina kupio sam C64 i uz njega sam dobio pištolj. Zašto? Da se odmah ubijem kad vidim šta sam kupio. To me je navelo na razmišljanje o kupovini novog moćnijeg računara. Amiga odmah opada jer se plašim da će i uz nju uskoro da dele pištolje, pa je u obzir došla ne-

ka 486-ica. Nadam se da ću uskoro postati njen vlasnik, ali da pređemo na pitanja:

1. Rubrika „Play it again“ je bila dobar potez, ali mislim da bi trebalo da bude ispunjena igrama „novijeg“ tipa a ne nekim da ne kažem per Hrista: Da li nešto može da se uradi po tom pitanju?
2. Šta je bilo sa kompanijom Atari?
3. Šta je to CD-RIP?
4. Da li je modem brzine 14400 bps zadovoljavajući?
5. Da li je bolji interni ili eksterni modem i kolike su razlike u ceni?

Zarko Tršić
iz Trstenika

1. Teško.
2. Vešto se skrivaju, tako da bi nekog mogao pomisliti da i ne postoje.
3. To je softver (najčešće igra) skenirana sa originalnog CD izdanja i prilagođena da radi sa hard diskom. Prevashodno su CD-Ripovi namenjeni korisnicima koji nemaju CD ROM a žele li bi da igraju neku od CD igara. Ovo međutim i nije nako rešenje, uvek si uskrađen za ponešto što su pirati smatrali da i nije tako bitno.
4. U našim uslovima to je idealna brzina.

5. Jednostavniji je interni modem, nema dodatnih kablova nema dileme oko kontroleta; a i cena im je nešto niža, oko 50 DEM.

Zlatne ruke

Imam A500 koja je duži period savršeno radila. Međutim, pre nekoliko meseci je mi disk drajv stradao. Nosio sam kompjuter u više servisa i svi su mi rekli da nema spasa sem zamenje drajva po ceni od preko 100 nemačkih maraka, što je za mene nesahvatljivo jer se za kompletnu Amigu ne može dobiti više od 350 DEM. Zbog toga me zanima da li je to „pravna“ cena ili je moguće naći i nešto jeftinije i ako mi možete reći kod koga.

Depa
S. Mirovića

Pa cena samog modula je verovatno niža, ali nemoj zaboraviti „ruke“ majstora, to su dva ručnika zlata. Šalu nastranu, disk drajvovi koji rade i na Amigi nisu tako česta pojava pa im je i cena viša. Postoji mogućnost da kod PC dlera nabaviš disk drajv po PC cenama pa da ga sam ugradiš. Cena drajva je oko 60 nemačkih maraka. Međutim bitno je da drajv može da se podest da radi sa Amigom (potrebni su zahvati na tabli sa džemperima). Ukoliko možeš da nades takav disk i umeš sam da ga ugradiš evo ušte-
ede. Ali, ukoliko nemaš originalni

drugi, moraćes da sećes Amigru kažu da bi uglavilo drugi odnosno dugme za izbacivanje diskete. Međutim ono što je tebi ponudeno je originalni interni drugi za AS500 koji se ugrađuje bez narušavanja integriteta kućišta i provereno radi - a to ima i svoju cenu. Eto, to su opcije pa ti preloži pametno.

Cyberpunk

Zdravo! Pišem po prvi put. Imam 586 90 MHz, 16 Mb RAM-a HDD 1.1 GB EIDE, CD-ROM NEC, SB-PRO... Zanima me samo nekoliko stvari:

1. Mnogo puta čujem reč Cyberpunk, a ne znam šta je to ni čemu služi?
2. Da li postoji neka literatura o razbijanju programa i zaštite ili se to može naučiti samo od onih koji to znaju - hakera?
3. Osim Q-a i Phantom Lord-a želeo bih da saznam za još neke poznatije hakere. Toliko za sada, Čao!

Sale
Paraćin

1. Cyberpunk predstavlja računarsku subkultur, sredstvo komunikacije, zabave a vremenom i opasnosti. Međutim neke vidove Cyberpunka odavno ne smatramo ničim neobičnim u našem životima. Sve u svemu počni od knjige NEUROMANCER, uključiti se u razmenu informacija na BBS-ovima i lagano ćeš zakoračiti u predvorje jednog zanimljivog viđenja života. Ovo je pre nekog vremena već bio Cyberpunk, danas međutim to predstavlja samo jedan od višova komunikacije koja je našla svoju primenu u svakodnevnom životu i namenjena je svima. Kroz neku godinu svi će mo na neki način biti Cyberpunkeri. Mada teško mi je zamisliti penzionere koji se putem elektronske pošte žale na penzije. Ali ...

2. O razbijanju programa se ne uči, nauči to može biti i način da se nauči kao se prave programi, dok za većinu onih koji to znaju (na ovaj ili onaj način) to predstavlja intelektualni izazov. Sve u svemu "razbijanje" predstavlja devijaciju programiranja, mada da bi nešto "razbio" moraš znati više nego što ti treba da bi nešto isprogramirao.
3. Čuće se.

Najbolji štampač

Imam 13 godina i pišem vam peti put. Moja dosadašnja pisma nisu objavljena pa se iskreno nadam da ćete prekinuti "cnu seriju".

1. Imam PC 386/SX 33 MHz, 4 MB RAM sa dva hard diska (80 i 540 Mb) i Sound Blaster 16 Pro. Međutim, ova konfiguracija mi se nimalo ne sviđa tako da već dva-tri meseca razmišljam o kupovini matične ploče 486/DX4 100 MHz, 8 Mb RAM. Tim povodom vas molim da mi kažete koliko ona košta kod nas a koliko u inostranstvu (Nemačka, na primer).
2. Koliko košta najjeftiniji Double Speed CD ROM u Jugoslaviji?
3. Koji je najbolji štampač za PC i koliko je njegova cena? Unapred zahvalan.

Miloš
Vrbas

1. Ploča u Nemačkoj nije dovoljno jeftinija da bi ti se isplatilo da je donosiš, da ne pomirimo garanciju.
2. Dvobrzinski su izlašli iz mode i najviše ih ima u ponudi preko malih oglasa dake polovni, a cene se formiraju u zavisnosti od raspoloživanja vlasnika. Računaj na nekih 150 DEM za nov, a za polovan kako se pogodiš.
3. Pomiri se s tim da nikad nećeš moći da kupiš najbolji štampač pa se onda zapitaj zašto ti u stvari štampač treba i sigurno ćeš dobiti pravi odgovor. Ovakvo ti ne možemo pomoći.

Biće, biće

1. Vlasnik sam kompjutera 586, 4MB RAM-a, 40 MHz. Hard mi je 82 Mb, baš žalosan. Zamolio bih vas da mi napokon odgovorite na pitanja. Jer pišem vam već peti put. 1. Hteo bih da kupim CD ROM. Koji mi preporučujete?
2. Da li kad se ugradi CD ROM zauzima 2 MB RAM-a?
3. Koliki mi hard preporučujete?
4. Pošto uskoro treba da kupim novu konfiguraciju, da li mi preporučite 486 ili 586?

Marko & Vily
Krnjaca

1. Nećeš pogrešiti ako uzmeš Parasonikov četvorbzinski model.
2. Ne! Jedino što ti otkine je komaditić bazine memorije za potrebe dražera a to je jako sitno i ne treba da te brine (isto ti zauzme i dražer za miša pa nikom ništa).
3. Na toj konfiguraciji ne veći od 540 zbog dodanih komplicacija oko dražera jer sistemski nisu podržani veći kapaciteti. Ali ako "uskoro" kupuješ novu mašinu srpi se pa uz nju uzmi pristojan hard disk.
4. Ako to "uskoro" nije skoro onda definitivno 586.

SEGA - PC 486

Da li je moguće da se igrače sa SEGE presline na PC 486? Ako je moguće, želeo bih da u sledećem broju „Sveta kompjutera“ napiše kako. Vaš čitalac.

Petar Nikolić
Banovo Brdo

Moguće je igrati igre sa SEGE SATURN, uz karticu Diamond Edge, moguće je dokupiti joupad za Segu Saturn, a u postojećoj CD na vašem PC-u možete ubaciti CD-ove za SEGU i igrati se do mile volje. Čim kartica stigne u grad testiraćemo je.

Prekoračenje

Posedujem 386/DX 40 MHz 128 Cache. Odnedavno sam nabavio Western-digitalni hard disk od 1,1 GB. Kako mi je, po rečima prodavca, ploča starog tipa i kako podržava samo diskove kapaciteta do 540 Mb, upotrebjen je Ontrack dinamič drive overlay program. Na novi disk učitam je DOS 6.0. Kad sam pokušao da učitam DOS 6.22 disk se preformatizovao na gore navedenih 540 Mb. Problem je kasnije rešen i kapacitet diska je vraćen na 1.1 GB. Kako da postojeti DOS (kome dajem prednost u odnosu na Windows zbog jednostavnosti u operacijama) nadgradim na verziju 6.22 ili 7.0, a da pritom ne ugrozim integritet hard diska?

Vladimir Ašanin
Beograd

Možda nisi čuo, ali DOS 6.22 je poznat po bogovinama i nema prave instalacione verzije (odnosno mi smo je vitez tek pre par nedelja), već samo UPGRADE, a ona odbija da radi sa bilo čime osim sa DOS-om 6.20. Inače nemoj ni instalirati DOS 6.22 zadovolji se sa 6.20 (nemoj robovati verzijama) i verovatno nećeš imati problema. Što se tiče dražera pošuj instalacionu proceduru i neće biti problema (neka ti prodavac da instalacionu disketu).

VG A

Vlasnik sam kompjutera PC 286/16 MHz, hard diska 40 Mb, 1MB memorije kao i mono hercules monitora i hercules grafičke kartice. Želeo bih da promenim grafičku karticu zbog korišćenja nekih programa i igara.

1. Da li mogu da promenim grafičku karticu a i dalje da koristim isti monitor?
2. Kako se menja grafička kartica i da li mogu da je sam zamenaš (s

obzrom da kompjuter imam 4 meseca). Ili moram svog jednika odneti majstoru?

3. Molio bih vas da mi nabrojite nekoliko igara koje mogu da koristim na mom kompjuteru.
4. Šta je to GAME CARD i da li mogu da je koristim na 286-ici?
5. Koji Windows bi mogao da koristim na mom kompjuteru. Molim vas pomozite,

Ivan

1. VGA kartica zahteva VGA monitor tako da stara kartica i monitor lete napole.
2. Instalacija i nije tako komplikovana a možeš je naći u slici i reči u foto seriju ROM&RAM u neko od starijih brojeva. Međutim, ako ti se učini komplikovanim, idi do majstora, jeftinije je.
3. Jedini AXE mi jedino pade na pamet, za ostale se raspitaj preko oglasa.
4. Game kard je kartica za priključivanje džojstika i potrebna ti je samo ako nemaš priključak za džojstik na svojoj I/O kartici. Možeš je koristiti na svom računaru.
5. Biće bolje da ne koristiš Windows na svom računaru.

Proširenje

Doneдавно dobih 486/DX2, 4Mb, pa imam neka pitanja u vezi toga:

1. Da li mog ljubimca mogu proširiti na 6 MB RAM-a i da li će sve raditi kako treba?
2. Kakav je to modem „Pocket“ od 35 DEM (našao sam ga u „Oglasima“)?
3. Da li je bolje kupovati eksterni ili interni modem?
4. Da li će se nekad uz vaš časopis pojaviti i npr. poklon disketa sa programom, poster neke igre, itd... Kod vas mi se sve sviđa, i ništa ne bih menjao. Unapred hvala,

Braca

1. Ne možeš, ali neka te to ne brine. Memorija je pojeftinila pa ga za razumnu svotu možeš proširiti na 8 MB.
2. To je jeftin modem brzine 2400 verovatno bez protokola za korekciju grešaka pa ti ga ne preporučujemo.
3. Prema našim iskustvima bolje ćeš proći sa internim modемом.
4. Pre ili kasnije nešto će se dešati.

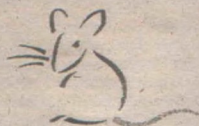

Computer

Dream

New Inspiration

KONFIGURACIJE PO VAŠOJ ŽELJI

386DX 40 MHz

486DX2 80 MHz

486DX4 100 MHz

486DX4 120 MHz

486DX4-X5 133 MHz

pentium
PROCESSOR

100 MHz

120 MHz

133 MHz

KOMPONENTE:

Hard disk 540 Mb IDE WD
 Hard disk 850 Mb IDE CONNER
 Hard disk 1 Gb IDE SEAGATE
 Hard disk 1,3 Gb IDE QUANTUM
 Hard disk 1 Gb SCSI QUANTUM
 Ploča 386 DX/40 Mhz
 Ploča 486 DX2/66 Mhz
 Ploča 486 DX2/80 Mhz
 Ploča 486 DX4/100 Mhz
 Ploča 486 DX4/120 Mhz
 Ploča 486 DX4-X5/133 Mhz
 Ploča PENTIUM /100 Mhz
 Ploča PENTIUM /120 Mhz
 Ploča PENTIUM /133 Mhz
 Video karta Trident 512 Kb
 Video karta Cirrus Logic 5429 1 Mb VLB
 Video karta S3 805 VLB
 Video karta Trident 9440 1Mb PCI
 Video karta S3 trio 64 PCI
 Video karta S3 VISION 868
 Video karta ATI Mach 64
 Video karta DIAMOND Stealth 64

SIMM memorije 1 Mb, 4 Mb, 8 Mb i 16 Mb
 Flopi 3,5" i 5,25"
 Tastatura 101 Chicory
 Tastatura CHERRY
 I/O IDE kontroler
 I/O IDE VLB kontroler
 PCI kontroler
 Kaš kontroler BUS LOGIC VLB
 SCSI kontroler ADAPTEC 2940 PCI
 Kućište MINI TOWER i BIG TOWER
 Monitor 14" MONO SVGA
 Monitor 14", 15" i 17" COLOR SVGA
 Fax/modem 2400/9600
 Fax/modem 14400 VOICE
 Koprocesor 387/40 Mhz
 Media Magic 16
 Sound Galaxy Basic
 Sound Blaster 16
 Sound Blaster 16 ASP
 Skener ručni - MONO GENIUS 256
 Skener ručni - COLOR GENIUS 256
 Skener A4 - COLOR HP
 CD-ROM 2x, 4x i 6x
 Mrežna karta 16 bit
 Miš i podloge za miša
 Filter za monitor - stakleni
 Džojstici
 Zvučnici za Sound Blaster
 Diskete 3,5" i 5,25"

ŠTAMPAČI:

EPSON

LX 300 (9 pinski) A4
 LQ 100 (24 pinski) A4
 LQ 570+ (24 pinski) A4
 FX 1170 (9 pins) A3
 LQ 1070+ (24 pinski) A3
 STYLUS 820 (ink jet) A4
 STYLUS COLOR II (ink jet) A4

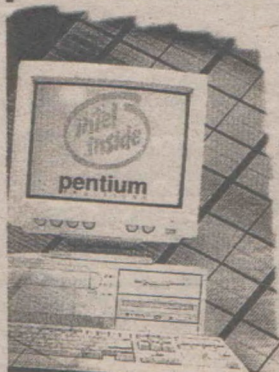

**HEWLETT
PACKARD**

HP 5L (laser 600x600)
 HP 5P (laser 600x600)
 HP 5MP (laser 600x600 PS)

CASIO.

digitalni adresari:
 SF 4300, 32 Kb
 SF 4600, 64 Kb
 SF 9350, 64 Kb
 SF-R 20 256 Kb
 interfejs za PC
 Memorijske kartice

It's not just a DREAM!

DILERSKI POPUST !

COMPUTER DREAM

Radno vreme: 9-17, subotom 9-13

shop: Nemanjina 4, Beograd,
 office: Darda Jovanovića 9/3,
 tel. 011/3226-303, 3226-323
 fax 011/3224-221

Amiga

AMIGA CLUB -I.N.T.-

igre, programi
diskete
- softići
ZA SVE CLAROVE:
popusti na snimanje
besplatni mesečni katalog
nagradne igre
104532-080 15-20h

KUPUJEM Amigu 500/600/1200, monitor, modulator, diskove... Može neispravno. Tel: 432-464.

SMARTY - Amiga, snimljena disketa 4 din, digitalizatori zvuka (mono 70, stereo 90). Tel: 021/367-980.

PRODAJEM Amigu 500 i Amigu 1200 sa opremom kompletni - povoljno. Tel: 011/503-086.

AMIGA video Bekap kompleti. Jeftino, poštom! Za katalog tel: 012/223-629.

PRODAJEM Amigu 1200 HD 40 Mb (850). Tel: 025/723-303.

AMIGA 500 I 1200 BUVA COPY

SOFTWARE & HARDWARE

Snimanje i
IGRE 0,80
PROGRAMI 1,50

Ispravka poštom

TEL: 76-80-70 od 16-22

RADMILERAJKOVIĆ

N.DROBLJE

Buzveštava

Radmila Rajković

HARDWARE za Amigu: RGB monitor (270), eksterni HD/DD flopi (130), digitalizator zvuka (70), midi interfejs (50), kabl adapter za 3,5" HDD (45), VGA adapter (30), video bekap (24), skart kabl (16), adapter za četiri džojstika (14). Tel: 021/392-998.

FUTURE COMPUTER TEAM TEL: 011/634-574

Veliki izbor igara za Sony playstation Tekken, Air combat, Fifa 96, Destruction derby, Ridge racer...
Najnovije igre za A500 & 1200

PRODAJEM Amigu 600 sa 70 disketa i svojom dodatnom opremom. Povoljno. Tel: 2548-175.

VEOMA povoljno!!! Velika rasprodaja na Video kaseti - 1 kasetla oko 120 disketa! Gagarinova 20/23, Novi Sad, tel: 021/331-827.

AMIGA mini tower + 4XCD rom (480), 100 disketa veoma povoljno. Tel: 011/612-572.

PRODAJEM najnovije programe i igre za Amigu 500 i 1200. Tel: 011/552-377.

AMIGA BLOOM! (KARABURMA)

Najnovije Igre i programi (A-500, A1200)

Snimanje:
IGRE ..... 1 din.
PROGRAMI ..... 2 din.

adresa:

Marijane Gregoran 69
telefon 782-271 (10-19 h)

KUPUJEM Amigu 500/600/1200, monitora. Svu opremu. Može neispravno. Tel: 011/503-086.

PRODAJA, serviranje i otkup Amiga 500, Commodora 64 i opreme! Tel: 011/552-227.

SONY-PlayStation tel. 011/634-574

-Najniže cene!
-Veliki izbor igara(Pal) !
-Popust na veće količine!
budite korak ispred svih

AMIGA 500! Amiga 1200! Monitor, modulator... Može odvojeno. Tel: 011/451-732.

PRODAJEM Amigu 1200 sa ili bez Hard diska. Tel: 024/42-108 (Subotica).

PRODAJEM za Amigu: turbo kartu Blizzard 1220 (28MHz/4MB), sempler (nemački), modem (2400 bps). Tel: 031/28-177.

SONY-PlayStation

Trenutno na popularnijim konzola u svetu konacno kod nas. Dosađ nevidjene 3D igre. Playstation poeđuje i CD plejer sa 5 filtera.
budite korak ispred svih

SURDULICA Hard n' Soft: rasprodaja disketa, VHS kompleti (20 DM), programi i igre. Barza kom-pjutersa i opreme (Amiga, Commodore ...) Tel: 017/85-415, 017/84-280.

KUPUJEM Amigu 1200, turbo kartu ili Amigu 500, monitor i ostalu opremu. Tel: 011/612-572.

CENE OGLASA

Tekst malog oglasa koji nam šaljete treba da bude čitko otkucan, sa prebrojanim rečima (računaju se i adresa i telefon) i naznakom rubrike (Amiga, PC i Razno). Uz tekst treba priložiti jedan primerak uplatnice (original, ne kopiju) uplaćene na odgovarajući iznos.

Adresa: Svet kompjutera, (mail oglas)

Makedonska 31, 11000 Beograd

Novac treba uplatiti na ŽIRO RAČUN:

40801-603-3-42104

sa naznakom: Kompanija Politika, mali oglas za „Svet kompjutera“
Cena običnog malog oglasa do 10 reči - 10,0 N. DIN., svaka sledeća reč - 1,0 N. DIN. Na ukupnu sumu dodati 7% poreza.
Za informacije o oglasima većim od navedenih, obratite se redakciji na tel/fax: 011/322-0552.

VEĆI OGLASI			
1/2 (V) (95x275mm) 700 N.DIN	1/4 (95x135mm) 400 N.DIN	1/2 (H) (195x135mm) 700 N.DIN	
	1/8 (95x65mm) 220 N.DIN	1/16 (V) (46x65mm) 120 N.DIN	1/16 (V)(95x0mm) 120 N.DIN
			1/32 (46x30mm) 65 N.DIN

Izrada oglasa u redakciji naplaćuje se posebno!

COPY CLUB AMIGA

Najnovije igre za sve Amige.

Snimanje na video-kasetama.

Šaljemo poštom. Otkup disketa.

od 10 - 18 časova.

011/347 288

Snimanje 70 para.

TIM 037

AMIGA 500

PROGRAMI I IGRE

PROFESIONALNA KVALITETNA I BRZA USLUGA

SNIMANJE NA VIDEO KASETAMA I VAŠIM I NAŠIM DISKETAMA

NAJPOVOLJNIJE KOD NAS VHS KOMPLETI (20 DM)

NA TRI NARUCENA KOMPLETA ČETVRTI BESPLATNO.

NA 9 SNIMLJENIH DISKETAMA 10-16 BESPLATNO.

POZOVITE ZA INFORMACIJU I BESPLATAN KATALOG.

037/785-489, 785-203

Atlantic Software

Amiga-500/600/1200

IGRE: 0.70 din.

USLUZNI: 1.50 din.

OTKUP DISKETI

I OTKUP OPREME

Tel: 011/787-128

SERVIS, otkup, prodaja Amiga 500/600/1200, Commodore 64/128, prateće opreme. Najpovoljniji! Tel: 011/121-712.

AGNUS Soft! Prodajemo igre i programe za Amigu. Snimanje 80 para. Katalog besplatan!! Tel: 026/314-051 i 026/316-636.

AMIGA

Amige, Igre, Programi, Diskete, VBS, Proširenje...

023/67-393

Zrenjanin, Bul. V. Vlahovica 51/22

KONTIKI

SOFTWARE & HARDWARE

SONY

TEKKEN
AIR COMBAT
CYBERSLED
DISCWORLD
DESTRUCTION DERBY
ESPN EXTREME SPORT
FIFA SOCCER '96
JUMPING FLASH
KILEAK THE BLOOD
KRAZY IVAN
LEMMINGS 3D
LONE SOLDIER
NBA JAM T.E.
NOVASTORM
PANZER GENERAL
PARODIUS
PGA TOUR GOLF '96
PHILOSOMA
PRIMAL RAGE
PROJECT OVERKILL
RAIDEN PROJECT
RAPID RELOAD
RAYMAN
RIDGE RACER
STARBLADE ALPHA
TOH SHIN DEN
WARHAWK
WIPE OUT
WWF ARCADE...

SONY AMIGA
PLAYSTATION
SEGA SATURN

SEGA MEGADRIVE II

IGRE ZA SEGU JEFTINO !!!
VELIKI IZBOR !!!

D. VUKASOVIĆA 82/29
TEL. 011/154-836

1990 - 1990

TRIM COMPUTERS

Kajmakčalanska 42

TEL: 011/421-203

155-294

FAX: 011/155-294

AMIGA & COMMODORE

1. AMIGA (500/600/1200)
2. COMMODORE 64/128
3. DISK 1541/1541 II/1571
4. HARD I FLOPY DISK ZA AMIGU
5. MONITORI KOLOR/MONO
6. STAMPAČI
7. KASETOFONI

DODATNA OPREMA

1. FILTERI STAKLENI I MREZASTI
2. DISKETE 3,5" & 5,25" HD I DD
3. KUTIJE ZA DISKETE 5,25" I 3,5"
4. PODLOGE ZA MIŠA
5. RF MODULATORI
6. PROŠIRENJA 512 KB
7. JOYSTICK (VELIKI IZBOR)

SERVIS I OTKUP

AMIGA 500,500+,600 I 1200
COMMODORE 64 /128
I OSTALE OPREME

KABLOVI

IZRADA I PRODAJA ZA
COMMODORE I AMIGU

SUPERPOVOLJNO!

KASETOFONI ZA
COMMODORE

samo

30,-

SVU ROBU ŠALJEMO POŠTOM

TRANSKOM

Zovite od
14 do 20h

- C64: kasete (originali ili kompleti)=35.- 3+1=100.-
- 3 diskete (6 strana)=35.-
- 10 disketa (20 str.)=100.-
- Amiga: VIDEOBEKAP (kablovi + uputstvo + vts softver+adapter)=140.-
- VHS amiga kompleti (programi)=100.-
3+1=315.-

PTT troškovi su uračunati!

Naš MEGA Katalog (na 24 str.)=5.-

YU
no.1
AMIGA & C64/128
024-21557

ZDE elektornik

Kneza Miloša 65

tel. 687-682

servis

otkup

prodaja

SEGA AMIGA

Commodore

Schneider

SINCEIR

Veliki izbor računara, monitora, štampača, modula po pristupačnim cenama i garancijom od 90 dana.

Servis obavljamo u vašem prisustvu.

**OTKRIJTE PREDNOST
U POSLOVANJU SA NAMA**

radno vreme 08-20 svaki dan sem nedelje

Amiga

PRODAJEM Amiga 1200 HD (83MB). Tel: 011/416-556.

NAJNOVIJE igre i programi za Amigu. Snimanje na disketu 0,7 d. Usluga brza i kvalitetna! Novi sad, ul. Balzakova 36, tel: 021/371-899.

dream
SOFTWARE & DESIGN
snimanje disk/kaseta:
igre -> 0,70
uslužni -> 1,50
snimanje na CD III
otkup polovnih disketa
011/778-972

AMIGA

BESPLATNO
snimanje svake 8. diskete

Najnovije igre i programi

Igra..... 1 din.
Program..... 2 din.

Svakim danom od 15 do 20h

Tel: 011-788-649
16. Oktobar 7/61, 11160 Mirijevo

Razno

SEGA MEGA Drive 2 konzole nove najjeftinije, najveći izbor kečridža prodaja, izdavanje, preko 60 naslova. Tel: 011/503-086.

COMMODORE Games - snimamo igre i programe na goldstar i raks kasetama. 40 igara + kasete = 20 din. Pojedinačno 0,50 din. Tel: 018/874-858 i 832-556.

A.N.SOFT NIS

C-64 I ATARI 800 XL
2 KOMPLETA-KASETA-15 DIN.
250 IGARA-4 KASETE-55 DIN.
SNIMAMO NA VASETE KASETE
TEL.018/345-140

VIDEOSENDER - bažično prenosi videoaudio signal do bilo kog TV-a u krugu od 35-50m 35dem. Tel: 018/874-858.

AMSTRAD CPC 464, 25 igrice + kasete = 10 DM. Katalog besplatan. Kabl za printer 30 DM. Scart kabl za povezivanje Amstrada na TV 20 Dm. Tel: 010/23-287.

SEGOTEKA "Dragon". Iznajmljivanje Sega konzola i igrice. Svakog dana osim nedelje od 16-20h. Tel: 4894-972.

Veliki izbor kasetnih i disketnih programa i igara za vaš C-64. Imamo najnovije igre. Katalog je besplatan. 011/ 5334-088 Zoran

PRODAJEM nov SONY Play Station. Tel: 023/873-116 i 68-974, Dušan.

SEGA Mega Dray. Nova, odlična, povoljno. Tri kečridža. Tel. 543-885

VIDEOSENDER bažično prenosi sliku sa videorekordera, satelitskog televizora ili kamera, do bilo kog TV-a u krugu od 30-50 metara, 40 DM. Alarm za stan sa šifrom, 60DM. Tel: 010/23-287.

SPECTRUMOVCI

Pirat PROGRAMI
No1 IGRE
KOMPJUTERI
DELOVI
011/8121-208

POPRAVLJAJTE džojstike!!! saveti, delovi (zvezdice, mikroprekidači, cpruge, kablovi...) Tel: 019/32-724.

AMIGA MALTER

A500 - A1200 CD32 klub
najnovije igre i programi veliki izbor diskova
na vašim i našim disketama iznajmljivanje:
ŠALJEMO POUZECEM !!! 7 dana - 10 din
snimanje 0.50 din otkup i prodaja
najjeftinije u yu konzola i diskova

☎ 011/577-991

AMIGA FORT

Svakog meseca priliv od 600Mb software-a, posebna ponuda za pirate - dilerske cene!

Snimamo kompilacije na CD po izboru!

Diskete SONY ↔ Po povoljnim cenama!
Diskete NoName

NAJNOVIJI SOFTWARE

Premiere manager 3 DeLuxe, Sperm Legacy, DenMine15, Prawo Kni Ecs, Hang Man, CyberTech Corporation, Chaos Phantom, Kwatmaster, Gloom DeLuxe, Prekide Pinball, Kids Only, Jink, Lethal Formula, Lazarus, Future Space, AquaKon, Parasite, Dynamate, Forest Dumb, Falling Dawn, Valdigra, Alien Fish Finger, Final Calc 1.0, Personal Paint 8.4, Wordworth 4.0SE, World Construction Set, Trap Fax 1.1 itd...

HARDWARE

Korišćene Amige 500, 600, 1200
Blizzard 1220/28Mhz 4Mb RAM
Proširenja memorije za A500 512Kb
HDD 2.5" 120Mb, 250Mb CONNER
HDD 3.5" 850Mb, 1.1Gb, 1.3Gb
Miševi kvalitetni, Mouse Pad-s
Floppy diskovi interni, eksterni
Joystick MAVERICK
Joystick Kempston Pro MINI

CD!
Slike
Meduli
Ikone
Demol
Itd...

Na sve komponente garancija je od 6-12 meseci!

VRHUNSKI PROFESIONALNI SERVIS
ZA SVE MODELE AMIGA RACUNARA!
Kompletan izbor rezervnih delova!

021/614-909

BOLECO P.O.

PREDUZEĆE ZA KULTURNU RECIKLAŽU
LASER TONER KASETA
NOVI BEOGRAD, SREMSKIH ODREDA 14/20
TEL./FAX: 011/674-242

Vega

11030 Beograd, Siniše Stankovića 16/II
tel/modern/fax: 011/512-1070
od 10-21^h
7 godina uspešnog
poslovanja sa garancijom kvaliteta

ST/TT/F030 SARADUJTE I VI SA PROFESIONALCIMA!

- Priprema za štampu (pun kolor i B/W) - izrada novinskih oglasa
- Skeniranje A4 i B3 formata: pun kolor, 256 nijansi sive, štrihovi
- Štampanje na A4 laseru 600x600 (papir, paus, folija)
- Sito štampa, ofset štampa (pun kolor B3 format)
- Obuka za rad na Atari računarnima (Calamus, Calamus SL)
- Berza ATARI računara i opreme **PONUDITE NAMA ONO ŠTO**
- Berza MACINTOSH računara i opreme **VAMA NIJE POTREBNO!**
- Servis i nadogradnja ATARI kompjutera i periferija
- Proširenje memorije, HD floppy, hard diskovi, CD ROM-ovi, itd...
- Originalni programi sa kľučevima i uputstvima za muzičare (CUBASE AUDIO, CUBASE AUDIO ZA FALCON, NOTATOR)

PROGRAMI I IGRE ZA ST, STe, TT i Falcon 030

VRLO POVOLJNO!!!

OGROMAN IZBOR
STRANIH KOMPJUTERSKIH ČASOPISA IZ OBLASTI:
PC, MAC, MULTIMEDIA, IGRE, PROGRAMI...
ČASOPISI I NA CD ROM-U

šaljemo i pouzecem tel: 011/628-699

W&S Soft

POPUST
10+1

PC i AMIGA

SNIMANJE NA CD-ROM

* Programi i igre po izboru

* Originali

* Usluga snimanja Vaših podataka

**PRODAJA
CD-ROM-ova**

IGRE I PROGRAMI NA DISKETAMA

KOMPLETI IGARA:

Sve igre su raspakovane na CD-u tako da se mogu startovati direktno sa CD-a, sem u slučaju kada igra zahteva snimanje pozicije, kada je potrebno igru samo prekopirati na hard disk.

U kompletima se nalaze samo proverene igre koje će zadovoljiti svačiji ukus.

KOMPLETI PROGRAMA:

Svi programi su instalacioni i mogu se instalirati direktno sa CD-a, što omogućuje laku i brzu instalaciju.

CENA KOMPLETA I ORIGINALA:

- 1 kompl. - 30.-
- 2 kompl. - 60.-
- 3 kompl. - 85.-
- 4 kompl. - 110.-
- 5 kompl. - 125.-
- 8 kompl. - 150.-

KOMPLET 1

ALADDIN, MORTAL KOMBAT FINBALL, FANTASIES, LION KING, PANG, F-14 FLEET DEFENDER, STREET FIGHTER II USA, SIM CITY 2000, MANAGER GOLDEN AGE, CIVILIZATION, SAM & MAX, MONKEY ISLAND, MICHAEL JORDAN, ELITE, RIFTOR, ANOTHER WORLD, LOTUS TURBO CHALL, CANNON FODDER, COMMANDER KEEN, COMMANDER, INCREDIBLE MACHINE, Y-WING, NHL HOCKEY, FIFA SOCCER, YO JOE, DESERT STRIKE, PANZER GENERAL, RISE OF ROBOTS, JAZZ JACKRABBIT, ...
I.t.d.

KOMPLET 2

SUPER FROG, VIRTUAL POOL, DOOM, SUPSTREAM 5000, MORTAL KOMBAT 2, DISCWORLD, RAIDEN, JAGGED ALLIANCE, WITCHAVEN, ULTIMATE BODY BLOW, BLACK THORNE, THE FIGHTER, BLUE FORCE, PREHISTORIK II, SIMON THE DOPPELGÄNGER, COLONIZATION, WINTER GAMES, GODS LOST WINGS, LEMMINGS 1 & 2, DAY OF FIGHT, WARRIORS, WIRE DUTY, TRANSPORT TYCOON, DIE MOTOR CITY POCAMONTAS, EXTREME FINBALL, HEROES OF MIGHT MAGIC, 3D VIRTUAL FINBALL, INDY CAR RACER II, I.t.d.

KOMPLET 4

NHL HOCKEY '96, FIFA SOCCER '96, FINBALL WORLD, JUNGLE BOOK, FADE TO BLACK, MAGIC CARPET II, CAESAR II, WAREWOLF SCREAMER, ACTUA SOCCER, NAVY STRIKE, AIR POWER, COMMANDER II, PATRICIAN, LEMMINGS 3D, HEVEN, FADE TO BLACK, CRUSADER NO REMORSE, WARRIORS ACROSS THE RHINE, OVERDRIVE, STRIKE '95, LORDS OF MIGHT, INTERNATIONAL TENNIS OPEN, STEEL PANTHERS, BUREAU 15, RISE OF THE TRIAD, TERROR FROM DEEP, CHAMPIONSHIP, MAN 2, BAYRON, ...
I.t.d.

KOMPLET 3

ARCADE POOL, MORTAL KOMBAT 3, FX FIGHTER, ALONE IN THE DARK 2, CANNON FODDER, ZOO 1 & 2, DARK FORCES, BERS JAM, DESCENT, FINBALL, ILLUSIONS, VINYL GODDES, SUPER SF 2 TURBO, SIMON THE DOPPELGÄNGER II, TERMINAL VELOCITY, FRITZ 3, PERFECT GENERAL II, PRATES GOLD, TYRAN, LITTLE BIG ADVENTURE, EYE OF BEHOLDER 1, 2 & 3, LANDS OF LORE, HIGH SEAS TRADERS, WARCRAFT, PRIMAL RAGE, KING PIN, FLIGHT OF AMAZON QUEEN, ALIEN BREED TOWER ASS, JUNGLE STRIKE, ACTION SOCCER, INTERACTIVE GIRL, ...
I.t.d.

KOMPLET 5

NEED FOR SPEED, COMMAND & CONQUER, ORION CONSPIRACY, SUPER MARIO BROS, TERWOR, TOM & JERRY II, TOM & THE GHOST, FINBALL WORLD, STRIP POKER PRO, RUGBY WORLD CHAMP, ROAD WARRIOR, ASCENDANCY, WARRIORS II DELUXE, SENSIBLE WORLD SOCCER CONIX ZONE, RADIX, FIST FIGHT, WORMS, WIRE DUTY, TRANSPORT TYCOON, DIE MOTOR CITY POCAMONTAS, EXTREME FINBALL, HEROES OF MIGHT MAGIC, 3D VIRTUAL FINBALL, INDY CAR RACER II, I.t.d.

KOMPLET 6 (NEW)

FIFA 96 (NEW), TURRICAN II, WWF ARCADE, WARCRAFT II, PGA TOUR GOLF '96, TERMINATOR FUTURE SHOCK, 2 FAST FOR U, 4-W NETWORK, BAYMAN, FATAL SACRICE, ADVANCED CIVILIZATION, ANIM OF DAWN, CAPTAINSM, GREAT NAVAL BATTLES IN SKYWAY, SPACE DUDE, STONE KEEP WORMS, WAYNE GRETZKY HOCKEY, BATTLE WRATH, ...
I.t.d.

ORIGINAL:

MS ENDART 96 Encyclopaedia, World Atlas, MS CINEMANIA '96, MS DOGS, SIEMENS CATALOG, WINDOWS 95, MS OFFICE PRO 95, COREL 6.0 (4CD), MS WORLD OF FLIGHT, MS BASKETBALL GUIDE, LEARN TO SPEAK ENGLISH, OXFORD DICTIONARY I.t.d.

THE DIG, COMMAND & CONQUER (6CD), NEED FOR SPEED, FADE TO BLACK, CRUSADER, NO REMORSE, MONY PYTHON, STONEKEEP, BATTLE 92 II, SPACE QUEST 5, THORNS PASSAGE, WAR CRAFT II, NBA LIVE, NHL HOCKEY '96, REBEL ASSAULT II, FIFA SOCCER '96, STEEL PANTHERS, ALIEN GENERAL, BATTLE BEAST, I.t.d.

WINDOWS '95 KOMPLET

WINDOWS '95, WINDOWS '95 PEE, MS OFFICE (EXCEL, WORD, POWER POINT, ACCESS), ...
NORTON UTILITI, NORTON NAVIGATOR, SIDE KICK, MAPPER '95, MS PLUS, NORTON ANTIWIRUS, MS PUBLISHER, ADOBE PHOTO SHOP, COREL DRAW 6.0, MS MONEY, VISUAL BASIC 4.0 PRO, VISUAL FOX PRO, WIN FAX 7.0, PAGE MAKER 6.0, PICTURE PUBLISHER, MS PROJECT, HARWARD GRAFIX, VISIO, ...
I.t.d.

WINDOWS 3.1 & DOS 6.2 KOMPLET

WINDOWS 3.11, WINDOWS 3.11 CAE, MS OFFICE (EXCEL, WORD, POWER POINT, ACCESS), ...
NORTON UTILITY, NORTON COMMANDER, DOS NAVIGATOR, MS DCS 8.2, COREL DRAW 5.0, ADOBE PHOTO SHOP, QUARK XRESS, VISUAL BASIC 4.0, VISUAL FOX 3.0, WIN FAX 4.0, 3D STUDIO, AUTO CAD 13, RAZOR PRO, ADOBE PREMIERE, ANIMATOR PRO, YU TTT FONTS, FONTO GRAPHER, ...
I.t.d.

ANIMACIJA KOMPLET

3D STUDIO 4.0 SA SVIM DODACIMA I EFEKTIMA, KAO I OSTALI PROGRAMI ZA ANIMACIJU

AUTO CAD KOMPLET

AUTO CAD 12, AUTO CAD 13 SA SVIM DODACIMA, SUČACIMA I FUNKCIJNIM PROGRAMIMA

Miša Nikolajević
III Bulevar 130/193
11070 N. Beograd

PC 011/146-744
AMIGA 011/162-251

Razno

C64,128, CP/M

Uslužni programi i igre na disku i kaseti. Uputstva. Katalog. Isporniku pouzdan istog dana.

tel: 021/611-903

L.S. - Soft: igre, uslužni i obrazovni programi i originalni za C 64/128 (kasete i disk). Dodatna oprema. Tel: 018/69-711.

COMMODORE 64 - najnovije igre, intro skola, intro, damo, matematička, besplatni katalog. Kiza Soft: 035/232-863.

ОЦЕНАВАНО

• Продају Половних Ласерских Штампаца

• Продају Фолија За Припрему За Штампа

PROGRAMI

a takođe vršimo usluge rešikmiranja toner kasete i servisiranja laserskih štampalica

**ПЕРИ.
ХАРД**
ИНЖЕЊЕРИНГ

ИЗОЛОВАНИХ ПЛОШТАНИКА
Изазо Милутиновића 24, Београд
011/436-019, 432-319, 432-383, факс: 435-513

Нова Сад, "Баскер студио"
Држе Смих 10, 021/530-344

GREMLIN SOFT

- Naj stariji kompjuter klub u YU -
AMIGA PC C-64
Najveći izbor od preko 20.000 programa
Milana Rakića 28 Beograd
(011)424-744

OPSTAJU SAMO NAJBOLJI

JER POUZDANOST I KVALITET NEMAJU CENU

- NOVEMBAR 1985 - PRVI OGLEAS U SVETU KOMPJUTERA
- 1986 - PRVI POČINJEMO PRODAJU KASETINIH KOMPLETA ZA C-64
- 1987 - 1990 JEDINO KOD-NAS 100% PROGRAMA ZA DISK I KASETU
- 1991 - POČINJEMO PRODAJU PROGRAMA ZA AMIGU 500
- 1993 - POČINJEMO PRODAJU PROGRAMA ZA AMIGU 1200
- 1994 - UVODIMO OTKUP I PRODAJU RAČUNARA I OPREME
- 1995 - PC IGRE I PROGRAME SADA NABAVLJATE I KOD NAS
- 1996 - ??? NOVA PRIJATNA IZNEADENJA VAS OČEKUJU

10
Godina

PC

ZEVS GAMES

Najnovije
CDteka
disketne
igre
Novi Sad (kod Lutrije V.)
Tel: 021/613-086

!!! MACROSOFT !!!
Snimanje igara i programa za
PC na diskete (1Dn) i CD
(15-25Dm), snimanje audio
CD-a, skeniranje fotosa,
snimanje sa PC-a na video
kasetu... 018-22306 Voja

PC IGRE
011/133-767
Hercules... 2,00
Vga... 0,45
besplatni katalog

MIDI
adapter za PC
021/39-29-98

NS Games. CDteka. Disketne igre.
Najjeftinije u Novom Sadu. Tel:
021/365-713.

KUPIJEM PC komponente, kućišta,
manje hard diskove. Tel: 011/671-002.

VIKOVAC - najnovije igre. Provera i
demonstracija. Tel: 5334-105, Dejan.

KUPIJEM PC 286, PC386, štampac
(metrični, A4), pojedine komponente.
Tel: 011/777-839.

SPAŠAVANJE podataka, sklapanje
konfiguracija, otklanjanje manjih kvarova.
Tel: 011/778-079; 754-761.

PRODAJEM PC 385 i pojedine
komponente (zamena). Tel:
011/671-002.

ZEMUN, najnoviji i najjeftiniji programi
i igre na disketama. Provera i demon-
stracija pre kupovine. Tel: 614-655.

ADAPTER za priključivanje digitalnih
džojstika na PC. vrlo povoljno.
Tel: 021/392-998.

OTKUP polovnog hardvara, prodaja
komponente, konfiguracija, nado-
gradnja sistema. Tel: 011/778-079,
577-755.

A.R. Soft PC
PROGRAMI I IGRE
SNIMANJE NA CD-ROM
Rasinska 2 Petlovo brdo
011/533-66-51

DINA
Snimanje na diskete ili hard
PROGRAMI 0.7 din
IGRE 0.5 din
po disketi
Paličakna
piska
SEBES
27. mesta
Dr Duganović
Popovica 10.
INSTALIRAMO
KONFIGURISAMO
OPTIMIZUJEMO
OBOČAVAMO
SAVETUJEMO
342-723
u centru grada
Dodite za sve što Vam treba!
DOLAZIMO I KOD VAS!

PROFI **MIDI**
interfejsi i kablovi za
Sound Blaster
Triple DAT
011 / 512-622

PC Mela

Radnim danom
12-18 časova
Subotom
09 - 14.

Knez Danilova 36
Beograd
II ulaz,
I sprat

PC IGRE
PROGRAMI

Snimamo na
CD ROMU.

Tel: 011/ 34 30 56

BBS POLITIKA 3229-148
NON-STOP

★ OGNJASOFT ★

011 / 141-752

RADNO VREME
Radnim danima 12 - 20h
Nedeljom ne radimo!

Kolor skeniranje (24bit/2400 DPI), usluge štampa-
panja (laser 600x600 & COLOR Epson Stylus),
prodaja multimedijalnih konfiguracija i komponenti:
CD-ROM-ova (2x, 4x, 6x), Sound Blaster-a....

SPECIJALNA PONUDA: KOMPLETI PROGRAMA I IGARA - lična zbirka od 40 CD-ova (provereni i katalogizirani). **CD** - Kompletan spisak programa i igara je u našem katalogu, a na CD-ovima se sve nalazi u zapakovanom obliku (DDI, 2

ANIMATION & VIDEO PAKET (CD) - LIGHT WAVE 4.0 !!!, 3D STUDIO 4.0 sa svim efektima materijalima i objektima, (uključujući i ANIMATOR SUDIO 1.1), VISTA PRO CD sa svim primerima i dodacima, sve MORPH programe, takozva

WINDOWS 3.x PAKET (CD) - Windows 3.1, 3.1 C&E Europe, 3.11, 3.11 C&E Europe, 3D Home Architect, 3D Studio 3.0, Caligary True Space 2.0, Checkit Pro Analyst 1.1, Cirilica TTF, YU Latinica TTF, Clarion, Clipper 5.3, CoreDRAW 1.35, Finale 3.0, Font Monger, Font Monster, Fontographer 3.5, MS Visual Fox Pro 3.0, Fractal Design Painter 3.0, F Medical Housecalls, Micrografx Designer 4.1, Morph 2.5, MS DOS 6.22, MS Money 3.0, MS Office 4.3c Pro, MS Proje Desktop 3.0, NU 8.0, Page Maker 5.0, PCT 2.0, Picture Publisher 5.0, Procomm 2.1, PSpice 5.1, QEMM 7.5, QuarkXpr Webster Dictionary, Windows Commander 1.51, Win Fax Pro 4.0, Word Perfect 6.1, Z-Script (sve za Windows 3.x n

WINDOWS 95 PAKET #1 (CD) - WINDOWS 95, WINDOWS 95 PAN EUROPEAN, MICROGAFX ABC SUITE, FIRST AID MS PUBLISHER 95, MS WORD 7.0, MS WORKS 4.0, NORTON ANTIVIRUS 95, NORTON NAVIGATOR 95, NORTON U VISUAL DBASE5.5, VISIO 4.0, WORD PRO 96, TOILET 95, TELIX WIN 1.1a, SMART SKETCH 95, MAGNARUM 2.0, CC

WINDOWS 95 PAKET #2 (CD) - CoreDRAW! 6.0, Windows NT 4.0 Workstation, Adobe PageMaker 6.0, 3D Home Ar MS Access 7.0 Final Release, MS Publisher 3.0 CD, Micrografx Windows Draw 4.0, Delrina Win Fax Pro 7.0, Corel S3 W95, Cirrus W95, Atimach W95, 3DR, QEMM 8.0, Windows Commander 2.0, Power Toys, Telemate For Windows

KOMPLETI IGARA koje su raspakovane na CD-u tako da se mogu startovati direktno sa CD-a ili jednostavno prekopirati na hard-disk radi snimanja pozicija ili promene setup-a. Kompleti su napravljeni da zadovolje svačiji ukus, a na osnovu potražnje igara u prethodne tri godine (najbolji pokazatelj).

Komplet 1:

Evasive Action, F-14 Fleet Defender, Pinball Fantasy, Fury Of The Furies, Goall, Indiana Jones 3, Legend Of Kurandia, Lands Of Lore, Mig 29, Secret Of The Monkey Island 2, Premier Manager 2, Privateer, Raptor, Sam & Max Hit The Road, Sim City 2000, UFO, Wing Commander 2....
UKUPNO 110 igara

Komplet 2:

Alien Breed, Another World, Battle Isle 2, Cobra Mission, Lilil Devil, Dogfight, Day Of The Tentacle, Goblins 3, Hand Of Fate, History Line 1914-1918, Indiana Jones 4, Lemmings The Tribes, Pacific Strike, Pirates! Gold, Prince Of Persia 1 & 2, Tornado, The Incredible Machine, X-Wing....
Ukupno 122 igre

Komplet 3:

1942 Pacific Air War, Centurion, Dune, Dyna Blaster, Elite, Epio, Formula 1 Grand Prix, Frontier, Golden Axe, Leisure Suit Larry 6, Lemmings, Linc, Lode Runner, NCAA 2, Overlord, Premier Manager 3, Jazz Jackrabbit, Super Street Fighter 2 USA, Super Frog, Tie Fighter....
Ukupno 123 igre

Komplet 4:

Magic Carpet, Cannon Fodder 2, The Chaos Engine, Colonization, Cyclone, Dawn Patrol, Desert Strike, Flashback, FIFA International Soccer, Jungle Strike, KAEO Hokum, Kick Off 3, Lemmings 3, Little Big Adventure, NASCAR Racing, One Must Fall, Pizza Tycoon, Starlord....
Ukupno 80 igara

Komplet 5:

Aladdin, Alone In The Dark 3, Apache Longbow, Brutal, Comanche Enhanced, Descent, Doom 1 & 2, Dune 2, Heretic, Michael Jordan In Flight, Mortal Kombt 1 & 2, The Lion King, Lords Of Midnight, Lotus Esprit Turbo Challenge, Psycho Pinball, Slip Stream 5000, Warriors....
Ukupno 61 igra

Komplet 6:

Mortal Kombt 3, Mortal Hexen (Heretic 2), Lemmings 3D, Acropolis, Primordial Rage, NBA Warrior, Pinball Illusion, Hellfire, Hugo CD, Panthers, Terminal Withhaven, Hole In Wolfisbane, Tom & Jerry....
Ukupno 25 igara

Komplet 7:

WereWolf Vs Comanche, Apache CD, Actus 5, Caesar 2 CD, C. S. Darker, Earthworm Black, Jungle Book, Need For Speed, NBA Pinball World, Road World Cup, TekWar 2, Zylunt....
Ukupno 20 igara

Softver snimamo na CD, našim i vašim disketama i strimer trakama. Zakazivanje snimanja (za one koji dolaze lično) ili ukoliko nam pošaljete disketu i 5 dinara za poštarinu i troškove pakovanja. Poštarinu prilikom slanja porudžbina (

Adresa: Dragan Ognjević, Bulevar Lenjina 27/5, 11070 Novi Beograd (kod HYATT-a)

Diler Soft

*** *NOVO u našoj ponudi* ***

CD klub

BCD 011 / 34-64-20

SKOPJE 091 / 262-872

snimanja pojedinačnih CD-ova je 30,- (tri najaktuelnija 50,-), a dajemo popust na veće količine (preko 10 komada 25,-).
ARJ, RAR i IMG). Najkompletnija ponuda softvera kod nas! **MOGUĆNOST PRETPLATE NA NAJNOVIJI SOFTVER !!!**

verzije **TOPAZA, REAL 3D, CALIGARY TRUE SPACE** (obe verzije) sa svim dodacima, sve verzije **ANIMATOR-a**
DTV (DeskTop Video) programe tipa **RAZOR PRO, ADOBE PREMIER 4.0, ULEAD MEDIA STUDIO, DIREKTOR 4.0, ...**

**1, ACAD LT 2.0, MS Access 2.0, ATM 3.01, Adobe Photoshop 3.04, Afterdark 3.0, Alice 1.1, Auto CAD 12, CakeWalk
DE2, Cubase 2.5, Cubic Player 1.4, Daceasy Accounting 2.04, Dashboard, DBase 5.0, Borland Delphi, DOS Navigator
and 4.0, Goscript, Hurricane, Kai Power Tools 2.0, Lantastic 6.0, Lotus Organizer 2.0, Magna RAM 2.0, Mathlab 5.0,
0, MS Publisher 2.0a, MS Test, MS Video 1.1, MS Visual C++, MS Works 3.0, Music Printer Plus, NC 5.0, Norton
3.31, Quattro Pro 6.0, Remove It, SoftRAM 1.03, Stacker 4.0, Telix 1.1a, Uninstaller, MS Visual Basic 4.0 Pro, Vislo 3.0,
nom mestu) !!!**

**FOX PRO 3.0, HARWARD GRAPHICS 4.0, HIJAAK 95, MATHCAD 6.0, MS MONEY 95, MS PLUS 95, MS PROJECT 95,
IES 95, MS OFFICE 95 STANDARD, ORCAD 6.0, PC FAX 95, REMOVE IT 2.0, SOFTRAM 95, VISUAL BASIC 4.0 (95),
RADO STREAMER BACKUP 95,...** (sve za Windows 95 na jednom mestu) !!!

**ct 1.4, Fractal Design Painter 4.0, Claris File Maker Pro 3.0, Kai Power Tools 3.0, Lantastic Client 95, Microstation 95,
1.1, Frame Maker 5.0, Norton Antivirus 4.01, Oracle SQL 2.0, MS Key Generator, Adobe Photoshop 3.04, Trident W95,
ehand 5.0, Cubasis 1.11, Cubase Scor** (sve za Windows 95 na jednom mestu) !!!

Carpet 2,
ghter CD,
e Rhine,
Mech
Fury 3,
nia, Steel
city.

- Komplet 8:

Comix Zone, Destruction Derby, FIFA Soccer 96,
Heroes Of Might & Magic, Poochontas, Radix,
Soreamer, SU-27 Flanker, Sensible World Of Soccer,
Warcraft 2 (četiri nivoa), Ascendancy, Battleground
Ardens, Best The House, D-Day: America Invades,
Extreme Pinball, Fight Duel, Fis, Hard Ball 5,
Machines, Planet Siege, Qwirx, Rapid Assault, The
Incredible Machine 3, Too Many Geckoes, Ultra
Pinball, Corel Wild Board Games.
Ukupno 28 igara

Komplet 9:

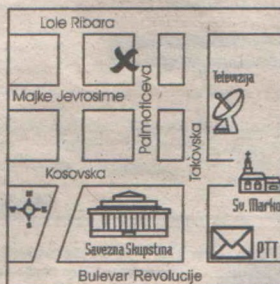
Terminator Future Shock, Dark Seed 2, Thunderhawk 2,
Indy Car Racing 2, Zone Raiders, CivNet, Cybermage,
Ecco The Dolphin, 2 Fast 4 U, Abuse, Brainstorm,
Casino DeLuxe, Celtic Tales, CyberSpeed, Draks, Empire
2, Harpoon 2, Hoyle 3, Jack The Ripper, Letters, New
Horizons, Poker Kanabie, Realm Of Chaos, Spiderman
2, Ocean Trader, This Means War
Ukupno 28 igara

NAPOMENA:

Prvih pet kompleta su pravljeni u jednom momentu i predstavljaju
kompilacije najboljih igara koje su se prodavale u prethodne tri
godine. Velika većina igara na njima bez problema rade i na 386
kompjuterima sa 2X CD-ROM uređajima.

Kompleti 6, 7, 8 i 9 (10 je u pripremi) predstavljaju kompilacije
najnovijih igara iz prethodnih par meseci. Za ove komplete savetuje-
mo najmanje 486 sa 8MB RAM-a (preporučljivo je 4X CD-ROM)

Svi komplete možete podići odmah!

ne obavezno. Katalog programa i igara možete dobiti modenom, a snimamo ga na disketu prilikom prve narudžbine
mo isključivo preporučeno, sa otkupninom koju plaćate poštaru) snosi kupac (okvimo za 10 disketa ili CD - 15 dinara).

Adresa: Goran Krsmanović, Palmotićeva 17/8 11000 Beograd (Radno vreme 12-20h)

BIRAJTE...

486 dx4 120	259.1	1700	1700	2380	2550
5x86 x5 133	288.5	1700	1700	2380	2550
Pentium 120	388.1	1700	1700	2380	2550
Pentium 133	423.1	1700	1700	2380	2550

* Najbolje performanse i najmanje troškove su pokazali test programi SpigSoft u paketu Norton Utilities v4.0

(r)evolucija je očigledna...

Pentium kompleti sadrže: Matičnu ploču GA586 AT (Trifon), Intel Pentium 120MHz original, Color LR.NI 1024 monitor, Hard disk 1.3Gb, RAM 8Mb, PCI video karta 1Mb, integrisan PCI kontroler.

486 kompleti sadrže: Matičnu ploču GA(5)486 AM/L, Arnd procesor, Color LR 1024 NI monitor, Hard disk 1.3Gb, RAM 4Mb, PCI video karta 1Mb, integrisan PCI kontroler.

Radno vreme
od 10⁰⁰ do 18⁰⁰
Beograd
Centar, Studentski trg

Telefon
(011) 627.238, 419.664

Faks
(011) 25.463.25

6 2 7 2 3 8

List Computers

Garancija je 12 meseci uz mogućnost dogradnje. Isporuka i ugradnja na teritoriji Beograda je besplatna. Sve konfiguracije su bazirane na Gigabyte Technologies (GA) matičnim pločama. Porudba ostalih komponentata se bazira na modelima proizvođača koji su se u eksploataciji po opštem mišljenju najbolje pokazali po parametrima kompatibilnosti, pouzdanosti i cene.

Volite li da se igrate?

Novi Kompleti!

Igrajte se direktno sa CD-a pomoću naših kompleta Fun Uno i Fun Due. Preko 100 igara na 2CD-a koji zauzimaju minimalan kapacitet na Vašem Hard disku. Nazovite za detaljan opis na telefon 011 419.664.

U prodaji je komplet "Geys 95" sa instalacionim softverom za Windows 95. Ovaj komplet, pored mnoštva programa i instalacije Windowsa, sadrži i: Corel 6.0, Nu 95, Pagemaker 6.0, Freehand 95 u instalacionom obliku sa Cd-a.

CD i disketni softver

U Zvezdara Teatru,
Milana Rakića 38 (kod Liona)
svakoga dana od 12⁰⁰ do 18⁰⁰

(011) 419-664

Najnoviji disketni i CD softver po najpovoljnijim cenama; cena snimanja po disketi je najniža u gradu. Formirajte Vaš lični komplet arhiviranih programa - izrada za 24h. Šaljemo pouzdačim i garantujemo za kvalitet snimka.

4 1 9 6 6 4

Trust me, I know what I am doing.

3S computers

PC PROGRAMI I IGRE,
CD TEKA, SNIMANJE NA : CD ROM, DISKETE, HDD,
PRODAJA - OTKUP HARDVERA I SERVIS.

011 / 64 88 13

11^h - 20^h osim nedelje

TRŽNI CENTAR
MERKATOR
(pored salona Jugodrvja)

SNIMANJE NA DISKETE
PC PROGRAMA I IGARA
OTKUP I PRODAJA
PC OPREME
DISKETE

ŠALJEMO NARUŽBINE POŠTOM

TELEFONI:
602-027
671-996

SVAKI DAN OD 11-19 H SEM NEDELJE

CD
klub
članarina
15 dinara
doživotno

0,4
0,5

dnevni najam
SAMO
3,5 dinara

Da li ste se nekad zapitali koliko bi Vas koštao kompletan Video studio za montažu u Vašoj kući.

Nazovite !

miro Video DC 20

NAJJEFTINIJE IGRE I PROGRAMI

Domaći programi za:

- nekretnine
- turističke agencije
- TV servisi

OTKUP I PRODAJA RAČUNARSKE OPREME

Sastavljamo
konfiguracije
po želji

SNIMAMO NA CD ROM

KOLOS
BANJICA

Informacije: 662-546, Bulevar JNA 70/stan 3

Horowitz Audio Design CD Drive Backlog

PC igre i korisnički programi
Snimanje na CD

Igre (1 HD) - 0,5 din
Korisnički (1 HD) - 0,7 din
Snimanje (1 CD) - veće od 10
10 disketa 3,5" HD - 8

Vaš izbor
Veliki izbor

011/404-654 (10-21h)
Dimitrija Tucovića 24, IX sprat, stan 66

MATRIX

- ◆ ZAMENA traka za sve tipove štampača i pisaćih mašina
- ◆ PUNJENJE tonera za laserske štampače i fotokopir aparate
- ◆ PUNJENJE kartridža za INK jet i bubble jet štampače
- ◆ SERVISIRANJE laserskih štampača i fotokopir aparata

011/436-094, 444-1867, 435-915

CD po izboru SAMO
CD mix
CD muzika po izboru
30 25 30

I sve to sa NASOM ploticom
FDD
HDD
0,6din
0,6din
0,6din

PROGRAMI
0,8din
0,6din

PETROGRADSKA 10, TEL: 446-1116
kod Kalenic pijace, bivša Lenjingradska

na Vračaru
DuoSoft

SVAKOG DANA - 10-18h

Computer

Dream

Dodatna oprema za računare i štampače

Stakleni filteri
Miševi za PC ^{genius}
Pudloge za miša sa slikom!
Zvučnici za Sound blaster

Diskete 3,5" HD SONY
Diskete 5,25" HD SONY & FUJI
Kutije za 40 disketa 3,5"
Kutije za 100 disketa 3,5"
Kutije za 100 disketa 5,25"
Miševi za PC
Džojstici za PC

Originalni riboni za EPSON štampače
Kertridži za Stylus 800, 1000 i COLOR
Centroniks kablovi za štampače
hladnjaci za procesore

Radno vreme: 9-17, subotom 9-13

shop: Nemanjina 4, Beograd,
office: Đorđa Jovanovića 9/3,

tel. 011/3226-303, 3226-323, fax 3224-221

**ЗА ОНЕ КОЈИМА КОМПЈУТЕР
НИЈЕ САМО ЗАБАВА.**

ЗА ОНЕ КОЈИ ТРАЖЕ ВИШЕ.

**И ЗА ОНЕ КОЈИ СУ СПРЕМНИ
ЗА НОВА МУЛТИМЕДИЈАЛНА
ОТКРИЋА.**

ПРАВО МЕСТО ЈЕ

**ART
KLUB**

**ПРУЖИЋЕМО ВАМ ВИШЕ ОД ОНОГА
ШТО ОЧЕКУЈЕТЕ !**

**АДРЕСА:
РУЗВЕЛТОВА 6, II СПРАТ
ТЕЛЕФОН:
401 - 925**

УМЕТНОСТ - ИСТОРИЈА - ЕНСИКЛОПЕДИЈЕ - НАУКА - НАЈНОВИЈЕ ИГРЕ

CROSSBREED STUDIO

SNIMAMO PROGRAME,
IGRE I MUZIKU NA
CD
- SA ORIGINALA 25
- KOMPILACIJE 30

(U CENU JE URACUNAT NAS CD)

TEL : 104 - 293
ZAGORSKA 24/10

CROSSBREED
ZEMUN

PLAYLAND

SOFTWARE & HARDWARE

- * Snimanje na CD-rom od 25,- dem
- * Kompilacije, izbor iz kataloga...
- * Veliki izbor CD originala
- * Najveći izbor disketnog softwera
- * Snimanje na Hard Disk
- * UCLANJENJE U CeDeTEKU 100 din
- * Preko 200 naslova

SNIMANJE CDa ZA 17,9 MINUTA

Najjeftinije
snimanje CDa
u Novom Sadu

021 399 777

PC-NIŠ CD KLUB 018/22-607

NAJVEĆI I NAJBOLJI IZBOR PROGRAMA I IGARA U JUŽNOJ SRBIJI !!!

NAJNIŽE CENE SNIMANJA CD- ORIGINALA 22.- SA CD PLOČOM

TOP LISTA

1. WING COMMANDER - IV
2. LE LOUVRE
3. GABRIEL KNIGHT 2
4. BATTLE ISLE 3
5. POLICE QUEST: SWAT
6. DESTRUCTION DERBY
7. 11th HOUR
8. SHANNARA
9. TERMINATOR F.S.
10. MS BASKETBALL GUIDE

SNIMITE KOD NAS JEDAN CD I POSTANITE DOBITNIK JEDNE OD 3 NAGRADE:

1. 1 CD PO IZBORU
2. BESPLATNO SNIMANJE CD-a PO IZBORU
3. BESPLATNO SNIMANJE 10 DISKETA

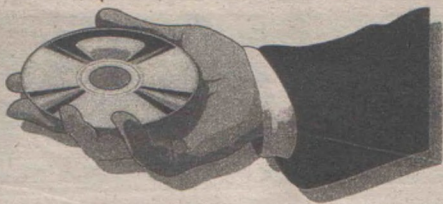
DOBITNICI OVOG MESECA SU BRAJOVIĆ MILOŠ
BORSKA 36/B BEOGRAD-2 CD-a, VOJINOVIĆ OLIVER
NIŠ tel.326-301 1-CD I ILIJEVSKI LJUPČO ul. JANEZ
SANDANSKI 88/II SKOPLJE-MAKEDONIJA 1-CD

CD ROMOVI ,SOUND BLASTERI, ZVUČNICI
RADNO VREME OD 10 DO 20 SVAKOG DANA SEM NEDELJE

UL. 7.JULI br.40 Tel. 22-607 - 710-419

ESPRO

KRALJA MILUTINA 19-21 TEL: 011/332-086 , 011/686-989

CD PRODUKCIJA - AUDIO & SOFTWARE

ESPRO TOP 10 CD

1. WING COMMANDER 4 6CD
2. GABRIEL KNIGHT 2 6CD
3. TORIN'S PASSAGE 1CD
4. FUTURE SHOCK 1CD
5. MS FLIGHT ENC. 1CD
6. BATTLE ISLE 3 2CD
7. SILENT STEEL 4CD
8. ALIEN 2CD
9. STEEL PANTHERS 1CD
10. NHL 96. 1CD

CD KLUB:

- * IZNAJMLJIVANJE
- * PRODAJA
- * PREKO 1200 NASLOVA
- * NAJPOVOLJNIJI USLOVI

EKSKLUZIVNO!

**COREL PHOTO
400 CD**

SNIMANJE NA CD

- * PO NAJPOVOLJNIJIM CENAMA
- * U NAJKRACEM MOGUCEM ROKU
- * NA NAJKVALITETNIJIM DISKOVIMA
- * NAJVECI IZBOR DISKOVA
- * SALJEMO POUZECEM
- * GARANCIJA ZA SVAKI SNIMLJEN DISK
- * IZRADA 3D ANIMACIJA, OGLASA ...
- * IZRADA WINDOWS APLIKACIJA

Snimamo sve! Na CD!

Ovo je Kamenko!
Zasto je srecan?

Dobio je CD bas kakav je on hteo!
A to ga nije puno kostalo!!!
I vi mozete biti srečni!!!

**MUZIKA
PROGRAMI
IGRE**

Prodaja racunara
i komponenti

**MEDIA CITY
BOZ**

Tel. 011\403-182 753-291

MegaBitno!

Neverovatan izbor
brzih
novih

logickih

avanturističkih

nestvarnih

zanimljivih

IGARA | PROGRAMA

za Vaš

PC

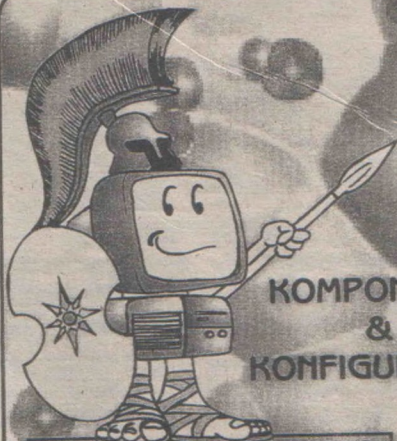

Vreme je da se javite!

MegaBit

011/2222-693

PROGRAMI I IGRE

**KOMPONENTE
&
KONFIGURACIJE**

**HELLAS
Computers**

Vojvode Prijezde 9
Tel. (011) 444-86-85

SNIMANJE NA CD 25.-
IGRE I PROGRAMI PO IZBORU

FIFA 96
NEED FOR SPEED
CINEMANIA 96
ENCARTA & ATLAS 96
WEBSTER'S DICTIONARY
Microsoft OCEANS
ENCYCLOPEDIA of SCIENCE
ANCIENT LANDS
COREL DRAW 6.0 for Windows 95
Microsoft PLUS for Windows 95
Microsoft OFFICE for Windows 95
FLIGHT Unlimited

Radno vreme
9-20

Hellas BBS
Tel: (011)28-81-387
22-17 h

T.M. PRESENTS

Najbolje
od
najboljih

Diamond Multimedia:

- Diamond Stealth 64 DRAM (ARK2000), 2 MB ... 340
- Diamond EDGE 2MB/Sound Wave. 620

ATI Technologies:

- WinBoost PCI, 2 MB 350

Creative Technologies:

- Sound Blaster 32 PnP. .... Call
- Sound Blaster AWE32 PnP. .... Call

Intel:

- Zappa Pentium Motherboard, 256K Cache,
Triton čipset, Flash BIOS, 2 FDD, 4 EIDE,
2 COM, 1 LPT 460

Microsoft:

- Natural Keyboard 180

US Robotics:

- 14400 VoiceFAXModem 250
- 28800 VoiceFAXModem 440

Snimanje i dalje najjeftinije u gradu:

... sa originala..... **80 dinara**

... po izboru..... **90 dinara**

Skraćeno čekanje!

Snimamo na dva "Philips" recordera!

T.M.

telefoni:
direktan: 3227-136
centrala: 3221-433
lokali: 277 i 279

Computers

Makedonska 25, 11000 Beograd, YU

KONFIGURACIJE

Pentium/120 **2.730**
16Mb, HDD 1,6Gb, FDD 3,5", SVGA 2Mb PCI, Color

Pentium/100 **2.640**
16Mb, HDD 1,3Gb, FDD 3,5", SVGA 2Mb PCI, Color

PC-486/133 **2.170**
16Mb, HDD 1,1Gb, FDD 3,5", SVGA 1Mb PCI, Color

PC-486/120 **1.850**
8Mb, HDD 1,1Gb, FDD 3,5", SVGA 1Mb PCI, Color

PC-486/100 **1.360**
4Mb, HDD 850Mb, FDD 3,5", SVGA 1Mb PCI, Mono

PC-486/80 **1.190**
4Mb, HDD 540Mb, FDD 3,5", SVGA 1Mb PCI, Mono

PC-486/40 **870**
2Mb, HDD 210Mb, FDD 3,5", VGA 256Kb, Mono

PC-386/40 **660**
1Mb, HDD 40Mb, FDD 3,5", VGA 256Kb, Mono

PC-286/16 **395**
Identifik. za knjigovodstvo
1Mb, HDD 40Mb, FDD 3,5", Hercules

KOMPONENTE

Ovo nećete naći kod drugih...

"Logitech" mouse 80
CD-ROM 4x 6x 240 390
SoundBlasterAWE 32 ASP 400
Aktivni zvučnici 30W 140

...a ovo imaju svi, ali smo mi jeftiniji!

MB-586/486 PCI	Monitori
Memorije	Mini-Tower-i
Hard-diskovi	Tastature
Flopi-diskovi	Misevi
Kontroleri	Video kartice

POSEBNE USLUGE

Moguća zamena STARO za NOVO uz doplatu!
Postavljanje mreža!!!

Instalacija kompjuterskih sistema za
RADIO-STANICE sa kompletnim softverom!
Radimo reciklazu tonera za HP lasere!!!
SERVIS PC-kompjutera i prateće opreme!
ODZAVANJE kompjutera 24h dnevno!!!

Radno vreme
15-20

Tel-Fax: (011) 6666-32, 66-85-86

BR SOFT

- najnovije igre i programi
- Snimanje na CD ROM :
nemamo kompletne jer je kompilacija
po vašem izboru..... **25 DM**
kopije originala .. **20 DM**

O svakom kupcu se vodi evidencija
tako da posle desetog kupljenog
CD ROM-a dobijate jedan potpuno
besplatno !
Najjeftinije u YU !

Radno vreme od 9 do 23 h svakim
danom.

TEL : 021/25-663

COMPUTER CENTER SPECTRUM NIŠ

SNIMANJE I IZDAVANJE KOMPAKT DISKOVA

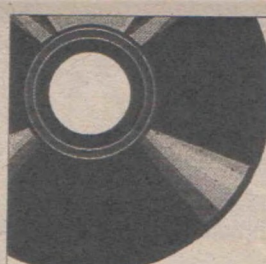
- PC PROGRAMI I IGRE
- PREKO 1200 NASLOVA !!!
- SNIMANJE OD 25-

7. Juli br 3
tel: 018/46-520

Preporučujemo :
WING COMMANDER IV
NBA LIVE 96

... I dalje važi Kako kupiti originalne SUPER

Na zahtev korisnika naših SUPER MIX-ova (preko 2000 ljudi iz cele Jugoslavije i 4500-5000 iz Evrope i Amerike poseduje bar jedan naš SUPER MIX) odlučili smo da i ubuduće važi naš specijalni popust za sve naše SUPER MIX-ove. Zbog toga one koji ne znaju šta su to SUPER MIX-ovi sada ponovimo: to su CD-ROM-ovi puni od starijih legendarnih do najnovijih igara i programa koji su pažljivo probirani tako da zadovolje svačiji ukus. Samo naši SUPER MIX-ovi su **originalni**, tj. nisu presnimljeni na kojejkakvoj amaterskoj opremi i već su snimljeni fabrički u inostranstvu. Uz svaki disk dobijate kolor oмот sa spiskom igara i programa na njemu, uputstvom za upotrebu i plastičnu kutiju i sve to po ceni od samo 25 DEM*.

SUPER MIX 1

IGRE: A-Titan • Aces over Europe • Adventures of Willy Bearshair • Alcatraz • Alien Breed • Alone in the Dark I. • Another World • 8-17 Flying Fortress • B.A.T.I. • Batman Returns • Battle Chess II • Battle Isle I. • Beauty and the Beast • Blake Stone • Blue Max • Blues Brothers II. • Body Blows • Boston Bomb Club • Budokan • Buzz Aldrin's Race • Cadaver • Caesar Deluxe • California Games II. • Carl Lewis Challenge • Carriers at War II. • Catchem • Civilization • Codename: IceMan • Conanche: Maximum Overkill • Cool World • Corridor 7 • Dino Park Tycoon • Dino Wars • Doom I. • Drakken • Duck Tales • Dune I. • Eric the Unready • Eternam • Fantastic Dizzy • Fascination • Fields of Glory • First Samurai • Fight Simulator v.5.0. • Future Wars • Gabriel Knight • Gangne Kham II. • Ghostbusters II. • Gods • Golden Age • Grand Prix Unlimited • Great Courts II. • Great Naval Battles II. • Gremlins II. • Guy Spy • Heart of China • Inca II. • Incredible Machine • Indiana Jones III. • Indianapolis 500 • International Athletics • International Tennis Open • KGB • Kick Off II. • LHX: Attack Dropper • Lamborghini • Lands of Lore • Legends of Valour • Lemmings I. • Lethal Weapon • Lost in L.A. • Lure of the Temptress • Magic Pockets • Manchester United • Mantis • Mario Andretti's • Martian Dreams • Monopoly Deluxe • Moonstone Racers • Mortal Manager I. • Nicky Boom • Nippon Safes • Obitus • Operation Wolf • Overlord • Pater Pan • Pinball Dreams I. • Pinball Dreams II. • Pit Fighter • Police Quest III. • Predator II. • Premier Manager I. • Prince of Persia I. • Protostar • Push Over • Rambo III. • Rampart • Return of the Phantom • Return to Zork • Rex Nubals • Rick Dangerous II. • Ring World • Rise of the Dragon • Robocop III. • Roger Rabbit • Rolling Ronny • Rush of Glory • Sabre Team • Saigon V. • Sea Wolf • Seal Team • Secret of Monkey Island I. • Shadow President • Shadow of the Comet • Sherlock Holmes • Silverball • Sim City/Win • Space Quest V. • Spear of Destiny • Special Forces • Spaceball II. • Star Trek: Judgment Rites • Stellar 7 • Stone Age • Striker • Strip Poker /Win • Sub War 2050 • Super Hang on • Surf Ninjas • Sword of Honour • Syndicate • System Shock • Task Force 1942 • Teenage Mutant Ninja Turtles • Tennis Cup • Terminator II. • Test Drive III. • The Godfather • The Manager • Theatre of War • Toyota Celica GT • Tristan • Tubular Towers • Turbo Outrun • Twilight 2000 • Vengeance of Excalibur • War in the Gulf • Wing Commander I. II. • Wings of Fury • Winter Challenge • World Cup USA94 • Wrath of the Demon • Wrestlemania II. • X-Wing • Xenon II. • Zool.

PROGRAMI: 3D Design Plus v.2.0./Win • Aldus Photo/Ver v.2.0./Win • Animator Pro v.2.0. • Arts & Letters v.3.11./Win • Auto Sketch v.3.1. • Banner Mania • Fax Pro v.2.6. • Distro Kit • Graphic Workshop v.1.1./Win • Imagine v.2.0. • Lotus 123 v.3.4. • MS Basic Professional v.7.1. • MS Cobol v.4.5. • MS Fortran Professional v.5.1. • MS Publisher v.2.0./Win • MS Word v.6.0. • MS Works v.3.0. • Mamequin v.1.1. • Musicator GS v.1.01./Win • PC Mathlab v.3.5. • Paradox v.4.5. • Pizzaz Plus v.2.0. • Quattro Pro v.5.0. • Scream Tracker v.2.2. • Song Editor v.1.4. • Tango PCB plus v.2.11. • Turbo C v.2.0. • Wired for Sound Pro v.3.1./Win.

SUPER MIX 2

IGRE: 1942: Pacific Air War • 7 Up • AV-8B Harrier Assault • Aces of the Pacific • Air Bucks • Al-Qadim • Alone in the Dark II. • Armour-Geddon • B.A.T.II. • Battle Isle II. • Beneath a Steel Sky • Blue Force • Blues Brothers III. • Cannon Fodder I. • Castles II: Siege & Conquest • Chaos Engine • Chessmaster 3000 • Chessmaster 3000/Win • Civilization /Win • Colonization • Conquests of the Longbow • Crazy Cars III. • D/Generation /Win • Detroit • Doflight • Doofus • Doom II. • Hell on Earth • Double Dragon III. • Dune II • Dyna Blaster • Elf • Eureka II. • Jaws of Caribber • Epic • F-16 Falcon v.3.0. • F.I.S.A. International Soccer • F1 Grand Prix • Face Off • Floor 13 • Formula One • Fury of the Furies • Goal • Goldbits III. • Indiana Jones and Fate of Atlantis • Indy Car Racing • Update • Ishar II. • Jimmy White's Snooker • Jurassic Park • King's Quest V. • Last Action Hero • Legend of Kyrandia II. • Lassurus Sut Lary V. • Lemmings I. • The Tribes • Links 366 Pro • Little Divil • Lotus: The Ultimate Challenge • McDonald Land • Msge Lo Maria • Michael Jordan in Flight • NHL Hockey • Nigel Mansell's World Champion • One Step Beyond • Oscar • Oxyd • Pinball Fantasies • Pirates Gold • Populous II. • Prehstorian II. • Premier Manager II. • Prince of Persia II. • Privateer • Mission • Speech • Railroad Tycoon Deluxe • Raptor: Call of the Shadows • Red Baron • Mission Builder • Risky Woods • Robocod • Sam & Max Hit the Road • Secret of Monkey Island II. • Sensible Soccer • Sid & Al's Incredible Town • Sim City 2000 • New Towns • Sim Farm • Sleep Walker • Soccer Kid • Space Hulk • Street Fighter II Turbo • TFX. • Terminator 2029 • Theme Park • Tie Fighter • UFO: Enemy Unknown • Wayne's World • Winter Olympics • Yof Joe • Zool I.

PROGRAMI: 3D Studio v.3.0. • objektiv • Adobe Acrobat v1.0./Win • AutoCAD AEC UK v.2.1. • AutoCAD Office Layout v1.0. • AutoCAD v12.0. • tutor • Banners v1.0./Win • Borland Pascal with objects v7.0. • Corel Draw v4.0. • update v3.1. • Cubase v1.0./Win • Fox Pro v2.6./Win • Graphic Workshop v7.0. • Hjsack v2.01. • Image Alignment v1.75. • Lotus 123 v4.0./Win • MS Macro Assembler v6.0. • MS Windows v3.11. • Mamequin Designer v1.0./Win • Micrograph Designer v4.0./Win • NTH Drive v3.11. • PC Tools Gold v3.0. • Proccom Plus v1.0./Win • Pipica v5.0. • Recognits Plus v2.0./Win • Systat v5.0./Win • Telemate v4.12. • Vista Pro v3.0. • Webster's Dictionary v1.0./Win • Word Perfect v6.0.

SUPER MIX 3

IGRE: Aces of the Deep • Akaddin • Arctic Baron • Battle Bugs • Betrayal at Krondor • Beverly Hillsbites • Campaign II. • Chessmaster 4000 Turbo /Win • Cobra Mission • Conan the Cimmerian • Cruise for a Corpse • Crystal Maze • Cyclones • D-Day: The Beginning of End • Dark Legions • Dark Sun II. • Dawn Patrol • Day of the Tentacle • Depth Dwellers • Desert Strike • Dylon Dog • F-117A Stealth Fighter • F-15 Strike Eagle III. • Flashback • Forgotten Realms • Fortress of Dr. Radiciak • Front Lines • Grandest Fleet • Gunship 2000 • Mission • Heretic • International Sports Challenge • Iron Cross • Island of Dr. Brain • Jamm II. • Jazz Jackrabbit II. • King's Quest VI. • Lemmings Chronicles • Lion King • LodeRunner: The Legend Returns • Lords of the World Cup Edit. • One Must Fall 2097 • Outpost /Win • PC Basket • Pacific Strike • Panzer General • Police Quest IV: Open Season • Popo Car • Premiership Football Manager • Quarantine • Realms of Arkania II. • Rise of the Robots • Road to the Final Four II. • Robinson's Requiem • Sexy Aht • Space Federation • Stronghold • Super Cauldron • Superfrog • Superpro Pro • The Cue • Traffic Department 2192 • Transport Tycoon • Tube • Ultimate Body Blows • Universe • Warcraft • Wing Commander Armada.

*cena uključujući porez na dodatu vrednost.

Sve diskove možete **odmah** naručiti
pouzećem ili doći i podići lično.

POPUST

MIX-ove za samo

25

* dem

PROGRAMI: After Dark v3.0./Win • AutoCAD v12.0./Win • Bit Fax Professional v3.0./Win • Canvas v3.51./Win • Font Chameleon v1.0./Win • Fractal Design Sketcher v1.0./Win • Gold Wave v1.0./Win • HsiaoK Pro v2.0./Win • MS Access v2.0. • Developer's Toolkit/Win • MS C/C++ v7.0./Win • MS Dos v6.20. • MS Excel v5.0./Win • MS Project v4.0./Win • MS Windows v3.1. for Cent.East.Europe • MathCAD Plus v5.0./Win • Morphing Magic • Multimedia Sound Studio v3.4./Win • Norton Desktop v3.0./Win • Norton Utilities v8.0. • Novell Dos v7.0. • PC Tools v2.0./Win • Page Maker v5.0./Win • RAR v1.50. • Rave v1.0./Win • Smart Page Direct v2.1./Win • Taxes Professional v5.0. • Turbo Assembler v4.0. • Turbo Pascal v1.5./Win • Wave v2.0./Win • Winfax Pro v4.0./Win • Word Translator v1.0./Win.

SUPER MIX 4

IGRE: Alien Olympics • Alone in Dark III. • B.C.Racers • chest • Black Hawk • Bureau 13 • Championship Manager Italy • Championship Rally • Creep Clash • Dark Forces • chest • Dark Wolf • Descent • chest • Dungeon Master II. • Ecstasia • Epic Pinball v2.1. • Fifth Fleet • Flight Commander II./Win • Flight Simulator v5.1. • Game Maker v5.0. • Gemstone II. • Great Naval Battles III. • Happy Tetris • Iron Seed • Jazz Jack Rabbit II. • Jetstrike • Jurassic Chess • KA-50 Holom • Kick Off III. European Chat • Legend of Kyandia III. • Little Big Adventure • Mortal Kombat II. • NHL'95 • Pizza Tycoon • Premier Manager II. • Presumed Guilty • Project X • Reunion New • Rise of the Trad • Slob Zone • Soccer Superstars (English) • Star Dust • Strong Lines • Tactical Manager • Total Carriage • U.S. Navy Fighter • Vinyl Goddesses Energy Patcher • Zoro.

PROGRAMI: 3D Studio v4.0.100% • Aldus Freehand v4.0./Win • Auto CAD v13.0. • Corel Draw v5.06./Win • Corel Ventura v5.0./Win • DBase v5.0./Dos • DBase v5.0./Win • Date CAD Pro. v5.02./Win • Design CAD v7.0./Win • Fast Tracker v2.03. • Finale v3.0./Win • Fractal Designer Partner v3.0. • Harvard Graphics v3.0./Win • Lap Link v5.0./Win • MS Power Point v4.0./Win • Norton Commander v5.0. • Photo Finish v3.0./Win • Picture Publisher v5.0./Win • Procomm v2.0./Win • DEMM v7.5. • Quark Xpress V3.3./Win • Quattro Pro v6.0./Win • Screen Tracker v3.2. • Word Perfect v5.1./Win.

SUPER MIX 5

IGRE: Action Soccer • Air Warrior • Dodaci • Brett Hill Hockey • Canton • Central Intelligence • Clockwork v1.0./Win • Dark Strike • Disc World • Fighter Wing • First Encounters • Knight of the Amazon Queen • Flying Tigers • Fong Wan Tien Ha • Fritz 3 Chess v3.05. • Handball 4. • High Seas Trader • Invincible Fighter • Jungle Strike • Kin Yoo • Kik & Play/Win • Rights of Xenstar • Upgrade • Legions/Win • Lemmings/Win • Machiavelli The Prince • Magic Carpet • Mercobaranzan • Prince of Evil • Psycho Pinball • Pyro Technica • Retribution • Sanjo Fighter II. • Sento • Shadow Force • Stalingrad • Super Ski III. • Super Street Fighter II. • Super Street Fighter II. Turbo • The Big Red Adventure • Tower Assault • Utztrak II. • World Hockey 95 • X-Com: Tension from the Deep.

PROGRAMI: Adobe Illustrator v4.03./Win • Adobe Photo Shop v3.0./Win • Ami Pro v3.1./Win • Caligrain irespace v1.03./Win • Dodaci • DesQ View/Win v2.0. • FPrint v2.18a. • Font Works v1.0./Win • Frame Maker v4.02./Win • Kait's Power Tools/Win • Lotus 123 v5.0./Win • Lotus Approach v3.0./Win • MIDI Music Shop Pro/Win • MS Visual Basic v4.0./Win • MS Word v6.1./Win • Midisoft Music Studio v3.1./Win • Norton Disk Lock v3.5. • P-Cad v7.0. • Paradox v5.0./Win • Print Shop Deluxe CD./Win • RID v6.31. • Superbase '95 v3.0./Win • Turbo C++ v4.5./Win • Visio v2.0. • dodaci/Win.

SUPER MIX 6

IGRE: Apache Longbow • Arnie II. • Banyon (Pucačka) • Bioforce • Brutal: Paws of Fury • C.E.O. • Combat Air Patrol • Command & Conquer • Crisis in the Kremlin • Cyberbytes • Darklands • Death Gate • Doom II: Hell on Earth/Win95 • Exploration • FX Fighter • Grandmaster Championship Chess/Win • Hellfire Zone • Heaven • I.M.Moon • Inferno • Jugged Alliance • Kingpin: Arcade Sport Bowling • Learnings 3D • Marchers' United: The Double • Mortal Kombat II. • NBA Jam • Operation Body Count • Outer Ridge • Overdrive • Pinball Buzzsaw • Player Manager II. • Simon the Sorcerer II. • Slipstream 5000 • Steel Panthers • Striker'95 • Super Cards • Terminal Velocity • The Patriot • Tytan • Warriors • Widget Workshop/Win • Witchaven • Wolfbane

PROGRAMI: 3D Deck & Backyard v1.2./Win • Calkewalk Professional v2.0./Win • CimCAD v5.6. • Lion King Print Studio/Win • MS Money/Win95 • MS Office/Win95 • MS Plus/Win95 • MS Powerpoint v7.0./Win95 • MS Publisher/Win95 • MS Windows'95 Pan European Edition • Mickey & Drew Print Studio/Win • Norton Ami Virus v4.0./Win95 • Norton Navigator/Win95 • Norton Utilities/Win95 • Ray Dream Designer v3.13./Win • Real 3D v2.45./Win

SUPER MIX 7

IGRE: Actua Soccer (Fudbal) • Air Power (Simulacija letenja) • Ascendancy (Strategija) • Caesar II. (Strategija) • Celtic Tales: Bolor of the Evil (Strategija) • Civ Net/Win (Strategija) • Crusader: No Remorse (Arkadna avantura) • Cybermage (Pucačka) • Empire II: The Art of War (Strategija) • Extreme Pinball (Fizik) • Fade to Black (Arkadna avantura) • Fatal Racing (Vožnja) • Fighter Duel (Simulacija letenja) • Fast Flight (Borilačka) • IndyCar Racing II. (Vožnja) • Jungle Book (Platformaška) • Motor City (Strategija) • Navy Strike: Task Force Command (Simulacija letenja) • Ocean Trader (Menadžerska) • Pinball World (Fizik) • Radix: Beyond the Void (Pucačka) • Strip Poker Pro (Fizik) • Tekover (Pucačka) • Thunderhawk II.: Firstzom (Simulacija helikoptera) • Warcraft II.: Tides of Darkness (Strategija) • Werewolf vs Comanche v2.0. (Simulacija helikoptera) • Wipeout (Vožnja) • Wrestlingmania (Rvanje)

PROGRAMI: Animator Studio v1.1./Win (Animacija) • First Aid v2.0./Win95 (Pomoćni program) • Harvard Graphics v4.0./Win95 (Poslovna grafika) • MS Access v7.0./Win95 (Baza podataka) • MS Project v4.1./Win95 (Planiranje) • MS Visual Foxpro v3.0./Win (Baza podataka) • MS Word v7.0./Win95 (Tekst procesor) • MathCAD Plus v6.0. • Update/Win (Matematika) • DEMM v7.5. (Memorijalne menidžeri) • Visio v4.01./Win95 (Grafički paket)

USKORO!

USKORO!

PRODUCTION 011/463-741

DESIGN: Bojan Stefanović & STAMPARIJA MASA

MASTER

PHILIPS

STUDIO STUDIO STUDIO STUDIO STUDIO STUDIO STUDIO STUDIO STUDIO STUDIO STUDIO

STUDIO

SNIMANJE CD ROM-OVA

**KVALITETNO,
BRZO, POUZDANO
&
POVOLJNO**

*preko 1000 originala
programi i igre po vašem izboru
gotovi kompleti programa i igara
audio mastering*

**PORUČITE
BESPLATAN KATALOG
NA DISKETI !**

MUZIČARI !!! VELIKI izbor sempler diskova

HARDVER

PHILIPS CD RECORDER CDD 522
SCSI kontroler Adaptec+kablovi+software

MULTIMEDIA

CD ROM-ovi 2x, 4x & 6x
Zvučne karte SB 16, SB 16ASP, SB AWE32
CD mediá

KONFIGURACIJE

486 DX4 100/120 MHz ili
PENTIUM 100/120/133 MHz
RAM 8 Mb, HDD 1Gb EIDE,
PCI VGA 1, 2 ili 4 Mb, CD ROM 4x,
SB 16, Monitor COLOR 14", 15" ili 17"
Mini TOWER, TOWER, FDD 3,5",
tastatura, miš

*Mi radimo
"Brzinom svetlosti" !*

Za sve dodatne informacije:

Bulevar Lenjina 85, Beograd
Tel 011-137 857, Tel/Fax 011-142 159

**MASTER
STUDIO**

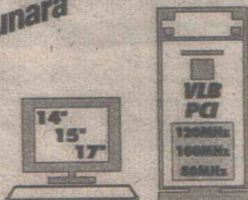

MASTER MASTER MASTER MASTER MASTER MASTER MASTER MASTER

U susret Vašim željama
i mogućnostima !

- konfiguracije po želji
- upgrade računara
- komponente
- multimedia

Garancija 2 godine!

radno vreme
od 9-16

011/403-807

BEST BUY IF YOU BUY KOD NAS

Sledite svoj instinkt !

Delfin Data

486DX4-100 Mhz PCI (Intel, AMD)
PENTIUM 90/100/120/133 MHz (Intel)
Hard disks (Quantum, WD, CONNER)
Printers & Scanners (EPSON, HP)
Multimedia

Dobropoljska 12, phone: 64-84-74

MoNolit
computers

**Ponuda meseca:
multimedijalni komplet**

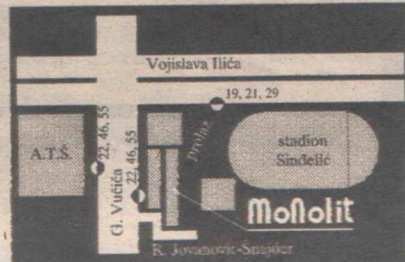
**Sound Blaster komp. karta
CD ROM 4x
Aktivni zvučnici 2 x 10W**

**SNIMANJE IGARA I PROGRAMA NA DISKETE
PRODAJA PC RAČUNARA SA 24 MESECA GARANCIJE
KOMPONENTE SA 12 MESECI GARANCIJE
IZRADA 3D ANIMACIJA I GRAFIČKI DIZAJN**

Radmile Jovanović - Šnajder 10/8
(moguć ulaz i iz Vojislava Ilića)

RADNO VREME: 10-19H

011/ 40-50-33

ACZ

Software & Hardware

011/190-124 i 101-372

Radno vreme: svakim radnim danom od 11-19 časova.

Veliki izbor PC kompatibilnih računara

- 386 DX 40MHz 128Kb cache, ISA
- 486 DLC 40MHz 128Kb cache, ISA
- 486 DX 40MHz, VLB
- 486 DX4 100MHz 256 cache, VLB
- 486 DX4 120MHz 256 cache, PCI
- AM5x86 133MHz 256 cache, PCI
- AM5x86 160MHz 256 cache, PCI
- Pentium 100MHz PCI
- Pentium 120MHz PCI
- Pentium 133MHz PCI

Povoljne Cene!

- Konfiguracija 386 DX 40 od 690
- Konfiguracija 486 DLC 40 od 790
- Konfiguracija 486 DX4 100 od 1000
- Konfiguracija Pentium 100 od 2400
- 4Mb memorija 72pina 140
- SB 2.0 100
- SB 16 comp. 140
- CD GoldStar 4X 200
- CD Creative 6X 350
- Fax-Modem-Voice1440 + Mikrofon. 120
- Interface za dva analogna JoyStick-a 30

IDE Hard diskovi:

- 540 Mb
- 850 Mb
- 1.1 Gb
- 1.3 Gb
- 1.6 Gb

Konfiguracija!

- Pentium 100MHz.
- PCI Magistrala
- 8Mb RAM-a
- PCI SVGA 1Mb
- HDD 1.1Gb
- 3.5 flopi
- Color monitor
- Mini tower
- YU tastatura
- Mouse

1900

Konfiguracija!

- AM5x86 160MHz
- PCI Magistrala
- 4Mb RAM-a
- 3.5 flopi
- HDD 1.1Gb
- PCI SVGA 1Mb
- Color monitor
- Mini tower
- YU tastatura
- Mouse

1700

Konfiguracija!

- AMD486 DX4 133MHz
- PCI Magistrala
- 4Mb RAM-a
- 3.5 flopi
- HDD 1.1Gb
- PCI SVGA 1Mb
- Color monitor
- Mini tower
- YU tastatura
- Mouse

1650

Video karte:

- SIS PCI
- CL-5434 PCI
- CL-5430M PCI
- S3 732 PCI
- S3 868 PCI
- S3 Trio 32 PCI
- S3 Trio 64 PCI

JoyStick:

- JoyStick Genius
- Model J-08 40
- Model J-12 40

JoyPad Genius

- Model J-05 30

Zvučne kartice:

- SB 2.0
- SB PRO
- SB 16 ASF
- SB 16 AWE-32

Konfiguracija!

- AMD486 DX4 120MHz
- PCI Magistrala
- 4Mb RAM-a
- 3.5 flopi
- HDD 1.1Gb
- PCI SVGA 1Mb
- Color monitor
- Mini tower
- YU tastatura
- Mouse

1620

Konfiguracija!

- AMD486 DX4 100MHz
- VLB Magistrala
- 4Mb RAM-a
- 3.5 flopi
- HDD 850Mb
- VLB S3 805 1Mb
- Color monitor
- Mini tower
- YU tastatura
- Mouse

1520

Konfiguracija!

- 386DX 40MHz + 387
- 4Mb RAM-a
- 3.5 flopi
- HDD 130Mb
- Trident 512Kb
- Mono monitor
- Mini tower
- YU tastatura
- Mouse

900

CD-ROM:

- Hitsumi 2X
- Gold Star 4X
- Sony 77 4X
- Sony 76 4X
- Creative 6X

Memorije:

- 1Mb SIMM
- 4Mb 32bit
- 8Mb 32bit
- 16Mb 32bit

Pored standardne opreme u ponudi je i širok izbor, štampača, matičnih, laserskih i ink-jet, stonih i ručnih skenera, fax-modema, kao i razne potrošne robe.

Specijalna ponuda svim vlasnicima AMIGA (A500, A600, A1200, A2000, A3000, A4000) računara ako žele da svoj kompjuter zamene za PC (386, 486, Pentium), to mogu da urade kod nas po veoma povoljnim uslovima!

Mogućnost nadogradnje vašeg sistema, tj. osnovne ploče, video karte, hard diska, iud sistemom staro za novo.

Garancija 12 meseci, servis u Beogradu obezbeđen.

PC FORT

Grčkoškolska 3
21000 Novi Sad

PROGRAMI CD

Atlas Of Europe, Corel Draw V5.0, Corel Draw V6.0 4CD, Dr. Schueler Medical, Four Seasons Photo CD, MS 500 Nations, MS Adventures, MS Ancient Lands, MS Art Gallery, MS Cinemania '95, MS Cinemania '96, MS Dangerous Creatures, MS Dinosaur, MS Dogs, MS Encarta '95, MS Encarta '96, MS Encarta World Atlas, MS Instruments, MS Oceans, MS Office '95, MS Office Pro 2CD, Monty Python's, Napoleon, Russian War Planes, Slackware Linux 3.0, Windows '95, Windows NT 4.0

IGRE CD

Alone In The Dark 3, Apache Longbow, Battle Isle 3 2CD, Bio Forge, Civil War, Command&Conquer 2CD, Crusader No Remorse, Cyberia, Dark Forces, Eurofighter 2000, Fatal Racing, Fifa Soccer '96, Flight Unlimited, Full Throttle, Firestorm: Thunderhawk 2, Lost Eden, Magic Carpet, Mega Race, Myst, NBA Live '95, NBA Live '96, NHL Hockey '96, Need For The Speed, Picture Perfect Golf 2CD, Pinball The Web, Prisoner Of Ice, Rebel Assault 2 2CD, Rise Of The Robots, Screamer, Shivers, Star Trek Final Unity, The Beast Within 6CD, The Dig, Tie Fighter De Luxe, Tilt, Trophy Bass, Wing Commander III 4CD, War Craft II

NAJAVLJIVJEMO: Police Quest VI - SWAT 4CD, Torins Passage, Indy Car Racing II, Shannara, Command Aces Of The Deep '95, Terminator - Future Shock, Navy Strike, Football Pro '96, Conqueror A.D. 1086

TORNADO V1.0E - 4 HD, REALMS OF CHAOS '96 - 3HD, TEMPEST 2000 - 1 HD, LINKS 386 CD-RIP - 34 HD, RING CYCLE - 6 HD, TERMINATOR: FUTURE SHOCK - 10 HD, PINBALL '95 - 10 HD, TOTAL CARNAGE CD VERSION - 3 HD, MYSTIC MIDWAY: PHANTOM EXPRESS - 17 HD, ALL STAR SPORTS COLLECTION - 6 HD, VIRA - 2 HD, BEAVIS & BUTT-HEAD IN VIRTUAL STUPIDITY - 29 HD, LORDS OF MIDNIGHT FOR WINDOWS 95 - 24 HD, ALLIED GENERAL - 14 HD, ARDENNES - 5 HD, SHELL SHOCK - 15 HD, SEPARATE ANXIETY - 2 HD, PINBALL 4000 - 1 HD, SIDELINE SPORTS - 7 HD, THE DIG 100% - 37 HD, EURO FIGHTER 2000 - 27 HD, TOTAL DISTORSION - 39 HD, TIME GATE: KNIGHTS CHASE - 14 HD, SPACE DUDE - 4 HD, SELENTURM - 4 HD, FULL DESTRUCTION - 6 HD, ALIEN VIRUS MINIMAL CD-RIP - 12 HD, DAWN PATROL HEAD-TO-HEAD - 23 HD, DOOM SUPER PACK - 22 HD, DOONESBURY ELECTION GAME: CAMPAIGN '95 - 25 HD, NICK FALDO CHAMPIONSHIP CHALLENGE - 17 HD, STRATEGY GAMES - 28 HD, WAYNE GRETZKY AND THE NHLPA ALLSTARS - 30 HD, WETLANDS - 22 HD, RAYMAN - 12 HD, ZONE RAIDERS - 13 HD, RED GHOST - 14 HD, kao i mnogo novih igara...

REAL 3D V3.3 FOR NT - 5 HD, PHOTO-PAINT 6.0 CD-RIP - 40 HD, EXPLORE ANYWHERE 2.0 - 8 HD, CONVERSION PLUS V3.50A - 6 HD, DB/2 SERVER V2.1 FOR WINDOWS 95 - 12 HD, PHARMASIST - 5 HD, ADOBE EXCHANGE EXCHANGE V2.1 - 15 HD, POWER BBS V5.3 FOR WINDOWS - 3 HD, SQL SERVER V6.0 SERVICE PACK - 8 HD, LANTASIT FOR WINDOWS 95 - 2 HD, DAY TIME ORGANIZER - 3 HD, HOTFAK FOR WINDOWS/WIN95 - 4/5 HD, ERWIN/EX V2.5 FOR VISUAL BASIC - 4 HD, WEB COMPASS FROM QUARTERDECK - 13 HD, SOFTRAM '96 - 1 HD, IAN REMOTE V3.1 - 2 HD, QUICKBOOKS V4.0 FOR WINDOWS - 7 HD, REACHOUT REMOTE CONTROL - 3 HD, STAR OFFICE V3.1 - 16 HD, VIDEO CRAFT FOR WINDOWS 95 - 3 HD, ASYMETRIX WEB 3D V1.0 CD-RIP - 35 HD, LEGAL POINT 1.0 - 2 HD, JUGGERNAUT BBS - 3 HD, KATS POWER TOOLS 3.0 FOR WINDOWS 95/NT - 3 HD, COREL PRINT HOUSE - 33 HD, PLANETS - 36 HD, SURE STORE - 27 HD, FRAXTAL DESIGN PAINTER 4.0 ADD-ON PACK #1 - 9 HD, CLARIS FILEMAKER PRO V3.0 FOR WINDOWS 95 - 3 HD, STICKER & LABEL STORE FOR WINDOWS 95 - 15 HD, MS VISUAL BASIC V4.0 PROFESSIONAL EDITION - 17 HD, i mnogo drugih...

SNIMANJE NA CD

Presnimavanje CD-a za 18 minuta!

Snimanje u najkraćem roku - max.

24 časa

KONFIGURACIJE

486DX4/100Mhz PCI
486DX4/120Mhz PCI
486DX5/133Mhz PCI
PENTIUM 100Mhz PCI
PENTIUM 120Mhz PCI

KONTROLERI

I/O ISA
I/O VLB EIDE
I/O PCI EIDE
I/O VLB Cache
SCSI VLB Tecram 880
SCSI PCI Adaptec 2940

RAZNO

Mini Tower, Big Tower
Tastatura Chicony, Cherry
Zvučnici za SB sa pojačalom
Mrežne kartice, BNC ...
Miš Zoltrix, Genius
Skener Handy mono, color
Džojstik Genius, Standard
Filter stakleni za monitor
Mouse pad plastični, obični
Kutije za diskete
Kablovi, kuleri itd ...

ŠTAMPAČI

Epson LX300
Epson LX100
Epson LQ570+
Epson LQ1070+
Epson FX1170
Epson Stylus B20
Epson Stylus Color II
Laserski HP 5L
Laserski HP 5P
Laserski HP 5MP
Riboni za štampače

VIDEO KARTE

Trident 79000 ISA
Trident 9440 VLB
Trident 9440 PCI
Cirrus Logic 5429 VLB
Cirrus Logic 5434 PCI
S3 805 VLB
S3 Trio 32 PCI
S3 Trio 64 PCI
S3 Vision 868 PCI
ATI Mach 64 PCI

ADRESARI CASIO

SF 4300, 32Kb
SF 4600B, 64Kb
SF A30, 64Kb
SF R-20, 256Kb
Interface za Casio

MEMORIJE

SIMM 4Mb 72pin
SIMM 8Mb 72pin
SIMM 16Mb 72pin

CD ROMOVI

SONY 77E 4X
SONY 76E 4X
TEAC 56E 6X

MATIČNE PLOČE

386DX/40Mhz ISA
486DX4/100Mhz PCI
486DX4/120Mhz PCI
486DX5/133Mhz PCI
PENTIUM 100Mhz PCI
PENTIUM 120Mhz PCI

DISKOVI

HDD 850Mb IDE
HDD 1,1GB IDE
HDD 1,3GB IDE
HDD 1,6GB IDE
HDD 1,1GB SCSI
FDD 3.5", FDD 5.25"

ZVUČNE KARTICE

Media Magic 16bit
OPTI 16bit
Sound blaster 16 ASP
Sound blaster AWE32
Midi interface Prof.

MONITORI

Professional 14"
Philips 14"C
Philips 15"B
Philips 15"A
Daewoo 15"
Philips 17"A

NOVO! CEDETEKA PC FORT-a
- IZNAJMLJIVANJE CD-DISKOVA
- POVOLJNE CENE I USLUGI
- VELIKI IZBOR NASLOVA

GARANCIJA 24 MESECA

POVOLJNE CENE!

Mi pravimo dobre kompjutere!

021/614-909

IGRE & PROGRAMI

10-21 h

snimanje na diskete
 Igre.....0,6 din po disketi
 Programi .....0,8 din po disketi
 snimanje na hard disk .....0,5 din po MB

SNIMANJE NA CD

10.-

Isporuka istog dana. Saljemo poštom.
MEGA Mix Igara 23.-

CD KLUB 1300 Naslova

Svih 365 dana sa Vama od 10-21 h
 Novi Beograd, Jurija Gagarina 71/46
011/155-154

PC IGRE

SNIMANJE NA CD ROM-u

PC PROGRAMI

TERAZIJE

SRPSKIH VLADARA 4

3 SPRAT ➔ **0,4 PO DISKETI**

SNIMANJE na CD-ROM

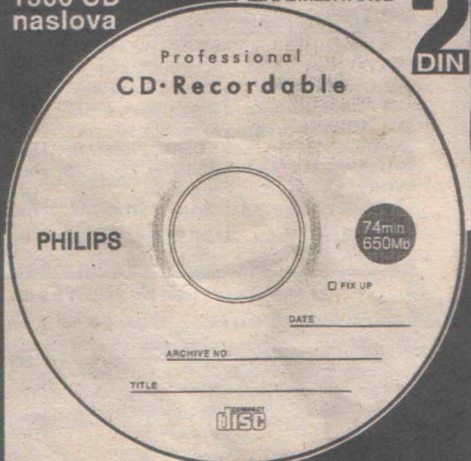
25dm*

1300 CD naslova

CD CLUB

IZNAJMLJIVANJE

2 DIN

SNIMAMO NA CD

IGRE po izboru
 PROGRAME po izboru
 ORIGINALNE, KOMPLETE

UČLANJENJE

30dm*

u CD CLUB

IGRE IMAJU UPUTSTVO NA SRPSKOM JEZIKU
 PROGRAMI SU INSTALACIONI U D.D. FORMATU

25

PLAY MIX 1-14
 650MB IGARA
 ILI PROGRAMA
 SA NAŠIM CD-om

* DINARSKA PROTIVVREDNOST

SP SOFT

688-250

RADNIM DANOM : 13 - 20 h SUBOTOM : 11 - 20 h

Alfa Soft

AS PCI

Španskih boraca 65/5 BLOK 24
 Novi Beograd (kod buvljaka)

011/138-538

PC

programi
 diskete

šaljemo poštom

igre

Delta Soft

Ds NAM

KOD NARODNOG POZORIŠTA
 Braće Jugovića 13/stan 2

011/633-311

Sta izdvaja jedan CD-ROM klub?

NOVI katalog CD naslova i disketnih programa

Mogućnost snimanja i iznajmljivanja po **NOVIM** cenama

Preko 600 CD-ROM naslova (**NOVE** enciklopedije, igre ...)

NOVI CD rekorderi (snimanje bez čekanja)

Snimanje na najkvalitetnijim diskovima (TDK, KODAK, PHILLIPS ...)

WIN 95 PAK	ANIMACIJA	GRAFIKA	CAD	NEW PROG.
MS WINDOWS 95 MS PLUS for WIN95 MS OFFICE 95 MS PUBLISHER 95 MS WORKS 4.0 NORT. UTIL. 95 NORT. ANTV. 4.0 NORT. NAVIG. 95 ADOBE PHOTO. 3.04 i još oko 20 prog.	LIGHT WAVE 4.0 3D STUDIO 4.0 Razni efekti za 3DS Razni dodaci za 3DS TOPAZA 4.2 ADOBE PREM. 4.0 ANIM. STUDIO 1.1 REAL 3D MORPH WIZARD i još oko 35 HIT prog.	ADOBE ACROBAT Razni dod. za ACROBAT ALDUS FREEH. 4.0 CORAL DROW 6.0 FRACTAL DESIGN MACROG. DESIG. 4.1 QUARKXPRESS 3.31 Dodaci za QUARK. i još oko 45 HIT prog.	AUTO CAD 13 Upgrade za ACAD 13 Dodaci za ACAD 13 AUTO CAD 12 Upgrade za ACAD 12 Dodaci za ACAD 12 MICROSTATION 5.0 AUTOSHADE VISUAL CAD i još oko 35 HIT prog.	PAGE MAK. 6.0 CD FRACTAL DES. 3.1 MS ACCESS 7.0 MS WIN. 95 DDK MS WIN. 95 NT 4.0 NEW DISK DUPE 5.0 WATCOM C++ 10.5 WIN FAX PRO 7.0 WIN. DROW 4.0 i još oko 35 HIT prog.
25,-	25,-	25,-	25,-	25,-

Diskove možete naručiti pouzecom ili lično podići u centru Beograda bez čekanja po ceni od 25,-

PLAY MIX 10	PLAY MIX 11	PLAY MIX 12	PLAY MIX 13	650 MB IGARA
Commander & Conquer Magic Carpet 2 FX Fighter CD Heretic 2 Mesh Warrior 2 CD Need for speed CD NBA JAM Pinball illusions Tornado gold i još oko 25 HITOVA	Actus Soccer Apache CD Comix zone Fade to black FIFA soccer 96 Jungle book NHL hockey 96 CD Strike commander Ascendancy CD i još oko 20 HITOVA	Warcraft 2 Apache CD Doom master D day America invades Incredible machine 3 Indy car 2 Harpoon 2 CD Civnet Mortal combat 3 i još oko 25 HITOVA	Mech warrior 2 extra Power dolls Rayman Red ghost Rest in pieces Road warrior Robinson requiem This means war Warhammer i još oko 30 HITOVA	Paket FRP igara Paket sportskih simulacija Paket arkadnih igara Paket strateških igara u svaki paket po
25,-	25,-	25,-	25,-	25,-

650 MB
najnovijih programa
ili igara sa našim CD diskom

25,-

CD originali - HITOVI

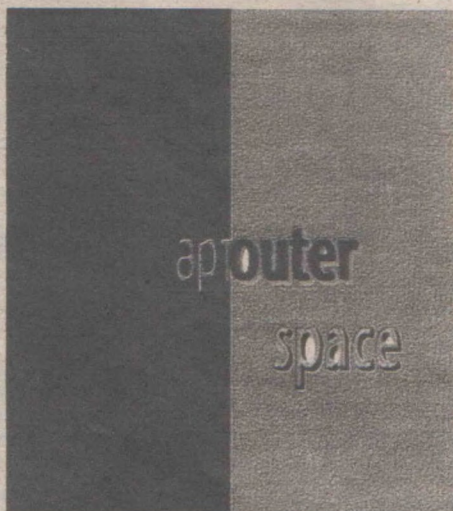
Webster New world dictionary
MS Encarta Atlas
MS Cinemania '96
MS Encarta '96
MS Art gallery
MS Musical instruments
Hutch. multimedia encycl. '95
MS Dogs
Corel 6.0 (4 CD)

CD KLUB

najpovoljniji uslovi
za iznajmljivanje CD

EXIT PRODUCTION (011) 627.827
ČIKA LJUBINA 1/IV

Emisija o CD igrama **OUTER SPACE**

najnovije CD igre, CD berza, novosti

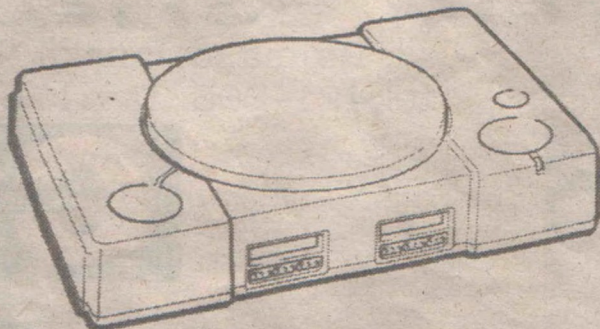
ART TV

NOVI TERMINI:

subota 20:30

repriza - nedelja 14:30

SONY playstation

**NAJMOĆNIJA 32-BITNA KONZOLA ZA IGRE
POPUST ZA SEGA KLUBOVE**

INFORMACIJE NA TELEFON: (011) / 488 - 22 - 42

Svet IGARA

Henrikus Henus (Kus)

88 BONUS LEVEL

Saznajte novosti o „Sega“ džuboksu, virtuelnoj stomatologiji, devojkama na Internetu, zaštiti kopiranja CD-ova, problemima „Bullfrog“ sa japanskom mafijom...

72 TEST JOY

Da li će „Sony“ svojom PlayStation konzolom uspeti da pomrači slavu „Sege“ i „Nintenda“ ili je to promašaj poput Betamax video formata?

68 ŠTA DALJE?

Posle spiska udaraca za Mortal Kombat slede udarci za Primal Rage.

71 TOP LISTE

Lista Game Top 25 je uvek najzanimljivija u prvih nekoliko meseci posle resetovanja. Neprestani priliv različitih glasova pravi dar-mar na listi i stalno donosi nova iznenađenja.

74 CVET KOMPJUTERA

Ceste su peripetije tokom instalacija raznih igara. Jedan od naših saradnika imao je silne muke sa ovomesečnom igrom meseca, Battle Isle 3.

OPISI

Battle Isle 3	75.
Boogerman	85.
CyberMage	77.
Duffy Duck In Hollywood	84.
Ecco The Dolphin	78.
Frankenstein: Through The Eyes Of The Monster	80.
Gabriel Knight 2	83.
Knight's Chase: Time Gate	86.
Lion	81.
NBA Jam	85.
Pro Pinball: The Web	78.
Rayman	79.
Shannara	82.
Street Racer	84.
The Terminator: Future Shock	76.
Tiny Troops	87.
Virtual Karts	80.
Wipeout	73.
ZeeWolf 2	73.

NAJAVE

Beavis And Butt-Head In Virtual Stupidity	90.
Civilization 2	90.
Creation	90.
Genewars	90.
Manic Karts	89.
Pinball 95	90.
Psychic Detective	90.
Resurrection	89.
Revolution X	89.
Spud!	88.
The Mindwarp	90.
Transport Tycoon Deluxe	88.

REŠENJA

Discworld (2)	70.
Simon The Sorcerer 2 (2)	70.
Space Quest 6 (2)	70.

ŠTA DALJE?

Priprema SLOBODAN MACEDONIC

☒ **Mortal Kombat 3 * PC *** Šifre za dva igrača se unose u šest polja koja se pojavljuju u donjem delu ekrana neposredno pred početak borbe. Prva tri polja "pripadaju" prvom igraču, a druga tri drugom. Pomoću tastera LP (ruka dole), BLK (blok) i LK (noga dole) bira se odgovarajuća slika, pri čemu njihova kombinacija daje određenu šifru. Postoji deset slika: 0 - zmal, 1 - logo MK, 2 - jin i jang, 3 - broj 3, 4 - upitnik, 5 - grom, 6 - Goro, 7 - Rayden, 8 - Shao Kahn i 9 - lobanja. Broj sličice odgovara broju pritisaka na odgovarajući taster da bi se ona pojavila u polju. Primer: ako šifra glasi 125, to znači da LP treba pritisnuti jednom (logo MK), BLK dva puta (jin i jang) i LK pet puta (grom). Slede šifre:

Prvi igrač počinje bez pola energije: 033 - 000
 Drugi igrač počinje bez pola energije: 000 - 033
 Prvi igrač počinje sa četvrtinom energije: 707 - 000
 Drugi igrač počinje sa četvrtinom energije: 000 - 707
 Obnavljanje energije prvog igrača: 101 - 000
 Obnavljanje energije drugog igrača: 000 - 101
 Borba bez merenja vremena: 972 - 279
 Borba bez bacanja: 100 - 100
 Borba bez (nepravdno uvedenih) blokada: 020 - 020
 Borba bez košenja: 239 - 494
 Energija nestaje prvom igraču: 202 - 000
 Energija nestaje drugom igraču: 000 - 202
 Borba u mraku: 688 - 422
 Psihodelična borba: 985 - 125
 Permanentni morfing igrača: 460 - 460
 Beskonačno energije za izvođenje kombinacija: 466 - 466

Bez pokazivača energije: 987 - 123
 Prvi igrač gubi dvostruko više energije: 552 - 000
 Drugi igrač gubi dvostruko više energije: 000 - 552
 Igrači gube energiju, udarac uzima dvostruko energiju, vreme teče brže: 978 - 243
 "Vollite li Space Invaders?": 642 - 468
 Specijalne šifre: 282 - 282, 987 - 666, 123 - 926
 Borba sa Smokeom: 205 - 205
 Borba sa Motarom: 969 - 141
 Borba sa Shao Kahnom: 033 - 564

MR Maniac

☒ **Star Trek: 25th Anniversary * PC *** Na planetu Pollux V se sleće na sledeći način: kada dođu u njemu blizinu skini štih, pritisni 'O' za ulazak u orbitu, zatim pozovi spiskaz Kirkovih komandi sa 'K', i konačno klikni na ikonu za teleportovanje. Šta treba raditi na kraju prve mislije?

☒ **Hook * PC *** Kada se pokupi kuka, sidro, krigle i konopac i vrati se na lokaciju Pirate Square, ne moguće je otići do Muggers Alley. Šta treba raditi?

Netasa

☒ **Mortal Kombat 3 * Sega *** Šifre za dva igrača (za unos šifri važe ista pravila kao i kod PC verzije):

Credit Screen: 122 - 333
 Reklama za MK4 (!): 303 - 606
 Ubrzavanje vremena: 494 - 494
 Tournament Mode: 006 - 040
 Bad Luck: 929 - 646
 Bez vremenskog ograničenja: 667 - 000
 Produženo vreme za izvođenje Fatality udara: 955 - 955

Nema čišćenja: 091 - 293
 Nema bacanja: 082 - 771
 Nema Combo udara: 999 - 995
 No Abuse: 911 - 911
 Secret Menu: B, A, dole, levo, A, dole, C, desno, gore, dole

☒ **Warcraft 2 * PC *** Pritisni 'Enter' i u Message meniju upiši sledeće šifre: THERE CAN BE ONLY ONE, MAKE IT SO, HATCHET, SPYCOB, VALDEZ, FASTDEMO, NETPROF, TITLE, DAY, SHOWPATH, ON SCREEN, NOGLUES, ALLOW-SYNC, UNITE THE CLANS, YOU PITFUL WORM, IT IS A GOOD WAY TO DIE, GLITTERING PRIZES, TIGERLILY i DECK ME OUT.

Robert

☒ **Ultima 6 * PC *** Gde se nalazi Prilwig's Universal Compendium Of Knowledge (da li je uopšte u biblioteci)? Gde se mogu pronaći Concave Lens i Convex Lens? Gde se nalazi Pirates Cave? Za čega služe Chunks? Gde se nalazi telo kapetana Hawkinsa? Kovač u Silver Serpenu kaže da je za pravljenje Serpents Shilda potrebno imate Snake Shield i još nekoliko stvarica. Gde se nalazi Snake Shield? Da li se magija može proširiti na više od tri magična kruga?

Nicola

☒ **Reunion * PC *** Šta činiti posle druge invazije Morgula? Ništa se ne dešava, a onda se pojavi "sedma flota" Morgula za koju ni špijun iz bara ne zna? Kako otkriti treći sistem? Da li se može kontaktirati sa drugim rasama i sklopiti saveze sa njima? Kako doći do planova za avione i kstaricu?

Anonimus

☒ **Ultima 8 * PC *** Gde se nalaze grob nekromansera Moriensa i ostrvo na kome je smešten Sorcerer's Enclave?

☒ **Ishar 3 * PC *** U sumi treba napraviti čarobni napitak koji će čarobnjaku u obliku rakuna povratiti u normalno stanje. Gde se nalazi jedan od sastojaka po imenu Kelonia powder?

Zoran M.

☒ **Mortal Kombat 2 * PC *** Da bi protivnika ubacio u kiselinu u drugoj rundi moraš držati ruku dole i nogu dole, priči protivniku i udariti ga aperkatom (dole + ruka gore) (postoje još dve varijante ovog udara: a) drži nogu dole i nogu gore, stani do protivnika i udari ga aperkatom; ili b) stani bližu protivnika i udari 3 x napred i aperkat, prim. ur.). U trenutku kada „zakucas“ protivnika o plafon (scena Tomb) drži dole, telo će skliznuti i pasti na pod. Da bi pokrenuo Random Selector drži gore + start kada biraš igrača (isto važi i za MK 3). Disable Throwing pokreće samo ako igraju dva igrača. Nakon izbora likova igrači moraju držati dole + ruku gore. Ako igraš sa Reptilom u sceni Armory Stage, uradi Fatality: 2 x nazad, dole, ruka dole i pod će se pomeriti.

Igi

☒ **Eric The Unready * PC *** Šta treba odgovoriti prodavcu oružja da bi ti dao novo oružje u misliji spasavanja princeze?

Phantom Mišo & Judge Petro

Posebna napomena čitaocima povodom *Mortal Kombat 1*, 2 i 3. U poslednjih nekoliko meseci dobili smo ogroman broj pisama u kojima se traže udarci, šifre, varanja itd. za pomenute igre. Između ovih pisama postoje brojne kontradikcije: ono što jedni tvrde da je tačno drugi demantuju i obrnuto. Zbog toga smo odlučili da zaključno sa ovim brojem okončamo raspravu povodom *Mortal K 1 i 2*. Udarci za *MK 1* su objavljeni u SK 10/94 i Sl 13, udarci za *MK 2* u SK 4,5/95 i 6/95, a skoro svaki redovan broj u tom periodu je donosio poneki savet ili šifru. Spiskove udarača nećemo ponovo objavljivati, a oni koji nisu u mogućnosti da dođu do ovih brojeva treba da se obrate domaćim preprodavcima koji poseduju *readme.txt* fajlove sa objašnjenjima za ove igre. Iz tih razloga molimo čitaoce da ove ne šalju pisma vezana za *MK 1 i 2*. Naravno, za *MK 3* rubrika „Šta dalje?“ i dalje ostaje otvorena.

Nedoumicu kod nekih „nevernih Toma“ izazvala su šifre za *MK 2* objavljene u SK 1/96. Sve navedene šifre garantovano rade (provereno!), s tim što šifra ZEDWEB važi za Amigu. Šifre se kucaju baš onako kako to piše: DIP se kuca u Setupu direktno pri tome „Shift“, a AUCULEDSUL se ukucava kada se pojavi prvi ekran u igri (informacija o proizvođaču i godina izdavanja), a zatim se poziva sa 'F9'. Dakle, šifre nisu nikakvo „zamajavanje“ kako su to neki tvrdili.

☒ **Xenobots * PC *** Kako se određuje pozicija na koju jedinica treba da krene? Čemu služe Sentry, Shadow i Acme Bady? Postoji li ikakvo varanje?

Bold

☒ **Tyrian * PC *** Istovremeno pritisnom na „Shift-G“ na ekranu na kome biraš nivou težine pojavice se ekstra nivo.

Cmi

ŠTA DALJE?

☒ **The Incredible Machine** * PC * Nivo se prelazi tako što levim dugmetom klikneš na „Start Machine“ i pritisneš taster V.

☒ **Comanche** * U „Options“ meniju drži „Backspace“ i otkucaj KYLE. Pojavuje se novi pull-down meni pod imenom „Cheats“. U toku misije ćeš moći da popraviš helikopter i dopunjješ svo naružanje koje si izabrao na početku misije.

Marko The Bab

☒ **Road Rush** * A * Na glavnom ekranu ukucaj 21152011H7 ili VUKBE 27QAG da bi došao do novca.

☒ **Full Contact** * U modu za jednog igrača ukucaj QAZWXEDCRFTGVBHJNUJM i odmah ćeš pobediti (uštedi sebi trud, nemoj ni da staruješ igru, prim. ur.).

Smeki Car

☒ **Brutal: Paws of Fury** * A * Šifra za Karate Croca je: WVUTSRGPGUYT.

☒ **Darkmere** * Prvi napitak se nalazi na spratu Talk Inna, a druga dva se nalaze kod dva Hooded Mana. To sve odnesi alhemičaru.

Druget Veja

☒ **Gully** * PC * Šta treba uraditi u ulozi Džeka na planeti na kojoj vojska zapleni brod pošto se pomoću konopca privežu motor i gvozdene rešetke?

Da bi pomoću motora mogao da iščupaš rešetku moraš prethodno popustiti vijke koji je čvrsto drže. Na početnoj lokaciji (tamo gde je bio parkiran motor) naći ćeš francuski ključ na pločniku pored stepenica. Veoma ga je teško zapaziti zato što je mali i ima skoro istu boju kao i pločnik. Popustićeš rešetku koristeći francuski ključ.

☒ **Trap'em** * A * Kodovi za nivoe su: 646241 (nivo 6), 314564 (nivo 11), 122465 (nivo 16), 532413 (nivo 21) i 351243 (nivo 26)

☒ **Microcosm** * CDS2 * Pritisni pauzu i uradi sledeće: gore, dole, levo, desno, pritisni sve prekidače u boji, a zatim radi gore, levo, dole, desno sve dok ne čuješ čudan zvuk. Na taj način si dobio neograničenu energiju i mogućnost da sam biraš sledeći nivo.

Smoki

☒ **Screamer** * PC * Šifre za igru: CLOCK, TAZOR, VTELO, JOINT, ABURN, UPDOW, INVER, MIRRO i MONTY.

Driver

Molimo saradnike rubrike da u svojim pisnima obavezno naznače imena čitalaca na čija pitanja odgovaraju, iz kog broja je pitanje i za koji kompjuter je igra. Takođe neka proveru Kompilacije u „Svetu igara“ 7, 8, 10 i 13 kako se ne bi ponavljala jedna ista pitanja i odgovori za pojedine igre. Poželjno je da saradnici na početnim kovertama napišu svoje ime. Neprihvatanje pravila povlači neobjavljivanje pisma. Hvala.

☒ **The Need For Speed** * PC * U razbijenoj verziji igre (CD-RIP) u toku vožnje otkucaj sledeće: AGIMA FO DEEPS EM EVIG (Enter) i automobil će biti brži za 100 km/h.

ICA

☒ **Primal Rage** * PC * Specijalni udarci za sve likove (d - dole, g - gore, p - napred, z - nazad):

Armadon: Bed-o-mails: drži 2+3dg (ddg)
Flying Spikes: drži 2+4 zg(zzg)
Gut Gouger: drži 1+2+3 pz(pzz)
Homication: drži 1+2+3 dppz(dpg)
Iron Maiden: drži 2+3 (zgp/zgp)
Mega Charge: drži 1+3 zdp(zdp)
Spinning Death: drži 1+4 zpd(zpd)

Diablo: Fireball: drži 1+3 dp(dpp)
Hoot Foot: drži 2+4 zgdp(zdp)
Inferno Flash: drži 2+3+4 g(ggg)
Mega Lunge: drži 1+4 dg(dgp)
Pulveriser: drži 1+4 gpd(gpp)
Torch: drži 1+3 gp(ggd)
Eat Human: drži sve dgd(dgd)

Chaos: Battering Ram: drži 2+3 pp(ppp)
Fart Of Fury: drži 2+3 dpgz(dpgz)
Flying Butt: drži 2+4 dpgzd(dpgz)
Garb'n'Throw: drži 2+4 pz(pzz)
Puke: drži 1+4 gp(gpp)
Eat Human: drži sve pdzg(pdzg)

Sauron: Air Throw (u vazduhu): drži 2+4
Cranium Crush: drži 1+4 dg(dgg)
Earthquake: drži 1+2+4 gd(gdd)
Bone Bash: drži 2+3 dgd(dgd)
Neck Throw: drži 2+4 pz(pzz)
Primal Scream: drži 1+3 dgd(dgz)
Stun Roar: drži 1+3 zp(zpp)
Eat Human: drži sve dgg

Vertigo: Air Teleport: drži 2+4 dg(dgg)
Come Slither: drži 1+3 zz(zzz)
Scorpion Sting: drži 2+3 pp(ppp)
Teleport: drži 2+4 dd(ddd)
Split: drži 1+3 pp(dpp)
Voodoo Spell: drži 2+3 zz(pzz)
Eat Human: drži sve dpg(dpg)

Tajlon: Brain Basher: drži 2+3 zgp(zgp)
Face Ripper: drži 2+4 dp(dpp)
Frantic Fury: drži 1+4 dp(dpp)
Jugular Bite: drži 2+4 zp(zpp)
Run (napred/nazad): drži 1+3 pz(pz)
Slasher: drži 1+3+4 dp(dgp)
Eat Human: drži sve pdz(pdz)

Blizzard: Air Throw: drži 2+3
Freeze Breath: drži 1+2+4 (zp)dpz
Ice Geyser: drži 1+2+4 dg(dgg)
Mega (fake): drži 1+3 dg(dgg)
Mega (long): drži 2+4 zp(zpp)
Mega (quick): drži sve zp(zgp)
Mega (short): drži 1+3 zp(zdp)
Punching Bag: drži 1+4 pdzg(pdzz)
Throw: drži 2+3 pdzg(pdzg)

Brain Bash: drži 1+2+4 ddpz(dpggz)
Yo-De-Moon: drži sve dddd(dddd)
Eat Human: drži sve zpd(zpd)

Uros Zecenic

☒ **Little Big Adventure** * PC * Šta treba uraditi da bi se kupio brod? Zašto se ne pojavljuje čovek koji treba da ga proda?

Vladan Cosic

Na Principal Islandu moraš da uradiš sve ono što je napisano u ovoj rubrici u broju SK 11/95. U pustinjama se nalazi hram koji moraš proći da bi dobio čarobnu knjigu (u pitanju je neka vrsta arhađanog dela igre). Kada dobiješ knjigu vrati se na Principal Island i na prvoj lokaciji bi morao da se pojavi prodavac. Prodavac je rase Spheroida. Naravno, moraš imati dovoljno novca da bi kupio brod.

Konferencija „Šta dalje?“ na BBS Politika koristi se na sledeći način: u glavnom meniju izaberi W (konferencija), a zatim P (pristup). „Šta dalje?“ je konferencija broj 4. Sa C čitaš poruke, sa S šalješ svoja bilo kome. Na pitanja koja BBS postavi, odgovaraj sledećoj šemi:

Od: Ime Prezime

Za: Slobodan Macedonic

Tema: Pomoc oko igre

(obradi pažnju da nema naših slova)

Pristupanjem ovoj konferenciji automatski odobravaš objavljivanje svoje poruke u redovnom broju „Sveta kompjutera“. Konferenciju, naravno, možeš pratiti pomoću off-line readera.

Svet kompjutera

(Šta dalje?)

Makedonska 31

11000 Beograd

TOP LISTE

Priprema GORAN KRSMANOVIĆ

Do 24. februara primili smo 212 kupona. Među njima bilo je 83% vlasnika PC kompatibilaca, 12% vlasnika Amige i 5% vlasnika ostalih kompjutera

Dobitnici nagrada u ovom broju:

KONTIKI poklanja petorici dobitnika snimanje po pet disketa ili jednog CD-a:

- Milan Stanković, Vojvode Mišića 3/14, 15000 Šabac,
- Bojan Komnenović, Požeška 24, 11030 Beograd,
- Darko Dimitrovski, Voje Radčica 4/11, 34000 Kragujevac,
- Marko Vujošević, Bulevar Revolucije 4, 85000 Bar i
- Ivan Krstin, Jacranska 42, 23000 Zrenjanin

Diler Soft poklanja petorici dobitnika snimanje po pet disketa ili jednog CD-a:

- Jasna Martinović, Orfelinova 18, 11000 Beograd,
- Marko Martinović, Supilova 42, 11000 Beograd,
- Vladimir Dobrić, Nikole Pašića 2b/10, 35250 Paraćin,
- Srdan Šantić, Bul. Arsenija Čamojevića 69/16, 11070 Novi Beograd i
- Dušan Vasiljević, Svetog Dimitrija 27, 11000 Beograd

Čestitamo srećnim dobitnicima (za preuzimanje nagrada treba da se jave sponzorima) i pozivamo sve čitaoce da nam i dalje šalju glasove za Game Top 25 na donju adresu.

SVET KOMPJUTERA

(Game Top 25)
Makedonska 31
11000 Beograd

Na ovom kuponu napišite čitko, štampanim slovima, nazive pet najomiljenijih igara i firmi koje su ih proizvele

br.	Naziv igre	firma
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

Ime i prezime:
Adrese:
Imam godina. Imam kompjuter

TOP 10 AMIGA

1.	XTREME RACING
2.	GLOOM DeLUXE
3.	SPERIS LEGACY
4.	TRACK SUIT MANAGER 2
5.	BREATHLESS
6.	TINY TROOPS
7.	PINBALL PRELUDE
8.	ZEEWOLF 2
9.	ODYSSEY
10.	SENSIBLE WORLD OF SOCCER

TOP 10 PC

1.	BATTLE ISLE 3
2.	WING COMMANDER 4
3.	VIRTUAL KARTS
4.	WWF ARCADE
5.	TORIN'S PASSAGE
6.	TURRICAN 2
7.	WAYNE GRETZKY HOCKEY
8.	RAYMAN
9.	TIME GATE: KNIGHT'S CHASE
10.	GREAT NAVAL BATTLES 4

Top 10 je mesečna lista najtraženijih igara na domaćoj sceni. Formira se na osnovu informacija dobijenih od preprodavaca, informacija iz stranih časopisa i ličnih mišljenja članova redakcije. Igre su rangirane prema popularnosti i potražnji, a ne kvalitetu.

GAME TOP 25

TP	PP	NP	Naziv igre i firme	TG	MG	platforme
1.	○	1.	1. MORTAL KOMBAT 2 - Acclaim	117	46	Amiga PC
2.	○	2.	2. CIVILIZATION - MicroProse	93	50	Amiga PC
3.	○	3.	3. ALADDIN - Disney Software	83	44	Amiga PC
4.	▲	6.	4. MORTAL KOMBAT 3 - Acclaim	81	48	PC
5.	▼	4.	5. DOOM 2 - Id Software	71	36	PC
6.	▲	25.	6. FIFA 96 - EA Sports	66	52	PC
7.	▲	10.	7. COLONIZATION - MicroProse	65	36	Amiga PC
8.	▲	20.	8. WARCRAFT 2 - Blizzard Entertainment	64	45	PC
9.	▲	23.	9. NBA LIVE 95 - EA Sports	63	47	PC
10.	▼	9.	10. THE LION KING - Disney Software	59	29	Amiga PC
11.	○	11.	11. STREET FIGHTER 2 - U.S. Gold	58	30	Amiga PC
12.	▼	8.	12. MORTAL KOMBAT - Acclaim	57	26	Amiga PC
13.	○	13.	13. X-WING - Lucas Arts	55	29	PC
14.	▲	19.	14. WING COMMANDER 3 - Origin	54	34	PC
15.	▼	7.	15. PIRATES! - MicroProse	53	21	Amiga PC
16.	▼	5.	16. GOLDEN AXE - Sega	52	18	Amiga PC
17.	▼	14.	17. TIE FIGHTER - Lucas Arts	49	24	PC
18.	▼	15.	18. THE SETTLERS - Blue Byte	48	24	Amiga PC
19.	▲	-	19. WORMS - Team 17	46	42	Amiga PC
20.	▼	12.	20. DUNE 2 - Westwood Studios	45	18	Amiga PC
21.	▲	22.	21. REBEL ASSAULT 2 - Lucas Arts	44	27	PC
22.	▲	-	22. COMMAND & CONQUER - Virgin	42	35	PC
23.	▼	16.	23. GOALI - Virgin Interactive Entertainment	41	18	Amiga PC
24.	○	24.	24. COMANCHE - Nova Logic	38	23	PC
25.	▼	18.	25. ELITE - Acorn Soft	37	16	Amiga PC

TG - trenutna pozicija igre, PP - prošlomesečna pozicija igre, NP - najbolja pozicija koju je igra zauzela, MG - trenutni broj glasova, MG-broj glasova u proteklom mesecu

Game Top predstavlja godišnji pregled najboljih igara. Listu svakodnevno menjaju čitaoci slanjem glasova za najomiljenije igre. Game Top 25 predstavlja trenutni presek najbolje plasiranih igara.

ISPOD CRTE

26.	CANNON FODDER	37	36.	FULL THROTTLE	25
27.	HISTORY LINE 1914-1918	35	37.	FORMULA ONE GRAND PRIX	24
28.	LIFO	34	38.	DOOM	23
29.	FRONTIER	33	39.	LITTLE BIG ADVENTURE	22
30.	DARK FORCES	32	40.	FLASHBACK	21
31.	LEMMINGS	31	41.	UNIVERSE	20
32.	FIFA INTERNATIONAL SOCCER	30	42.	ECSTASIA	19
33.	X-COM	28	43.	THE JUNGLE BOOK	18
34.	NBA JAM	27	44.	HIGH SEAS TRADER	17
35.	SENSIBLE SOCCER	26	45.	TV SPORTS: BASKETBALL	14

Ispod crte su igre najbliže plasmanu na Game Top 25. Glasovi čitalaca mogu lako promeniti status tih igara.

Sony PlayStation

Poslovni pogodak ili promašaj?

Pre nešto više od godinu i po dana, japanska firma „Sony“, tačnije njen ogranak „Sony Computer Entertainment“, napravila je jednu od prvih pravih 32-bitnih konzola za igranje pod imenom PlayStation. Kasnije se ispostavilo da je „Sony“ ovim potezom sebi obezbedio mesto jednog od začetnika talasa ekspanzije moćnih igračkih konzola koje su, gotovo preko noći, zapalile igrače širom sveta. Pa čak i danas, kada je konkurencija postala, blago rečeno, monstruoza, gde se svi poznatiji proizvođači ovog tipa hardvera („Nintendo“, „Sega“, „Atari“, „Panasonic“, „Apple“, „GoldStar“) prosto sapliću u trci za prestiž na tržištu, PlayStation važi za jednu od najjačih kućnih igračkih mašina koju svet poznaje. Tome treba dodati obilatu softversku podršku, tj. ogroman broj igara svih žanrova, uz konstantan priliv novih. Prodaja je u nezaadrživom usponu, praćena intenzivnim reklamiranjem, a od prošlog oktobra postoji i časopis specijalizovan samo za Sony PlayStation konzolu. To sve ne treba da čudi kada se uzme u obzir ogroman broj ljudi i stručnjaka raznih profila koji su radili na njenom razvoju, među kojima ima i dosta poznatih imena iz kompjuterskog sveta.

Šta je tu bolje?

Najradikalniji pomak koji su nove 32-bitne konzole napravile u odnosu na 16-bitne prethodnike jeste sasvim novi princip unutrašnje organizacije. Nove mašine su u najvećoj meri dizajnirane slično Amiga računaru, sa centralnim mikroprocesorom i pratećim čipovima koji su specijalizovani za obavljanje određenih funkcija (iscravanje, senčenje, 3D animacija i slično). Nova organizacija hardvera i znatno uvećana memorija omogućili su da igre znatno uznapreduju po pitanju grafike (rezolucije i broja boja), brzine izvođenja, pa i zvuka, dok su specijalni čipovi mahom odgovorni za izvanredne vizuelne efekte koje je do skoro bilo moguće videti samo na računaru high-end klase. Čije cene i danas višestruko premašuju cenu konzola. Tehnički napredak neminovno ruši sve pred sobom i mora biti prihvaćen kao neizbežno okruženje ako želimo da uvažimo priključak sa razvijenim svetom.

Spolja...

Celokupan hardver PlayStationa smešten je u lagano sivo kućište vrlo skromnih dimenzija, što ga čini veoma praktičnim za smeštanje u blizini monitora ili TV aparata. Na gornjoj strani kućišta nalaze se tasteri za resetovanje, uključivanje i otvaranje poklopca za smeštaj CD ploče. Na prednjoj strani nalaze se dva porta za džojped i dva slotova za memorijske

kartice, dok se na zadnjoj strani nalaze izlazi za povezivanje sa ekranom i izvorom struje.

Priključivanje je jednostavno i može se ostvariti preko standardnih AV ulaza (sa tri čine utičnice), kao i na još nekoliko načina koji su, uz sve osnovne operacije sa konzolom, detaljno objašnjeni u uputstvu koje se dobija u paketu. Pomenuti memorijski slotovi omogućuju smeštanje do dve opcione SCPH-1020 memorijske kartice na koje je moguće snimati podatke iz igara (pozicije i sl.), a moguće je i kopiranje sadržaja sa jedne kartice na drugu pomoću programa koji je sadržan u ROM-u. Memorija sistema sadrži i program za reprodukciju klasičnih audio CD-ova, pa PlayStation može da igra i ulogu CD plejera.

Za džojped koji se isporučuje uz konzolu možemo naći samo pohvale, tim pre što predstavlja proizvod proslavljene firme „Asciiware“. Vrlo lep dizajn, lakoća, robusnost, mnogobrojnost i, nadasve, izdržljivost tastera smešteni čak i na prednjoj strani su svima više nego zadovoljavajući. Značajno je napomenuti da „Asciiware“ ima u svojoj ponudi i čitavu plejadu različitih džojsticka i džojpada, pa čak i - miševa (!) isključivo za PlayStation.

...i iznutra

Sony PlayStation u svojoj unutrašnjosti krije moćni čipset firme „LSI Logic“, koja nosi glas svetskog lidera u izradi integriranih kola visokih performansi. Svc sistema čine 32-bitni RISC procesor i kompleks 3-D Engine, a značajno je i prisustvo MDEC dekompresionog sistema, baziranog na popularnom JPEG sistemu koji obezbeđuje tzv. full-motion video (FMV), o kome je na stranicama našeg lista bilo reči u više navrata. Ova hrpica „gvozdurije“ ostvaruje astronomsku brzinu od 80 MIPS-a (miliona instrukcija u sekundi).

Grafički čipovi, zvani GPU, u stanju su da generišu 1.5 miliona elementarnih poligona, tj. 500.000 tekstuiranih poligona u sekundi (veruje,

to je stvarno mnogo!) i da kontrolišu do 4000 sprajtova na ekranu istovremeno. To sve znači da je PlayStation sposoban da obezbedi simultane pokrete velikog broja objekata fantastičnom brzinom, uz najkvalitetniju moguću pozadinu, dakle sve uslove za igre od kojih zastaje dah.

Ništa manje impresivni nisu ni ostali tehnički podaci. Paleta je, naravno, 24-bitna, broji punih 16.7 miliona boja, dok su rezolucije programabilne i kreću se u rasponu od 256 x 224 do 640 x 480. Memorija je podeljena na osnovni RAM koji broji 16 MB, zatim VRAM (Video RAM) sa 8 MB i Sound RAM sa 4 MB, što zajedno daje oko 28 MB memorije.

Jedina zamerka koju bismo mogli da uputimo činilo se double-speed CD-ROM uređaj. Mišljenja smo da bi quad-speed bio mnogo bolja varijanta, ali moramo uzeti u obzir činjenicu da je konzola napravljena u vreme kada su drapvoji četvorstrukie brzine bili tek u povoju, pa bi njihovo ugrađivanje sigurno znatno odložilo datum konačnog izlaska konzole na tržište.

U praksi

U toku testiranja PlayStation je momentalno pokupio simpatije svih članova redakcije koji su imali sreću da se zateknu u pravom vreme na pravom mestu. Testirani softver bio je demo CD na kome su se našle preview verzije nekih igara, program za puštanje muzičkih CD ploča koji u pozadini generiše vizuelne efekte i 3D dimenzionalne simulacije dinosaura i morske raže.

Igranje igara *Destruction Derby* i *Wipeout* bilo je jedno sasvim novo iskustvo, naročito u slučaju druge igre (vidi opis na sledećoj stranici). Opisati ugodaj igranja na TV aparatu za velikim ekranom, uz zvuk sa mini-linije odvrnut „do daske“ (ne pokušavajte ovo u svom stanu zarad dobrih odnosa sa susedima iz susedne i okolnih zgrada) gotovo da je nemoguće. Slikovito rečeno to je „umogo brzo, mnogo šareno, a i izgleda kao živo!“.

Na kraju

Pitanje koje se neminovno postavlja jeste da li je finansijska komponenta ove moderne igračke prihvatljiva za naše uslove. Istina, cena nije mala, ali prema onome šta PlayStation pruža i šta će, sigurno je, tek imati da pruži, kupovina ovog modernog „čuda“ tebičke predstavlja isplativu investiciju, a za nas, u ovim uslovima, i jedan veliki korak bliže svetskim računarskim tokovima.

Gradimir JOKSIMOVIĆ
Hardver ustupio: „Konflik“

Wipeout

O d kako je dobila novog „gazdu“, nekada čuvena firma „Psygnosis“ (sada „Sony Interactive“) sve snage bacila je na proizvodnju igara za „Sonyjevu“ PlayStation konzolu (*Destruction Derby*, *Krazy Ivan* itd.). To se pokazalo veoma dobrim potezom, naročito pri kasnijem konvertovanju već afirmisanih igara na PC platforme (čime se značajno rešava pitanje marketinga i prodaje PC verzija).

Wipeout je sledeća u nizu igara pomenute firme koja predstavlja futurističku 3D trkačku igru koja će starije čitaocima, vlasnicima Amige ili Atari ST računara, najviše podsetiti na stari dobri *Powerdrome*, dok će mlade, kao i vlasnike PC računara, asociirati na svežija izdanja kao što su igre *HI-Octane* („Bullfrog“) i *SlipStream 5000* („Gremlin“).

Srž igre čini superbrza vratolomna trka po specijalno dizajniranim stazama kojima jure savremene anti-G letelice, svojevrsni bolidi

Formule 1 u budućnosti. Letenje ne bi bilo problem da nema protivnika koji žučno privataju izazov i po svaku cenu žele da vide vašu letelicu „usadenu“ u neku od reklama kraj staze.

Za razliku od *HI-Octanea*, ovdje „hold“ nije automatski naoružan, već se oružja i drugi dodaci skupljaju prelazanjem preko posebno obojenih polja na stazi, kada najčešće dobijate samo jedan hitac. Oružja mogu biti u vidu raketa, samonavodećih projektila, „shockwavea“ i mina, a njihova upotreba značajno usporava protivničke letelice. Interesantan je dodatak koji uzrokuje kvar na

anti-G uređajima (što je vrlo frustrirajuće ako vam se desi).

Pored oružja postoje i dodaci koji donose kratkotrajni štit ili jednokratni turbo-pogon. Najvažnija su, ipak, plavo obojena polja koja višestruko ubrzavaju letelicu (treba preleteti preko njih). Ako gazite nađe za najviši plasman biće neophodno zapamtiti tačnu lokaciju ovih polja i iskoristiti ih što efikasnije. U suprotnom, najdalje što ćete dogurati biće peto mesto.

Doživljaj u toku igranja *PlayStation* verzije igre stvarno je neopisiv (može se porediti sa vožnjom u beogradskim autobusima nedeljom uveče, kada se vozači GSP-a stavljaju van zakona po sistemu „crveno je, vozi!“). U verziji za PC, pak, pesma nije tako vesela, prevashodno zbog grublje grafike i loše prenetog osećaja brzine.

G. JOKSIMOVIĆ

ZANR: auto-moto simulacija

PLATFORMA: PlayStation, PC

MEDIJUM: 1 kompakt disk

Leživa brzina, zadržujuća grafika, očaravajući zvuk...

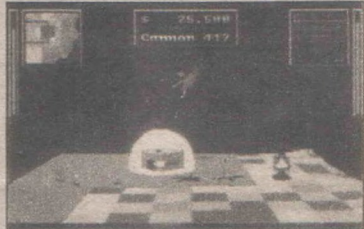
Ipak je malo preteško za običnog smrtnika.

M ada ni prvi deo igre *Zeewolf* po kvalitetu nije bio baš za Game Top 25 listu, „Binary Asylum“ je nakon godinu dana izbacio nastavak, verovatno stimulisan dobrim ocenama u stranim časopisima koje su pratile opise prvog dela.

Zeewolf 2 je, kao i original, neka vrsta strategijske pucačine sa helikopterom koja ima jednu komplikaciju u vidu skrolovanog 3D poligonskog izvođenja (smisao prethodne rečenice biće jasan svima koji je letimice pročitaju, dok će bilo kakva dublja analiza samo škoditi - prim. aut.).

Zaplet, radnja i cilj su objedinjeni u kratku celinu koja glasi „Ja protiv ostatka sveta“, uz dodatnu napomenu koju pruža odavno proklamovana Pirotriova definicija („Letiš, letiš, letiš, a dok letiš pucaš, pucaš, pucaš“).

Naoružani ograničenim zalihama municije i projektila (običnih i samonavodećih kojih, hvala Bogu, ima tek „da zamiriteš“), stavljani ste pred nekih tridesetak misija u kojima treba preorati zemljište nastanjeno neprijateljskim ciljevima, a svatko zapleše i svetilje budućnosti.

Svaka misija se, kao i u prvom delu, sastoji iz nekoliko zadataka koje možete obavljati po redu ili nasumice, mada preporučujemo prvu varijantu (recimo, logično je da ćete prvo „počistiti“ sve tenkove pre nego se ustremite na ciljeve koji ne uzvraćaju vatru).

Najprivlačnija karakteristika prve igre, efekat eksplozija, sačuvan je i ovdje, čak donekle i usavršen. Povećana je i površina koja treba preleteti, kao i broj protivničkih ciljeva koji su sada znatno više rasuti, ali ništa manje opasni. Misije su nešto raznovrsnije, ima malo više vrsta oružja na raspolaganju, a moguće je pokupiti sanduke sa municijom i drugim dodacima, kao

i nesrećene savezničke vojnike koji napuštaju porušene zavore.

Sa tehničke strane, *Zeewolf 2* skoro da nije doneo nikakva unapređenja. Grafika je poboljšana samo u toj meri što obuhvata veći prostor, dok objekti deluju čak siromašniji nego u prvom delu. Zvuk je ostao skoro nepromenjen, što se može reći i za brzinu izvođenja. Naime, igranje *Zeewolf 2* na Amigi 500 ne spada u red prijatnih iskustava, već tek na A1200 se izgleda bolje (mada napredak u brzini, s obzirom na vektorsku grafiku i nije naročito značajan).

Veliki obim igre i, u globalu, otežane misije biće dugotrajni izvor zabave svim ljubiteljima ove vektorske mešavine *Desert Strike* i *Apocalypse*.

G. J.

ZANR: pucačka igra

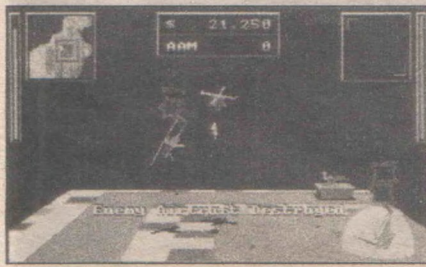
PLATFORMA: Amiga 500

MEDIJUM: 1 flopi disk

Sjajna atmosfera kada se dovoljno ovlađa komandama.

Igra više liči na data disk za prvu igru nego na pravi nastavak.

Kada se V toga jutro prenuo iz nemirnih snova, ugledao je sebe u postelji prevorenog u ogromnog kukca. No, nije znao da je to samo početak njegovih nevolja... Ubrzo je dobio zadatak da za martovski broj "Sveta kompjutera" opiše igru *Battle Isle 3*. Optimistički je preuzeo CD-ove. Međutim, tekst o *Battle Isle 3* ipak je napisao neko drugi. Zašto? Čitajte dalje.

Te večeri V je, zajedno sa kolegom, seo za svoj PCI 486DX4/100 sa 16MB RAM-a i 1.2 GB hardom, Diamond Stealth 868 grafičkom i SB Pro zvučnom karticom, duboko uveren da je ovaj hardver dovoljan za normalan rad svake igre. Samo uverenje je ubacio prvi disk u CD-ROM draž i otkucio *Install*. Na ekranu se pojavila poruka: *For this game, You will need MS Windows. Uz kiseo osmeh, V je otkucio famozno win...*

Pošto je pokrenuo instalaciju, V i kolega su pošli do kuhinje dok Windows ne obavli povereni mu zadatak. Međutim, samo što su krenuli, program je prijavio: *Warning! This is Windows 3.11. Please install Windows 95 or Windows NT or You might experience various trouble.* Duboko uveren da je reč o još jednom od "Microsoftovih" propagandnih trikova sponzorsanih iz dubokog džepa Bila Gejtse, V je naborio *Proceed* (nastaviti) i otišao da "procedine" sa čvarcima.

Malo kasnije, rigajući ugljeniodoksid iz koka-kole kupljene od bogatog honorara za poslednje opise u "Svetu kompjutera", V je, brišući o salvetu prste masne od čvaraka, prišao monitoru. Tamo je imao šta da vidi: na ekranu je svetučasta poruka da prisutni Windows nema instaliranu podršku za 32-bitni pristup fajlovima, te da se pre instalacije igre mora instalirati Win32s. Iako potpuno uveren da je to netačno, V je pristupio instalaciji pomenutog Win32s, uz pomisao da od viška glava ne boli.

Po obavljenoj poslu, pojavila se poruka o nastavku instaliranja igre, no, ne časeći časa, Windows požuri da saopšti da korisnik nema Video for Windows, te će li to morati da se instalira. Već vidno besan zbog bezobrazluka, V je odabrao *Cancel*. Na ekranu se pojavio debeo natpis: *Warning! Without Win, You won't be able to see any pictures in the game. Are You sure... - Dobro, dobro - pomirljivo reče V menjajući odluku.*

Posle brljanja po ekranu, pojavila se poruka da je dražer za grafičku karticu nekompatibilan i da bi bilo dobro da korisnik što pre instalira Windows 95 ili Windows NT. Potom se ekran zacrnio, a onda je usledilo pitanje da li je premećena neka greška prilikom instalacije *Video for Windows*. Kolega je prokomentarisao: *- Pa kako da vidim neku grešku kad je ekran crni?!* - Pošto je V negativno odgovorio na pitanje o grešci, kompjuter je još tri puta postavio isto pitanje, a zatim četiri puta uzastopno instalirao isti program Video for Windows, ali ovaj put bez ikakvog pitanja, u pravom user friendly maniru.

Pripremlni na nasilno prekidanje ovog uzaludnog procesa, kolege su nemo posmatrale događaje van svake kontrole. Ojednom, bez ikakvog vidnog razloga, kompjuter je konstatovao: *It has been noticed that You have an audio card device in Your computer. Do You want to use it during the game? - Ma jeb, samo se prevaram.* - reče V kliknuvši na gđetok OK. Posle malo oranja, kompjuter je velikodušno ponudio testiranje zvuka. Na pitanje da li čuje glas, V je prislono uvo uz sam zvučnik. Čuo je nagoveštaje zvuka, te je rešio da malo odvrte Volume Knob na

Pod senkom prozora

Šut s rogatim ne može

It's now safe to turn off your computer.

muzičkom stubu. Potom je usledilo testiranje MIDI-ja. Nakon klika na OK, usledilo je *BUUUU!* i jedan od zvučnika je naprasno prestao da radi, dok je sa drugog i dalje dopirala veoma snažna i bezlična muzika koja se, u opštoj kakovijoj, mešala sa kolegičnim zlobnim cerekanjem.

Nakon stečaja levog i delimične sanacije desnog zvučnika, usledile su poruke o greškama. Naravno, uz već standardnu primedbu da "svega ovoga ne bi bilo da je Pera na vreme otišao do najbližeg 'Micro/softovog' dilera i kupio Windows 95", javila se i čitava kanonada novih poruka: grafička nije biti dobra jer grafička kartica ne valja; zvuk će biti loš zbog loše zvučne karte i sl. Na kraju je iz Pandorine kutije, na kojoj se HDD lampica već ugasila, izronila poruka koja je budila nadu: *Installation complete. You may now try to start Battle Isle III.*

Došao je trenutak istine... Nakon dvostrukog klika na novostvorenu ikonu, ekran je počeo a zatim se zabelela poruka da je sada na raspolaganju 16 MB virtuelne memorije. No, pojavila se i poruka da, ukoliko to nije istina, treba dodati neki zvuk u nekom EXE fajlu, uz već poznati EPP da svega ovoga ne bi bilo da je tu Windows 95 itni. Ispunivši ovo naređenje i uspuj se glasno zapitavši da li on treba da izvršava komande računara ili obratno, kolega je ponovo

startovao igru. V se malo povratio i osokolio kolegu konstatacijom da je ipak u pitanju PC pod Windowsom da na sve ovo ipak treba računati.

Na ekranu se pojavio prvi trag igre - prozorče dimenzija kreditne kartice na kojem su se odvijale neke animacije iz uvodne priče. Doduše, zvuk baš i nije pratio radnju na ekranu (npr. čovek priča ali se ništa ne čuje, a zatim priča žena a čuje se muški glas) kao u najboljoj tradiciji erotički filmove. Utom se pojavilo nešto što je posećalo na foto-negativ *Program Managera*: crna pozadina i bele ikone. Usledila je poruka na nemačkom: *Achtung... (V je u afektu zaboravio da zabeleži tačan sadržaj poruke). Ubrzo zatim, Windows se restarovao.*

Nakon nešto produženog učitavanja, V je primetio potpuno uništene i izbrinjane fontove. Ispod ikona se ništa nije moglo pročitati, a pokušaji njihovog pomeranja pomoću miša su rezultovali neuspehom. Windows je čak odbio i *Arrange Icons* komandu. No, na sreću, bar je prestao da priča nemački.

Fonovno startujući igru i preskočivši uvod, kolege su se konačno našle pred bogatim menijem. Prava šeta što se isti nije mogao pročitati, jer su slova bila veličine oko pet tačkica u rezoluciji

1024x768. Kolega je nonšalantno skimno naočare i, izbekejljivši se u monitor, prokomentarisao: *- Pusti, ovo je posao za kratkovidne... - Imao je pravo - uspeo je da pronade opciju Start Campaign.*

Nakon neke budave uvodne priče startovane je prvi scenario. Pojavila se taktička mapa veličine oko 1/16 ekrana na a pored nje i duplo manja strateška mapa. Ispod su se nalazile opcije. Ali, gle čuda - ni jedna nije mogla biti izabrana, sem opcije *Exit*. A pokušaji povećanja mapa ipak su ostali samo pokušaji...

Posle pronalaznje jedinica na mapu iz pomoć elektroničarske lupe, kolege su rešile da pomere neku od njih. Uspeši su samo da izdaju komandu *Attack*. Usledila je borba čiju žestinu inače miroljubivi Windows nije mogao da podnese, te je ekspresno izletelo u DOS. Iznenadjeni (i uvredjeni), momci su resetovali kompjuter.

Odmah posle testiranja memorije počele su da se nižu poruke o brojnim greškama u *config.gps* i *autovexec.bat* fajlovima i nemogućnosti komunikacije sa raznim periferičkim uređajima. Program nije pošteđeo čak ni kodni raspored tastature već je ubacio nemački. Na neodoljivu bude veća, igra se, verovatno računajući na svoje većno prisustvo na disku, nije potrudila da napravi backupse izmenjenih fajlova.

Naredna dva i po sata kolege su provele zabačajujući se separacijom i sanacijom na svim nivouima. Program je uspeo da u *autovexec.bat* doda neki break-signal, što je otkriveno tek uz pomoć HEX-editora. Pošto su obrisali i poslednje tragove prisustva igre, kolega je predložio: *- Ajde da probamo da ga instaliramo u OS/2! - dočekao ga je određeni samrtnički ropac V-a.*

Tako je u pola tri jutro završena neuspešna instalacija igre *Battle Isle 3* u Windows 3.11. Srećom, Vlada Pisorodov imao je više uspeha sa instalacijom i testiranjem ove igre, te tako ipak možete pročitati opise. Tužan kraj ove priče je što je podnaslov igre *The Shadow Of The Emperor*. Nazalost, senka Bila Gejtse je zaklonila njegovo ime, te nesrećni V neće moći da od suda u Hagu zatraži obeštećenje za časove koje su podeli skakavci...

Victor TODOROVIĆ
Srđan JANKOVIĆ

Battle Isle 3

Shadow Of The Emperor

Posle nešto više od godinu dana, programeri softverske kuće „Blue Byte“ odličili su da nas obraduju nastavkom jedne od svojih najpopularnijih igara, *Battle Isle*, koja ova puta izlazi pod radnim nazivom *Battle Isle 3: Shadow Of The Emperor*. Dugo najavljivana i reklamirana, moramo priznati, podgrejala je atmosferu čekanja do samog uslijanja, tako da su u igračkim krugovima brojni dani do njenog puštanja u prodaju. Međutim, da li stvari stoje baš onako kako smo očekivali i kako smo se nadali?

Prvo što se primećuje jeste da igra radi jedino pod Windows okruženjem (gde su ona lepa stara DOS vremena?), što znači da zahleba ogromnu količinu memorije, zauzima mnogo prostora na disku i traži, naravno, ultra brzu grafičku karticu. Minimum za startovanje je 486-tica sa obaveznih 8 MB RAM memorije, iako moramo priznati u nekim fazama igranja i to može da bude veoma malo: igra proždire resurse vašeg kompjutera „k'o Panta pitu“. Čak ni na 486DX4/120 računaru (na kome smo je i mi testirali), sa 8 MB memorije, dešava se da sve bude neprijatno sporo i zamorno (doduše sa 16,7 miliona boja). Za ovo se igra *Battle Isle 3* mora pripisati jedan minus, jer nemaju svi korisnici Pentiume sa gomilom memorije.

Posle podužeg, savršeno urađenog introa, sa spletno digitalizovanih sekvenci i renderovane grafike, kao i odličnim zvučnim efektima i propratnom melodijom, pojavljujemo se u glavnom meniju. Meni je manje-više standardnog oblika, kao što su pasionirani igrači *Battle Islea* navikli, sem kozmetičkih prepravki. Možete izabrati startovanje kampanje, učitavanje pozicije, startovanje igre preko mreže...

Glavni pogled tokom igranja je ostao potpuno isti, s tim što je korisnički interfejs pretrpeo određene izmene. Sada na jednom ekranu možete imati više prozora odjednom: pogled na jedinice, mala mapa (overview look), info-ekran, ekran sa komandama (u donjem delu ekrana). Pogled na jedinice (glavni pogled) ostao je isti (prepoznatljiva grafika i izgled jedinica i terena). Treba napomenuti da sada možemo određivati veličinu prikaza jedinica (i samog terena), što donekle menja izgled igre. Vrlo lepo su urađeni informacijski prozori jedinica sa podacima o maoržanju, jačini, brojnosti; sličica jedinice rotira, a urađena je u 3D *Stadium*.

Komande su ovoga puta smeštene u malom prozoru u dnu ekrana tako da je pristupanje veoma brzo i jednostavno. Komande su (slevo nadesno):

- Dve strelice - predaja poteca;
- Tabela - podešavanje raznih opcija;
- Disketa - učitavanje i snimanje pozicija;
- X - izlazak iz igre;
- mapa;
- overview look;
- informacije o jedinicama;
- pregled animacija koje su se do tog trenutka pojavile.

Borba je pretrpela najveće kozmetičke promene u odnosu na *Battle Isle 2*. Tako sada zaista možemo osetiti da smo na bojnopolju: teksturna grafika sa mnoštvom boja i odlično uklopljenim objektima zaista pleni i doprinosi atmosferi.

I pored svih očekivanja *Battle Isle 3* nije u potpunosti zadovoljio sve naše kriterijume. Ipak se više očekivalo od jednog renomiranog proizvođača softvera, kakav je „Blue Byte“. Dva CD-a napunjena su animacijama i novim bojnim poljima, ali nema nikakvog značajnog pomaka u odnosu na *Battle Isle 2* koji je, opet, svojevremeno doneo značajne razlike u odnosu na prvi *Battle Isle*. Naravno, ovo ne znači da *Shadow Of The Emperor* ne valja, međutim, status igre meseca dobio je uglavnom na račun slave prethodnika i nestrpljivog višemesečnog iščekivanja.

Vladimir PISODOROV

CD-ROM ustupili: "Ognja & Diler Soft"

ZANR: strateška igra

PLATFORMA: PC

MEDIJUM: 2 kompaktna diska

Odlične animacije i zvučni efekti, savršena „šminka“.

Konfiguracijska zahtevnost, malo novoga u odnosu na prethodnika.

THE TERMINATOR: FUTURE SHOCK

Los Angeles, 1995.

Znenađa i bez upozorenja, SkyNet, superkompjuter koji pod kontrolom drži čitav odbrambeni sistem SAD, postaje svestan svoje moći. Dolazi do nametnutog nuklearni rat i u periodu od nekoliko nanosekundi ljudska civilizacija je razorena a Zemlja pretvorena u gotovo beživotnu planetu. Kažemo „gotovo“ jer nekolicina je ipak preživela, ali, sudeći po SkyNetovim planovima, neće još dugo.

Los Angeles (ono što je ostalo), 2015.

Rat između ljudi i mašina besni već dvadeset godina. SkyNet je zaveo strahovladu, i upravlja Zemljom pomoću bezbrojnih robota. Uprkos svim teškoćama, čovečanstvo se postepeno oporavlja. Formiran je Pokret otpora, ali su njegovi članovi malobrojni i slabo organizovani. Ipak, nada postoji...

Ovde stupate na scenu. Kao i većina (ljudskog) stanovništva grada, dospevate u logor smrti gde vas očekuju nemilosrdni robotičari. Život je tu zaista grozan – preko dana vas teraju da ljuštite krompir (i gledate emisiju „Ljubav i moda“), noću vam vezuju perle jednu za drugu da bi vas onemogućili da pobegete. Ali, jedne noći, primetite rupu u zaštitnoj ogradji (ma koliko to neverovatno zvučalo). Uz pomoć jednog pripadnika Pokreta otpora uspevate da se domognete slobode. Na žalost, vaš ostobodilac gine, uspešni da vam na smrti ustupi ključeve od svojih kola i saopšti njihovu lokaciju. Vas prvi zadatak je, dakle, da pronađete ta kola i domognete se Pokreta, ne biste li mu se priključili u borbi protiv robota.

Šta je, u stvari, *The Terminator: Future Shock*? Na prvi pogled, najobiterniji Doom klon, ali, kada vidite šta vam sve mudi, shvatite da je u pitanju jedna od najboljih igara tog tipa. U igri je po prvi put upotrebljena X-Com tehnologija koja u potpunosti iskoristi sve mogućnosti 3D okruženja. Lepo zvuči, ali šta to uopšte znači – pitate se. Pa, to znači da imate gotovo neograničanu slobodu kretanja. Možete ići u svaku zgradu, istražiti svaku ulicu, čak se i penirati po krovovima... U nekim misijama čak možete i leteti. HX Fighterom i veziti auto opuštenim ulicama apokaliptičnog izgleda. Naravno, omogućeno je pomeranje pogleda nagore i nadole, što je u nekim situacijama od velike pomoći.

Sloboda kretanja sa sobom nosi i određene teškoće. Jer je veoma teško snaći se u komplikovanom spletu ulica, raskršćica i zgrada koje u mraku izgledaju potpuno isto. Zato se odmah treba navići na korišćenje kompasa (koji se zaleđeno sa podacima o oklopu, zdravlju, aktiviranom oružju i stepenu radijacije nalazi na ekranu igre), jer je bez njega orijentacija gotovo nemoguća. Pritiskom na taster „Tab“ dobijate 3D-fotografiju mapu čela grada, u kome se nalazite. Mapa, ruku na srce, nije baš previše korisna jer prikazuje samo vaša najbližu okolinu. Takođe, time da se „ubaguje“ kada, zumirajući, nađete na prepreku u vidu zgrade ili zida.

Arsenal je u odnosu na ostale *Doom*-ovine vrlo proširen – možete birati između skoro dvadeset vrsta oružja. Uključene su sve trenutno „najpopularnije“ kategorije (Uzi, M-16, sačmara), kao i razni improvizirani blasteri (Grenade i Rocket Launcher, Laser i Plasma tehnologija), što, doduše, neverovatno podseća na igre *UFO* i *X-Com*. Tu je i nekoliko vrsta bombi (između ostalog, i „Molotovjev koktel“).

U mračnim senkama ruševina Los Angelesa čeka vas otprilike deset vrsta robota, različitih kako po svom izgledu i snazi, tako i po inteligenciji. Tu su pluražne bombe koje eksplodiraju kad vas dodirnu, ogromni šestonožni pauci (samo pogled na njih je dovoljan da vam se sledi krv u žilama), zatim male, ali gadne letelice (Hunter/Killer Scout) koje su vrlo pokretljive te ih je jako teško pogoditi. Tu su i neki tipovi koji sebe nazivaju Terminatorima i čija je specijalnost da se maskiraju u ljude Pokreta otpora itd.

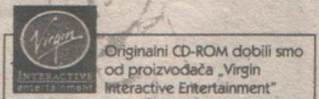
Kao i svaka druga, i ova igra ima svoju „mračnu stranu“. Najviše zamerkli se može uputiti preteranoj težini nekih nivoa. Već smo rekli je cilj prve misije (koja bi po nekoj logici trebalo da bude najlakša) nalaženje određenog vozila. Iz instrukcija datih u Mission Briefingu saznate da prvo treba da nađete neki hotel, zatim zgradu koja se nalazi iza njega i u čijoj se neposrednoj

blizini nalazi vaš cilj. Ako se uzme u obzir kompleksnost svakog nivoa, jasno je da je samo za nalaženje hotela potrebno izvesno vreme (uz malo sreće, petnaestak minuta). Kada ga nađete, potrebno je da se popnete na krov i odatle se spustite na terasu ispod, jer je direktan izlaz na donjem spratu zakrčen ruševinama. Ovdje dolazi do izražaja druga mana igre, a to su neosetljive komande. Naime, možete sići samo protivljenim stepenicama koje su vrlo uske (da ne pomnimo to što idu u cik-cak), tako da za „brzi put“ dovoljan samo jedan pogrešan korak – dovoljno je samo da spustite ili podignete pogled i lik će se pomeriti. U slučaju da, ne daj Bože, pritisnete taster za napred ili nazad, prava će sreća biti ako uopšte ostanete na stepeništu. Ako vam se slučajno dogodi da sidete, na terasi vas čeka veliko finale, jer je jedina vrsta za potrebnom zgradom iza hotela „most“ preko pomora u vidu položene grede. Do kraja nivoa ima još puno ovakvih bisera prema kojima neke druge misle, na primer one u kojima je potrebno da oslobodite taoce ili da uništite neki cilj, izgledaju krajnje jednostavno.

Naravno, sve ovo nije tako loše da pokvari sjajan utisak koji je ova igra ostavila na nas. Čekamo sledeću igru ovog tipa koja bi trebalo da bude još bolja – *Duke Nukem 3D*.

Ilir GAŠIĆ

ZANR: pucačka igra
 PLATFORMA: PC
 MEDIJUM: 1 kompaktni disk

Realističnost, izvanredna atmosfera, doista nova.
 Nepostojanje mrežne opcije.

CyberMage

Darklight Awakening

Zahvaljujući tudima koje čini moderna genetika danas smo u prilici da se divimo životnim oblicima koje majka priroda nikada nije ni pokušala da stvori. Dok se kod nas genetičari bave ukrštanjem raketnih motora i kafanskih pevaljki u cilju dobijanja visokoplačivih turbo-folk zvezda, u genetskoj laboratoriji „Origin“, pri institutu „Electronic Arts“, razvijen je u strogoj tajnosti prototip čoveka-mašine pod šifrom *CyberMage*. Cilj eksperimenta nije bio da se napravi predstavnik novog cyber-folk trenda, već da se stvori savršena mašina za ubijanje koja će spašiti čovečanstvo od invazije vanzemaljaca iz druge galaksije. Očigledno sasvim nova ideja.

Poslednjih nekoliko meseci je pokazalo da se odnos programera prema 3D pucačkim igrama postepeno menja i da ovakve igre polako, ali sigurno sve više poprimaju pojedine karakteristike avanturna. Najnoviji dokaz u prilog ove tvrdnje nam stize iz „Origina“ u vidu igre *CyberMage*. Faustovski zaplet *CyberMagea* govori o predsedniku velike korporacije „SARCorp“ kome jednog dana polazi za rukom da zajedno sa svojim saradnicima ostvari bliski kontakt sa vanzemaljskim rasom Sri-Feng. Ali, umesto da ovaj događaj bude praćen opšteplanetnim slavljem, vanzemaljci naprećak osvajaju Zemlju, uvode neku vrstu vojno-policijske uprave, a za vladara postavljaju upravo predsednika korporacije „SARCorp“ koji je u zamenu za tu funkciju pristao da „proda“ svoje telo i da mu se u glavu ugradi specijalni kristal koji nosioca daje natprirodne moći. Međutim, poludeli vladar (šada po imenu NeCrOm) ubrzo potpuno izmiče kontroli i počinje da ugrožava sve oko sebe, pa čak i svoje tvorce za koje će se kasnije ispostavi da u osnovi i nisu imali loše namere. Jedini čovek (ili bolje reći kiborg) sposoban da se uhvati uklošć sa NeCrOmom je glavni junak i to samo zato što je pristao da se i njemu ugradi pomenuti kristal koji sa onim ugrađenim NeCrOmom čini tesno povezan par.

Za razliku od svih dosadašnjih Doomolikih igara kod kojih je kompletna priča bila svedena samo na intro (ostatak je malo prepušten mišljenja i refleksija igrača), *CyberMage* je prva igra ove vrste koja do mere ima jasno koncipiran scenario da ga je moguće prepratiti od početka do kraja poput neke avanture. Njen jedini konkurent po ovom kriterijumu bi mogao da bude *Dark Forces*, ali on u sebi ipak ima znatno manje avanturničkih elemenata. Da bismo od silikali štu složenost ove igre, u narednih nekoliko redova ćemo pomenuti samo neke situacije kroz koje će proći vodeći glavni junak.

Najpre ćete morati da pobegete iz genetske laboratorije u kojoj ste stvoreni, a to neće biti nimalo la-

ko s obzirom na početnu telesnu konstituciju. Bektstvo iz laboratorije zapravo predstavlja neku vrstu uvođa u priču, a pravi razgovor događaja će uslediti tek posle udele u grad. Tamo će vam biti više nego zabavno: imaćete priliku da se kao gladijator borite u areni (u stilu „Pobesnelog Maksa“), moći ćete da prošetate kroz kvartove pune kriminalaca, stići ćete prijatelje u sumnjivim lokalima, bićete unajmljeni da izvršite diverziju u policijskoj stanici itd. Srećom, sve ove poslove nećete morati da obavljate peške - u pojedinim momentima ćete koristiti mlazni ranac, pa čak i leteca policijska patrolna kola.

U daljem toku igre ćete učestvovati u odbrani pobunjeničke tvrdave od napada NeCrOmove vojske, voziteće tenk, istraživati napuštene tunele starog metra, oporabi se u borbi protiv sveštenika rase Sri-Feng, a dešice se tu i još mnogo toga što nismo pomenuli. Od naučavanja ćete koristiti hladno oružje (mačevi, sekire i buzdovani), vredno oružje i različite vrste granata, a naravno i brojne magije.

Kao i svi noviji „Originovi“ programi i *CyberMage* je veoma zahtevan po pitanju konfiguracije koja će obezbediti zadovoljavajuću udobnost prilikom igranja. Verovali ili ne, po rečima proizvođača optimalna konfiguracija za ovu igru je Pentium na 120 MHz, 16 MB RAM-a, grafička kartica visoke klase i zvučna kartica sa *Wave Table* sintezom (SB AWE32 ili sl.). Sa razlogom se možemo upitati da li se radi o previše „naduvanim“ zahtevima ili je sve to zasnovano na realnoj proceni. Nažalost, moramo vas razočarati - zahtevi su zaista opravdani, štaviše, čini nam se da bi dobro došao još brži procesor (!).

CyberMage se, naime, može startovati u tri grafička moda: u medu-rezoluciji 320 x 240 koja se u ovom slučaju smatra niskom, zatim u 320 x 240 sa sprajtovima u visokoj rezoluciji i, konačno, u 640 x 480, dakle, u visokoj rezoluciji za koju je ova igra u osnovi i pravljenja. Prethodno navedeni zahtevi se naravno odnose na poslednju varijantu, pri čemu to i nije previše utešno zato što se igra i u najlošijem grafičkom modu pri potpuno otvorenom prozoru često „koči“ čak i sa procesorom DX4/100 Mz. što se naravno ispoljava prilikom obrtanja lika oko svoje ose. Ako se zadovolje ovi, za naše prilike još uvek megalomanski zahtevi, raskoš i lepota grafike će doći do punog izražaja. Ponovila se zapravo situacija već viđena kod igre *TekWar*: u niskoj rezoluciji *CyberMage* zbog velikog broja detalja deluje pretrpano i pomalo grubo (što na prvi pogled može stvoriti pogrešnu sliku o nekvalitetnoj grafici), ali kada se pokrene u 640 x 480, stvari se iz korena menjaju i to nabolje.

Nešto slično se, inače, dogodilo i sa muzikom. Iako se vidi, odnosno čuje, da su melodije komponovane tako da iskoriste sve prednosti kvalitetnih *Wave Table* zvučnih kartica. Kompozitori očigledno nisu mnogo marili za to kako će njihova dela zvučati na karticama sa običnom FM sintezom, tako da je zbog toga nastala prilično specifična situacija: u FM sintezi MIDI fajlovi zvuče katastrofalno loše (čak lošije od onog na šta smo inače navikli), dok u drugom slučaju zvuče zaista maestraalno. Posebno je pohvalno to što postoji veliki broj melodija.

Jedina krupna zamerka koju pripisujemo ovoj igri jeste manjak nivoa. Tačno je da su oni i raznolik i detaljni, takođe je tačno i da su vrlo veliki (da ne kažemo ogromni), ali brojka od samo deset nivoa je jednostavno zvuči premalo. Po ostalim kriterijumima ovo je sjajna igra.

Slobodan MACEDONIC

ZANR: pucačka igra

PLATFORMA: PC

MEDIJUM: 1 kompaktni disk

Prvoklasna tehnička izvedba.

Raznolikost nivoa i likova.

(Pre)velika hardverska zahtevnost.

Mali broj nivoa.

Ecco The Dolphin

Konverzije Sega igara za PC su sve češći slučaj u posljednje vreme, a dokaz za to je i simpatični delfin Eko. Živeći srećno sa svojom familijom u neudrma mora, Eko nije ni slutio da će se desiti katastrofa. Usred nevine igre, zbog strašne oluje naišao je veliki talas i odvojio nesrećne delfine jedne od drugih. Neki su ostali zarobljeni u dubinama, a neki su potisnuti gotovo do same površine mora. Cilj je, logično, da kao Eko prođete sve nivoe, rešite zamke i istražite morske dubine do najsitnijih detalja.

Na svakom od nivoa nalaze se kristali (glyphs) do kojih obavezno morate doploviti da biste lakše shvatili šta vam je dalje činiti i završili nivo. Tokom grananja od velike pomoći biće vam i konverzacija sa

drugim delfinima, koji će vam se žaliti na nesreću koja ih je zadesila, davati vam savete ili vam aludirati na eventualno rešenje za gotetke.

Kao što znamo, delfin ne diše na škrge, već mora da uzima kiseonik iz vazduha, pa zato morate povremeno isplivavati na površinu. Skalu o preostalom kiseoniku vidite u gornjem levom delu ekrana. Pored ove, postoji još jedna skala koja go-

vori o preostaloj energiji koju povećavate hraneći se ribicama. Pazite se meduza, ajkula, oktopoda i ostale morske faune koja vam može oduzeti energiju.

U trenucima odmora pokušajte da u vazduhu uradite salto ili neku sličnu akrobaciju koje su zaista fino animirane. *Ecco the Dolphin* je miroljubiva igra koja će se verovatno najviše svideti mladim igračima, mada nije nezanimljiva ni za ostale uzraste.

Božo KRSTAJIĆ

ZANR: istraživačka igra

PLATFORMA: PC, Mega Drivell

MEDIJUM: 1 kompaktni disk

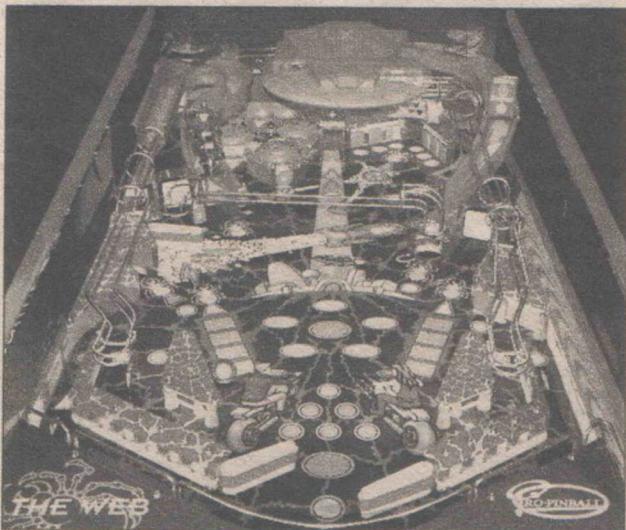
79

Originalna ideja, lepa animacija lika i gladak skrol.

Prosta grafika, nedovoljna zaraznost, loše urađena mapa.

Pro Pinball: The Web

Nekako baš u vreme kada je „Virgin“ objavio dugoo najavljivani *Tilt!* i firma „Empire Interactives“ je na tržište izašla sa svojim adutom na polju 3D simulacija flipera. U poznatim uslovima koji vladaju u domaćim kompjuterskim vodama, kada neke igre stižu brzo, a druge kasne nedeljama i mesecima, desilo se da je *Tilt!* na naše prostore došao znatno pre *Pro Pinballa*. Da se, međutim, dogodila obrnuta situacija *Tilt!* bi, po mišljenju autora (oba) teksta, dobio znatno nižu ocenu od one koja mu je inače data – 85.

Oblašnjenje za ovu tvrdnju je izuzetno prosto. „Empireov“ *Pro Pinball* je od *Tilta!* bolji barem onoliko koliko je *Tilt!* napredniji od standardnih 2D flipera. Mada je reklamni slogan za ovu igru prilično preenciozno tvrdio da ona nema veze sa virtuelnom realnošću zato što to jeste realnost, na osnovu ranijih iskustava mislili smo da je u pitanju još jedan „slatki“ mamac za lakoverne kupce. Međutim, već posle prve odigrane partije očigledno je bilo da je naš skepticizam bio neopravdan.

Na CD-u se nalazi jedan jedini fliper po imenu *The Web*, a ostatak prostora popunjen je sa 25 audio trekova. Zvučaće „Ripljevski“, ali *The Web* (dakle, jedna tabla) na disku zauzima neverovatnih 135 MB, što je za nekih pola megabajta više nego ukupna dužina čitavog *Tilta!* sa njegovih šest tabli. Na šta je potrošeno tih 135 MB nemamo pojma, ali je svaki megabajt definitivno opravdao očekivanja.

Što se tiče opšte tehničkih podataka, stvari stoje ovako: *The Web* je moguće igrati samo u 3D Full Screen modu, odnosno tako da se na ekranu vidi kompletan fliper. Igra podržava rezolucije 640 x 480, 800 x 600 i 1024 x 768 tačkica i to u 256 boja ili u HiColoru. Naravno, da biste fl-

per pokrenuli u najvišoj rezoluciji sa HiColor paletom boja, morate imati grafičku karticu sa najmanje 2 MB RAM-a. Pošto odaberete rezoluciju potrebno je da odredite ugao pogleda na filiper tako što ćete izabrati jednu od šest ponuđenih varijanti (tri bez vidljive prednje table i tri sa njom). Posle toga zabava može da počne.

Najveća prednost *Pro Pinball* nad *Tiltom!* se ogleda u njegovoj realnosti, što se prvenstveno odnosi na kretanje kuglice koje je dovedeno do perfekcije. Kuglica se kreće savršeno glatko, poštujući pri tom sve prirodne zakone; poseduje inerciju, na uzbrdici gubi brzinu, a na nizbrdici je dobija. U trenutima kada se „u akciji“ nade više kuglica odjednom nismo primetili nikakvo usporenje i „secka-

nje“ animacije, a međusobni sudari koji se pri tom dešavaju deluju kao pravi. Sam filiper je bogat brojnim rampama i metama, što znači da će vam trebati dosta vremena da ga celog „provalite“, a kao „slag na toru“ ubačene su i mini-igrice koje ćete imati prilike da igrate kad vam pođe za rukom da izvedete pojedine radnje i u određenom vremenskom roku ili postignete značajnij rezultat.

Pro Pinball je simulacija filipera koja će u svom žanru postati ono što je danas *Doom* kod 3D igara - merilo kvaliteta prema kome će se ravnati sva ostala slična izdanja. Jedino što „Empireovi“ programeri mogu još da urade jeste da nas obraduju novim tablama. Do tada, uživajte igrajući *The Web*.

Slobodan MACEDONIĆ

ZANR: simulacija filipera

PLATFORMA: PC

MEDIJUM: 1 kompakt disk

Jedan, ali super vredan!

Jedan? Zašto samo jedan?

Kada bi neko potpisnika ovih redova upitao šta mu prvo pada na pamet pri pomenu *Raymana*, odgovor bi bez sumnje bio: „šarenilo“. Jedna od glavnih karakteristika igre je izvršna grafika, koja u SVGA modu izgleda zaista perfektno. Kvalitet animacije koji je imao *Eartworm Jim*, zahvaljujući odlično iscrtanim sprajtovima, ovde je postignut bogatstvom i skladom boja.

O samoj igri se ne može reći mnogo – treće, skaćete, borite se sa raznoraznim „miroljubivim“ stvorenjima, skupljate nekakve plave kugle... platformaska igra k'o i svaka druga. No, ovu igru iz mora mediodkriteta izdvaja duhovitost i atmosfera. Rejmena je vrlo teško opisati (uostalom, čemu služe slike?).

Činjenica je da je krei-

ran vrlo maštovito i originalno, kao i ostali akteri ove sjajne platforme. Tokom igranja ćete primetiti gomilu vrlo simpatičnih detalja, koji nemaju neki značajan uticaj na samu igru, ali u velikoj meri poboljšavaju i inače dobru atmosferu.

U igri je uvedeno i dosta novina. Kao prvo, prisutan je potpuno nov način kretanja – puzanje, koje će vam koristiti pri izbegavanju nekih neprijatelja. Kao drugo, konično postoje Save i Load opcije, što je nesvakidašnje za platformske igre. Doduše, možete snimiti poziciju samo na kraju nekog sveta, ali je i to ogroman napredak u odnosu na one igre u kojima ste posle gubitka svih života bili primorani da krenete

ispočetka: Pored svega toga, omogućeno vam je da se vraćate na nivoe

koje ste već prešli, što može jako dobro da posluži ako vam „zafale“ poeni ili životi.

Jedina mana igre je povremena monotonost nivoa jer grafika, iako lepa, na nekim šarenijim nivoima posle dužeg gledanja ume svojom jednodušnošću i te kako da tritira igrača. Za igru su „krivi“ programeri „Ubi Soft Entertainmenta“, manje poznate firme. Momici su sigurno imali najbolje namere, ali očigledno nisu

RAYMAN

uspeli da ih u potpunosti sprovedu u delo. Da su malo više truda posvetili razbijanju jednodušnosti nivoa, a malo manje drugim tehničkim detaljima, ovo bi možda bila i najbolja platformaska igra do sada. No, kada autori prebore uobičajene „dečje bolesni“ koje su osobene svakom početku, od njih možemo očekivati prava remek-dela.

Ilir GAŠIĆ

ZANR: platformaska igra

PLATFORMA: PC, PlayStation

MEDIJUM: 1 kompakt disk

Sjajna tehnička izvedba i atmosfera.

Jednodušnost nivoa.

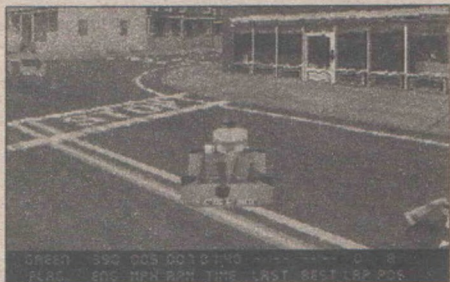

Virtual Karts

Upravljači vozilom u koje većina igračke populacije u realnosti ne može ni da stane (osim ako im se ne odseku noge do koljena) i koje se vuče stazom brzinom od 100-120 kilometara na sat, baš ne deluje kao naročita atrakcija. Ipak, *Virtual Karts* morate videti i osetiti da biste shvatili koliko je dobra igra u pitanju.

Prva, osnovna a, kad bolje razmislimo, i jedina mana *Virtual Kartsa* je to što će na kompjuterima bez 16 MB RAM-a animacija biti toliko spora da će nesrećni igrači imati sasvim dovoljno vremena da svaki frejm ponosaob dobro prouče (dobro, nije toliko spora, ali je činjenica da je za pravi doživljaj potreban Pentium dobro snabdeven memorijom). Kada govorimo o ubitačnoj sprnosti animacije u toku trke logično objašnjenje je da je najveći krivac za to dobra grafika, ali kako prokomentarisati đekanje od par minuta za pozivanje Hall Of Fame ekrana, nekog menija ili jednostavnog spiska ljudi koji su učestvo-

vani u izradi igre? Ovo jako kvari celokupan utisak o igri, jer, kao što je neko primetio, više će vam vremena trebati da započnete trku nego da je završite.

Sve staze su, zajedno sa okolinom, snimljene kamerom a zatim specijalnim tehnikama „ispeglane“ i poštrene. O zvuku zaista ne treba trošiti reči- sjajan je.

Glavni meni nudi uglavnom standardne opcije. Pred samu trku omogućeno vam je da promenite apsolutno sve, bilo u vezi sa bolidom (gume, vrsta šasije i motora itd.), vašim timom (boja kombinacija, ime i amblem ekipe...) ili stazom. Postoji dvanaest

pista, a tu su i tri vrste vremenskih uslova tako da o eventualnoj jedolichnosti nema ni govora.

Upravljanje vozilom je, osim mišem, omogućeno i nekim, na našim prostorima još uvek vrlo relikim, vrstama džojstika – posebnim volanom koji se fiksira na sto, pedalama za gas i kočnice. Vratilo se na onu prvu opciju – miša: u početku vam neće biti baš lako, jer će biti reagovati i na najmanji pokret. Ipak, kada se naviknete, shvatite sve prednosti ovakvog načina upravljanja.

Virtual Karts predstavlja sastavni deo „Microproseov“ ofanzivne predviđene za početak ove godine. U paket, pored ove, ulaze još dve igre sa sličnom temom – drugi deo izvanredne *Formula One Grand Prix* i menadžerska simulacija *Grand Prix Manager*.

Ilir GAŠI

CD-ROM ustupio: „DIV Soft“

ŽANR: auto-moto simulacija

PLATFORMA: PC

MEDIJUM: 1 kompaktni disk

Prelepa SVGA grafika.

Nevidena sporost

Frankenstein: Through The Eyes Of The Monster

Kao što joj samo ime kaže, nova „Interplayeva“ avantura *Frankenstein: Through The Eyes Of The Monster* daje vam mogućnost da priču o monstruoznom čudovištu koga je stvorio doktor Frankenstein sagledate na drugačiji način nego što je to do sada bilo uobičajno. Nalazite se u ulozu čoveka osuđenog na smrt vešanjem zbog navodnog ubistva rođene ćerke. Posle izvršene presude budite se u laboratoriji sa saznanjem da ste postali još jedan (ne)uspešni eksperiment lakačkog naučnika.

Ono što prvenstveno treba da privuče pažnju potencijalnih igrača u slučaju ove igre jeste pojavljivanje glumca *Tima Karija* (Curry) („Congo“, „The Shadow“, „Home Alone 2“, „The Three Musketeers“) u ulozu Dr Frankensteinajna, kao i renderovana grafika u visokoj rezoluciji vrhunskog kvaliteta. Zahvaljujući svom britanskom poreklu i prepoznatljivom načinu govora u kome uvek postoji blaga doza cinizma, Kari se odlično snašao u koži ek-

scentričnog doktora odradivši svoj deo posla korektno i ubedljivo.

Međutim, *Frankenstein* je pravi primer za to kako dobra grafika i zvučno holivudsko glumačko ime ne moraju „po defaultu“ da znače odličnu igru. I pored zavidnih tehničkih karakteristika ova avantura deluje sterilno, nema potrebnu

dozu dinamike i, što je najvažnije, igrača na početku (a bogami i kasnije) vrlo teško uočava kakvu si to zadaci pred njega postavljani. Takođe, zbog nezgrapno rešenog kretanja i načina orijentacije u prostoru pojedine ključne lokacije lako mogu da promaknu čak i izrazito temeljnim igračima. Kada se sve sabere i odzude, sledi da je *Frankenstein* osrednje ostvarenje koje će relativno brzo pasti u zaborav.

Za kraj, red je da pomenemo i jedan kuriozitet. Zapanjujuće je da firma koja sebe naziva „Zapanjujući medij“ („Amazing Media“) navede ni jednog člana čije opšte znanje makar donekle prevazilazi granice „Coca-Cola“ kulture. Na jednom mestu u igri verovali ili ne, bistri scenaristi su napisali re-

čenicu u kojoj se spominje ruski naučnik Nikola Tesla i njegov „indukcioni kalem“. Stičajem okolnosti naša današnja svakodnevnica je takva da je dno genija podjednako svojataju dve zainteresovane strane (zna se koje), ali je istorija ipak definitivno potvrdila da Tesla nikada nije bio Rus. Sasvim je sigurno da je doprinos ovog naučnika razvoju čovečanstva „nešto“ značajnije od jednog Bufoalo Bila, Bika Koji Sedeli ili čak Tomasa Alva Edisona. Zbog ove notorne gluposti i/ili, rezignirani, ocenjujemo slabije od onoga što inače zaslužuje. Tek toliko da se zna.

Slobodan MACEDONIĆ

CD-ROM ustupio: „Exit Production“

ŽANR: avantura

PLATFORMA: PC

MEDIJUM: 1 kompaktni disk

68

Odlična grafika.
Uverljivo Tim
Kari u ulozu
doktora.

Konfuznost.
„Naporna“
muzika.

Igra *Lion* je druga iz edicije *The Predator Series* relativno poznate kalifornijske firme „Sanctuary Woods“. Prva je bila *Wolf*, opisana u SK 1995 (ocena 72). Ideja „Sanctuary Woods“ za *The Predator Series* je veoma originalna, jer se radi o simulacijama života divljih životinja.

Autori su simulaciju otterali do najstisnijih detalja; zahvaljujući boravku u nacionalnom parku Serengeti - jednom od najpoznatijih i najvećih parkova u svetu, koji se nalazi u severnom delu nama oduvek prijateljske države Tanzanije. Park je prepun najrazličitijih vrsta životinja, lovaca ili lovine, koje se kreću po nepreglednim savanama. Program se sastoji iz dva dela - igre i *Lion safarja*, vodiča o lavovima. *Lion safarja* predstavlja multimedijalnu enciklopedijsku podršku igri - ima dosta teksta, animacija, slika i zvučnih efekata. Programeri „Sanctuary Woods“ su prvi koji su došli na originalnu ideju da prostor koji CD omogućava ispunje na pravi način - zasebnom multimedijalnom podrškom koja ne ometa tok igranja, za razliku od uobičajenih CD igara koje su pretpone međuanimacijama a ne nude pravi užitek igranja.

Za razliku od *Lion safarja* koji je urađen u SVGA rezoluciji, igra je urađena u VGA. Pomislite: re da grafika skoro uopšte nije napredovala u odnosu na *Wolf* - samo su izgled i animacija životinja urađeni malo preciznije nego ranije i to u tri dimenzije. Međutim, verzija za PC poseduje 1600 ekrana horizontalno i 3500 ekrana vertikalno što su, priznaćete, prilično impozantne brojke. Postoji pernaestak različitih oblika faune koji su često u krdima, čoporu ili jatju, pa kad kompjuter sve to počne da računava, nastane veliko usporjenje igre.

Lion možete igrati na dva načina - kao simulaciju ili po već napravljenim scenarijima. Razlika je u tome što za svaki scenarij postoji konkretan zadatak, dok je u

Lion

simulaciji jedini cilj preživeti, tj. živeći kao lav. Možete voditi lava/lavicu nomada, iz plemena ili celo pleme. Lav je životinja koja samo tri sata dnevno provodi budna, zato čete dosta vremena provoditi odmarajući se, a ostatak u jelu i piću. Sve životinje iz savane imaju u igri svoje stvarne fizičke (i hemijske) osobine, pa tako lav gleda oko sebe, njuši, rite, lovi, pije vodu, bori se i pari.

Postoje tri načina kretanja lava - spori hod, brzi i trčanje. Indikator izdržljivosti u donjem delu ekrana pokazuje koliko lav još može da se kreće, a odmarate ga na dva načina: sedenjem (!) ili ležanjem (!!). Da biste utolili glad, treba da ulovite ži-

no iskazati poredenje „bori se kao lav“. Drugi način da se lav/lavica pridruži čoporu je parenjem, ako je glava čopora suprotnog pola. Inače, parenje se vrši klikom na partnera suprotnog pola kad je sam. Ako parenje uspe, mladunče dolazi na svet kroz 110 dana.

Miloš KRSTAJIĆ

votinu. Treba joj se prišunjati i zatim je poljuri držeci pritisnut levi taster miša dok je pointer na plenu. Mnoge životinje su brže od lava, pa je savet da lovite noću i/ili u grupi, sa visokim koeficijentom svih skala i smišljenom strategijom.

Ukoliko je zadatak lava nomada da postane vođa nekog plemena, to može postići jedino ako utepa lava-vodu, što se vrši duplim klikom na njega. Naravno, to ne znači da će vaš lav pobediti već će se sa poglavicom lavijeg čopora boriti do iznemoglosti, gde će se potpu-

Originalni CD-ROM dobili smo od
idavača
U.S. Gold „U.S. Gold“

ŽANR: upravljačka simulacija

PLATFORMA: PC

MEDIJUM: 1 kompaktni disk

71

Simulacija
života lava
dovedena do
perfekcije.

SVGA grafika
bi znatno
poboljšala
konačni utisak.

Shannara

Pre petnaestak i više godina, u vreme kada dobar deo današnjih čitalaca „Sveta kompjutera“ još nije bio ni rođen, nisu postojale „elektronske zveri“ poput 486-tica ili Pentiuma koje bi ondašnjim klijencima omogućile ulazak u svet mašte onako kako je to moguće danas. Umesto višesatovnog buljenja u ekran mnogo više vremena se „gubilo“ u druženju sa knjigom. Među brojnim edicijama raznih izdavača koje su bile posvećene mladoj publici posebno se izdvajala „Plava ptica“ u izdanju beogradske „Prosvete“, koja je dugi niz godina sa velikim uspehom davala presek kroz svetovnu literaturu namenjenu deci i omladini. Nekoliko članova redakcije (među kojima i dole potpisani) se složilo da je jedno od najboljih dela objavljenih u okviru „Plave ptice“ bila trodelna epopeja „Mač od Šanare“ izšla iz pera Terija Bruksa (Terry Brooks), poznatog američkog pisca epske fantastike. Njegova neiscrpna mašta stvorila je fantastičan svet zasnovan na post-apokaliptičnoj budućnosti Zemlje u koje su magije i mačevi bili osnovna oružja u većitoj borbi između dobra i zla. Velika je šteta što „Prosveta“ nije nastavila sa izdavanjem Bruksovih romana s obzirom na to da je serijal o Šanari do sada dobio mnoge nastavke.

Avantura *Shannara* koju vam ovde predstavljamo obraduje događaje koji su se odigrali dvadeset godina pošto je Še Omsford (Shea Ohsford), noseći u ruci Mač od Šanare, porazio Bronu. Kralja Demona. Glavni junak igre je Šein sin Džek (Jak Ohsford) koji jednog jutra na pecanju doživljava neobičnu viziju u kojoj duh zlog Brona ponovo oživljava zahvaljujući magijskom rituelu kojeg je sproveo jedan gnom. Ubrzo pošto se probudio, mladić sreće druida Alanona, nekadašnjeg pratilaca i savetnika svog oca Šea, od koga saznaje da je Brona zaista oživeo i da sprema osvetu protiv svih koji su nekada kumovali njegovom porazu. Džek po naređenju Alanona odlazi u legendarni grad Tirizis da bi od kralja Balinora dobio Mač od Šanare, jedino oružje kojim se može suprotstaviti

Broni. Tamo ga, međutim, dočekuje neprijatno iznenađenje...

Igre firme „Legend Entertainment Company“ oduvek su bile veoma kvalitetne, ali su imale tu nesreću da njihova popularnost nikada nije dostizala onaj nivo koji je bio sasvim normalan za avanture „Lucas Arta“ ili „Sierre“. Iz dva razloga. Prvo, u „Legendu“, izgleda, nikada nisu davali poseban značaj nečemu što se zove marketing i reklamna kampanja igre.

Njihove avanture oduvek su na tržište dolazile „tiho“, bez ikakve pompe i agresivnih reklama u vodećim zapadnim časopisima koji se bave zabavnim softverom.

Druga i možda još važnija stvar je vezana za korišćenje prilično zastarelog igračkog interfejsa koga programeri ove firme već nekoliko godina uporno forsiraju bez namere da bilo šta menjaju. Slatičnost „Legendovih“ igara, gde se trenutna situacija igraču u većini slučajeva prezentira samo pomoću slike, bez ikakvih animacija, sigurno je navela mnoge ljude da njihove igre proglašavaju pomalo dosadnim. S obzirom da je ovaj način izvođenja manje-više poznat još iz doba ZX Spectruma i Commodora 64, nije ni čudo što su samo „najzagriženiji“ avanturisti imali volje da igraju takve igre.

Kao što se i moglo očekivati, *Shannara* je tipičan proizvod firme „Legend“ koji se i pored nekoliko sitnijih izmena skoro nimalo ne razlikuje od svojih prethodnika. Avantura konceptski najviše podseća na kontrolerznu *Superhero League Of Hoboken* koji je bio i ostao pravi primer za to kako potpuno apsurdna ideja može biti idealna podloga za dobru igru. Sličnost između ove dve igre je prevashodno posledica činjenice da obe predstavljaju mešavinu „klasične“ FRP avanture.

Na primeru *Shannara* to izgleda ovako: igrač vodi lik Džeka Omsforda koji tokom svog putovanja sreće ne-

koliko ličnosti koje će mu se pridružiti u njegovom opasnom pohodu. Grupa se sastoji od maksimalno šest članova, s tim što igrač ne može sam da odluči kada će nekog primiti, a kada otpustiti iz grupe. Prateći likovi većinom imaju pasivnu funkciju sve do onog trenutka kada im Džek naredi da nešto urade.

S druge strane, u toku borbi važnost pratilaca je znatno veća, pogotovo u po- odmaklim fazama igre kada grupu na padne veći broj neprijatelja. I pored svega toga, *Shannara* ipak ne možemo nazvati FRP igrom zato što ona u sebi sadrži i mnoge karakteristike običnih P&C avanтура.

Tehnička izvedba *Shannara* je na visokom nivou, što se uostalom i moglo pretpostaviti imajući u vidu kvalitet prethodnih „Legendovih“ avanтура *Death Gate*. Igra je u celini trudaena u visokoj rezoluciji, uključujući i međuanimacije koje deluju zaista impresivno. Muzička podloga je takođe dobra, mada je velika šteta što je zbog melodija relativno mali, zbog čega se one suviše često ponavljaju (posle sat-dva igranja može vam se učiniti da slušate zagrebanu ploču). Kao što je to već postalo običaj, pola CD-a popunjava digitalizovani govor.

Postoji, međutim, jedna osobina ove avanтура koja nam se nimalo nije dopala, a to je način na koji su rešene scene borbe. Problem je u tome što se uticaj igrača na ishod borbe ispoljava jedino kroz izdavanje nekolicine prostih naredbi ostalim članovima grupe. Većinom se radi o naredbama koje određuju da li će neki lik napadati najjačeg ili najslabijeg protivnika, ili će se, eventualno, braniti. Zbog sveopšte pasivnosti i izraženog automatizma tokom borbi stiže se utisak da su one većinom prethodno „izrežirane“ i podešene tako da krajnji ishod uvek bude skoro isti. Ovo će sigurno zaračarati neke igrače, a posebno pobornike FRP avanтура.

Shannara je igra koja će se dopasti svim „ozbiljnim“ avanturistima, a pogotovo ljubiteljima epske fantastike. Igranje ove avanтура biće dobra prilika da se ljubitelji „Mača od Šanare“ ponovo sretnu sa svojim omiljenim likovima, ali ova igra u jednom sasvim novom svetlu. Za one koji pak ne vole avanuture, ovo je jedan malog savaera; pročitate roman „Mač od Šanare“ ako to do sada već niste učinili. Nećete se pokajati.

Slobodan MACEDONIC

Originalni CD-ROM dobili smo od proizvođača „Virgin Interactive Entertainment“

ZANR: avantura

PLATFORMA: PC

MEDIJUM: 1 kompaktni disk

84

Uspešna kompjuterska ekranizacija dela Terija Bruksa.

Loše rešen borbeni mod.

Gabriel Knight 2

The Beast Within

Hronični problem ljudi koji se bave pravljenjem kompjuterskih igara je nedostatak svežih i originalnih ideja. Ako bi pažljivije analizirali igre objavljene u, recimo, poslednjih godinu dana, verovatno bismo na prste jedne ruke mogli da prebrojimo one koje su u celini, ili bar delimično bile originalne. Iako je dobra zamisao bitna za bilo koju vrstu igara, avanture su te od kojih su ideja i scenario glavni faktori koji će odlučiti o njihovom (ne)uspehu kada se jednom nađu na tržištu.

U moru do sada objavljenih konfekcijskih avantura ipak postoje i one koje bi se mogle nazvati „igrama za sva vremena“. Jedna od njih je sigurno i „Sierrina“ legendarna vudu-bajka *Gabriel Knight: Sins Of The Fathers*.

Nešto više od godinu dana pošto smo objavili rešenje pomenute avanture u SI 13, Gabriel Najt se vratio da razreši još jednu vekovima staru misteriju. Ovoga puta radnja igre se odvija u Nemačkoj, u gradu Minhenu i njegovoj okolini, gde je Gabriel nasledio poprilično bogatstvo od svog deda-strica Volfganga, uključujući i stari zamak Rittersberg. Kao i svaki prosečni Amerikanac koji doživi nešto što bi se moglo nazvati uzbudivijim, i Gabriel se odmah latio pera kako bi svoje avanture vezane za vudu ubistva pretočio u pisani oblik i time zaradio još više novca. Posle uspeha prve knjige, a u nedostatku inspiracije za sledeći roman, on odlazi u Nemačku nadajući se da će tamo naći na zanimljiv materijal. Jedne noći dok je bezuspešno pokušavao da stori nekoliko smislenih rečenica, ispred kapije njegovog zamka se pojavila grupa ljudi iz obližnjeg sela moleći za pomoć. Povod, nažalost, nije bio nimalo lep: jedan meštani je izgubio kćerku u napadu podivjalog vuka, ali je najčudnije bilo to što su očevidci tvrdili da je zver u sebi imala nešto ljudsko. Zainteresovan ovom pričom, Gabriel započinje istragu, a ubrzo mu se pridružuje i njegova prijateljica Grejs Nakamura.

Posle Roberte Vilijams, sigurno najznačajnija ženska „faca“ u „Sierrini“ Džejn Džensen (Jane Jensen), dama koja je nezaluzeno dugo bila u senci svoje poznatije koleginice, iako je radila na mnogim starijim igrama ove firme. Ali, pojavom avanture *Gabriel Knight* koju je ona u celosti napisala i producirala, Džejn je „isplivala“ iz anonimnosti što joj je očigledno omogućilo da dobije zele-no svetlo da i ubuduće pravi igre po sopstvenoj ideji. Sledeći put svoje sefice Roberte sa horor avanturom *Phantasmagoria*, Džejn je odlučila da nastavlja *Gabriel Knighta* takođe bude poluigra-pofilim.

Na šest (!) kompaktnih diskova (dakle, jedan manje nego što je to bio slučaj kod *Phantasmagorie*, valjda zato da bi se ipak znalo ko je kome šef) smešteno je blizu 4 GB materijala od čega najveći deo otpada na digitalizovane video sekvence. Osnovna razlika između *Phantasmagorie* i *Gabriel Knighta 2* je u tome što su za *Phantasmagoria* korišćene kompjuterski generisane pozadine na koje su „lepljeni“ glumci, dok *Gabriel Knight 2* predstavlja u potpunosti digitalizovanu igru (polu Minhena sa okolinom je digitalizovano), mada bi izraz filma možda bio još prikladniji. Uvodna spica jasno govori da je ova igra pripremana u film-

skom maniru, jer kada se na jednom mestu nađu producent, režiser, glumci, kamermani, montažer, scenograf, šminker itd. onda to prestaje da bude na brzini sklepana igrica i postaje skup i glomazan projekat. Upravo zato i nema razloga da trošimo reči na opisivane audio-vizuelnih kvaliteta igre - izuzetni su.

Mada poseduje sve karakteristike filma, *The Beast Within* je u osnovi ipak avantura. Pohvalno je to što „filmovanje“ igre nije dovelo do značajnijeg pada igracke atmosfere, pa će oni koji su igrali *Sins Of The Fathers* lako uočiti konceptsku sličnost između dve avanture. Primera radi, princip napredovanja kroz igru je ostao identičan: na početku su vam dostupne samo dve lokacije, a kako tokom istrage budete dobijali nove informacije, broj mesta koje možete posetiti će se postepeno povećavati. Analogno mapi Nju Orleansa iz prvog dela, lokacije u ovoj igri su obeležene na mapi koja prikazuje linije podzemne i

nadzemne gradske železnice Minhena. *Gabriel Knight 2* je inače podeljen na šest poglavlja (jedan CD - jedno poglavje, osim malih odstupanja pred kraj), a tim što se, za razliku od *Phantasmagorie*, poglavja moraju igrati redom. Dakle, ako se negde zaglavite ne možete preskočiti deo igre kao što je to moglo kod *Phantasmagorie*.

Utisak o tehničkoj savršenosti igre kvare dve „sitnice“. Prilično razočarenje predstavlja činjenica da je kretanje glavnih likova veoma ograničeno. U većini scena Gabriel ili Grejs stoje ukopani u mestu sve dok igrač kursorom ne klikne na neki bitan predmet ili mesto na ekranu. Tada se obično aktivira snimljena video-sequenca u kojoj glumac prilazi datom mestu i izvršava određenu radnju. Iako to izgleda zaista impresivno, mišljenja smo da bi se mnogo bolji efekat dobio da je digitalizovanom sprajtu omogućeno potpuno slobodno kretanje u sceni, a da su kamerom snimljene samo neophodne radnje (uzimanje i korišćenje predmeta i sl.). Druga zamerka se odnosi na izbor glavnog glumca. Ne toliko zbog njegovog stasa (s od uome treba da da ženski deo publike), koliko zbog prilično tupog glasa i izraženog južnjačkog akcenta koji će ljudima sa slabijim znanjem engleskog jezika zadati probleme. Zaista ne razumemo zbog čega je glavni glumac (izvesni Din Erikson (Dan Erickson)) komentare koji prate pojedine poteze izgovarao bezvoljno i bez imalo dinamike u glasu.

Retki su oni koji će moći sebi da priušte takav luksuz da svojoj kolekciji igara pridodaju i ovo „Sierrino“ remek-delo. Strećom, u gradu postoji nekoliko cedećeta na čijim policama se može naći *Gabriel Knight 2*. Igra je za svaku preporuku i treba je pogledati makar toliko da bi se shvatilo do koje mere je napredovala kompjuterska tehnologija. Izgleda da je došlo vreme da počnemo da razlikujemo pojmove „gledati film“ i „igrati film“. Ko zna, jednog dana će možda biti ustanovljena i nagrada Oskar za glumačka i ostala dostignuća u žanru kompjuterskih igara.

S. MACEDONIC

CD-ROM ustupio: „Espro“

ZANR: avantura

PLATFORMA: PC

MEDIJUM: 6 kompaktnih diskova

94

Filmski triler koji se igra izuzetan scenario.

Ograničeno kretanje likova.

Duffy Duck In Hollywood

Iako u crtaćima glavnu reč vodi Duško Duguško, u računarskim igrama daleko zastupljeniji je njegov veliki suparnik, egocentrični Patak Dača, stinomim za pronicljivi i snalažljivi karakter koji neredno izvlači debli kraj.

Nova avantura stavlja Daču u ulogu detektiva koji treba da sakupi sve štapine dinamita koji je zlokobni tajanstveni lopov rasejao po mnogobrojnim nivoima. Na kraju mu ostaje da ukradene Oskare vrati pravom vlasniku, a beskrupuleznu lopužinu smesti iza brave na duže vreme.

Ova klasična platforma dolazi iz "Time Warnera", softverskog ogranka filmske kompanije "Warner Brothers" i pripada novom talasu platformskih igara kojeg čine igre tipa *Aladdin*, *The Lion King*, *EarthWorm Jim* i druge. Po kvalitetu jedva da zaostaje za pomenutim hitovima. Svi nivoi podeljeni su na po tri podnivoa koji čine tematsku celinu vezanu za neki od filmskih žanrova. Tako je prvi nivo uvijen u ruho Divljeg zapada, drugi smešta našeg junaka u ambijent iz horor filmovea, treći u vreme Robina Huda (setite se crtača za Dačom u ulozi Robina), četvrti se odvija u istočnja-

čkom kung-fu stilu itd. Svaki nivo ima svoju plejadu mnogobrojnih likova, karakterističnu pozadinu i muziku, a i Dača se ponaša različito u zavisnosti od ambijenta. Naprimera, na prvih tri nivoa Dača ima pištolj kojeg oprema različitim vrstama municije, dok se na kung-fu nivou bori isključivo

golim rukama i to prilično efikasno.

Pre početka igre treba se odlučiti za jedan od šest ponudjenih podnivoa (koji čine dva nivoa), a dalje se može ići tek kada se pređe svih šest, posle čega sledi obračun sa prvim Glavnom, velikim patkom sa pištoljem.

Kako je već pomenuto, cilj svakog nivoa je pronaći sav dinamit koji je često skriven u rupama i na sličnim manje vidljivim mestima, tako da se treba zavlačiti bukvalno u svaku pukotinu. Broj preostalih dinamita može se videti pauziranjem igre (pritisćom

na "START"). Vreme za ispunjenje svakog podnivoa je ograničeno, a obnavlja se tek po prelasku na sledeću deonicu.

Pokreti su standardni za ovaj tip igara. Međutim, sem uobičajenih radnji (skok, saginjanje, puženje i dr.), od velike su važnosti i pogled nagore i nadole (pritisćom na strelicu za gore, odnosno dole) koji omogućuju da osmotrite platformu na koju treba da naskočite ili doskočite, kako se ne bi desilo da padnete u zagrljaj nekog od stvarno mnogobrojnih smetala.

ŽANR: platformska igra

PLATFORMA: Mega Drive II

MEDIJUM: 1 kertridž

84

↗ Vrlo dinamična radnja i značajna raznovrsnost elemenata.

↘ Loš i nepraktičan raspored tastera i nepostojanje šifri za nivoe.

Neobične auto-moto simulacije su poslednjih godina značajno doobile na popularnosti, kako na kompjuterima, tako i na konzolama. Ta činjenica bila je dovoljan podsticaj "Seginom" timu da napravi ovu zanimljiviju igru.

Street Racer je jedna od retkih igara koja omogućuje igranje čak četiri igrača istovremeno (naravno, pod uslovom da postoji dodatak za priključivanje četiri džojpeda). Osim toga poseduje i veoma opsežan Options meni pomoću koga se mogu doterati i najmanje sitnice, počev od nivoa težine, pa do opcija koje se odnose na isključivanje kolizija (sudara), odno-

snosporenja kada se sleće sa staze. Poseban deo ovog menija posvećen je konfigurisanju kup sistema takmičenja koji se vazdu na maksimalno 24 izabrane staze.

Sledeće što treba izabrati jeste tip trke. Osim klasične trke za plasman postoji i tzv. *Head To Head* mod u kome učestvuju samo dva igrača u direktnom okršaju (naravno, je zanimljivo ako igraju živi protivnici). *Rumble* mod predstavlja trku po kružnoj stazi u kojoj je prvi cilj uništiti zaštitnu ogradu sa strane, a zatim elegantno izgurati sve protivnike sa staze.

Najblesavija opcija je *Soccer*, kojom se zapačinje fudbalska utakmica u kojoj, umesto klasičnih igrača, učestvuju svi motorizovani likovi iz igre. Cilj je igrati loptu u gol i, naravno, porazbiti isti više protivničkih igrača.

Možete birati između osam različitih likova od kojih svaki ima specifične karakteristike prikazane u donjem desnom delu ekrana, kao i specijalnu tehniku za krijanje protivnika. Raznolikost staza je prilična, obuhvata 8 pejsaža sa po tri različite staze.

Verovatno vam je do sada već jasno da je *Street Racer* sve osim kulturne trke sportski nastrojenih ri-

vala. U to ćete se uveriti neposredno po startu, kada gmalj pored vas počne da vas pesniči do besvesti. Da niste od šećera pokazate pritisćom na tastera 'A' i 'C' ('B' služi kao gas), čime napasniku uzvraćate istom merom. Ali i pored dobre zabave koju pruža tažanje, ne bi bilo loše stići na cilj što bolje plastran, jer je to jedini način za sakupljanje bodova. Da biste trku završili što efikasnije, potrebno je da sakupljate sve dodatke koji se nalaze na stazi (osim eksploziva, koji vas značajno usporava). Svaki su najčešće razni turbo pogoni pomoću kojih se najefikasnije izvlači iz gužve, a aktiviraju se istovremenim pritisćom na sva tri tastera desnog dela džojpeda.

U modu za jednog igrača *Street Racer* nije naročito zanimljiv, pretežno zbog nestimulativne retardiranosti protivničkih igrača, dok će dva ili više igrača sigurno naći novi model zabave za besane noći.

ŽANR: auto-moto simulacija

PLATFORMA: Mega Drive II

MEDIJUM: 1 kertridž

78

↗ Velika raznovrsnost i sjajna atmosfera u igri za više igrača.

↘ Siromašna grafika i slaba preglednost staze.

Trilogija *Alone In The Dark* francuske firme „Infogrames“ u istoriji kompjuterskih igara ostaće zabeležena kao jedna od najuspešnijih. Posebno veliku popularnost doživelo je prvi nastavak, što nije bilo nikakvo čudo jer se radilo o jednoj od prvih ozbiljnih igara namenjenih PC kompjuterima koji su u to vreme stidljivo počeli da osvajaju igračko tržište. Ali, posle tri nastavka, programeri „Infogamesa“ su odlučili da svog junaka Edvarda Karmbija pošalju u zasuženu penziju i da umesto njega na pozornicu dovedu mlade snage otklene u liku Vilijama Tibsa (William Tibbs), studenta iz Pariza.

Time Gate je zajedničko ime za novu „Infogramesovu“ seriju igara baziranu na istom načinu izvođenja kao i *Alone in the Dark*. Zamisljena u vidu triloge, serija *Time Gate* obuhvata tri priče vezane za tri različita vremenska perioda u kojima će se naći glavni junak Vilijam Tibs zahvaljujući mogućnosti putovanja kroz vreme. Prva epizoda pod nazivom *Knight's Chase* najvećim delom se odvija u prošlosti, dok će radnje druge i treće epizode biti smeštene u sadašnjost, odnosno budućnost.

Osnovni zaplet igre zasnovan je na do sada n putu (pri čemu n teži beskonačnosti) „prežvakanoj“ temi o hrabrom Mlađiću koji kreće u veliku avanturu kako bi spasio svoju Verenicu iz kandži opakog Negativca. Ono što je, međutim, u čitavoj priči originalno jeste da se ona događa u srednjevekovnom Parizu (1329. godine) i da je povezana sa legendom o viteškom redu Templara. Ovdje, naravno, nemamo nameru da držimo čas istorije, ali ćemo reći samo da su Templari bili duhovni višestruki red osnovan 1119. godine sa zadatkom da

Time Gate Knight's Chase

štititi hodočasnike koji su iz Evrope šli za Jerusalm da bi videli Hristov grob. Tokom dva veka postojala su Templari su izrasli u moćan i poštovan red. Međutim, 1307. godine francuski kralj Filip II je uz blagoslov pape Klementa V raspustio ovaj red, prigrabio najveći deo njihovog bogatstva a najistaknutije vitezove pohapsio. Tokom brojnih sudjenja koja su prerasla u farsu, preko 500 vitezova je osuđeno i pogubljen. Najzad, 1314. godine na smrt je osuđen i poslednji Templar posle čega je red nestao. Ali, iako od tog trenutka istorija više ne beleži egzaktano postojanje Templara, mnoge legende govore da su oni i dalje nastavili tajno da deluju.

Kao što smo već rekli, *Knight's Chase* se konceptijski po svim kriterijumima oslanja na seriju *Alone In The Dark*. Princip igranja je ostao isti – glavnog junaka vodite kroz prostorije „opremljene“ statičnim kamerama koje ga na različite načine kadriraju u zavisnosti od toga gde se on trenutno nalazi. Pritisikom na taster 'Enter' pozivate menü u okviru koga su prikazane sve trenutno raspoložive opcije i svi predmeti koje nosi lik. Ikone u levjoj polovini ekrana simbolizuju radnje koje se mogu izvršiti sa trenutno selektovanim predmetom, a ikone u desnoj polovini zamenjuju naredbe: FIGHT, OPEN/SEARCH i PUSH. Igra ima tri nivoa težine koji prvenstveno utiču na to kakve će osobine imati neprijatelji u toku borbi.

Treba pozdraviti lepu osobinu da se nivoi težine mogu menjati u bilo kom trenutku igre, što omogućava da se tvrdi protivnici lakše savladaju.

Najznačajniji pozitivni pomak u odnosu na *Alone In The Dark 3* ostvaren je na polju tehnike kojom su crtanji likovi u igri. Da bi dobili na kvalitetu, a da u isto vreme ne bi izgubili na brzini, dizajneri su tokom rada na stvaranju likova upotreбили mali trik: na gotove vektorske sprajtove lepili su bitmapirane teksture i time postigli značajno poboljšanje u njihovom izgledu. Na taj način likovi su dobili jasno izražene crte lica i odoču sa velikim brojem detalja. Pored toga uzet je u obzir i uticaj osvetljenja na sve objekte, što znači da je izvršeno njihovo senčenje u zavisnosti od pravca i ugla pod kojim svetlost pada na njih. Ovo deluje naročito efektno u mračnim prostorijama u kojima postoji jedan tačkasti izvor svetlosti (lampa, vatra u kaminu i sl.). Što se animacione tehnike tiče, ona nije zabeležila značajnih napredaka – likovi se i dalje kreću kao da su u gipsu. Ukočenost je možda malo manje izražena nego ranije, ali je kretanje i dalje za klasu lošije od onoga što smo videli kod konkurentskih igara kao što su *Fade to Black* ili *BioForge*.

Kompletna igra, zajedno sa svim međuanimacijama, zauzima na CD-u svega 155 MB, a minimalna konfiguracija na kojoj će proraditi može se za današnje pojmove smatrati relativno skromnom: 486DX/33 MHz, 8 MB RAM-a, CD-ROM dvostrukog brzine i 25 MB prostora na hard disku. Kad već govorimo o hardverskim zahtevima, moramo da iskratkujemo konfiguracioni program za podešavanje zvucne kartice koji teorijski podržava i ručno i automatsko detektovanje parametara, ali se u praksi ponaša prilično čudno. Funkcionise samo opcija Auto-detect koja detektuje čas osmibtinu čas šesnaestobitnu zvucnu karticu, stvara probleme kod detekcije MIDI sinteze i ne dozvoljava bilo kakvu intervenciju od strane korisnika.

Knight's Chase je duga i vrlo dobra arkaadna avantura koju će ljubitelji *Alone In The Dark* serije rado igrati. Međutim, tehnički gledano, ona ipak pripada prošlosti i pored neospornih poboljšanja koja su u nju uneta. Moramo priznati da smo od igre očekivali više – finije animirane likove, značajniji napredak u izvođenju (kamere koje prate lik), pa čak i SVGA rezoluciju. Umesto toga dobili smo neku vrstu „čevrtvog nastavka“ serije *Alone In The Dark* kome je u suštini izmenjeno samo ime. Ipak, *Knight's Chase* zaslužuje da mu se posveti pažnja.

Slobodan MACEDONIĆ

 Originalni CD-ROM dobili smo od izdavača „Infogames Entertainment“

ŽANR: arkaadna avantura
PLATFORMA: PC
MEDIJUM: 1 kompakt disk

 Zanimljiva priča. Poboļššan izgled likova.

U osnovi nova (prosečna) varijacija na temu *Alone In the Dark*.

TINY Troops

Još pre par godina, kada je objavljen famozni *Cannon Fodder*, globalno tržište kompjuterskih igara se zapalilo pucačinama drugačijim od *Domolikh* igara sličnog karaktera. Inspirisana sjajnim poduhvatom „Sensible Softwarea“ (i punim kasama), firma „Mindscape“ se odlučila da napravi nešto slično. U slučaju *Tiny Troops* reč je o sićušnim vanzemaljcima insektskih dimenzija. Iako su vrlo male, bučnice nisu nimalo naivne (sa gomilom naoružanja koje nose sa sobom). Tema igre je više puta proizvakana preko sage o „Predatoru“. Grupa malenih vanzemaljaca dolazi baš na našu planetu da lovi svoje protivnike, takođe sićušne kreature sa drugih svetova. Borba i bitke odvijaju se u (za njih) ogromnim baštama, kuhinjama, kupatilima, igralištima sa peskom itd. Pre godinu dana na PC-u se pojavila donekle slična igra, *Battle Bugs*, pod pokroviteljstvom „Sierre“.

U igri je zastupljena gomila prepreka i zagonetki karakterističnih za svaki od 70 nivoa, prepunih šarene grafike. Svaka zagonetka ima više rešenja za prelazak na sledeći nivo. Zadatak variraju po težini: od jednostavnog guranja kamenja na prvim nivoima, do kompleksnijih radnji tipa letenja zmajem i bombardovanja neprijateljske baze na kasnijim nivoima. Da igra ne bi bila suviše zamorna poput iscrpljujuće zaraznih *Lemmingsa*, programeri su se potrudili da omogućite igraču prelazak nivoa „jednostavnim“ istrebljenjem protivnika.

Svaka vojska ima svoja vozila, pa i bujivaj vanzemaljčići: automobile, džipove, tenkove i futurističke robote kojima upravljaju mališani. Naravno je zanimljivo na nivou Toy Room (soba sa igračkama) kada teško uvidate razliku između vašeg vozila i inerne igračke, dok protivnik „gazi“ vaše trupe. Pre početka mislje birate jednu ili dve nacije vanzemaljaca (ukoliko igrate sa prijateljem) od mogućih 40 i količinu vojnika koju vodite sa sobom u prvu misiju.

Akcija se odvija u gornjem delu, dok se u donjem delu ekrana nalaze kontrolne opcije i informativni skriveni, jedan od takvih jeste skrolujuća mapa. Pomoću nje možete videti neprijatelja koji se približava, projektil koji lete ka vama kao i kompletan eksterijer (biljke, kamenčići itd.) nivoa. Pored mape se nalaze gedžeti sa opcijama: di-

sketa (snimanje/učitavanje pozicije, ponovo startovanje misije, i slično), lupa (zumiranje i smanjivanje mape), knjiga (potpuni „game status“, koliko ste vojnika izgubili, koji put igrate neku misiju, koji vojnika ima koje oružje u upotrebi i karakteristike istog), Gedžet sa „H“ je help, tj. kompjuter vam pomaže oko nekog problema ili predlaže raspored vojnika u neku od formacija. Poslednji gedžet aktivira radar posle klika na nekog od malih ratnika.

Ispod ovih funkcija se nalazi šest kontrolnih gedžeta. Sa njima dodeljujete komande prethodno određenim vojnicima. **Pesnica** je arsenal oružja u upotrebi. Tu se mogu naći mine, rakete, različiti kalibri konvencionalnog naoružanja (npr. 20 mm, 50 mm), bacači plamena itd. Štit stvara zaštitno polje oko jednog ili više mališana sa mogućnošću kalibracije strelicom u donjem redu. Ključ se aktivira prilikom rešavanja problema. Obično se u desnom prozoru umesto radara dobije lik odabranog vojnika sa njegovom snagom i inventarom. Poslednja dva gedžeta služe za brzo stvaranje formacije, kao i za brzo napade na protivnika.

Postoji nekoliko vrsta vojnika (foot soldier, grenadier itd.). Iznad svakog od njih je simbol oružja koje koristi (mala granata, dinamit itd.) tako da igrač u svakom trenutku zna šta koji od vojnika može da uradi. Duplim klikom na vodu jedinice dobijete opcije kretanja u formaciji (wedge, wall, pincer) ili postavljanje mamca (decoy). Spisak se pojavljuje u desnom skrinu i izborom jedne od funkcija mališani formiraju jedinicu i kreću se na distancu prethodno određenu datom vektorskom mrežom.

Ideja o načinu kretanja nije originalna, pogotovo kada bezuspešno klikčete redom po vojnicima dok mali imbecili stoje pretvarajući se u crne mrlje pod dejstvom suparničkog lasera. Zvučni semplovi u potpunosti su uskladeni sa radnjom koju vojnici obavljaju (cikljanje prilikom nestajanja energije govori o tome kako ponosnog hvata panika), a muzika se može porediti sa izvrsnim modulima iz *Cannon Foddera*.

Igru smo probali na Amigi 1200 sa Atari 2x CD-ROM drajvom koristeći standardan CD32 emulacioni softver. Nije bilo nikakvog kočenja ili usporavanja prilikom rada tako da se ovaj način igranja preporučuje svim Amigistima vlasnicima CD-ROM-ova.

Branislav BABOVIĆ

CD-ROM ustupio: „Shine Club“

ZANR: strateška igra

PLATFORMA: Amiga 1200/CD32

MEDIJUM: 1 kompaktni disk

Odlična asimilacija već viđenih igara sa pridozadnim cakama.

Teško dodeljivanje funkcija kvani potpuno užitek.

R-Zone za „na čelo“

Posle *Virtual Boya*, prvog jeftinog kućnog VR sistema, iz firme „Tiger Electronics“ potekao je zanimljiv kvazl-VR sistem za igranje pod neverovatnom cenom od svega 30 američkih dolara. Radi se o „mini varijanti“, gde su ekran i zvučnici smešteni u malu kutijicu koja se pomoću trake pričvršćuje ispred čela. Dakle, ne radi se o pravom Virtual Reality aparatu, s obzirom da postoji samo jedan ekran, ali se on projektuje na glatkoj providnoj plastici. Što stvara utisak da silka lebdi ispred očiju, tako da je doživljaj sasvim približan onom na pravim VR uređajima. *R-Zone* radi na četiri AAA baterije, koristi izmenjive kertridže, a izbor igara je zadovoljavajući (*Judge Dredd*, *Daytona USA*, *Mortal Kombat 3*, *Betmen Forever* itd.). (g)

Spud!

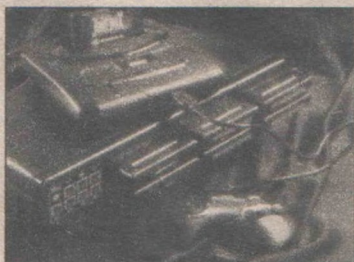

Trodimenzionalno izvođenje je retkost kada su u pitanju Point & Click avanture. Jedan od takvih slučajeva je igra čudnog naziva *Spud!*. Renderovana grafika zaista fantastičnog izgleda, zanimljivo zaplet i obilje humora obećavaju dobru zabavu pasioniranim avanturistima.

Naš dežurni avanturista, Slobodan Mucedonić, bacio je pogled na demo koji nam je stigao i rekao da igra „obećava“. (nv)

Džuboks za Segu

Ako vam je dosadilo (a sigurno jeste) stalno gašenje konzole, vađenje i stavljanje kertridža kad god vam je do igranja, onda je proizvod firme „ASG Technologies“ pravi način da

potrošite teško isprošeni džeparac. Naprava pod imenom *Video Jukebox VJ* je skalamerija veličine dve konzole u koju se istovremeno može smestiti 6 različitih kertridža kojima se momentalno pristupa pritiskom na taster. Što je još slađe, moguće je spojiti čak šest ovih uređaja istovremeno, tako da primenom jednostavnih algebarskih operacija dolazimo do cifre od 36 „umreženih“ kertridža. Zgodna džidža-bidža za sve koji su skloni zagublivanju stvari, ali ujedno i proizvod koji bi mogao da omogući proizvodnju igara na većem broju kertridža, što bi sigurno drastično uticalo na njihov kvalitet. „ASG Technologies“ se nalazi u Kaliforniji na adresi: ASG Technologies Inc. 1601 Civic Center Dr., Suite No. 203, Santa Clara, CA 95050. Za one sa debljim novčanicima sledi i broj telefona u Americi: (408) 247-9373. (g)

16 ili 32?

Velika ekspanzija najmodernijih 32-bitnih (pa i 64-bitnih) konzola, započeta pre nekih godinu dana, polako ali sigurno hvata korene u svim delovima zapadnog sveta. Iako je i dalje daleko veći broj korisnika 16-bitnih konzola (Sega Mega Drive, SNES i dr.), predviđanja kažu da će već u toku 1996. godine moderne 32-bitne mašine preuzeti glavnu reč, pa se čak očekuje da će se broj njihovih korisnika do kraja ove godine udvostručiti. To se odnosi i na softversku industriju, što je vlasnicima PC računara više nego poznato. Ovi podaci se odnose na zapadno tržište, ali i na našem terenu realno je očekivati skoro punu afirmaciju moćnih konzola kakve su *Sony PlayStation*, *Sega Saturn*, *Atari Jaguar*, *Nintendo Ultra 64*, *Panasonic REAL 3D* i drugih. (g)

Ribe u mreži

Lepa vest za sve muške zaljubljenike u računare, koji svakim danom imaju sve veće šanse da preko svog silicijumskog ljubimca stupe u kontakt sa živim ženama, za razliku od do sada popularne GIF varijante. Naime, dva nedavno sprovedena istraživanja govore o velikom porastu broja ženskih korisnika Interneta, tako da žene čine, prosečno, 25 do 33 procenta korisnika između 18 i 24 godine. Od ukupnog broja korisnika širom sveta (oko 40 miliona), 8 miliona (20% otpada na lepši pol i taj broj je u rapidnom porastu. Nadajmo se sa mo da im se kompjuteri neće baš toliko dopasti, jer će u protivnom žurke postati dosadne. (g)

Transport Tycoon Deluxe

Jedna od zapaženijih upravljačkih simulacija prošle godine, *Transport Tycoon*, pojavila se u novoj, raskošnijoj verziji: Pored kreiranja sopstvenih terena i opcije mrežnog igranja (što postaje standard svake ozbiljnije igre), *Transport Tycoon Deluxe* donosi četiri različita sveta sa osobešnim klimatskim karakteristikama - ledenim, tropskim i umerenim temperaturama. Tu je i Toyland u kojem su svi objekti lukcasto dizajnirani. Ova CD igra radi i na 486/25

MHz sa 4 MB RAM-a, što je čini pristupačnijom za širi krug domaćih igrača. (nv)

Problematični prsti

Programeri firme „Bullfrog“ su se prilikom konvertovanja igre *The me Park* za japansko tržište suočili sa krajnje neobičnim problemom: jedna od scena iz originalne igre prikazuje dva biznismena kako pregovaraju u mračnoj sobi. Kao što je slučaj u većini animiranih filmova i igara, dotični biznismeni su predstavljeni sa samo tri prsta šake (+ palac). Dok bi na drugim prostorima to prošlo neopaženo, u Japanu je pokrenulo pravu buru nezadovoljstva, s obzirom da tamnija mafijaška organizacija, čuvena Jakuze, praktikuje odcenjanje prstiju kao kaznu za neloyalne pripadnike (!). (g)

Nemirni snovi piratski

Ako je verovati statističarima, u poslednje vreme za beležen je ogroman porast broja nelegalno kopiranih igara. Ta činjenica je ljude iz „Domarka“ propisno izmervirala, pa su se njihovih stručnjaci bacili na projektovanje prvog, navodno 100% efikasnog uređaja za zaštitu CD softvera.

Laserlok, kako glasi ime uređaja, kombinuje klasičnu softversku kriptozastitu i fizičke markere na laser-skom disku. Softverski deo zaštite je inkorporiran u izvršne fajlove igre i prilikom učitavanja proverava lokaciju fabrički urezanih markera na disku, koji čine svojevrsan „otisak prsta“

CD ploče. Ukoliko ih ne nađe, učitavanje igre se neće dovršiti. Prvu proveru u prakti novi sistem zaštite doživje je sa igrom *Championship Manager 2* i, kako kažu „Domarkovci“, pružio

očekivane rezultate. Možda će ovaj izum biti ono što će CD medijum spasiti sudbine flopi disketa. (gl)

predstavlja

PC

Manic Karts

Nakon *Super Karts* i *Virtual Karts*, iz „Virgina“ stiže i treći pretendent na titulu najboljeg kartinga pod nazivom *Manic Karts*. Demo koji smo imali prilike da vidimo garantuje dobru zabavu svim ljubiteljima simulacija vožnje, a naročito onima koji nemaju prilike da se opробaju u vožnji pravog kartinga. *Manic Karts* će verovatno moći da se vozi i na slabijim platformama pošto igranje u SVGA nije obavezno, a možete i sami podešiti broj frejmova u sekundi. Moći ćete da se takmiči

te u osam zemalja sa po šesnaest staza što je više nego solidan broj. Postoje tri nivoa težine: amater, poluprofesionalac i profesionalac. Igranje pod mrežom je takođe podržano (a ono je u poslednje vreme postalo omiljeno među „neozbiljnim“ članovima redakcije). *Manic Karts* je u svakom slučaju igra na izuzetnom tehničkom nivou, a o njenju budućoj popularnosti svoj glas će dati korisnici. (gk)

Resurrection: Cyberia²

Popularna *Cyberia* dobila je nastavak pod nazivom *Resurrection*. Očekuje nas potpuno nova priča, nov način igranja i poboljšana grafika. Većina okršaja podseća na *Rebel Assault* stil izvođenja, što samo po sebi podrazumeva dobru zabavu. (nv)

Sa VR kod zubara

Pored globalnog zagađenja i drugih ekoloških problema, opadajućeg standarda i krize morala, u nepremostive probleme savremenog čoveka svrstava se i odlazak zubaru. S obzirom da sama pomisao na prepuštanje svoje čeljusti nekom „kasapinu“ sa diplomom Stomatološkog fakulteta navodi hladan znoj na čelo, engleska firma „Virtual Products“ ponudila je svoj novi proizvod u obliku prikladnih VR naočara sa zvučnicima koji se stavljaju na uši. Naočare se mogu spojiti sa odgovarajućim PC, Amiga ili Apple računarom, dok je izbor softvera stvar lekara (preporučuju se 3D muzički spotovi ili dokumentarni filmovi relaksirajuće prirode). Caka je u tome da se pažnja pacijentu u potpunosti skrene na sadržaj koji mu prolazi pred očima, što zahvate čini praktično bezbolnim, a i lekarima umnogome olakšava posao. Ovaj sistem već neko vreme primenjuju lekari u nekoliko privatnih ordinacija širom Engleske i kažu da ima značajnog uspeha. (gl)

Revolution X

SEGA

Najpoznatiji izdavač igara za Sega konzole, „Acclaim“, izbacio je prvu igru s pedigreom jednog muzičkog benda. U pitanju je popularna grupa „Aerosmith“ koja,

između ostalog, značajnu pažnju u svojim pesmama poklanja video igrama i njihovoj popularizaciji među mladima. *Revolution X* je pucacka igra sa avanturističkim prizvukom u kojoj jedan ili dva igrača treba da se izbore za slobodu sveta, koristeći muziku kao oružje (nije nam baš najjasnije na koji način). Igra se u Americi pojavila krajem decembra prošle godine, ocenjena je kao solidna, a kada će doploviti do nas nije nam poznato. (gl)

Patuljci iz Zapadne šume

Edward Del Kastiljo (Edward A. del Castillo), producent igre *Command & Conquer* navodno javljuje nove „Westwoodove“ igre:

● Direktni nastavak *Command & Conquer* nosi radni naslov *Tiberium Sun* i osnovna promena je što pored GDI i NOD sada postoji i treća sila koju čine biljke i životinje koje su mutirale i postale agresivne.

● Igra čiji je radni naslov *Red Alert* je zapravo prethodnik *Command & Conquer*. Radnja se dešava u paralelnom svetu gde nije bilo Drugog svetskog rata. Staljin je osvojio pola Evrope i pedesetih godina počinje veliki sukob između Istoka i Zapada. Pošto nema Tiberijuma neće biti ni harvera, nego će se rude kopati iz rudnika. Postojeće pomorske i vazdušne bitke.

● Dugo očekivani nastavak *Lands Of Lore 2* pojavio se ove jeseni. Pravljenje igre traje toliko dugo zbog razvoja nove 3D-grafičke Video-Overlay tehnike, kao i veštačke inteligencije za čudovišta u igri. Tako, na primer, dva čudovišta mogu da se „posvadjaju“ oko toga ko će da vas napadne, itd. Priča prati dobrog sina zle veštice iz prvog dela koji treba da povрати ugled svom imenu i oslobodi se prokletstva koje ga stalno menja iz normalnog izgleda u malog patuljka i ogromno čudovište.

● „Westwood“ je okupio prava i za igru po kultnom filmu *Ridlija Skota* (Ridley Scott) – „Bladerunner“. Svi glumci su potvrdili da će glumiti u igri ako budu pozvani. To će biti detektivska avantura i neće se svesti na poteru za replikantima, mada će u igri biti mnoga mesta iz filma, kao zgrada korporacije Tyrell, Bradbury House ili ulica u kojoj Istrebljivač ubija Zoru (baš u toku te scene). (dk)

Civilization 2

PC

Za sve Civ-fanove radosna vest: uskoro stiže *Civilization 2*. Pogled na teren će biti u 3D a ikone za upravljanje „redno vezane“ u vrhu ekrana (kao u *Transport Tycoonu*), od noviteta biće pridodato 20 jedinica (galije, padobranici, helikopteri, bojeve rakete...). 10 gradskih unapređenja (kanalizacija, letovalište, pristanište, autostrada, „narodna kuhinja“...) i 14

sverskih čuda (Da Vinčijeva radionica, ambasada Marka Pola, Kip slobode). Postojeće mogućnosti map editora, ali po svemu sudeći za sada ništa od mrežne opcije. Minimalni hardverski zahtevi podrazumevaju 8 MB RAM-a. (nv)

Maxis predstavlja

PC

The Mindwarp

Iš od igre *Weird Dreams* na Commodoreu 64 nismo se susreli sa tuđim noćnim morama koje ubrzo postaju i naše. U igri *Mindwarp*, koristeći sinaptičku sondu, krećete se po neprijateljski nastrojenoj mozgu. Struktura tog mozga je organska, promenljiva, ispunjena stvarnim i imaginarnim opasnostima. Neprijateljske biofizičke uređaje kontrolište kompjuter, ili ljudski protivnici u opciji mrežnog igranja. Potrebno je osmisлити dobru taktiku i imati brze reflekse za kretanje po izvnutim prolazima, nemogućim ispuštima i tesnim hodnicima. (nv)

Pinball 95

Iz softverske kuće „Maxis“ (*SimAnt*, *SimCity*, *SimFarm*, *SimEarth*, *SimTower*, *SimOvaj*, *SimOnaj*...) stiže najava za flipper (?) *Pinball 95*. Namešten je svim (ne)srećnim vlasnicima najnovijeg Gejtsovog proizvoda za preusmeravanje novčanih sredstava ogromnog broja ljudi na račun samo jednog, *Windowsa 95*. *Pinball 95* sledi novu liniju trodimenzionalnih flipera sa „nevidenom realnošću“ originala. Proizvođač najviljuje i mogućnost igranja četiri igrača (ma šta kažete?) i još par standardnih stvari na koje neću trošiti reči. Živi bill pa videli. (gk)

Beavis And Butt-Head In Virtual Stupidity

PC

Svima koji bar povremeno imaju prilike da gledaju MTV (ili su ga gledali pre početka krajnje bezobraznog kriptovanja) ova dva imena znače originalnu i dobru zabavu. *Beavis And Butt-Head In Virtual Stupidity* predstavlja avanturu koja ne obiluje posebno komplikovanim zagonetkama, ali je zato prepuna karakterističnog bizarnog humora. Igru najviljuju potpuno nepoznate firme „Viacom Newmedia“ i „Rating Pending Interactive Software“ što baš ne uliva poverenje. Ipak, za krajnju ocenu sačekajmo da *Beavis And Butt-Head* dožive i kompjutersko izdanje. (gk)

Electronic Arts

predstavlja

PC

Creation

Iz softverske kuće „Bullfrog“ stižu nam dve originalne strategije. Radnja igre *Creation* smeštena je pod more, nekih tri stotina godina u budućnost. U borbi za nove teritorije ljudi su rešili da istraže ogromna morska prostanstva i nasele pet velikih oblasti. Kakav-takav balans je uspostavljen sve do mutacije određenog broja originalnih morskih stanovnika. Novonastale kreature su se pokazale krajnje neprijateljski raspložene prema ljudskim stanovnicima mora i ozbiljno su ugrozile uspostavljenju ravnotežu. (gk)

Genewars

Druga „Bullfrogova“ igra *Genewars* je „ratna igra“ bez oružja, koja kao osnovu priče takođe koristi pojavu mutacije. Naime, nakon konflikscije celokupnog klasičnog nauružanja bivajte prinuđeni da kori-

stite Goop, uređaj koji omogućava fantastične mutacije bilo kog ži-vog oblika u drugi. Da je to izuzetno moćno oružje shvatite kada od malog plašljivog zeca budete stvorili T-Rexa. (gk)

Psychic Detective

Iz saradnje softverskih firmi „Colossal Pictures“ i „Electronic Arts“ nastala je izuzetno interesantna i veoma originalna detektivska priča urađena u stilu interaktivnog filma. Glavni junak Eric Fox poseduje natprirodne psihičke moći „čitanja“ tuđih misli i treba da razreši misteriozno ubistvo. „Ulažeći“ u misli aktera povezanih sa ubistvom, Erik će sagledati celu priču iz različitih uglova. Na vama je da sklopite slagalicu. (gk)

Igraj kao ČOVEK

Dosta je bilo starih kaseti, pokvarenih disketa, bagovanih kopija... Sada je tu: **SEGA**.....konzola za igranje visokog kvaliteta, izmenjivi kertridži sa više igrica (do 4), najtraženije igre iz Seginog programa, uključujući najnovije filmske hitove.....**MEGA**.....neverovatna grafika i čudesan stereo zvuk, 10 puta manja cena od ekvivalentnog PC računara, u kompletu: konzola, ispravljač, TV modulator, joystick.....**DRIVE 2**.....posebna pogodnost za Segoteke: stalno snabdevanje najnovijim hitovima, posebna pogodnost za igrače: DigiTech Segoteke sa najvećim fondom kertridža, posebna pogodnost za sve: garantovano najniže cene u Jugoslaviji

DigiTech Biro D.O.O., Ilije Garašanina 27, Tašmajdan, Beograd, Tel/Fax. 339 165

DigiTech
BIRO D.O.O.

Pedigre Igre

REZERVISANO ZA
OZBILJNE IGRAČE

Partija košarke ili fudbala u sred sobe bez razbijenih stvari? Vi kao glavni glumac u najpopularnijem filmu? Plavi jež i crv od 2 metra jači od Švarcenegera? Nemoćne ?!

sigurno još niste upoznali Sega MEGA DRIVE 2. To je kućni sistem za igranje koji je jednostavno priključuje na običan TV prijemnik. Baziran je na 16-to bitnom procesoru koji omogućuje na hiljade boja istovremeno, neverovatne 3D efekte, glatku animaciju i veliki ekran. Svaku igricu prati veoma realan stereo stereo zvuk, koji igranje čini još zanimljivijim. Možda je moguće?

MEGA DRIVE 2 možete igrati sami ili udvoje. Za njega postoji veliki broj kertridža koji možete kupovati, menjati ili iznajmljivati. Za rukovanje vam nije potrebno posebno predznanje. Moguće je ?

MEGA DRIVE 2 nije igračka; to je sistem za igranje rezervisan za ozbiljne igrače.

BEASOFT

011/421-355, 429-
Gospodara Vučića 162, Beograd

Radno vreme od 8 do 21 čas svakoga dana sem nedelje